

gemeente Tynaarlo

Jaarstukken 2022

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.

Datum: 20-06-2023
Behorende bij briefnummer: 016 d.d. 20-06-2023
Paraaf:

Ant

VOOR WAARMERKINGSDOELEINDEN
BDO Audit & Assurance B.V.
Datum: 20-06-2023

Paraaf:

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	5
Voorwoord en inleiding	7
Financiële verantwoording	11
HOOFDSTUKVERANTWOORDING	15
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	17
Hoofdstuk 1 Veiligheid	24
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat	29
Hoofdstuk 3 Economie	33
Hoofdstuk 4 Onderwijs	37
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	40
Hoofdstuk 6 Sociaal domein	46
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	53
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	57
PARAGRAFEN	63
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	65
Financiering	75
Lokale heffingen	81
Verbonden partijen	85
Kapitaalgoederen	92
Grondbeleid	101
Duurzaamheid	112
Bedrijfsvoering	117
Openbaarheidsparagraaf	120
Interbestuurlijk toezicht	122
Impactanalyse corona	127
JAARREKENING 2022	131
Hoofdstukrekening	135
Balans	141
Toelichting op de balans	145
FINANCIËLE DETAILS	163
Totaaloverzicht kredieten	165
Totaaloverzicht reserves en voorzieningen	177
Overzicht van baten en lasten per taakveld	195
Incidentele baten en lasten	199
Onvoorzien	207
Algemene dekkingsmiddelen	211
SiSa 2022	213
Grondslagen	229

Algemeen

Voorwoord en inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2022, de verantwoording over het laatste half jaar van de collegeperiode 2018-2022 en het eerste half jaar van de collegeperiode 2022-2026. Eens in de vier jaar ontvangt u een jaarverslag dat alleen al om die reden bijzonder is, bijzonder om dat het jaar in zekere zin in tweeën wordt gesplitst door verkiezingen en wisseling van bestuur. Dit jaarverslag is echter om meerdere redenen bijzonder. Al langer is het beeld bij onze jaarverslagen dat het ingewikkeld is om te begroten, omdat er teveel onzekerheden en onverwachte ontwikkelingen zijn. In 2022 is dit nog versterkt door twee grote gebeurtenissen die we niet eens in onze begroting hadden opgenomen. Aangezien het jaarverslag de verantwoording is van wat we in de begroting hadden afgesproken, zouden deze onderwerpen in dit jaarverslag niet aan de orde komen, maar vanwege de omvang van deze gebeurtenissen, worden zij apart behandeld in deze inleiding.

Verkiezingsjaar

Een lokaal verkiezingsjaar is voor een gemeentelijke organisatie iedere keer weer een bijzonder jaar.

Allereerst de verkiezingen zelf. Met enorm veel inzet en enthousiasme van eigen personeel en vrijwilligers uit de samenleving worden de verkiezingen georganiseerd; van het regelen van stembureaus en de administratie tot aan het goed laten verlopen van het stemmen op de verkiezingsdag zelf en het tellen van de stemmen daarna. Voor veel mensen is dit een hoogtepunt, vanuit democratische overtuigingen, maar vooral ook vanuit de sfeer, collegialiteit en het gevoel samen een klus te klaren. Dit jaar was de verkiezingsdag organisatorisch extra spannend omdat zich voortdurend mensen moesten afmelden vanwege Corona, maar uiteindelijk zijn de verkiezingen zonder problemen verlopen.

Dan volgen de coalitieonderhandelingen en de wisseling van bestuur. Vrij snel na de verkiezingsdag is bekend hoe groot de wisseling van leden van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, zal zijn. Dit keer kwamen voor maar liefst 11 van de 23 zetels nieuwe naambordjes te hangen. Bijna drie maanden later was de wisseling op de bestuursvleugel van het gemeentehuis nog groter; er kwam een volledig nieuw college te zitten. De periode van wisseling van bestuur is een bijzondere en spannende periode voor de gemeentelijke organisatie, want wie zullen er zetels krijgen in de raad en het college en wat zal dat betekenen voor de koers van de gemeente en voor de koers van politiek gevoelige dossiers? Uiteraard draait het grootste deel van het gemeentelijk apparaat tijdens en na de verkiezingen gewoon door, maar bij met name beleid en grotere projecten ontstaat er een periode waarin afgewacht wordt wat de uitkomsten van de verkiezingen zullen betekenen. En ook in deze periode wordt er veel extra inzet van de gemeentelijke organisatie gevraagd en met veel enthousiasme gegeven.

Terugkijkend op dit verkiezingsjaar kunnen we constateren dat de verkiezingen en de bestuurswissel goed verlopen zijn, dat het werk ondertussen voor het overgrote deel door is gegaan en dat de rust terug is in het gemeentehuis. Een deel van de ambities van de nieuwe coalitie zijn met instemming van de gehele raad inmiddels opgenomen in de begroting voor 2023 en worden uitgevoerd en aan de uitwerking van de andere ambities wordt volop gewerkt om die op te kunnen in de volgende begrotingen.

Buiten de begroting

Zoals gezegd verdienen twee grote gebeurtenissen in 2022 expliciet aandacht in deze inleiding, omdat zij niet voorkwamen in de begroting voor 2022 en om die reden dus ook niet in dit verslag zouden voorkomen. Het gaat allereerst om de Russisch-Oekraïense oorlog en daarnaast de extreme inflatie.

Russisch-Oekraïense oorlog

De oorlog tussen Oekraïne en Rusland woedt al sinds 2014 maar kwam in 2022 plotseling veel dichterbij door de invasie van Oekraïne door Rusland op 24 februari. Bijna onmiddellijk na die invasie verklaarde Nederland zich bereid om vluchtelingen voor deze aanval op te vangen en niet lang daarna volgden via de veiligheidsregio's de oproepen aan gemeenten om opvanglocaties, specifiek voor Oekraïense vluchtelingen, op te zetten. Twee maanden na de invasie had gemeente Tynaarlo twee gemeentelijke opvanglocaties (GOO's) gereed; GOO Akenveen en GOO De Eswal. Sindsdien wonen hier ongeveer 150 Oekraïners. Maar ook onze inwoners toonden zich bereid om Oekraïners op te

vangen en dus wonen er ook nog ongeveer 50 Oekraïners in onze gemeente via particuliere opvang (POO). In korte tijd is er voor deze mensen ontzettend veel werk verzet. Niet alleen moesten de opvanglocaties worden gerealiseerd. Er moesten ook van de ene op de andere dag een nieuw soort uitkeringen worden verstrekt, bankrekeningen worden geregeld, vrijwilligerswerk worden gecoördineerd, toeleiding worden georganiseerd naar school, zorg en werk. En ondertussen moesten al deze mensen zo snel mogelijk door onze afdeling burgerzaken worden ingeschreven in onze bevolkingsadministratie. Kortom: met inzet van velen is succesvol een megaklus verzet die nergens in de begroting werd voorzien en volledig nieuw was voor de gemeentelijke organisatie.

Inflatiestress

Het jaar 2022 was ook het jaar van extreem hoge inflatie. Waar als eerste de energiekosten zorgwekkende vormen aan begonnen te nemen voor onze inwoners, volgden daarna al snel andere kosten voor levensonderhoud. Rond de zomer en het najaar van 2022 begon de inflatie zulke grootse vormen aan te nemen dat we ons als gemeente hebben voorbereid op een enorme groei van hulpvragen aan de gemeente. We zijn daarom gestart met het Project Inflatiestress om alles in het werk te stellen om die hulpvraag aan te kunnen. Tegelijkertijd kwamen ook andere partijen in actie, waaronder de rijksoverheid. Eind 2022 leek het ergste scenario, met een armoedeval van grote groepen inwoners, geen werkelijkheid te worden. Maar ook deze gebeurtenis heeft veel extra werk gevraagd van de gemeentelijke organisatie die niet was voorzien in de begroting. Inmiddels is in de begroting voor 2023 een noodbudget van €500.000 opgenomen in de vorm van een crisisfonds en is er een Project Bestaanszekerheid opgestart om voor de (middel)lange termijn te bekijken hoe we ons minimabeleid kunnen verbeteren om onze inwoners in de toekomst nog beter te kunnen helpen.

Voor zowel de Russisch-Oekraïense oorlog als de inflatie geldt, zoals gezegd, dat dit gebeurtenissen waren waarop we als gemeente ons genoodzaakt hebben gevoeld in te springen zonder dat we hierover bij de begroting afspraken hadden gemaakt. Voor beide gebeurtenissen geldt ook dat voor de uitvoering van deze extra taken niet is afgeweken van de vastgestelde begroting in de zin van het anders besteden van beschikbaar gestelde middelen. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen konden we alle uitgaven declareren bij de rijksoverheid. Voor het project Inflatiestress hebben we gebruikt gemaakt van bestaande middelen en de extra middelen die de rijksoverheid heeft verstrekt voor de uitkering van een energietoeslag.

Binnen de begroting

En toch, ondanks alle bijzonderheden in 2022 kunnen we bij dit jaarverslag dezelfde conclusie trekken als bij het jaarverslag van 2021: 'We kunnen met dit jaarverslag vooral laten zien dat we als gemeente overeind zijn gebleven. Ondanks de werkdruk is onze dienstverlening blijven draaien, hebben we onze inwoners zorg en ondersteuning kunnen geven, is de openbare ruimte netjes gehouden, hebben we veel bereikt van wat we in de begroting hadden afgesproken en is de politiek-bestuurlijke besluitvorming door gegaan'. Net als in dat jaarverslag willen we daarom ook in deze inleiding in onderstaande tekst een hele snelle dwarsdoorsnede geven van waar de organisatie zoal mee bezig is geweest in 2022, de verdere toelichtingen hierop leest u in het jaarverslag zelf.

Domein Dienstverlening

In 2022 hebben we waar nodig verder gewerkt om onze externe en interne dienstverlening op een goed niveau te krijgen. Dit betekende op onderdelen het fundament van het werk op orde brengen, op andere plekken een volgende stap zetten in het uitbouwen van de kwaliteit van de dienstverlening. We hebben stappen gemaakt in digitalisering van onze processen. Voor zorginstellingen is het bijvoorbeeld nu mogelijk digitaal aangifte van een verhuizing te doen. Het team burgerzaken verwerkt deze vervolgens automatisch. In oktober 2021 is gestart met de Digitale aanvraag rijbewijs (DAR). Hier is in 2022 veel gebruik van gemaakt.

De zelfevaluatie die we uitvoeren met de door het ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor tonen een goed resultaat.

De participatieverordening en de beleidsvisie participatie zijn in 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Het resultaat van een lang proces van experimenteren met vormen van participatie, evaluaties, gesprekken met college- en raadsleden en met betrokken ambtenaren en deelnemers aan participatieprocessen. Begin 2023 wordt de verordening concreet gemaakt door een praktisch werkboek en afwegingskader burgerparticipatie uit te werken voor de ambtelijke organisatie.

Het college heeft in 2022 een frauderisicoanalyse opgesteld waaruit naar voren kwam dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance. Deze risico's hebben in 2022 extra aandacht gekregen. De impact van de betreffende risico's is dermate

laag dat er niet direct ingrijpen vereist is al zullen we naar de nabije toekomst toe wel blijven kijken of we aanvullende beheersmaatregelen moeten toepassen om de kans op een risico te verminderen. Op het gebied van informatieveiligheid werken we continu aan bewustwording; de uitgevoerde IT-audits laten goede resultaten zien. De organisatie is bezig om de werkprocessen conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de wet AVG te optimaliseren en relevante beleidsstukken hiervoor te actualiseren.

Net als vrijwel alle werkgevers in Nederland heeft ook de gemeente Tynaarlo in 2022 te maken gehad met arbeidsmarktkrapte en een relatief hoog personeelsverloop. Dit vraagt extra zorg voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Over het algemeen kunnen we onze vacatures vrij vlot invullen met kwalitatief goede kandidaten, maar er blijven vakgebieden waarin dit lastig is.

Fysiek domein

In 2022 hebben we de crisisorganisatie voor Corona verder afgebouwd en zijn we in normaler water terecht gekomen wat betreft de dagelijkse werkzaamheden. Wel zijn er de nodige nieuwe gezichten aan het werk gegaan in het domein en nieuwe gezichten in de bestuurlijke laag, zowel in de raad als in het college. In maart en juni zijn we met het college en de raad op stap geweest langs verschillende locaties en projecten om de raad en het college hiermee kennis te laten maken en inzicht te geven. In september hadden we een geslaagde avond met de gemeenteraad op de gemeentewerf.

Naast de kennismaking met het college en de raad hebben we aan vele andere zaken gewerkt in het fysieke domein. Aan het eind van 2022 is ons nieuwe Gemeentelijk Water en RioleringsPlan (GWRP) vastgesteld en hebben we hard gewerkt aan het opstellen van een Klimaatadaptatieplan. Hiervoor is input opgehaald in de raads werkgroep Duurzaamheid en bij de Adviesraad Platteland en Kleine Kernen. Ook is de laadvisie (laadpalen) afgerond en ter besluitvorming aan het college en de raad aangeboden.

Er zijn verschillende nieuwe bruggen aangelegd en andere civieltechnische werkzaamheden (zoals het bouwrijp maken van Ter Borch, aanleg bruggen De Knijpe en herinrichting kruispunt De Knijpe/Broeken Zuidlaarderveen) uitgevoerd.

De nieuwe woonwijk Vries-zuid is volop in ontwikkeling: het plan is bouwrijp gemaakt en de eerste woningen worden gebouwd. Wat betreft Zuidlaren hebben we verdere stappen gezet in het ontwikkelen van de woonwijk Laarhove en heeft de ontwikkeling van het centrumplan Zuidlaren een nieuwe impuls gekregen. Het cultuurhistorisch onderzoek in Eelde/Paterswolde is afgerond en toegelicht in de raad.

De Regionale Energie Strategie 1.0 is vastgesteld en het voorontwerp van de Omgevingsvisie is vrijgegeven voor inspraak.

Uiteraard zijn ook de “normale” werkzaamheden doorgedaan, van afvalinzameling tot groen- en wegonderhoud, van de toetsingen op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen tot de inzet op het gebied van duurzaamheid.

Domein Mens & Maatschappij

In 2022 hebben wij verder gewerkt aan een stevige sociale basis en kwalitatief goede maatwerkondersteuning voor onze inwoners die dat nodig hebben.

Binnen de programmaliijn Maatschappij zijn veel professionals en vrijwilligers actief en bieden we een veelvoud van initiatieven. In het onderwijs werken we aan goede fysieke voorzieningen en vroegtijdige interventies bij mogelijke onderwijsachterstanden. Ook bij sport en cultuur gaat het om het realiseren van goede fysieke voorzieningen én interventies om meedoen te bevorderen waarmee we de algehele positieve gezondheid van onze inwoners helpen versterken. O.a. onze buurtsportcoaches, cultuurcoaches, bibliotheken en onze welzijnsinstelling Neie Naober spelen daarin een belangrijke rol. In 2022 hebben we gezamenlijk veel activiteiten uitgevoerd die aan deze doelen hebben bijgedragen.

Ook het afgelopen jaar hebben wij inzet gepleegd om mantelzorgers en vrijwilligers te waarderen en te faciliteren. Hierdoor houden wij het beroep op maatwerkvoorzieningen beperkt, dit is zowel financieel als qua arbeidsmarkt noodzakelijk, er blijft sprake van krapte in de zorg. Wij trekken hierin samen op met onze maatschappelijke partners, een start om te komen tot een convenant is in 2022 gemaakt onder de noemer ‘Meer welzijn, minder zorg’.

De inkoop van de maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo gebeurt via de Noord en Midden-Drentse samenwerking (NMD). De inkooporganisatie, in 2021 opgericht, is in 2022 doorontwikkeld en draait nu goed. We merken dat de samenwerking op inkoop, contract- en kwaliteitsmanagement ons helpt in een goede inhoudelijke en zakelijke samenwerking met zorgaanbieders.

De effecten van de krapte op de arbeidsmarkt zien we ook terug in het aantal uitkeringen. Met de inzet van Werkplein Drentse Aa (WPDA) zijn de aantallen verder gedaald, terwijl we sinds 2015 juist extra instroom hebben van een groep die extra aandacht en ondersteuning nodig heeft om betaald werk uit te voeren. Dit leidt helaas nog niet tot minder financiële zorgen bij onze inwoners. De effecten van en zorgen over de gestegen energieprijzen hebben wij allen gevoeld en raakte een grotere groep inwoners dan enkel inwoners met een uitkering of klein inkomen. Dit heeft zich mede door rijks- en lokale maatregelen echter niet vertaald in een extra toeloop tot schulddienstverlening of onze sociale teams, maar een nagolf-effect in 2023 e.v. wanneer de maatregelen stoppen is niet uit te sluiten.

Een aandachtspunt blijft de huisvesting van statushouders. Het vastlopen van de asielketen, mede veroorzaakt door het niet realiseren van de taakstelling door gemeenten ten aanzien van het huisvesten van statushouders heeft in de zomer van 2022 geleid tot een noodoproep van het Rijk. Met de raad van kerken en Stichting Inlia hebben we ons ingezet om de asielzoekers die in Ter Apel op de grond sliepen een humane slaapplek te bieden. Ook hebben we gefaciliteerd bij de realisatie van tijdelijke Crisis Noodopvang in het Wapen van Vries. Vanwege een gebrek aan voldoende sociale huurwoningen hebben we het jaar afgesloten met een achterstand op onze taakstelling voor nieuwkomers. We zijn daarom aan de slag gegaan met het project Flexibele Volkshuisvesting Tynaarlo. Hiermee willen we een tijdelijk plek realiseren voor 80 statushouders en 20 spoedzoekers. Positief is onze inzet m.b.t. de begeleiding voor nieuwkomers, er zijn meer mensen naar werk begeleid en de ervaringen zijn goed bij de uitvoering van de in 2022 in werking getreden Wet Inburgering.

Financieel resultaat en accountantscontrole

Het resultaat van de jaarrekening 2022 komt uit op een bedrag van € 10.260.574. Dit positieve resultaat is voor bijna de helft te danken aan de winst uit grondverkoop en de verhoging van de algemene uitkering bij de decembercirculaire 2022. Voor een uitgebreidere toelichting op het resultaat, verwijzen wij u naar het nieuwe hoofdstuk in de jaarstukken, het hoofdstuk Financiële verantwoording. Hierin zijn op hoofdlijnen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022 weergegeven.

Een belangrijk aandachtspunt uit de controle van de accountant blijft de hoogte van onze onrechtmatige inkoop. We hebben in 2022, net als in 2021, onze marges overschreden door op verschillende posten te veel onrechtmatig in te kopen. Per post is daar een verklaring voor te geven, maar dit is niet wat we willen en dus hebben we vorig jaar toegezegd hiermee aan de slag te gaan om dit in de toekomst te voorkomen. Dit hebben we gedaan door scherp te sturen op het voorkomen van nieuwe onrechtmatigheid en extra te investeren in de interne advisering op inkoop. Echter werkt de berekeningssystematiek voor onrechtmatigheid zo dat het onmogelijk is om binnen een jaar weer binnen de marges uit te komen, onrechtmatigheid uit het verleden wordt namelijk een aantal jaren doorgerekend en verdwijnt daardoor pas veel later uit de boeken.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Financiële verantwoording

Dit hoofdstuk geeft inzicht op hoofdlijnen in de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de actuele begroting 2022 en het resultaat van de jaarrekening 2022. In het eerste onderdeel gaan we in op de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2022. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt wat het resultaat van de jaarrekening 2022 is vóór en na de mutaties in de reserves en volgt een toelichting op de afwijkingen groter dan € 100.000.

Ontwikkeling begroting 2022

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2022 weergegeven. Vertrekpunt is de primitieve begroting 2022 en daarop volgend de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan lopende het jaar.

Bedragen x € 1.000	Resultaat	Toelichting
Primitieve begroting 2022	1.023	
Wijzigingen 2022 uit besluiten 2021	13	Structureel effect najaarsbrief 2021
1 ^e begrotingswijziging 2022	-369	Structureel nieuw beleid
Resultaat begroting 2022 incl. bijstellingen	667	
Integrale voortgangsrapportage 2022	-598	
Najaarsbrief 2022	-135	
Actuele begroting 2022	-65	Nadelig begrotingsresultaat 2022 na wijzigingen

Resultaat jaarrekening 2022

In de bijgestelde begroting 2022 werd uitgegaan van een nadelig resultaat van € 65.000. Het totale resultaat van de jaarrekening 2022 is € 10.260.574 voordelig. De afwijking van de jaarrekening ten opzichte van de actuele begroting 2022 is dus € 10.325.574 voordelig. Middels een resultaatbestemming wordt voorgesteld het jaarrekeningresultaat als volgt te bestemmen:

Voorstellen voor resultaatbestemming¹:

1. Opvang Oekraïners	€ 2.400.000	
2. Energietoeslag	€ 500.000	
3. Arbeidsmarktcommunicatie	€ 50.000	
4. Revitalisering gemeentehuis	€ 170.000	
5. Verduurzamen gemeentelijke gebouwen	€ 70.000	
6. Zonnepanelen bijgebouwen gemeentewerf	€ 376.000	
7. Project veiligheid en veiligheidsbeleving	€ 113.000	
8. Programma Sociale vernieuwing	€ 180.000	
9. Vorming reserve grondexploitatie	€ 2.100.000	
10. Ophoging budget 25 jaar Tynaarlo	€ 35.000	
11. Projectleiding Integrale projecten	€ 100.000	
12. Actieagenda Vries	€ 250.000	
13. Fietspaden, Wegen en Knelpuntenplan	€ 1.883.000	
14. Parkeerplaats gemeentehuis	€ 36.000	
15. Onttrekking bestemmingsreserve Corona	-/-	€ 343.000
		€ 7.920.000
Te storten in Argi		€ 2.340.574
Totaal resultaat		€ 10.260.574

¹ Voor een toelichting op de afzonderlijke voorstellen voor resultaatbestemming wordt verwezen naar het raadsvoorstel bij de jaarrekening.

In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de baten en lasten en mutaties in de reserves afwijken ten opzichte van de begroting 2022. Vervolgens is aangegeven wat de belangrijkste afwijkingen zijn (> € 100.000).

Resultaat 2022

Bedragen x € 1.000	Begrotingsresultaat 2022 na wijzigingen	Jaarrekening 2022	Afwijking
Lasten	-92.525	-88.623	3.902
Baten	93.013	99.755	6.742
Saldo van baten en lasten	488	11.131	10.644
Storting in reserves	-5.006	-5.493	-487
Onttrekking aan reserves	4.453	4.622	169
Resultaat	-65	10.261	10.326

Afwijkingen jaarrekening/begroting 2022

Nummer	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	Incidenteel /structureel
1	Voorziening pensioenen bestuurders	494	I
2	Algemene uitkering	1.045	I
3	Voorziening verlofsparen	-770	I
4	Overhead	975	I
5	Brandweer	174	I
6	Verkeer	111	I
7	Energielasten	436	I
8	Serviceonderhoud gebouwen	291	S
9	Onderwijshuisvesting	305	I
10	Sport	314	I
11	Ondersteuning verenigingen en stichtingen in coronatijd	-343	I
12	Rijksbijdrage opvang Oekraïners	2.354	I
13	Inkomensregelingen en participatie	363	I
14	WMO en jeugd	1.015	I
15	Omgevingswet	698	I
16	Grondexploitaties	2.174	I
	Overige mutaties (< € 100k)	625	I
	Totaal afwijkingen	10.261	

Toelichting op de afwijkingen:

Ad 1. Voorziening pensioenen bestuurders (voordeel € 494.000)

Dit voordeel ontstaat doordat voor het bepalen van de voorziening pensioenen wethouders wordt gerekend met een hogere rekenrente. Daardoor hoeven er nu minder middelen in de voorziening aanwezig te zijn.

Ad 2. Algemene uitkering (voordeel € 1.045.000)

In de decembercirculaire 2022 zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor onze gemeente. Voor een groot deel betreft middelen voor specifieke taakmutaties en decentralisatie uitkeringen, zie hieronder. Hiernaast zijn nog aanvullende middelen (ca. € 260.000) beschikbaar gekomen via de decembercirculaire.

-	Energietoeslag	€ 525.000
-	Bijzondere bijstand	€ 37.000
-	Compensatieregeling voogdij 18+	€ 49.000
-	Faciliteitenbesluit opvangcentra	€ 120.000
-	Meerkosten Oekraïne sociaal domein	€ 56.000

Voorgesteld wordt om van de energietoeslag € 500.000 bij het rekeningresultaat te bestemmen als dekking voor de uitvoering van de regeling energietoeslag 2023. De uitkering faciliteitenbesluit opvangcentra is toegevoegd aan de reserve participatie.

Ad. 3 Voorzienig verlofsparen (nadeel -/- € 770.000)

In de cao-gemeenten 2022 is het "verlofsparen" in het leven geroepen. Bij alle uren die conform de cao-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en de afbouw. Voor deze verlofuren moet met ingang van het verslagjaar 2022 een voorziening worden gevormd op grond van het BBV. Het gaat om een bedrag van € 770.000.

Ad. 4. Overhead (voordeel € 975.000)

Binnen het taakveld overhead vallen de meeste baten en lasten onder de bedrijfsvoeringsbudgetten. Het totale voordeel op de bedrijfsvoeringsbudgetten bedraagt € 975.000. Hiervan wordt, conform de gemaakte afspraken, € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering.

Het positieve resultaat van € 975.000 is inclusief een voordeel op energielasten € 72.000 en op het onderhoud van gebouwen € 39.000. Andere grotere voordelen zijn: een voordeel op studie- en congreskosten € 200.000, een voordeel als gevolg van hogere urentoerekening aan projecten € 130.000, een voordeel Wet Open Overheid € 113.000 (middelen ontvangen via circulaire; hier staan geen lasten (meer) tegenover) en een voordeel op de loonsommen en het bedrijfsvoeringsbudget van € 159.000 als gevolg niet en/of later ingevulde vacatures.

Ad 5. Brandweer (voordeel € 174.000)

In de begroting 2022 is een bedrag gereserveerd voor nieuwe brandweerposten in Eelde, Vries en Zuidlaren waarop nog geen bestedingen hebben plaatsgevonden vanwege vertraging in de nieuwbouw, derhalve een voordeel in de jaarrekening 2022. Daarnaast is sprake van een lager dan geraamde bijdrage aan de veiligheidsregio Drenthe.

Ad 6. Verkeer (voordeel € 111.000)

Door een vertraging in de uitvoering van het Regionaal mobiliteitsplan bleven de uitgaven achter ten opzichte van de raming.

Ad 7. Energielasten (voordeel € 436.000)

De energielasten van openbare verlichting en gemeentelijke accommodaties laten een voordeel zien. Bij de voorjaarsbrief zijn de energielasten structureel verhoogd met in totaal € 709.000. Het is op dit moment nog te vroeg om een conclusie te trekken of deze verhoging te groot was, dan wel er een andere oorzaak ten grondslag ligt aan het voordeel in de jaarrekening 2022. De jaarafrekeningen 2022 volgen nog en die kunnen invloed hebben op het feitelijke resultaat over 2022.

Ad 8. Serviceonderhoud gebouwen (voordeel € 291.000)

De onderhoudsbudgetten in brede zin zijn als gevolg van de economische omstandigheden en de daarmee gepaard gaan prijsstijgingen verhoogd. Deze verhoging is echter niet noodzakelijk voor het serviceonderhoud gebouwen. Dit leidt tot een voordeel in de jaarrekening 2022 en een structurele bijstelling van dit budget bij de voorjaarsbrief.

Ad 9. Onderwijshuisvesting (voordeel € 410.000)

Door vertraging in de nieuwbouw van scholen (deels accommodatiebeleid Zuidlaren) ontstaat vrijval van de geraamde kapitaallasten. Daarnaast is sprake van lagere kosten van serviceonderhoud en een voordeel in de huuropbrengsten.

Ad 10. Sport (voordeel € 314.000)

Nieuwe accommodaties van de investeringsplanning sport worden later opgeleverd, waardoor vrijval van de geraamde kapitaallasten ontstaat van € 149.000. Daarnaast is er een voordeel van € 165.000 dat betrekking heeft op de specifieke uitkering corona compensatie voor verhuurders sportaccommodaties, waarvan de lasten al in 2020 en 2021 genomen zijn.

Ad 11. Ondersteuning verenigingen en stichtingen in coronatijd (nadeel -/- € 343.000)

Nadelen op: de financiële ondersteuning van sport en cultuurverenigingen in coronatijd. Het voorstel is om bij bestemming van het rekeningresultaat € 343.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve corona.

Ad 12. Rijksbijdrage opvang Oekraïners (voordeel € 2.354.000)

De rijksbijdrage opvang Oekraïners valt hoger uit dan geraamd.

Ad 13. Inkomeregelingen en participatie WPDA (voordeel € 363.000)

De belangrijkste verschillen hier: de inkomensvoorzieningen Participatiewet laten een nadeel zien van € 111.000. Daartegenover staat een voordeel van € 372.000 op begeleidende participatie.

Ad 14. WMO en jeugd (voordeel € 1.015.000)

De uitvoering van de WMO laat in 2022 een voordeel zien van € 1.375.000. Het betreft hier vooral de posten huishoudelijke hulp en begeleiding en dagbesteding en een voordelige afrekening van beschermd wonen met de centrumgemeente Assen over de jaren 2021 en 2022. Jeugdzorg kent een nadeel van € 360.000 (vooral interventieniveau 8, zorg inclusief verblijf).

Ad 15. Omgevingswet (voordeel € 698.000)

De lasten voor het voorbereiden en implementeren van de Omgevingswet en omgevingsvisie vielen in totaliteit € 698.000 lager uit dan geraamd. Dit komt enerzijds door lagere uitgaven van het maatschappelijk krediet met € 297.000. Daarnaast is sprake van een voordeel op de lasten van € 401.000, doordat het rijk in de loop van 2022 een rijksbijdrage beschikbaar heeft gesteld ter dekking van door de gemeente tot op heden gemaakte kosten in verband met de invoering van de Omgevingswet (kosten zijn reeds gemaakt).

Ad 16. Grondexploitaties (voordeel € 2.174.000)

Conform het principe van Percentage of Completion (PoC) zijn de tussentijdse winstnemingen van enkele grondexploitaties ten gunste van het resultaat 2022 gebracht.

Het gaat om de grondexploitaties Ter Borch (voordeel € 1.665.000), Groote Veer (voordeel € 229.000) en Vries-Zuid (voordeel € 280.000).

Hoofdstukverantwoording

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

1. Hoogtepunten

De gemeente is ambassadeur van ontwikkelingen en verbinder van partijen, in plaats van bepaler wat moet gebeuren. We zijn trots op de kracht, kennis en kunde die in onze samenleving aanwezig is en maken daar gebruik van. Door het zelfoplossend vermogen van de samenleving aan te spreken ontstaat draagvlak voor oplossingen. We laten los waar dat kan, stimuleren ontwikkelingen en belonen initiatieven.

Hoewel bedrijfsvoering onderdeel is van hoofdstuk 0 wordt dit beschreven in de aparte (verplichte) paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Die paragraaf gaat in op de realisatie van belangrijke ontwikkelingen in de bedrijfsvoering in het afgelopen jaar.

Burgerzaken

Maart 2022 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen. Dankzij een goede voorbereiding verliepen de verkiezingen naar tevredenheid en conform wet- en regelgeving. De inzet van vele vrijwilligers en collega's op de verkiezingsdagen droegen hier positief aan bij.

In 2022 hebben we stappen gemaakt in digitalisering van onze processen. Voor zorginstellingen is het nu mogelijk digitaal aangifte van een verhuizing te doen. Team burgerzaken verwerkt deze vervolgens automatisch. De grootste zorginstelling in onze gemeente, Lentis in Zuidlaren, meldt verhuizingen naar en binnen hun terrein nu digitaal. In 2023 willen we dit ook voor andere zorginstellingen die hiervoor in aanmerking komen mogelijk maken.

De oorlog in Oekraïne was ook van invloed op onze werkzaamheden. Team burgerzaken kreeg te maken met een grote toestroom van vluchtelingen die ingeschreven moesten worden in de Basisregistratie Personen. Dit bleek een tijdrovend proces. Normaal gesproken verwerken we 20-30 vestigingen vanuit het buitenland per jaar. In 2022 betrof dit het achtvoudige: meer dan 240 dossiers. De formatie van het team was hier niet op berekend. Het gevolg was dat inwoners helaas tijdens de zomermaanden langer moesten wachten voor afspraken aan de balie. Het extra werk leidde ook tot uitstel van de implementatie van het digitaal aanvragen van een uittreksel uit de BRP of afschrift uit de Burgerlijke Stand door een advocaat of notaris. In 2023 pakken we dit project alsnog op.

In oktober 2021 is gestart met de Digitale aanvraag rijbewijs (DAR). Ook in 2022 is hier veel gebruik van gemaakt. Gemiddeld 37,7% van alle rijbewijsaanvragen verliep via de DAR. In de drukke maanden aan de balies burgerzaken lag dit zelfs boven de 40%, met een uitschieter in de maand juli naar 49%. Door de langere wachttijden voor aanvragen in persoon, maakten inwoners meer gebruik van de DAR, zodat het rijbewijs alsnog snel geleverd werd.

De zelfevaluatie die we uitvoeren met de door ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor tonen een goed resultaat. Op het aanvraag- en uitgifteproces Reisdocumenten scoren we in 2022 95% correct. De aanbevelingen in 2022 lagen in lijn met de bevindingen 2021. Een aantal aanbevelingen komt voort uit de bezetting en omvang van onze organisatie. Hierdoor zijn bijvoorbeeld keuzes gemaakt over de invulling van functiescheiding aan de balie. Voor de overige aanbevelingen is een actie benoemd of zijn inmiddels acties ondernomen om aan te sluiten bij de wettelijke vereisten. Voor wat betreft de Basisregistratie Personen (BRP) waren technisch gezien (totaal 44.863) persoonslijsten correct. Uit een steekproef bleek 86% ook correct administratief te zijn verwerkt. Dit percentage verklaart zich doordat in de steekproef van 50 persoonslijsten 4 persoonslijsten uit één gezin zaten waarin dezelfde fout is geconstateerd. Deze zijn gecorrigeerd.

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Met ingang van het boekjaar 2023 is het verplicht een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Hiermee legt het college van B&W verantwoording af over de naleving van de regels voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Bijvoorbeeld over de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik van lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting. Het college van B&W is al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. De accountant toetst daarna of de jaarrekening getrouw is, oftewel conform de realiteit is.

Afsluiting pilots gebiedsgericht werken

Om aan te sluiten bij de behoeften, kansen en mogelijkheden in de samenleving is in het vorige coalitieakkoord voorgesteld om verder vorm te geven aan gebiedsgericht werken. We gebruiken nieuwe vormen waarmee inwoners en maatschappelijke organisaties actief een plek krijgen bij het formuleren en uitvoeren van ambities en kansen om leefbaarheid te verbeteren. In november 2020 besloot het college te starten met een pilot gebiedsgericht werken in 3 dorpen: Eelderwolde, Vries en Zuidlaarderveen. In het verlengde hiervan meldde de gemeente Tynaarlo zich aan bij de Provincie als pilotgemeente voor het project burgerparticipatie.

Naast dat we concrete/zichtbare resultaten voor en door inwoners willen behalen was het samen leren nog belangrijker. Wie heeft welke rol? Waar kunnen we elkaar versterken? Hoe betrekken we onze achterban/organisatie? Er is een subsidie verstrekt door de provincie Drenthe van € 50.000 voor deze gezamenlijke zoektocht. Parallel aan de experimenten is in samenwerking met CMO STAMM een 'leerlijn' beschreven. Deze bestaat uit trainingen, intervisie, inspiratiesessies, etc. in het teken van praktijkgericht leren.

Helaas is door toedoen van Corona en de ontwikkelingen in de organisatie deze leerlijn minder goed aan bod gekomen. Dit leidde ertoe dat de gemeente een verlenging van de subsidie heeft gevraagd om hier in 2022 meer inhoud aan te kunnen geven.

In alle drie genoemde dorpen leverde de pilot waardevolle relaties op en het gevoel om samen dingen op te pakken. In Vries trok de gemeente met Boermarke op om te kijken hoe de Brink een impuls kan krijgen. In Eelderwolde is met Natuurmonumenten gekeken naar een recreatieve invulling van de Onlanden.

Inmiddels is in deze bestuursperiode een andere visie ontstaan op gebiedsgericht werken. Er is algemeen beleid ontwikkeld met ruimte voor de individuele kernen, waarmee de eerdere insteek en daarmee de pilots gebiedsgericht werken ten einde komen.

Participatieverordening

De participatieverordening en de beleidsvisieparticipatie zijn in 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Het resultaat van een lang proces van experimenteren met vormen van participatie, evaluaties, gesprekken met college- en raadsleden en met betrokken ambtenaren en deelnemers aan participatieprocessen. Om handen en voeten te geven aan de verordening werd besloten om een praktisch werkboek en afwegingskader burgerparticipatie uit te werken voor de ambtelijke organisatie. Vanuit de visie dat participatie maatwerk is, streven we naar een herkenbare, navolgbare methodiek voor het participatieplan en het maken van keuzes hierin. Het werkboek ligt momenteel ter besluitvorming in MT en College van B&W.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo	
		2021	2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2020)	7,7	8,0
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2020)	6,9	7,2
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2020)	€ 600	€ 647
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2020)	12,1%	12,6%
Overhead	% van totale lasten (2020)	12,4%	12,2%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo	
		2021	2022
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald	89,96%	91,70%
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn	19 dagen	17 dagen

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. Digitale aangifte verhuizing voor instellingen (eHerkenning)				
1.1		Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	Ja	
2. Digitale aanvraag afschrift burgerlijke stand / Basisregistratie personen door bedrijven (eHerkenning)				
2.1		Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	Nee	
3. Gemeenteraadsverkiezingen				
3.1		Verkiezingen organiseren volgens de geldende coronamaatregelen en wetgeving.	Ja	
4. Pilots gebiedsgericht werken				
4.1		Uitvoering pilots in 3 kernen.	Nee	

3. Toelichting op afwijkingen

2. Digitale aanvraag afschriften door bedrijven

Het is in 2022 nog niet gelukt te starten met een notaris of advocaat om diens aanvraag voor een uittreksel uit de BRP of afschrift uit de Burgerlijke Stand digitaal te laten verlopen. Burgerzaken heeft een hoge werkdruk ervaren door de vluchtelingen uit Oekraïne, die in de BRP ingeschreven moesten worden. Hierdoor kon niet alles uitgevoerd worden en dienden keuze gemaakt te worden. In 2023 pakken we dit project alsnog op.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
0.1	Bestuur	1.613.843	1.001.599	2.615.442	2.070.426	545.016
0.2	Burgerzaken	1.503.745	17.330	1.521.075	1.486.557	34.519
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	329.626	47.125	376.752	535.117	-158.365
0.4	Overhead	10.804.299	123.377	10.927.676	10.804.315	123.361
0.5	Treasury	-3.513	21.768	18.255	13.554	4.701
0.61	OZB woningen	280.923	0	280.923	263.334	17.589
0.62	OZB niet-woningen	17.500	0	17.500	17.500	0
0.64	Belastingen overig	5.500	0	5.500	5.500	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	250.000	-250.000	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	276.029	0	276.029	212.188	63.841
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	62.707	744.715	807.422	802.580	4.842
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.023.051	-1.088.232	-65.181	0	-65.181
Totaal lasten		16.163.710	617.683	16.781.392	16.211.069	570.324

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
0.1	Bestuur	2.955	0	2.955	1.072	-1.883
0.2	Burgerzaken	398.626	-4.877	393.749	416.174	22.425
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	239.140	-6.911	232.230	421.346	189.117
0.4	Overhead	1.154.783	-61.053	1.093.730	1.177.220	83.491
0.5	Treasury	686.174	12.915	699.089	731.485	32.396
0.61	OZB woningen	4.647.954	148.423	4.796.377	4.867.768	71.391
0.62	OZB niet-woningen	1.435.604	46.577	1.482.181	1.423.655	-58.527
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	51.624.900	4.522.368	56.147.268	57.191.939	1.044.671
0.8	Overige baten en lasten	29.597	0	29.597	1.233	-28.364
Totaal baten		60.219.733	4.657.442	64.877.175	66.231.892	1.354.717

Resultaat voor bestemming	44.056.024	4.039.759	48.095.783	50.020.823	1.925.040
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
0.10	Toevoegingen aan reserves	1.240.960	3.764.697	5.005.656	5.493.222	-487.566
0.10	Onttrekkingen aan reserves	2.404.163	2.049.315	4.453.479	4.622.322	168.843

Saldo Hoofdstuk	45.219.228	2.324.378	47.543.606	49.149.923	1.606.317
------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.925.000. Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat na bestemming van € 1.606.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 0.1 Bestuur

Het taakveld bestuur kent per saldo een voordeel van € 543.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 545.000 en een nadeel op de baten van € 2.000.

Vrijval voorziening pensioenen wethouders

Het voordeel op het taakveld is voor het overgrote deel te verklaren doordat er een vrijval van de voorziening pensioenen wethouders heeft plaatsgevonden. Dit wordt veroorzaakt door een hogere rekenrente. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant van € 494.000.

Vrijval voorziening wachtgeld

Op basis van de huidige doorrekeningen kan een bedrag vrijvallen uit de voorziening wachtgeld van € 40.000, doordat een van de oud-wethouders een baan heeft gevonden.

Griffie

Doordat in 2022 de griffie lange tijd niet volledig op sterkte was is er op de loonkosten een voordeel ontstaan van € 44.000.

Accountantskosten

Onder andere als gevolg van meerwerk met betrekking tot de jaarrekeningcontrole 2021 is een nadeel ontstaan op de accountantskosten van € 35.000.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het taakveld burgerzaken kent per saldo een voordeel van € 57.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 34.000 en een voordeel op de baten van € 22.000.

Rijbewijzen

Er zijn meer aanvragen geweest voor rijbewijzen dan in eerste instantie verwacht en door het RDW was ingeschat. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 27.000.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld beheer overige gebouwen en gronden kent per saldo een voordelige afwijking van € 31.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 158.000 en een voordeel op de baten van € 189.000.

Ontwikkel locaties

Voor de locaties de Kooi, Bladergroenschool, 't Punthoes en Rutgers van Bergen zijn diverse kosten gemaakt. Deze kosten zijn geactiveerd op de balans onder de immateriële vaste activa. Per saldo is het resultaat in de exploitatie nihil. Voor zowel de baten als de lasten zorgt dit voor een overschrijding van € 64.000.

Beheer gebouwen tijdelijk in eigendom

De panden die we tijdelijk in beheer hebben zorgen voor tijdelijke extra lasten van € 65.000. Daar staan ook diverse inkomsten zoals huren tegenover. In totaal zorgt dit voor een voordeel op de baten van € 83.000.

Verkopen van gronden

De verkopen van diverse gronden gaan gepaard met een voordeel aan de batenkant van € 29.000.

Taakveld 0.4 Overhead

Het taakveld overhead kent per saldo een voordeel van € 207.000, bestaande uit een voordeel op de lasten van € 123.000 en een voordeel op de baten van € 84.000.

Participatiebudget

Op het participatiebudget ad € 25.000 dat is meegenomen van 2021 naar 2022 hebben per saldo geen uitgaven plaatsgevonden. Derhalve zorgt dit voor een positief resultaat op de lasten van € 25.000.

Informatiebeleidsplan

Bij de voorjaarsbrief is € 145.000 beschikbaar gesteld voor diverse ICT gerelateerde investeringen. De dekking komt uit de reserve informatiebeleid. Door de uitloop van al lopende ICT-projecten door corona is er geen start gemaakt met een aantal nieuwe projecten waar dit geld voor was bedoeld. Er is € 111.000 uitgegeven. Hierdoor ontstaat dus een positief resultaat van € 34.000. Doordat er minder uitgaven zijn gedaan in 2022 is er ook minder onttrokken aan de reserve.

Bedrijfsvoering

Binnen het taakveld overhead vallen de meeste baten en lasten onder de bedrijfsvoeringsbudgetten. Het totale voordeel op de bedrijfsvoeringsbudgetten bedraagt € 975.000. Hiervan wordt, conform de gemaakte afspraken, € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering. Het positieve resultaat van € 975.000 is inclusief een voordeel op energielasten € 72.000 en op het onderhoud van gebouwen € 39.000. Andere voordelen zijn: een voordeel op studie- en congreskosten € 200.000, een voordeel als gevolg van hogere urenontrekening aan projecten € 130.000, een voordeel Wet Open overheid € 113.000 (middelen ontvangen via circulaire; hier staan geen kosten (meer) tegenover) en een voordeel op de loonsommen en het bedrijfsvoeringsbudget van € 159.000 als gevolg niet/latere ingevulde vacatures.

Voorzienig verlofsparen

In de cao-gemeenten 2022 is het "verlofsparen" in het leven geroepen. Bij alle uren die conform de cao-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en de afbouw. Voor deze verlofuren moet met ingang van het verslagjaar 2022 een voorziening worden gevormd op grond van het BBV. Het gaat om een nadeel van € 770.000.

Taakveld 0.5 Treasury

Het taakveld treasury kent per saldo een afwijking van € 37.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 5.000 en een voordeel op de baten van € 32.000.

Rente Schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente vanaf eind derde kwartaal weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 53.000.

Taakveld 0.61 OZB woningen

Het taakveld OZB-woningen kent per saldo een afwijking van € 89.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 18.000 en een voordeel op de baten van € 71.000.

Opbrengst OZB woningen

Door een sterker dan verwachte stijging van de combinatie areaaluitbreiding en waardeontwikkeling woningbestand, viel de opbrengst op OZB woningen € 71.000 hoger uit dan geraamd.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Het taakveld OZB-woningen kent per saldo een afwijking van € 59.000. Dit bestaat volledig uit een nadeel op de baten van € 59.000.

Opbrengst OZB niet-woningen

Door een tegenvallende combinatie van de areaaluitbreiding en waardeontwikkeling woningbestand, viel de opbrengst op OZB niet-woningen € 59.000 lager uit dan geraamd.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering

Dit taakveld kent een voordeel van per saldo € 1.045.000. Dit betreft een voordeel op de baten. Dit voordeel ontstaat door wijzigingen in de algemene uitkering welke niet in de begroting zijn opgenomen. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Met het aflopen van 2022 worden steeds meer maatstaven definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt.

Dit leidt tot een voordeel aan de batenkant van € 147.000.

Energietoeslag

Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor hebben wij in de decembercirculaire al € 525.000 ontvangen, zodat de gemeente de mogelijkheid heeft om hiervan al € 500 uit te keren.

Diverse taakmutaties

In de decembercirculaire hebben nog diverse taakmutaties plaatsgevonden voor 2022. Dit zorgt voor een voordeel van € 111.000. De belangrijkste taakmutaties zijn:

Bijzondere bijstand

Naar aanleiding van de Kamerbrief Aanvullende maatregelen energierekening van 20 september jl. ontvangen gemeenten in 2022 € 35 miljoen om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om € 37.000.

Compensatieregeling voogdij 18+

De inventarisatie van de compensatieregeling voor 2022 kon niet tijdig worden afgerond. Daarom valt het gehele budget van 30 miljoen voor 2022 vrij ten gunste van de algemene uitkering. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 49.000

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

In de decembercirculaire 2022 is nog een aantal uitkeringen verstrekt voor het jaar 2022. Dit zorgt voor een voordeel van € 253.000. De belangrijkste mutaties zijn:

Faciliteitenbesluit opvangcentra

In de decembercirculaire is € 120.000 beschikbaar gesteld voor het faciliteitenbesluit opvangcentra. Dit bedrag is gestort in de reserve participatie. In het faciliteitenbesluit is geregeld dat de gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben, uitkeringen krijgen vanuit een decentralisatie-uitkering. Op basis van dit besluit wordt aan een gemeente waarin een opvangcentrum is gevestigd, jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum.

Meerkosten Oekraïne sociaal domein

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de WMO 2015 en de Jeugdwet, en de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid ligt óók voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. De gemeente krijgt hiervoor een bedrag van € 56.000.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Het taakveld overige baten en lasten kent een voordeel van per saldo € 37.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 65.000 op de lasten en een nadeel van € 28.000 op de baten.

Budget onvoorzien incidenteel

In 2022 is het niet noodzakelijk gebleken om het structurele budget voor onvoorziene, incidentele uitgaven in te zetten. Dit leidt tot een voordeel van € 34.000.

Verzekeringen

Het saldo op dit taakveld heeft voornamelijk te maken met verzekeringen. Er is € 14.000 meer betaald aan verzekeringspremies. Daartegenover staat dat er voor € 38.000 minder kosten zijn gemaakt voor schades dan begroot. Doordat er minder schade is geweest, is er ook minder schade geclaimd bij verzekeringsmaatschappijen. Hierdoor ontstaat een nadeel aan de batenkant van € 29.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Dit taakveld kent een voordeel van per saldo € 5.000. Dit betreft een voordeel op de lasten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het taakveld mutaties reserves kent een nadeel van per saldo € 319.000. Dit bestaat uit een hogere dotatie aan de reserves van € 488.000 en een hogere onttrekking aan de reserves van € 169.000.

Toevoegingen aan reserves

De hogere dotatie aan de reserves ontstaat door een dotatie aan de reserve participatie ad € 242.000. Dit bedrag is niet in de begroting opgenomen. Conform afspraak mag het saldo van de baten en de lasten van inburgering en asielzoekers worden verrekend met de reserve participatie. Daarnaast is conform afspraak met de raad € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering als gevolg van het resultaat binnen de bedrijfsvoeringsbudgetten.

Onttrekkingen aan reserves

De hogere onttrekking aan reserves heeft een aantal oorzaken en is een saldo van hogere en lagere onttrekkingen. De voornaamste reden is hogere uitgaven op de maatschappelijke kredieten dan bij de najaarsbrief is ingeschat € 85.855. Er is € 45.000 meer onttrokken aan de Argi ter dekking van kapitaallasten. Daarnaast is € 40.433 aan de reserve bedrijfsvoering onttrokken ter dekking van corona gerelateerde uitgaven binnen de overhead. En heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 58.000 aan de Argi voor de dekking van de uitgaven met betrekking tot de motie cultuurhistorische waardestelling. Uit een aantal reserves is ook minder onttrokken dan begroot door lagere uitgaven. Zo hebben er lagere onttrekkingen plaatsgevonden met betrekking tot het informatiebeleidsplan van € 34.000 en de uitgaven voor combinatiefunctionarissen ad € 27.000.

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Het taakveld resultaat van de rekening baten en lasten kent een nadeel van per saldo € 65.000. Dit betreft een nadeel aan de lastenkant.

Saldo voor bestemming

Het negatieve saldo betreft het begrotingsresultaat van 2022 gecorrigeerd met raadsbesluiten die ten laste van het begrotingsresultaat zijn gebracht.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

1. Hoogtepunten

Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 (IVB)

Het IVB geeft aan waar de focus voor de komende vier jaren ligt, namelijk:

- Aanpak overlast personen met verward gedrag
- Aanpak ondermijning
- Aanpak jeugdproblematiek
- Weerbaarheid digitaal gebied
- Incident- en rampenbestrijding

Het IVB wordt tweejaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Hierin staat concreet beschreven wat op de gestelde prioriteiten wordt uitgevoerd. De verantwoording wordt o.a. gedaan via de VTH rapportages, via het presidium en via de jaarrekening.

Crisis- en rampenbestrijding

Voorwaarden voor een veilig Tynaarlo zijn de bereikbaarheid, beschikbaarheid en inzetbaarheid van de hulpdiensten tijdens het bestrijden van rampen en crises. Vanuit onze regierol zien we hierop toe. In 2022 is getraind en geoefend zoals voor Corona. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn trainingen gehouden. Bij het bestuur lag de nadruk op het nieuwe college en hun eventuele rol als locoburgemeester. Voor Tynaarlo was de systeemoefening op de luchthaven GAE het hoogtepunt. Bij een systeemoefening wordt de volledige crisisorganisatie getraind, dus zowel de operationele diensten ter plaatse als de beleidsteams op het gemeentehuis.

Ondermijning

Er is ingezet op bewustwording. In de gemeente is de ondermijningscontainer ingezet. Inwoners, raadsleden en de gemeentelijke organisatie konden een kijkje nemen. Het doel van de ondermijningscontainer is de bezoekers voor te lichten over de herkenning en gevaren van ondermijning op de gebieden van cocaïnehandel, hennepcultuur en synthetische drugs. Men ziet de gevaren van productie en in welke georganiseerde criminaliteit het zich bevindt. Ook is een informatiesessie gehouden voor de gemeentelijke organisatie. Ambtenaren kregen basisinformatie over het onderwerp. Daarnaast is een koppeling gemaakt met het onderwerp integriteit. Naast de algemene sessie zijn er meer specialistische sessies met de teams OOV, handhaving, WMO, Buitendienst, VTH, burgerzaken en financiën.

Cybercrime/hackshield

Met de Noord-Drentse AANT-gemeenten en de politie is gestart met het project Hackshield. Hackshield is een game voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Zij worden dan cyberagent en leren op een interactieve manier welke gevaren er zijn op digitaal gebied. Dit project loopt de komende jaren door.

Samenwerking Thorbecke Academie

De Thorbecke Academie (TA) is onderdeel van NHL Stenden Hogeschool en richt zich op overheidsopleidingen waaronder Integrale Veiligheidskunde. De AANT-gemeenten hebben samen met de politie besloten om nauwer met de TA samen te werken. In 2022 zijn onderzoeksvragen vanuit de organisaties gedeeld met de TA. Deze zijn door studenten als stage-opdracht uitgewerkt. Door gebruik te maken van de denkkracht en capaciteit van de studenten zijn wij in staat om complexe veiligheidsvragen in kaart te brengen. De onderzoeksrapporten bieden actiepunten en aanbevelingen die de organisatie oppakt. Een win-winsituatie dus. Een greep uit de onderzoeken: 'netwerk cybercriminaliteit in kaart brengen', 'aangiftebereidheid digitale criminaliteit in kaart brengen', 'onderzoek naar de effecten van dashcams bij de politie', 'inventarisatie toolbox gemeenten tegen online aangejaagde ordeverstoringen'.

Meld Misdaad Anoniem

De gemeente heeft in 2022 een doorlopend contract afgesloten met Meld Misdaad Anoniem. Dit is een onafhankelijke organisatie waar mensen anoniem signalen van criminaliteit kunnen melden. Het partnerschap geeft inzicht in de meldingen en een betere informatiepositie op het gebied van (ondermijnende) criminaliteit. Dit is een essentiële basis voor het gericht inzetten van toezicht en handhaving, met als doel weerbaar te zijn tegen (ondermijnende) criminaliteit.

Effectief samenwerken in het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO)

De gemeente Tynaarlo werkt ook in 2022 met het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO), onder regie en voorzitterschap van de beleidsadviseurs veiligheid. Deelnemers zijn de politie, sociaal team, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), het Zorg- en veiligheidshuis Drenthe en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Bij een sociaal maatschappelijk veiligheidsincident, of bij de dreiging daarvan, leidt het TVO het incident op tactisch en strategisch niveau in goede banen en probeert het waar mogelijk te voorkomen. In het overleg bepalen we de beste aanpak en wie welke taken daarbij uitvoert. Daarnaast volgt en bespreekt het TVO trends, ontwikkelingen en thema's op het brede veiligheidsterrein. Het zorgt voor goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Overlastbestrijding

Overlast en criminaliteit voorkomen en bestrijden is onze prioriteit. Dat doen we proactief en informatiegestuurd. Dat betekent dat we gebruikmaken van signalen uit de buurt, meldingen van de politie en de kennis en expertise van onze BOA's. Waar nodig zetten we technische hulpmiddelen in, bijvoorbeeld cameratoezicht tijdens de Zuidlaardermarkt. In 2022 hebben we deze aanpak doorgezet, waarbij we samenwerken met ketenpartners.

Evenementen

Op het begin van 2022 na, was het een normaal evenementenjaar zonder beperkende maatregelen. Voor zowel de gemeente als voor de organisatoren lag hier een uitdaging. Na Corona ontstond een grote vraag naar personeel, materiaal en vrijwilligers. Daarnaast lag een uitdaging bij organisatoren omdat de organisatie van het evenement minder vanzelfsprekend is na twee jaar pauze. Desalniettemin kende 2022 een goed gevulde evenementenkalender en zijn de evenementen goed verlopen.

Mijnbouw

Onze inwoners worden geconfronteerd met de gevolgen van de aardbevingen. Door het meemaken van een aardbeving zelf of door de schade die deze bevingen aan de huizen veroorzaken. We blijven ons inzetten voor veiligheid en compensatie. In verband met lopende en verwachte (beroeps)procedures tegen de winningsplannen blijft juridische inzet noodzakelijk. In 2022 heeft de rechtbank een uitspraak gedaan over ons beroep tegen de zoutwinning door Nedmag BV. Hoewel de rechtbank op een groot aantal punten de bezwaarmakers in het gelijk heeft gesteld heeft de gemeente Tynaarlo samen met Aa en Hunze hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak van de rechtbank. Kern van het bezwaar van de gemeenten is dat de minister in het instemmingsbesluit onvoldoende rekenschap heeft gegeven van deze financiële risico's en daaraan geen/onvoldoende aandacht heeft besteed. Het besluit is dan ook in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en doet daarmee geen recht aan onze inwoners.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	80	30	N.n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,7	0,7	0,4
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,5	2,4	2,5
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,2	1,3	0,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	5,2	5,7	5,0

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. De gemeente Tynaarlo is een veilige gemeente Onze inwoners voelen zich veilig				
1.1		Op basis van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2023-2024 uitvoering geven aan de daarin genoemde speerpunten.	Ja	
2. Uitbouwen overlegstructuur vanuit Tactisch veiligheidsoverleg (TVO)				
2.1		TVO verder verdiepen. Overlegstructuren zoveel mogelijk laten aansluiten bij structuur TVO.	Ja	
3. Ondernijning (vermenging criminaliteit onderwereld met bovenwereld)				
3.1		Informereren inwoners over het herkennen en melden van ondernijning.	Ja	
3.2		Versterken samenwerking met RIEC noord, politie en O.M.	Ja	
3.3		Uitvoeren van de naar aanleiding van het ondernijningsbeeld gekozen aanpak en prioriteiten.	In ontwikkeling	
4. Cybercrime - criminaliteit met ICT als middel en doelwit				
4.1		Kennis en daardoor weerbaarheid vergroten van onze inwoners en het melden daarvan bij de gemeente.	Ja	
4.2		Inzet ketenpartners op bestrijding cybercrime.	Ja	
4.3		Eigen organisatie bewust maken van en beveiligen tegen cybercrime.	In ontwikkeling	
5. Versterking toezicht				
5.1		Effectief en flexibel inzetten van BOA's voor preventieve, signalerende en handhavende werkzaamheden.	Ja	
5.2		Kennen en gekend worden.	Ja	
5.3		Terugdringen overlast en criminaliteit.	Ja	
5.4		Samenwerking met ketenpartners verbeteren en uitbreiden.	Ja	
6. Mensenhandel - werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dwang				
6.1		Informereren inwoners over het herkennen en melden van mensenhandel.	In ontwikkeling	
6.2		Vroegtijdig signaleren met ketenpartners van diverse vormen van mensenhandel.	Ja	
7. Personen met verward gedrag				
7.1		Vroegtijdig signaleren en ontwikkelen dat onder regie van de gemeente een effectieve integrale aanpak van casuïstiek rond dit thema plaats vindt.	Ja	
7.2		Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid.	In ontwikkeling	
8. Jeugdoverlast en middelen gebruik				
8.1		Voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast door integrale aanpak met ketenpartners onder regie van de gemeente en intensieve samenwerking met ouders.	Ja	
8.2		Voorlichting aan jongeren over drank en drugsgebruik.	Ja	
8.3		Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid.	Ja	
9. High Impact Crimes (HIC) - woninginbraak, straatroof, geweld en overvallen				
9.1		Cijfers zijn laag. Door preventieve maatregelen cijfers laag houden. Inzet op preventieve maatregelen woninginbraken.	Ja	
9.2		Persoonsgerichte aanpak daders. Heterdaadkracht verhogen door o.a. stimuleren van app groepen onder inwoners.	Ja	
10. Verkeerveiligheid				
10.1		Inzetten op gedragsverandering bij inwoners m.b.t. snelheid, bellen achter het stuur, etc. door voorlichting en repressie.	ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
11.	Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD)			
	11.1	Ontwikkeling zorg- en veiligheidshuis Drenthe.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

4. Cybercrime

Ook dit is een continue proces. Onderdeel van het bewustmaken van en beveiligen tegen cybercrime is het houden van oefening op dit onderwerp. In 2022 hebben we bestuurlijke oefeningen gehouden, in 2023 ligt de nadruk op de ambtelijke organisatie.

6. Mensenhandel

In Drents verband zijn de eerste stappen van het beleid over mensenhandel gezet. Dit krijgt in 2023 een vervolg. Er zijn trainingen gegeven voor professionals om signalen te herkennen en op te pakken. Richting de inwoners is vooral gefocust op kwetsbare groepen, zoals vluchtelingen.

7. Personen met verward gedrag

De aanpak van personen met verward gedrag blijft een aandachtspunt. In 2022 is veel geïnvesteerd in de samenwerking op dit terrein. Dit onderwerp vraagt aandacht van de partners.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.811.674	17.687	1.829.361	1.653.590	175.772
1.2	Openbare orde en veiligheid	602.684	162.886	765.570	739.943	25.627
Totaal lasten		2.414.359	180.573	2.594.932	2.393.533	201.399

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Verschil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	159	0	159	1.868	1.709
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.825	0	28.825	64.142	35.317
Totaal baten		28.984	0	28.984	66.009	37.025

Saldo Hoofdstuk	-2.385.375	-180.573	-2.565.948	-2.327.523	238.425
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 238.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Het taakveld Crisisbeheersing en brandweer kent per saldo een voordeel van € 177.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 176.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 1.000.

Nieuwbouw brandweerposten

Er is een vertraging van de bouw van de nieuwe brandweerposten in Eelde, Vries en Zuidlaren. Dit leidt tot een incidenteel voordeel aan de lastenkant van € 125.000.

Bijdrage Veiligheidsregio

De bijdrage aan de veiligheidsregio viel lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel op de lasten van € 38.000.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het taakveld Openbare orde en veiligheid kent per saldo een voordeel van € 61.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 26.000 en een voordeel op de baten van € 35.000.

Coronatoegangsbewijzen

In 2022 was er sprake van niet geraamde uitgaven van € 48.000 in het kader van de uitvoering subsidieregeling Coronatoegangsbewijzen. Middels deze regeling hebben verenigingen, stichtingen en ondernemers een begin 2022 een tegemoetkoming ontvangen in de kosten die zij in 2021 gemaakt hebben voor de controle op coronatoegangsbewijzen. Hier staat een voordeel van € 48.000 aan baten tegenover omdat de gemeente door het rijk gecompenseerd is voor deze kosten.

Mijnbouwschade

De kosten die de gemeente gemaakt heeft in het mijnbouwdossier vielen lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 35.000.

Toezicht en handhaving openbare orde

De kosten die de gemeente gemaakt heeft in voor toezicht en handhaving vielen lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 38.000.

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

1. Hoogtepunten

Tynaarlo is een plattelandsgemeente met een aantal grotere dorpen en veel kleinere kernen. We vinden het belangrijk dat onze voorzieningen goed bereikbaar zijn voor iedereen. Door demografische ontwikkelingen staan voorzieningen in onze dorpen onder druk. Daarom is een fijnmazig vervoersnetwerk voor openbaar vervoer, auto's en fietsers van belang. Met elkaar verbonden op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, duurzaamheid én recreatie. Want Tynaarlo is een fantastische gemeente voor fietsers en wandelaars.

Veilige en goed onderhouden wegen

De afgelopen jaren zijn wegen en paden naar een onderhoudsniveau gebracht op basis van 'veilig en heel' (BOR-basis). Het onderhoudsniveau van de wegen vertoonde in 2022 een lichte stijging ten opzichte van 2021. Het extra budget dat vanaf 2016 beschikbaar is gesteld zorgt ervoor dat meer groot onderhoud wordt uitgevoerd. Het wegonderhoud bevindt zich nu ruim op het BOR-niveau basis. Voor technische informatie over dit onderwerp verwijzen wij u naar de paragraaf Kapitaalgoederen. Wij blijven zoeken naar manieren om het onderhoud op een zo bedrijfsmatige en efficiënt mogelijke manier uit te voeren.

FWK-plan

In 2021 is een raadsinformatieavond gehouden over het FWK-plan. In deze begroting zijn vier projecten opgenomen die in de Multicriteria-analyse hoog scoorden, o.a. op verkeersveiligheid. Het plan is mede op basis van reacties van onze inwoners over de infrastructuur tot stand gekomen. In 2021 hebben we opgehaald bij de inwoners, ondernemers en belangstellenden van de Hoofdweg in Eelde wat het ideale plaatje zou zijn van de Hoofdweg in Eelde. Dit plaatje is in 2021 uitgewerkt. De uitvoering is onder voorbehoud in 2023/2024. Momenteel zijn we afhankelijk van de nutsbedrijven. Zodra deze hun werkzaamheden hebben afgerond kunnen wij met de civieltechnische werkzaamheden starten. De inwoners en de raad zijn hierover geïnformeerd. In 2022 zijn geen werken uit het FWK plan uitgevoerd. Het FWK plan wordt in 2023 geactualiseerd.

Beheerplannen

In de openbare ruimte wordt gewerkt met beheerplannen. Deze plannen kennen vier hoofdgroepen, te weten groen, wegen, openbare verlichting en beschoeiingen en kunstwerken. In deze plannen staat ten eerste de beschrijvende manier van beheren, bijvoorbeeld wat we doen aan onderhoud. Ten tweede leggen we verantwoording af. Dat doen we door middel van inspecties. Ten derde wordt het areaal en het benodigde onderhoud vertaald in een financiële doorkijk voor de komende tien jaren. Ieder jaar updaten we de beheerplannen bij de begroting. Dit is de opmaak voor het uitvoeren van onderhoud in het jaar daarop. Dit onderhoud wordt geïnspecteerd, bijvoorbeeld door de BOR-schouw (beheer openbare ruimte) of de weginspectie. Daarmee leggen we verantwoording af over het voorgestelde onderhoud van het voorgaande jaar. De uitkomsten van de inspecties zijn ook de opmaat voor het nieuwe beheerplan voor het jaar erop. Zo ontstaat een cyclisch systeem. De financiële verantwoording wordt afgelegd bij de jaarrekening.

Verkeersveiligheid

Met de provincie werken we aan veilige wegen en een goede bereikbaarheid per fiets, via het openbaar vervoer en met de auto. Landelijk is een andere visie ontstaan op verkeersveiligheid. Waar we nu op basis van ongevallen en klachten de infrastructuur aanpassen, doen we dat steeds vaker risicogestuurd. Op voorhand kijken we waar de risico's zich bevinden en proberen op die manier ongevallen te voorkomen. Dit laat onverlet dat het gedrag van de weggebruiker in 80 – 90% van de gevallen de oorzaak is van het ongeval. Daarom gaan wij ook de komende jaren voorlichting geven gericht op gedragsverandering. Voor infrastructurele werken die bijdragen aan de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en openbaar vervoer is vanuit de provincie een financiële bijdrage mogelijk. Voor de jaren 2022 – 2025 is ± € 900.000 voor ons beschikbaar, de zogeheten Brede Doel Uitkering (BDU). Voorwaarde is dat wij €1 per inwoner besteden aan educatieve en gedragsbeïnvloedende maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen. Hier voldoen wij aan.

Aanleg doorfietsroute krijgt vervolg

Samen met beide provincies werken we aan de aanleg van de doorfietsroute tussen Groningen en Assen. We zorgen voor een goede aansluiting met de andere fietspaden in de gemeente. In 2019 is de eerste fase van de doorfietsroute in onze gemeente aangelegd. De raad heeft op basis van een

variantenstudie langs bedrijventerrein Vriezerbrug, gekozen voor een tunnelvariant, langs het Noord Willemkanaal. De voorbereiding hiervan loopt. Naar verwachting is de uitvoering in 2025.

Het deel sluis de Punt-Witte Molen is in voorbereiding. Dit sluit aan op de plannen voor de voormalige Beuving locatie. De planvorming van de doorfietsroute Zuidlaren – Groningen is in ontwikkeling. De provincie Groningen is trekker van het project. De provincie Drenthe, stad Groningen en wij schuiven aan. Voor de doorfietsroute Zuidlaren – Gieten zijn de eerste gesprekken geweest. Provincie Drenthe neemt hierin het voortouw. Een tracéstudie is aanstaande.

Openbaar Vervoer (OV)

Wij willen dat onze gemeente goed met het openbaar vervoer ontsloten wordt. Hiertoe hebben we gesprekken met het OV-bureau Groningen-Drenthe, waarbij de uiteindelijke keuze bij het OV-bureau ligt. Voor Eelde heeft het OV-bureau bijvoorbeeld voorgesteld lijn 9 (Eelde-Paterswolde) op te waarderen van streeklijn tot Q-link waarbij deze lijn over de Hoofdweg gaat rijden. Wij kijken naar de effecten voor de rest van Eelde en zien de positieve effecten hiervan. We werken hier graag aan mee in de vorm van het realiseren van haltevoorzieningen.

Transferia voor een goede aansluiting van auto naar fiets en openbaar vervoer

Wij dragen bij aan een goede aansluiting van verkeersvormen, zodat gemakkelijk overgestapt kan worden van auto naar fiets en openbaar vervoer. Om die reden vinden we het belangrijk dat er transferia zijn langs de A28 en N34. Het college heeft aangegeven niet in te zetten op een transferium langs de A-28 bij De Punt. We zetten in op kleinere plekken die die goed bereikbaar zijn met de auto, fiets en bus. Een voorbeeld hiervan is de Hub-voorziening in Westlaren

Herinrichting Esweg Eelde

De Esweg kent net als de Hoofdweg in Eelde een onduidelijke en misschien wel onveilige wegstructuur. Het tegelpad kan een voetpad zijn, maar ook een fietspad en er wordt geparkeerd. De Esweg wordt opnieuw ingericht, vergelijkbaar met de Hoofdweg in Eelde, en met behulp van de inwoners. In de begroting 2022 zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld. Dit plan kan kan pas ontwikkeld worden na realisatie van de Hoofdweg. Een voorzichtige planning laat 2026 zien voor een mogelijke uitvoering.

Herstraten de Knijpe

In 2022 is gestart met het herstraten van de Knijpe. De bestrating wordt vervangen door nieuwe stenen met aan weerszijden grastegels. In 2023 zijn deze werkzaamheden afgerond.

Aansluiting Esweg – Legroweg

Hier wordt een rotonde gerealiseerd. Een rotonde verbetert hier de veiligheid doordat het verkeer afgeremd wordt, waarbij de rotonde ook het begin van de komgrens markeert. Hiertoe is een bestemmingsplan wijziging nodig en wellicht het verwerven van gronden. Planvorming kan in 2023 gestart worden. In de begroting 2022 zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld.

Parkeerplaatsen Brink Zeegse

De wens om een grasstenenstrook aan te leggen op de brink in Zeegse is opgepakt. De strook wordt inclusief molgoot vijf meter breed en ca. 100 meter lang. De stenen zijn besteld en de vergunning is verleend. Het werk is inmiddels uitgevoerd. De parkeerstrook ligt deels op grond van de gemeente en deels op grond van de Boermarke. In afstemming met de Boermarke Zeegse is het beheer en onderhoud van de gehele strook voor de gemeente Tynaarlo.

Aanleg fietspad over de Oude Tolweg Zuidlaren

Na de aanleg van het betonnen fietspad van de scholen in Zuidlaren naar Westlaren in 2015, fietst men nog steeds het laatste stukje door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij aan auto's die uit inritten draaien. Dit project wordt in 2023 uitgevoerd en voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren. Het project is nog niet in de markt gezet.

Herstel bruggen Waterwijk

De bruggen in Waterwijk vertonen tekortkomingen. Hier is in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed. We willen in 2023 de bruggen definitief herstellen, zowel cosmetisch als structureel. De werkzaamheden zijn inmiddels aanbesteed, uitvoering is in 2023.

Onderhoud kunstwerken

Naast het reguliere onderhoud is in 2022 de trallerhelling aan het Zuidlaardermeer vervangen. De vervanging van de brug Nieuwe Dijk is in januari 2023 gestart, de aanbesteding van de bruggen Oude Dijk en Zwetdijk volgt in de loop van 2023. De voorbereiding voor de vervanging van de bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg start in 2023.

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. FWK plan				
	1.1	Updaten (jaarlijks)	Nee	
2. Duurzaam onderhoud kunstwerken				
	2.1	Levensduurverlengend onderhoud. Constructieve inspectie van bruggen met onvoldoende rekenkundige draagkracht.	In ontwikkeling	
3. Herinrichting Hoofdweg				
	3.1	Herinrichten Hoofdweg tussen CP Eelde en CP Paterswolde.	In ontwikkeling	
4. Doorfietsroute/fietspaden				
	4.1	Aanleg doorfietsroute tussen Assen en Groningen.	In ontwikkeling	
	4.2	Planvorming doorfietsroute Zuidlaren – Groningen.	In ontwikkeling	
	4.3	Planvorming doorfietsroute Zuidlaren – Gieten.	In ontwikkeling	
	4.4	Fietspad Oude Tolweg, Zuidlaren.	Nee	
5. Bruggen				
	5.1	Bruggen Waterwijk	In ontwikkeling	
	5.2	Bruggen Zuidlaarderveen	In ontwikkeling	
	5.3	Bruggen Donderen	Nee	

3. Toelichting op afwijkingen

1.1 Updaten

We hebben in 2022 een aantal projecten uit het FWK opgepakt. In 2023 gaan we het plan herschrijven en hier de risico-analyse en het uitvoeringsprogramma invlechten. Van belang is dat we zoveel mogelijk subsidiemogelijkheden uitnutten en waar mogelijk gebruik maken van co-financiering. Dat kan in sommige gevallen betekenen dat we de raad om geld vragen bij een project dat niet voldoet aan de drie O's (Onvoorzien, Onuitstelbaar en Onvermijdelijk).

3.1 Hoofdweg Eelde

De besluitvorming in de raad is afgerond. Het ontwerp is klaar. We willen graag aan de slag. Door personele tekorten bij nutsbedrijven lijkt het erop dat de start uitvoering uitgesteld wordt tot het derde kwartaal 2023. Raad en inwoners van Eelde/Paterswolde zijn hierover geïnformeerd.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	4.306.302	-50.125	4.256.178	4.022.930	233.248
2.5	Openbaar vervoer	9.662	362	10.024	10.024	0
Totaal lasten		4.315.964	-49.763	4.266.201	4.032.953	233.248

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	96.342	-18.246	78.096	122.998	44.901
Totaal baten		96.342	-18.246	78.096	122.998	44.901

Saldo Hoofdstuk	-4.219.623	31.517	-4.188.105	-3.909.956	278.150
------------------------	-------------------	---------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 278.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Het taakveld Verkeer en vervoer kent per saldo een voordeel van € 278.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 233.000 en een voordeel op de baten van € 45.000.

Openbare verlichting

De energiekosten voor openbare verlichting vielen fors lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant van € 163.000. Hierbij de kanttekening dat op moment van opstellen van de jaarrekening de eindafrekening van de energieleverancier nog niet ontvangen is. In een tijd van stijgende en schommelende energieprijzen kan dit nog leiden tot een materiële aanpassing.

Verkeerseducatie

De gemeente heeft een niet geraamde provinciale subsidie ontvangen voor verkeerseducatie van € 22.000. Hier staan niet geraamde lasten van een gelijke omvang tegenover.

Duurzaamheid

Door een vertraging in de uitvoering van het Regionaal mobiliteitsplan bleven de uitgaven hier € 110.000 achter bij de raming.

Hoofdstuk 3 || Economie

1. Hoogtepunten

Uitvoeringsagenda (Vrijtijds) Economie

Na twee coronajaren werd in 2022 weer een fysieke ondernemersbijeenkomst gehouden. Informatie die we tijdens deze bijeenkomsten hebben gehoord en die kunnen leiden tot een verbeterd ondernemersklimaat zijn verwerkt in de uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda is opgebouwd uit twee delen: economische zaken (EZ) en vrijetijdseconomie (VTE). Het onderdeel EZ richt zich op de MKB bedrijven, de bedrijventerreinen en bereikbaarheid. De Vrijtijdseconomie is gestoeld op de pijlers gastvrijheid, vitale vakantieparken en regiopromotie. Eén van de acties in 2022 betrof, naar aanleiding van de actie 'zon op dak', het ondersteunen van de ondernemers op bedrijventerrein De Punt (Bloemenveiling) bij het oprichten van een bedrijvenvereniging. In hetzelfde gebied is een economische stimuleringsubsidie toegezegd voor de door de eigenaar beoogde planrealisatie op de locatie van de werf bij De Punt.

Succesvolle regionale samenwerking recreatie en toerisme

Een van de acties uit de uitvoeringsagenda is de uitrol van het wandelnetwerk. De voorbereidende werkzaamheden zijn na een succesvolle bijeenkomst voor grondeigenaren afgerond. Het wandelnetwerk bestaat uit genummerde knooppuntpalen dat zoveel mogelijk gaat over (onverharde) wandelpaden en rustige wegen. Het netwerk maakt het voor de wandelaar mogelijk om zelf routes op maat te maken. Naar verwachting is het volledige netwerk eind 2023 gereed.

Voor het behoud van het Rondje Zuidlaardermeer zijn in 2022 door uw raad middelen beschikbaar gesteld om de huidige fietsoversteek met het pontje over het Drents Diep te verplaatsen naar een noordelijke locatie. Daartoe wordt de infrastructuur aangepast en een nieuwe, duurzame pont in de vaart genomen. Dit gebeurt in samenwerking met de gemeenten Groningen, Midden-Groningen, de provincie Groningen en Stichting Het Groninger Landschap. De provincie Drenthe steunt het project financieel.

De stichting Kop van Drenthe – uitvoeringsorganisatie regiopromotie - heeft veel projecten gerealiseerd, waaronder een overkoepelend project met Groeningen (beleefkaart), een project om ondernemers een eigen landingspagina in het Duits te geven en natuurlijk is GeoTour Kop van Drenthe ook een product dat veel bezoekers trekt naar de Kop van Drenthe regio. Daarnaast is Stichting Kop van Drenthe bezig met de vernieuwing van de Landgoederenroute Eelde.

Als gemeente Tynaarlo streven wij een gastvrij en levendig Tynaarlo na. Een vitale recreatiesector is hierbij van belang. Een gezonde sector is goed voor de leefbaarheid in onze gemeente; het levert niet alleen economisch voordeel op, maar ook sociaal maatschappelijk voegt het iets toe. In het verlengde hiervan is het actieprogramma Vitale Vakantieparken Drenthe met 2 jaar verlengd.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Op 3 december 2019 heeft de gemeenteraad de ontwikkelrichting Centrumontwikkeling Zuidlaren vastgesteld. Op basis van nadere gesprekken en onderzoeken hebben wij de raad voorgesteld de ontwikkelrichting op het punt van het in de ontwikkelrichting opgenomen programma-uitgangspunt voor de voorzijde PBH aan te passen.

In december 2021 nam de gemeenteraad een besluit waarin zij, in afwijking van de vastgestelde ontwikkelrichting, aan het college opdraagt om de inpassing van maximaal 2 supermarkten op de PBH-locatie in combinatie met een woon-, cultuur- en zorgprogramma te verkennen en te zorgen voor een goede invulling van de eventueel achterblijvende locaties, bij voorkeur met publiekstrekking die ervoor zorgen dat bezoekers het gehele centrum blijven bezoeken.

Op 13 april 2022 is door de provincie voor maximaal €1.000.000,- subsidie toegekend voor onderdelen van het project. Een subsidievoorschot van €300.000,- is ontvangen. Dit bedrag is toegevoegd aan het werkkrediet in het centrumgebied, met uitzondering van werkzaamheden die gericht zijn op de ontwikkeling van de voorzijde PBH-terrein.

Voor de in december 2021 door uw raad gevraagde verkenning wordt een zogenoemde volumestudie uitgevoerd. De eerste uitkomst van deze volumestudie is op 17 januari 2023 aan uw raad gepresenteerd.

Gelijktijdig werkt het stedenbouwkundig bureau aan de herinrichting van de openbare ruimte in het centrumgebied van Zuidlaren.

In februari 2023 is een informatiebijeenkomst gehouden voor inwoners en betrokkenen.

De ontwikkelrichting gaat ook over het verbeteren van het centrumgebied. Met een in te stellen stimuleringsregeling privaats vastgoed worden ondernemers/eigenaren gestimuleerd om te investeren in verplaatsing naar het kernwinkelgebied en in verbetering van gevels en transformatie-subsidie. Dit geldt voor panden buiten het kernwinkelgebied die hun winkelbestemming verliezen. Begin 2023 wordt gestart met de voorbereidingen voor deze nader vast te stellen stimuleringsregeling privaats vastgoed. Door het vestigen van nieuwe functies op de voorkant van het PBH-terrein komen elders in Zuidlaren ook locaties vrij. Er is aandacht voor herinvulling van die vrijkomende locaties.

Voor het ontwikkelen van de voorzijde van het PBH-terrein is op basis van de concept volumestudie een eerste financiële verkenning gemaakt van de grondexploitatie. De bouwgronden worden t.z.t. in delen in de markt gezet, rekening houdend met het Didam-arrest, dan wel intern overgedragen ten behoeve van realisatie van Maatschappelijk Vastgoed. De kosten van realisatie van het Maatschappelijk Vastgoed vallen overigens buiten dit project c.q. buiten een grondexploitatie. In de verkenning zijn deze kosten dan ook buiten beschouwing gelaten. Uitgangspunt is dat de gemeente het openbaar gebied aanlegt. Uw raad is hierover op 17 januari 2023 geïnformeerd

Voor de zomer 2023 verwachten wij het eindresultaat van de volumestudie aan uw raad voor te leggen.

Groningen Airport Eelde

Groningen Airport Eelde heeft de aandeelhouders gevraagd om een overbruggingsfinanciering voor 2022 en 2023. Dit is nodig om de liquiditeitspositie van Groningen Airport Eelde niet in gevaar te brengen. Oorzaak voor het tekort is de strengere regelgeving vanuit Europa voor veiligheid, de loonkostenontwikkeling voor personeel en de inflatie. De provincie Drenthe en Groningen hebben al een extra bijdrage toegezegd. Voor wat betreft onze bijdrage zal in het eerste kwartaal van 2023 besluitvorming in de raad plaatsvinden.

Voor 1 mei 2023 biedt GAE een nieuw meerjarenplan met onderbouwing van de financieringsbehoefte aan de aandeelhouders aan. Zoals al eerder aan aangegeven beraden wij ons op basis van dit meerjarenplan op onze rol en positie als aandeelhouder van GAE, waarbij ons uitgangspunt is dat financiering van de luchthaven geen taak voor de gemeente is.

Tenslotte is de luchthaven GAE de mogelijkheden aan het verkennen binnen de huidige grenzen van haar terrein voor een bedrijventerrein gericht op aan luchtvaart verbonden bedrijven. Gemeentelijke standpunt bepaling en besluitvorming hierover wordt door ons gekoppeld aan het meerjarig toekomstperspectief van de luchthaven (het meerjarenplan) en de uitkomst van de besluitvorming over de gemeentelijke rol en positie ten aanzien van GAE.

Businesspark Ter Borch

We merken een aantrekkelijke belangstelling voor vestiging op het Businesspark. Dit heeft geresulteerd in een verkoop van een kavel en een reservering van een kavel op het bedrijventerrein. In een aantal gevallen hebben partijen belangstelling voor een ontwikkeling die niet past in onze ontwikkelstrategie uit 2016 en/of het bestemmingsplan. Het is wenselijk om deze plannen te actualiseren. Afgelopen jaar heeft een extern bureau een onderzoek uitgevoerd naar type bedrijven die interessant kunnen zijn voor Businesspark Ter Borch. In 2023 borduren we hier op voort en worden de plannen geactualiseerd

Dorpskern Eelde

Op 9 november 2021 vroeg uw raad in een motie ons college een waardestellend onderzoek naar de cultuurhistorische waarden uit te voeren en de resultaten daarvan met uw raad te delen. Eind november 2022 is het rapport aan de raad toegestuurd en op 21 december 2022 is het rapport toegelicht tijdens een raadsinformatieavond. Het cultuurhistorisch onderzoek vormt belangrijke input voor een integraal beleidskader voor ruimtelijke ontwikkelingen voor het centrum van Eelde. Voor het uitwerken van een integraal beleidskader voor ruimtelijke ontwikkelingen voor het centrum van Eelde is input van uit andere beleidsterreinen nodig. Ook is voor onderbouwing van plannen nader onderzoek nodig naar verkeer (incl. parkeren) en distributie planologische (detailhandels) mogelijkheden. Ook is het belangrijk actueel inzicht te krijgen in de eventuele ontwikkelideeën,

wensen en aandachts- en uitgangspunten van eigenaren en ondernemers in het centrum. Begin 2023 staan gesprekken gepland met de eigenaren en ondernemers in het centrum.

Na afronding van de gesprekken maken wij een keuze over het ruimtelijk ontwikkelkader en het verdere proces en planuitvoering voor de dorpskern Eelde. Deze keuze bespreken wij in 2023 met uw raad.

In dit verband benadrukken wij de behoefte aan toevoeging van maatschappelijke functies in het centrum een plek willen geven in de verdere procesplanning en uitwerking.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Funciemenging	%	46,2%	46,7%	N.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	163,4	173,6	N.n.b.

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Zichtbaar, bereikbaar en ondersteunend loket door onderhouden contacten, organiseren en/of deelnemen aan bijeenkomsten en afleggen bedrijfsbezoeken			
	1.1	Bedrijfsbezoeken, netwerkbijeenkomsten.	Ja	
2.	Verbeteren ondernemersklimaat door het toepassen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 2020 - 2024			
	2.1		Ja	
3.	Opstellen uitvoeringsprogramma in de regio Kop van Drenthe samen met de gemeenten Noordenveld en Assen om de regiopromotie vorm te geven op basis van het merkactivatieplan. Het plan wordt uitgevoerd, geheel passend bij het merk Oer Drenthe, door de stichting Kop van Drenthe			
	3.1	Vaststelling en start uitvoering uitvoeringsprogramma.	Ja	
4.	Ondernemers in de verblijfsrecreatie ondersteunen in innovatieve ontwikkelingen en/of helpen hun recreatieve ondernemerschap te versterken			
	4.1	Start informatie vergaring recreatieparken.	Ja	
5.	Iedereen heeft mogelijkheid tot toegang snel internet			
	5.1	Afronding aanleg glasvezel. Gebied Rendo Buitenaf gereed. Coöperatie Glasvezel Noord aanleg gereed.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Niet van toepassing.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	378.598	273.623	652.221	696.606	-44.385
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.454.867	-1.283	2.453.584	608.209	1.845.374
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	261.030	34.379	295.409	284.237	11.172
3.4	Economische promotie	260.864	712	261.576	242.582	18.994
Totaal lasten		3.355.359	307.430	3.662.790	1.831.634	1.831.155

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	12	12
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.452.078	0	2.452.078	592.591	-1.859.487
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	244.522	0	244.522	213.950	-30.572
3.4	Economische promotie	485.237	0	485.237	485.363	126
Totaal baten		3.181.836	0	3.181.836	1.291.916	-1.889.921

Saldo Hoofdstuk	-173.523	-307.430	-480.953	-539.719	-58.765
------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -59.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur kent per saldo een nadeel van € 14.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 1.845.000 en een nadeel op de baten van € 1.859.000. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid gaan we in op de resultaten van het grondbedrijf.

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen kent per saldo een nadeel van € 19.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 11.000 en een nadeel op de baten van € 30.000.

Taakstellende bezuiniging

In de begroting 2022 is een taakstellende bezuiniging van incidenteel € 32.500 op hoofdstuk 3 Economie ter cofinanciering van het budget Bovenwettelijke taken Vitaal Platteland. Dit budget is beschikbaar gesteld op taakveld 3.3 (bedrijfsloket en bedrijfsregelingen). De realisatie van de taakstelling is gerealiseerd op de overige taakvelden binnen hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

1. Hoogtepunten

Accommodatiebeleid (onderdeel onderwijs)

In 2022 is gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. De leerlingen en docenten van De Lichtkring en Schuilingsoord zijn naar de tijdelijke locatie aan de Julianalaan verhuisd (voormalig Harens Lyceum). De ontwerpfasen van deze nieuwbouwprojecten zijn afgerond en beiden zijn aanbesteed. Hoewel de kredieten in het Accommodatiebeleid fors zijn opgehoogd in het voorjaar van 2022, bleek dat de bouwkosten doorgestegen zijn in 2022. Dit is het gevolg geweest van de Oekraïne oorlog en gestegen energieprijzen. Hierdoor vielen de aanbestedingen hoger uit dan voorzien. Binnen het totale krediet van het Accommodatiebeleid is hiervoor een oplossing gevonden zodat deze projecten, met een lichte vertraging, toch zo spoedig mogelijk konden worden opgestart. Naar verwachting worden beide projecten eind 2023 opgeleverd.

De Tol is in 2022 begonnen aan het ontwerptraject voor nieuwbouw op de huidige locatie en dit wordt in 2023 vervolmaakt. De overige scholen Jonglaren, Zuidwester en De Schuthoek staan voor 2023 en verder in de planning. De algemene stand van zaken en die van het onderdeel sport is vermeld in hoofdstuk 5.

Nationaal Programma Onderwijs

Alle scholen en gemeenten in Nederland hebben budget ontvangen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Dit budget is bedoeld om onderwijsvertragingen en –achterstanden in te lopen en hiermee kunnen leerlingen worden ondersteund die het moeilijk hebben door schoolsluitingen vanwege corona. In 2022 zijn diverse programma's ontwikkeld en gefinancierd, zoals extra beweegonderwijs, Vroeg Erbij en School als Wijk. De programma's hebben tot doel om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak te stimuleren.

Zorgroute 0-12 jaar

We willen het gewone opgroeien stimuleren en, als dat nodig is, op het juiste moment de juiste ondersteuning bieden. Om tot duurzame samenwerking te komen, is in 2021 gestart met het maken van sluitende samenwerkingsafspraken tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en de gemeente. Er is een Zorgroute voor 0-12 jaar ontwikkeld die ondersteunend is aan het samenwerkingsproces. In 2022 is deze route verder verdiept en uitgewerkt. In 2023 zullen enkele aanpassingen volgen, waarna implementatie van de Zorgroute zal plaatsvinden.

Onderwijsachterstandenbeleid (Voorschoolse of vroegschoolse educatie, vve-beleid)

De gemeente Tynaarlo ontvangt sinds 2019 vve-middelen. Daarvoor kwam de gemeente niet in aanmerking voor deze middelen omdat er te weinig "achterstandskinderen" waren volgens de voorwaarden die het Rijk hieraan stelde. Het vve-beleid werkt met periodes van 4 jaar. De periode 2019-2022 was daarmee voor de gemeente de eerste planperiode. Er is beleid ontwikkeld en met de externe partners zijn afspraken gemaakt.

In 2022 is het huidige beleid geëvalueerd. Er zijn op basis daarvan aanpassingen gedaan en afgestemd met onze partners. Dit aangepaste beleidsplan en het daarbij behorende kwaliteitskader zullen in de eerste helft van 2023 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Het budget van het Rijk gaat uit van ongeveer 15 peuters met VVE indicatie. In de praktijk blijken dat er rond de 30 te zijn. Voor de komende planperiode (2023-2026) moeten er keuzes gemaakt worden hoe hier mee om te gaan.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	N.n.b.	1,0	N.n.b.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	15	11	N.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9%	1,2%	N.n.b.

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. Accommodatiebeleid (AB)				
1.1		Realiseren van uitbreiding, inrichting en vervanging.	In ontwikkeling	
2. Samenwerking onderwijs, kinderopvang, gemeente				
2.1		Uitvoering geven aan de ontwikkelde zorgroute.	In ontwikkeling	
2.2		Versterken van de ketensamenwerking.	In ontwikkeling	
3. Voortzetting van het Taalhuis				
3.1		Voortzetten taalhuis.	Ja	
4. OnderwijsAchterstandenbeleid (VVE beleid)				
4.1		De eerste planperiode 2019-2022 is afgerond. Het beleid is aangepast en wordt eerste helft 2023 vastgesteld.	Ja	
5. Nationaal Programma Onderwijs				
5.1		Opstellen van een plan met activiteiten en registreren van de uitvoering.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

1.1 Realiseren van uitbreiding, inrichting en vervanging

Vertraging accommodatiebeleid (AB) Zuidlaren In 2022 is verdere uitvoering gegeven aan de realisatie van het AB Zuidlaren. Zo zijn de Lichtkring en Schuilingsoord verhuisd naar de tijdelijke locatie in het voormalig Harens Lyceum. De oude schoolgebouwen zijn gesloopt

Door tegenvallende aanbestedingen, als gevolg van de stijging van de kosten, is er enige vertraging in de uitvoering van de nieuwbouw ontstaan. Door het beschikbaar stellen van extra krediet door de raad, kan de nieuwbouw in 2023 worden gerealiseerd.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	111.714	708	112.422	114.294	-1.873
4.2	Onderwijshuisvesting	3.518.440	-460.379	3.058.061	2.709.093	348.968
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	629.614	128.596	758.210	901.572	-143.362
Totaal lasten		4.259.768	-331.076	3.928.693	3.724.959	203.733

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.406	0	4.406	0	-4.406
4.2	Onderwijshuisvesting	-521	215.451	214.930	268.026	53.096
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	115.787	66.304	182.091	305.385	123.294
Totaal baten		119.672	281.755	401.426	573.411	171.984

Saldo Hoofdstuk		-4.140.097	612.830	-3.527.266	-3.151.548	375.718
------------------------	--	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 376.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Het taakveld Onderwijshuisvesting kent per saldo een voordeel van € 402.000. De lasten laten een voordeel zien van € 349.000 en de baten een voordeel van € 53.000.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- de kosten van huisvesting lokaal onderwijs zijn € 113.000 lager door achterblijvende investeringen
- de energielasten van diverse MFA's laten ondanks een verhoging van de budgetten voor gas en elektrisch bij de integrale voortgangsrapportage 2022 een nadeel zien € 150.000
- lagere kosten voor serviceonderhoud van de onderwijsaccommodaties (€ 119.000)
- het huisvestingsprogramma onderwijs kent een voordeel van € 93.000
- een voordeel op de post kapitaallasten accommodatiebeleid van € 179.000
- de huuropbrengsten van MFA Borchkwartier vallen mee; een voordeel van € 55.000.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken kent per saldo een nadeel van € 20.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 143.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 123.000.

De hogere baten en lasten hebben voor € 109.000 betrekking op het onderwijsachterstandenbeleid en het nationaal Programma Onderwijs (per saldo budgettair neutraal).

De belangrijkste overige afwijkingen zijn:

- Een voordeel op de baten door een impulsuitkering onderwijs van € 30.000.
- Daarnaast is sprake van een nadeel op de kosten van het leerlingenvervoer (€ 50.000).

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

1. Hoogtepunten

Sport, bewegen en leefstijl in het sociaal domein

De buurtsportcoaches ondersteunen sportaanbieders en geven uitvoering aan taken die niet door de reguliere sportaanbieders worden opgepakt. In 2022 hebben de buurtsportcoaches samen met de sociale teams en een breed netwerk van maatschappelijke partners veel activiteiten georganiseerd die bijdragen aan participatie van kwetsbare inwoners en het voorkomen dat inwoners in (zwaardere) zorg terecht komen.

- 115 senioren bereikt en geactiveerd via Gezond en fit ouder worden Vries
- Vitaliteitsmarkt en fittest volwassenen in Tynaarlo
- Drentse aftrap van de nationale sportweek in Zuidlaren met onder meer de nationale diabetes challenge, een vitaliteitsmarkt en aansluitend de hele week een uitgebreid outdoor-programma in de hele gemeente voor alle doelgroepen
- Samenwerking met stichting Lifegoals voor sportdeelname Oekraïense vluchtelingen
- 1 nieuwe gezonde supermarkt gerealiseerd en samenwerking opgestart met 1 nieuwe gezonde supermarkt en 3 nieuwe gezonde kantines
- Met nieuwe en bestaande samenwerkingspartners diverse projecten opgestart en geïntensiveerd om kwetsbare inwoners te activeren. Onder meer met het UMCG, Neie Noaber, IVN, VVN, Lentis en Zorggroep Drenthe.
- Diverse seniorenactiviteiten waaronder Oldstars voetbal, scootmobieltraining en – tochten, gymnastiek met senioren en kleuters en wandelgroepen.

Cultuur

Cultuurcoaches

De cultuurcoaches initiëren laagdrempelige culturele ontmoetingen tussen inwoners dichtbij in de dorpen en wijken. Gericht op inwoners waarvoor de drempel om mee te doen hoog is. Culturele verenigingen, organisaties en zzp'ers worden ondersteund om dit soort activiteiten te organiseren. We informeren over culturele activiteiten in onze gemeente, zeker richting die inwoners waarvoor de drempel hoger is om mee te doen. Daarnaast stimuleren we netwerkvorming tussen culturele verenigingen en organisaties, waardoor kennis kan worden gedeeld en nieuwe samenwerkingen ontstaan. De activiteiten waren:

- 6 tafels ingericht van de burgemeester ter inspiratie waarmee inwoners hun verhaal vertellen over het meedoen aan culturele activiteiten.
- 9 nieuwsbrieven samengesteld over het informeren over culturele activiteiten, nieuwtjes, subsidiemogelijkheden
- Culturele pareltjes gemaakt met verhalen over de betekenis van culturele activiteiten voor onze inwoners.
- Het muzieknetwerk is opgezet vanuit de wens om meer te gaan samenwerken, nieuwe ideeën en activiteiten op te zetten met als doel om meer mensen 'muzikaal' te verbinden.
- In samenwerking met buurtsportcoaches en jongerenwerk de Glazen keet georganiseerd met een opbrengst van € 10.000 voor de voedselbank.
- 14 ZZP'ers ondersteund bij het aanvragen van subsidies voor culturele activiteiten in de gemeente.
- 22 keer keet op locatie gebracht om cultuur dichtbij in dorpen en wijken te brengen in samenwerking met jongerenwerk en buurtsportcoaches.

Cultuureducatie

Sinds 2019 kopen we jaarlijks cultuureducatie voor het onderwijs in bij het ICO. In 2022 hebben we samen met het onderwijs hiervoor het programma van eisen opgesteld en is voor twee jaar ingekocht.

Cultuurfonds 2022

De raad heeft tijdens de begrotingsbespreking van 9 nov 2021 een structureel cultuurfonds in de begroting gezet van € 20.000,-. Voor de inrichting van het cultuurfonds 2022 is onder andere gesproken met cultuurcoaches en culturele partners in onze gemeente. We vinden het belangrijk dat het cultuurfonds 2022 bijdraagt aan het culturele klimaat en complementair is aan bestaande subsidies. Het cultuurfonds is daarom voor drie specifieke onderdelen ingericht:

- A. € 5.000,- voor Volksvermaken Vries om, in navolging van Zuidlaren en Eelde-Paterswolde, de culturele ontwikkeling van het dorp Vries te stimuleren;
- B. € 5.000,- voor een werkbudget voor de cultuurcoaches om culturele activiteiten dichtbij in het dorp en de wijk te initiëren in de Cultuurkeet;
- C. € 10.000,- voor de uitvoeringsregeling cultuurmakers Tynaarlo;

Uitvoeringsregeling voor musea

In onze begroting is een structureel budget voor musea. Omdat de uitvoeringsregeling Kunst en cultuur onvoldoende aansloot bij de subsidiebehoefte van musea is een nieuwe uitvoeringsregeling voor musea vastgesteld

Accommodatiebeleid (onderdeel sport)

In 2022 is verder gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. De stand van zaken van de onderwijshuisvesting staat vermeld in hoofdstuk 4.

Voor Zuidlaren is in 2022 aan 3 projecten gewerkt:

Sportpark Zuid-es

De adviseur en ontwerper voor de sportvelden en de infrastructurele werkzaamheden is geselecteerd en aan de slag gegaan met het ontwerp van de herinrichting en aanleg van de sportvelden. Daarbij is gewerkt aan het plan voor het omleggen van nutsvoorzieningen en een hoofdriool van een nabijgelegen woonwijk die door het plangebied lopen. De aanbesteding van dit plan is gestart en begin 2023 worden deze werkzaamheden uitgevoerd. In 2022 is begonnen met het maken van nieuw ontwerp bestemmingsplan voor het sportpark Zuid-Es. Hiervoor zijn diverse onderzoeken uitgevoerd of zijn nog in uitvoering.

Nieuwbouw Sporthal

Voor de nieuwbouw van de sporthal is het pakket van eisen gemaakt waarna de Europese aanbesteding is gestart om te komen tot een consortium van ontwerpers, engineers en een aannemer ten behoeve van het ontwerp en realisatie. In de selectiefase zijn 5 partijen geselecteerd om een ontwerp te presenteren. Medio mei 2023 is de winnende inschrijver bekend. In de aanbesteding worden, onder andere, circulariteit en klimaat adaptief bouwen gebruikt als beoordelingscriteria.

Nieuwbouw gymzaal Westlaren

In 2021 is de aanbesteding van de vervangende nieuwbouw van de gymzaal Gouden Regenlaan gestart. Echter, vanwege sterk stijgende bouwkosten (zie ook onderdeel accommodatiebeleid bij onderwijshuisvesting) is deze aanbesteding gestaakt. Het budget is begin 2022 verhoogd waardoor dit project opnieuw kan worden gepland.

Groene dorpen en een Vitaal Platteland / Natuur & Landschap

Onder de noemer van Natuur-inclusieve landbouw/Kringlooplandbouw zijn we in het kader van de thema's duurzaamheid en biodiversiteit in overleg met onder andere Boermarke Zeijen over het initiatief 'Circulair Markeplan Zeijen'. Mogelijk dat hieruit meerdere projecten volgen die kansen bieden en invulling geven aan de ambities/opgaven vanuit ons Landschapsontwikkelingsplan (LOP) Tynaarlo.

In 2022 is het project 'Samen voor meer biodiversiteit en landschapselementen' in uitvoering gegaan. Alle projecten hebben o.a. als resultaat het herstel en behoud van de biodiversiteit en versterking van de landschappelijke kwaliteiten. Vanuit het programma van het Nationaal Park Drentsche Aa wordt in Midlaren het project Biodiversiteit en Participatie uitgevoerd. In dit project wordt samen met de bewoners een proces doorgelopen om te kijken wat zij belangrijk vinden aan hun (groene) omgeving.

Met stichting Het Drentse Landschap als initiatiefnemer is het Hunze(deel)project Noordma, tussen het Zuidlaardermeer en Tusschenwater in voorbereiding. Hier ligt met name een natuur- en wateropgave vanuit het provinciale Programma Natuurlijk Platteland. Vanuit dit programma en met éénzelfde opgave zijn in het Drentsche Aa gebied o.a. de deelgebieden Polder Oosterland-Lappenvoort en Roodzanden in voorbereiding. De Provincie en het Waterschap Noorderzijlvest zijn voor het stroomdalgebied van het Eelderdiep (en Peizerdiep) een nieuw gebiedsproces Kop van Drenthe aan het voorbereiden naar aanleiding van het traject van de Optimalisatie van De Onlanden. In dit gebied spelen vanuit klimaat, water, landbouw en natuur veel opgaven die samen met een gebiedsgerichte aanpak moeten zorgen voor het toekomst- en klimaatbestendig maken van het hydrologische systeem. De Provincie Drenthe is gestart met het ontwikkelen van een gebiedsplan/-programma NPLG/PPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) waarin de programma's Stikstof,

Natuurlijk Platteland en Toekomstgerichte Landbouw samen aan de bredere opgaven in het landelijk gebied werken. Waterschap Hunze en Aa's heeft vanuit de Kaderrichtlijn Water het project Natuurvriendelijke oevers Noord-Willemskanaal in 2022 voorbereid en vastgesteld. Medio 2027 zijn de werkzaamheden afgerond.

In 2022 zijn ook bijdragen geleverd aan de bescherming van de weidevogels en aan het project Bloemrijke akkers 2022 van Agrarische Natuur Drenthe. Op dit moment zijn op basis van (burger)initiatieven vanuit de streek nieuwe landschapsprojecten in voorbereiding.

Buitensportaccommodaties

Afgelopen jaar is het vernieuwde kunstgras hoofdveld van VV Actief met nieuwe LED-verlichting in gebruik genomen. De gemeente heeft hierin een subsidie verstrekt.

In 2022 hebben we twee aanvragen voor realisatie van padelbanen ontvangen. Gelet op de geluidsnormen uit de "handreiking padel en geluid" is het niet mogelijk om de padelbanen op de aangevraagde locaties te realiseren. Samen met de tennisclubs wordt nu verkend of en welke alternatieve mogelijkheden er zijn.

Nadat in 2021 het kleedgebouw is gerenoveerd is in 2022 het dak van de kantine van FC Zuidlaren vervangen.

Met de hockeyclub in Zuidlaren en de hockeyclub Eelde-Paterswolde is overleg geweest over de realisatie van nieuwe kunstgras hockeyvelden. In 2022 is krediet beschikbaar gesteld voor de vervanging van de met rubbergranulaat vervuilde onderbouw van de beide hockeyvelden. Beide hockeyclubs gaan in 2023 de kunstgrasmat vervangen. De hockeyclub Zuidlaren realiseert daarbij ook LED- veldverlichting. Hiermee hebben vrijwel alle buitensportverenigingen LED-verlichting.

De Stichting Recreatiebaden Gemeente Tynaarlo heeft in 2022 plannen voorbereid om ook het binnenzwembad Aqualaren verder te verduurzamen. In de eerste fase zijn de beide buitenbaden al "0" op de meter gemaakt. Het streven is om in 2023 het energieverbruik van Aqualaren verder te verminderen.

Zoals wij u al hebben gemeld zijn er direct vanaf de oplevering van het pand van Vako (in Vries) gebouwgebreken geconstateerd. De gemeente heeft bij deze gebouwrealisatie als (hoofd)opdrachtgever gefungeerd.

Het pand is na realisatie / oplevering overgedragen aan de Stichting SAS. Hoewel er eerder herstelwerkzaamheden door de aannemer zijn verricht, waren deze niet voor het volledig verhelpen van de klachten toereikend. Daarnaast zijn er ook installatie technische gebreken / klachten geconstateerd.

Wij hebben van uit onze verantwoordelijkheid als (hoofd)opdrachtgever voor de gebouwrealisatie in 2022 de Antea groep opdracht gegeven om op basis van verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid (garantieclaims e.d.) conclusies en aanbevelingen aan te reiken voor het definitief wegnemen van de gebreken / klachten.

Dit rapport is eind 2022 opgeleverd. Op basis daarvan zal de aannemer z.s.m. in 2023 de gebouwgebreken verhelpen zoals aangegeven / aanbevolen door de adviseur van Antea.

Voor de installatieklachten geldt dat hier geen garantieclaims naar de installateur zijn. Met St. SAS (Vako) zijn wij begin 2023 gesprekken gestart om de installatiegebreken op te lossen.

St. Sas heeft een plan uitgewerkt voor het verduurzamen van de gebouwinstallaties. De afspraken over het herstel van de installatiegebreken zullen wij logischerwijs koppelen aan de uitvoering van die verduurzamingsmaatregelen en de bijdrage die daaraan door de gemeente kan worden gesteld.

Lokaal Sport- en beweegakkoord: Sportief Gezond Samen

Binnen het lokaal sportakkoord werkt de gemeente Tynaarlo vanuit de eigen rol samen met partners uit het netwerk sport en onderwijs. Het Rijk heeft een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. In 2022 leidde dit tot initiatieven die aansluiten bij de gezamenlijke ambities binnen het genoemde netwerk. Er is ingezet op sportdeelname door vluchtelingen en nieuwkomers, promotie tafeltennis, professionalisering sporttechnisch kader, sport en bewegen in de openbare ruimte en projecten rondom fietsen voor jeugd en volwassenen.

Speelvoorzieningen

Met de participatieve aanpak binnen het speelruimtebeleid hebben vier buurt- en dorpsinitiatieven geleid tot twee nieuwe speelplekken (in Zuidlaren en Eelde) en twee locaties waar begin 2023 de toestellen worden geplaatst (Tynaarlo en de Groeve). De speelplek in Eelde is uitgebreid met diverse speeltoestellen, mede dankzij creatieve inzamelingsacties van de buurt. Daarmee is deze speelplek nu een sport-, beweeg en ontmoetingsplek voor de gehele buurt geworden. Dit zorgt voor nog meer verbinding tussen buurtbewoners. Tevens is in samenwerking met de buurtbewoners een rookvrije speelplek geworden.

Bibliotheekwerk

De bibliotheekstichting bereidt de transformatie van de bibliotheeklocaties naar een huiskamerfunctie voor inwoners voor, zoals omschreven in onze bibliotheekvisie. Hierin is vertraging opgetreden, vanwege de coronabeperkingen. Wat verder speelt is de opwaardering van de bibliotheekfuncties zowel landelijk als lokaal. Bij de begrotingsvergadering 8 november 2022 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om de subsidie per 2023 op te hogen en 3 volwaardige bibliotheekvoorzieningen te realiseren. Ook draagt de motie op om in de kernen een mobiele voorziening te realiseren voor versterking van digitale communicatie en leenmogelijkheden van boeken. In 2023 wordt dit samen met de bibliotheekstichting verder vorm gegeven.

Natuurbeschermingswet - bouwvrijstelling

In 2022 is onverwacht vertraging opgelopen bij het afhandelen van vergunningaanvragen door de gerechtelijke vernietiging van de bouwvrijstelling bij stikstofberekeningen. Het heeft een aantal weken geduurd voor de implementatie van een (tijdelijke) oplossing.

BOR-schouw

We hebben afgelopen jaar zoals gebruikelijk de BOR-schouw uitgevoerd. Deze vorm van monitoring geeft ons inzicht of de openbare ruimte conform afgesproken kwaliteitsniveau 'Sober en Degelijk' wordt onderhouden. De rapportage is momenteel nog niet definitief maar de conclusie op hoofdlijnen is dat aan deze afspraak wordt voldaan. Eventuele afwijkingen worden daar waar nodig aangepast.

Bomen hebben het lastig

Als groene long tussen Assen en Groningen zijn bomen in grote getale aanwezig in de openbare ruimte. We zijn zuinig op wat we hebben en planten bij daar waar het kan. De bomen hebben het echter lastig. De laatste jaren hebben we regelmatig een te droge zomer gehad wat invloed heeft op de vitaliteit van bomen. De gevolgen zijn o.a. zichtbaar door meer dood hout in de kronen en bomen zijn gevoeliger voor ziektes. Ook door graafwerkzaamheden t.b.v. kabels en leidingen, de toename in aanschaf van zonnepanelen op particuliere daken en tuinen, overlast van bladval en plaaginsecten staat het bomenbestand onder druk. Ondanks dat menig inwoner weet dat bomen voor zuurstof en een mooie/prettige leefomgeving zorgen, blijven bovenstaande punten vragen om goede communicatie wat mogelijk is en wat een inwoner kan verwachten. Tevens hebben we afgelopen jaar weer extra aandacht besteedt aan bodem- en groeiplaats omstandigheden en hebben we zo goed mogelijk proberen te handelen om wortelschade te voorkomen.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is een belangrijk speerpunt in het beheer van de openbare ruimte. In 2022 zijn op diverse locaties maatregelen uitgevoerd in het kader van bevorderen biodiversiteit in de openbare ruimte. Het betreft o.a. het omvormen van intensief gazon naar een bloemrijk weidengras, het aanplanten van divers inheems plantmateriaal (zowel bomen als heesters), het flauwer maken en inzaaien van taluds van watergangen en tevens het inzaaien van bermen met een passend bloemenmengsel.

Invasieve exoten en dierlijke plagen

Zowel op het land als in het water hebben we op een aantal locaties in de gemeente last van invasieve exoten. Denk daarbij o.a. aan de Japanse Duizendknoop, de Reuzenberenklauw en de waterwaaier. Ook wordt veel overlast ondervonden van dierlijke plagen zoals de eikenprocessierups en engerlingen. Zowel de invasieve exoten als dierlijke plagen zijn zo effectief en efficiënt mogelijk bestreden binnen de technische en financiële mogelijkheden die er waren.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Niet-Sporters	%	44,0%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. Vitaal Platteland/Natuur & Landschap				
Stimuleren door mee te doen in kansrijke projecten				
	1.1	Co-financiering projecten van derden. Stimuleren van (dorps) initiatieven die een Vitaal Platteland bevorderen.	Ja	
2. Voortzetten van de ingezette lijn van overheidsparticipatie bij initiatieven speelvoorzieningen				
	2.1	Lopende projecten afronden en nieuwe initiatieven samen met inwoners oppakken.	Ja	
	2.2	Doorzetten van de positieve voorbeelden in de afgelopen jaren.	Ja	
3. Lokaal Sportakkoord				
	3.1	Ambities uit het lokaal sportakkoord samen met netwerkpartners concretiseren tot praktisch uitvoerbare plannen en bijdragen aan de uitvoering ervan.	Ja	
4. Stimuleren van bewegen in de openbare ruimte				
	4.1	Inzetten op beweegvriendelijke inrichting van de omgeving conform de notitie 'BIOR' bij Omgevingsvisie en projecten 'Centrumplan Zuidlaren, Wijkvernieuwing Westlaren, Nieuwe wijk Vries-Zuid. Tevens in een vroeg stadium aanhaken bij nieuwe projecten in de openbare ruimte.	Ja	
5. Jeugd blijvend in aanraking laten komen met cultuur, sport en bewegen				
	5.1	Inzet buurtsportcoaches/cultuurcoaches voor activiteiten gericht op sportkennismaking, gezonde leefstijl en structurele. Sportdeelname.	Ja	
6. Jeugd en doelgroepen sociaal domein blijvend in aanraking laten komen met cultuur, sport en bewegen				
	6.1	Inzet buurtsportcoaches/cultuurcoaches voor activiteiten gericht op meedoen, integratie, drempelverlaging, gezonde leefstijl etc.	Ja	
7. Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en culturele ondernemers				
	7.1	Bestendigen van het huidige niveau van activiteiten en aanbod door middel van subsidieverlening.	Ja	
8. Een toekomst bestendige, toegankelijke, en betaalbare culturele sector in Tynaarlo aanbod				
	8.1	Evalueren van de huidige culturele infrastructuur en het culturele aanbod. Op basis daarvan waar het kan vernieuwen en opnieuw vaststellen.	In ontwikkeling	
9. Stroomlijnen subsidies				
	9.1	Herinrichten van de regelingen. Afstemmen op de kadernota Sociaal Domein.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

De realisatie van nieuwe sportvoorzieningen loopt in z'n algemeenheid vertragingen op, vanwege de hogere bouwkosten en de complexere markt. Ook dat leidt tot heroverwegingen en andere keuzes.

8.1 Evalueren culturele infrastructuur

Het evalueren van de huidige culturele infrastructuur en op basis daarvan vernieuwen, wordt meegenomen in de ontwikkeling van de cultuurvisie, die is opgenomen in het coalitieakkoord. De cultuurvisie wordt eind 2023 opgeleverd.

9.1 Stroomlijnen subsidies

In het coalitieakkoord is de vorming van één subsidieloket opgenomen. De voorbereiding hiervoor zijn getroffen en in het eerste halfjaar van 2023 zal dit worden gerealiseerd.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
5.1	Sportbeleid en activering	568.227	67.114	635.340	518.122	117.218
5.2	Sportaccommodaties	2.610.522	355.799	2.966.321	2.646.336	319.985
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	409.878	107.375	517.253	427.086	90.167
5.4	Musea	11.573	50.000	61.573	56.100	5.473
5.5	Cultureel erfgoed	137.029	28.276	165.305	176.006	-10.701
5.6	Media	588.002	459	588.461	585.030	3.431
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.365.123	96.281	3.461.404	3.382.920	78.485
Totaal lasten		7.690.355	705.304	8.395.659	7.791.600	604.059

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
5.1	Sportbeleid en activering	10.000	85.000	95.000	200.034	105.034
5.2	Sportaccommodaties	632.219	-15.748	616.471	848.185	231.714
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	18.125	18.125
5.5	Cultureel erfgoed	16.332	-28	16.304	45.622	29.318
5.6	Media	126.132	0	126.132	100.000	-26.132
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.086	0	13.086	32.271	19.185
Totaal baten		797.769	69.224	866.993	1.244.237	377.244

Saldo Hoofdstuk		-6.892.586	-636.080	-7.528.666	-6.547.364	981.302
------------------------	--	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 981.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Het taakveld Sportbeleid en activering kent per saldo een nadeel van € 222.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 117.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 105.000.

Achterblijvende investeringen sport leiden tot lagere lasten. Daarnaast is sprake van hogere baten door subsidiebijdragen van het rijk voor het sportakkoord.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Het taakveld Sportaccommodaties kent per saldo een nadeel van € 552.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 320.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 232.000.

Dit taakveld kent een voordeel door lagere lasten op energie van sporthallen en gymzalen en hogere baten door niet geraamde bijdragen van het rijk. De verhoging van de budgetten voor energie van sporthallen en gymzalen bij de integrale voortgangsrapportage 2022 is niet tot besteding gekomen. De hogere baten hebben betrekking op een rijksbijdrage als compensatie voor de verhuurders van sportaccommodaties tijdens de coronapandemie (€ 165.000) en subsidiebijdragen van het ministerie van VWS voor zwembaden (€ 85.000).

Taakveld 5.3 Cultuur

Het taakveld Cultuur kent per saldo een voordeel van € 108.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 90.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 18.000. De lasten zijn lager doordat de beschikbare bijdrage voor het verenigingsgebouw van waterscouting Vries niet is besteed.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het taakveld Openbaar groen en (openlucht)recreatie kent per saldo een voordeel van € 97.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 78.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 19.000. De lasten zijn met name lager doordat zowel de kosten voor onderhoud groen (voordeel € 56.000) als de voor onderhoud bermen, sloten en beschoeiing voordeel (€ 43.000) lager uitvielen.

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

1. Hoogtepunten

Mantelzorgwaardering

Er hebben zich 70 mantelzorgers opgegeven en/of door iemand opgegeven, voor een waardering door de gemeente voor hun inzet als mantelzorger. Tijdens een bijeenkomst op de dag van de mantelzorg hebben 20 mantelzorgers hun tasje met VVV-bon, chocolaatjes, bloembollen en informatie over mantelzorgondersteuning opgehaald. De wethouder, een drietal raadsleden en Neie Naober hebben de overige tasjes bij de mensen thuis afgegeven. Het bezorgen door leden van het gemeentebestuur werd heel erg gewaardeerd. Voor jonge Mantelzorgers heeft het jongerenwerk van Neie Naober een aantal activiteiten georganiseerd.

Vrijwilligerswaardering

Door 79 maatschappelijke organisaties zijn in totaal 1.581 vrijwilligers opgegeven voor een horecabon voor koffie met wat lekkers in de lokale horecazaken. In totaal zijn 535 bonnen verzilverd. Ook deze actie leverde veel positieve reacties op. Vrijwilligers hebben in een aantal gevallen gezamenlijk de bon te gelde gemaakt.

Door meer Welzijn minder Zorg

Met 13 lokale partners op het gebied van sport, welzijn, cultuur, wonen en werken is een startbijeenkomst georganiseerd om in de komende collegeperiode gezamenlijk te werken aan de sociale basis wat ten goede komt aan het welzijn en welbevinden van onze inwoners en de instroom van geïndiceerde zorg zal doen afnemen.

Focus via gebiedsgericht werken

In verschillende kernen zijn koffieochtenden en café 's opgezet. Zo is er een creatief café en een repair café. De Aanloop is een voorziening waar ouderen uit Nieuw Laarhof en de omgeving welkom zijn voor een praatje, informatie en koffie. Ontmoeting als inzet voor voorkoming van eenzaamheid is redelijk op orde. Eenzaamheid kent vele facetten. Het behoud en van je sociale netwerk is voor de komende periode een aandachtspunt in het terugdringen/voorkomen van eenzaamheid

Belbus Vries Zuidlaren

De belbus Vries Zuidlaren heeft dankzij grote inzet van 4 vrijwillige bestuursleden in januari 2022 een doorstart kunnen maken na de opheffing van Trias. Het vrijwilligersvervoer wordt erg gewaardeerd. Zeker nu het publiek vervoer als gevolg van personeelstekorten onder druk staat. De belbus Vries Zuidlaren neemt ook het vervoer van een deel van de Oekraïense kinderen naar de taalklas in Eelde voor haar rekening. Omdat we zien dat het aantal gebruikers van de belbus flink toeneemt zijn wij met elkaar in gesprek om te kijken hoe we de belbus verder kunnen doorontwikkelen

Buurtbemiddeling

In oktober is Neie Naober gestart met de voorbereidingen voor het opzetten van Buurtbemiddeling. Opdrachtgevers zijn de beide woningbouwcoöperaties en de gemeente. In januari 2023 zal buurtbemiddeling beschikbaar komen voor de inwoners.

Monitoring Sociaal Domein

Het kwantitatief gebruik van ondersteuning en voorzieningen op het gebied van Wmo en jeugd worden sinds een jaar (doorlopend) gemonitord. Deze cijfers geven een helder beeld van, onder meer, het gebruik en het verzilveren van afgegeven voorzieningen.

Inclusiebeleid

Naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek 'Uitvoering Inclusiebeleid' is een start gemaakt met de opzet van het nieuwe inclusiebeleid van de gemeente Tynaarlo.

Noord-Midden Drentse inkoop samenwerking (NMD)

De samenwerking met de inkoopregio NMD heeft een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Er is ruimte voor de eigenheid van de individuele gemeenten en de lijnen binnen de samenwerking zijn kort. De evaluatie vindt plaats in 2023.

Werk en inkomen en armoede

De energiecrisis heeft in 2022 een impact gehad op het besteedbaar inkomen van onze inwoners. Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om een eenmalige energietoeslag van € 1.300,- te verstrekken voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. WPDA heeft deze taak voor ons uitgevoerd. Door het amendement bij de najaarsbrief is de eenmalige energietoeslag beschikbaar gesteld voor huishoudens met een inkomen tot 130%. In 2022 is de eenmalige energietoeslag van € 1.300 aan 1.384 huishoudens toegekend. Volgens de cijfers van CBS zijn er ca 1.211 huishoudens in de gemeente Tynaarlo met een inkomen tot 120%, dit betekent dat de energietoeslag een bereik heeft van 114%.

Aantallen uitkeringen	2021	December 2022
Participatiewet uitkeringen	326	316
IOAW	30	29
IOAZ	4	5
Bbz2004 starters	3	2
Bbz2004 gevestigden	4	3
Zak- en kleedgeld	91	81
Totaal	458	436

In bovenstaande tabel is zichtbaar dat het aantal uitkeringen in het jaar 2022 licht gedaald is. Met name het aantal bijstandsuitkeringen (-10) en het aantal zak- en kleedgeld (-10) laten een daling zien. In de jaarrekening van het Werkplein Drentsche Aa, die uw raad in juli ontvangt, zal verder worden ingegaan op de behaalde resultaten voor de gemeente Tynaarlo.

Adviesraad sociaal domein

Eind 2021 is de Verordening adviesraad sociaal domein vastgesteld. De adviesraad sociaal domein is een onafhankelijke raad die gevraagd het college van B&W adviseert over gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Daarnaast kan een adviesraad ongevraagd adviseren over, bijvoorbeeld, signalen uit de samenleving. Begin 2022 zijn de tien leden (zowel ervaringsdeskundigen als professionals) voor de adviesraad gezocht en benoemd. Na een inwerkperiode heeft de adviesraad sociaal domein zijn adviestaak voortvarend opgepakt door zowel gevraagd (inclusiebeleid, verordening bekostiging leerlingenvervoer) als ongevraagd (coalitieakkoord) advies te leveren.

Onderwijszorgarrangementen/pilots (OZA's)

Op het snijvlak van zorg en (passend) onderwijs zijn stappen gezet om te komen tot een begin van samenwerking tussen het samenwerkingsverband Passend Onderwijs, scholen en de gemeente. Hiertoe heeft de portefeuillehouder Jeugd een aantal intentieverklaringen getekend voor deelname aan verschillende pilots in Drenthe. Doel van de pilots is om langdurig verzuim en thuiszitten te voorkomen. In 2023 zullen de samenwerkingsmogelijkheden verder verkend en uitgewerkt worden.

Nieuwe wet inburgering en de pilot ondertussengroep

In 2022 is de nieuwe wet inburgering van kracht geworden en zijn we begonnen met de uitvoering. Er is hierbij gebruik gemaakt van de ervaringen die zijn opgedaan met de zogenaamde ondertussengroep, statushouders die al in onze gemeente wonen maar die niet onder de nieuwe wet gaan vallen. In deze pilot wordt al zoveel mogelijk gewerkt conform de nieuwe wet. We waren niet helemaal klaar met de voorbereidingen, deels door interne ontwikkelingen (ICT en het aantrekken van een regievoerder voor de nieuwe wet), deels door externe (met name de leerroutes), in de loop van 2022 hebben we nog veel kunnen regelen. Over de leerroutes zijn nog geen definitieve afspraken tot standgekomen, maar we zitten wel in de eindfase. Dit heeft geen invloed gehad op de inburgeringstrajecten, met uitzondering van enkele personen voor de B1-route. Zij moeten langer wachten voor ze kunnen starten dan we hadden gewild. De nieuwe instroom is goed op gang gekomen, eind 2022 hadden we rond de 20 inburgeraars die onder de nieuwe wet vallen. De pilot met de ondertussengroep liep ook in 2022 nog door, een aantal statushouders heeft extra ondersteuning nodig om hun leven weer op orde te krijgen. Hierdoor worden problemen voorkomen en kan het meedoen worden bevorderd. Er zijn mooie successen behaald, een aantal mensen heeft werk gevonden en een aantal mensen is weer naar Nederlandse taalles gegaan, maar sommige mensen zijn erg kwetsbaar.

Laaggeletterdheid en het taalhuis

Het taalhuis heeft dit jaar weer de nodige deelnemers weten te bereiken. Helaas blijft het lastig om autochtone deelnemers te vinden. We gaan daarom starten met een pilot van een half jaar waarbij WPDA bij nieuwe aanmeldingen gaat screenen op laaggeletterdheid en zo nodig doorverwijst naar de taalhuiscoördinator. De taalhuiscoördinator neemt de taalmeter af en kan dan gelijk een aanbod doen. Dit aanbod komt in het plan van aanpak te staan, zodat WPDA ook kan monitoren en hierover het gesprek met de client kan aangaan.

Huisvesting statushouders

De taakstelling was wederom hoog dit jaar en het aanbod c.q. mutaties van woningen relatief laag. We hebben de taakstelling niet geheel gerealiseerd, maar we hebben wel kunnen voldoen aan de eisen van de toezichthouder, de provincie. We zijn begonnen met het onderzoeken van alternatieve mogelijkheden om statushouders te huisvesten. Vooral het aanbod voor alleenstaande statushouders is klein, waardoor de wachttijd voor hen oploopt.

Jeugdsozen

Er is in 2021 een uitvoeringsregeling ondersteuning huurkosten jeugdsoosaccommodaties opgesteld. Inwoners kunnen hier een beroep op doen voor de start of continuering van een jeugdsoos in hun dorp. Het beschikbare budget is € 27.000,-. De raad heeft hiervoor een budgetplafond ingesteld. In 2022 hebben Donderen en Zeijen van deze regeling gebruik gemaakt.

Programma geweld hoort nergens thuis

Er is in 2022 een zelfscan uitgevoerd en op basis daarvan wordt, in combinatie met het regionale uitvoeringsprogramma, in 2023 een lokaal plan van aanpak voor Tynaarlo opgesteld. Voor de implementatie van het lokale plan van aanpak is extra formatie nodig. Dit is toegekend door de raad.

Veilig Thuis Drenthe (VTD)

Er is consensus over het feit dat er beter samengewerkt moet gaan worden tussen VTD en het lokale veld. In de uitvoering wordt hieraan gewerkt. Een evaluatie is gepland voor begin 2023.

Crisisnoodopvang asielzoekers

Door de problemen in Ter Apel hebben meerdere kerken in onze gemeente besloten de helpende hand te bieden. Van augustus tot begin oktober is een groep asielzoekers in de Laarkerk in Zuidlaren opgevangen met hulp van de inzet van vele vrijwilligers. Begin oktober is deze groep verhuisd naar Hotel het Wapen van Vries, nadat het Rijk gemeenten om hulp had gevraagd. Sindsdien verblijven er 40 asielzoekers in deze opvang, tot, zoals het nu lijkt, 1 april 2023.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	625,00	645,9	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	69,6%	70,1%	72,1%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	301,5	250,4	N.n.b.
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	171,0	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	11,3%	12,3%	10,0%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	0,9%	0,7%

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,4%	0,2%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	580,00	580,00	510,00

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. Beschermd wonen				
	1.1	Zorgen voor een basisniveau aan kennis en voorzieningen.	In ontwikkeling	
	1.2	De samenwerking met de ketenpartners versterken.	In ontwikkeling	
2. Nieuwe wet inburgering				
	2.1	Continueren pilot ondertussen groep.	Ja	
	2.2	Opstellen plan van aanpak met begroting.	Ja	
3. Huisvesting statushouders				
	3.1	Zoeken naar alternatieve mogelijkheden.	In ontwikkeling	
4. Geweld hoort nergens Thuis				
	4.1	Opstellen lokaal plan en daar uitvoering aan geven.	In ontwikkeling	
5. Schuldhulpverlening				
	5.1	Mogelijke aanbesteding van de uitvoering van de schuldhulpverlening.	In ontwikkeling	
	5.2	Uitvoering van de wettelijke taak tot vroeg signalering.	Ja	
6. Armoedebeleid				
	6.1	Uitvoering geven aan het (eind 2021) vastgestelde beleid incl. het Kindpakket.	In ontwikkeling	
7. Woonplaatsbeginsel				
	7.1	Voldoen aan het werkproces om duidelijkheid te krijgen over de kosten voor verblijfszorg.	Ja	
	7.2	Zorgdragen voor de contracten voor zorglevering met mogelijke zorgaanbieders buiten onze regio.	Ja	
8. Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers				
	8.1	Inzet door sociale teams.	Ja	
9. Problematiek rond overgewicht en drugsgebruik terugdringen				
	9.1	Preventieve inzet en samenwerking met GGD.	Ja	
10. Eenzaamheid terugdringen/voorkomen				
	10.1	Focus via gebiedsgericht werken.	Ja	
11. Terugdringen jeugdhulpgebruik				
	11.1	(nog) Scherper indiceren.	Ja	
	11.2	Implementeren van het nieuwe inkoopmodel.	Ja	
	11.3	Ontwikkelen/verbeteren van voorliggende alternatieven voor jeugdhulp.	Ja	
	11.4	Verbeteren van de lokale en regionale ondersteuningsroute/keten.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
12.	Eigenaarschap bij ouders en kind			
	12.1	Beroep doen op eigen verantwoordelijkheid.	Ja	
13.	Maatregelenpakket/taakstelling Sociaal Domein			
	13.1	Zoals in de Najaarsbrief aangegeven beschouwen we het maatregelenpakket als afgerond. Het niet gerealiseerde deel van de financiële opgave onder dit pakket nemen we vanaf 2023 in de begroting op als taakstelling. We zijn inmiddels gestart met een project om deze taakstelling te halen door onder andere efficiënter en effectiever te werken.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

1.1 Beschermd Wonen

De doorontwikkeling Beschermd Wonen is uitgesteld tot 1 januari 2024. In 2023 gaan we door met het versterken van de samenwerking met ketenpartners en het ontwikkelen van kennis en voorzieningen.

4.1 Geweld hoort nergens thuis

Het lokaal plan van aanpak heeft vertraging opgelopen. Dit had twee oorzaken, namelijk de ontwikkelingen bij de sociale teams en de komst van Oekraïense ontheemden. Hierdoor was geen capaciteit beschikbaar om dit verder uit te werken. Dit pakken we in 2023 weer op.

5.1 Mogelijke aanbesteding van de uitvoering van de schuldhulpverlening

De gemeente Tynaarlo heeft een lange samenwerkingsrelatie met de GKB. Via een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) kopen we bij de GKB integrale schuldhulpverlening voor onze inwoners in. In het voorjaar van 2022 heeft het dagelijks bestuur (DB) van de GKB het besluit genomen om de activiteiten van de GKB te vervreemden m.i.v. 1 januari 2024. Richting de DVO-gemeenten (Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Westerkwartier, Vlagtwedde, Staphorst, Ommen, Raalte) heeft het DB aangegeven dat de dienstverlening van de GKB tot die datum gegarandeerd is.

Het DVO met de GKB loopt tot 1 januari 2024. Wij vinden het belangrijk dat de schulddienstverlening aan onze inwoners doorgaat en dat de kwaliteit op hetzelfde niveau blijft. Dit betekent dat wij ons voor de toekomst beraden op hoe we de integrale schuldhulpverlening gaan invullen. De aangekondigde mogelijke aanbesteding wordt in 2023 afgewogen, waarbij het toekomstscenario van de GKB zelf en de mogelijkheden om samen te werken met andere gemeenten worden betrokken.

6.1 Uitvoering geven aan het vastgestelde beleid inclusief het Kindpakket

In de nota armoede en schuldhulpverlening zijn 5 speerpunten voor het beleid benoemd. Deze speerpunten sluiten goed aan bij de kadernota Sociaal Domein. Deze kadernota is op 6 juli 2021 door de gemeenteraad vastgesteld en kunnen we zien als de kapstok voor het armoede- en schuldenbeleid. Dit betekent dat de uitgangspunten van de nota over de periode 2018-2021 nog actueel zijn. Het vastgestelde beleid is uitgevoerd. Ondertussen is met het EHBG-loket (Eerste Hulp bij Geldzaken) aangegeven welke regelingen onder het kindpakket vallen. In 2023 gaan we verder met het armoedebeleid dat eind 2023 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd en wegen we af hoe we met de regelingen voor kinderen i.r.t. het kindpakket omgaan in de toekomst.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.577.696	2.747.926	5.325.622	5.624.346	-298.724
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.728.770	190.771	1.919.540	1.911.903	7.637
6.3	Inkomensregelingen	10.705.824	1.609.454	12.315.279	11.290.513	1.024.765
6.4	WSW en beschut werk	441.000	0	441.000	-268.508	709.508
6.5	Arbeidsparticipatie	541.280	7.866	549.146	507.455	41.691
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	714.610	-72.213	642.397	561.381	81.017
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.384.057	146.670	6.530.727	6.094.078	436.649
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.992.068	-161.100	8.830.968	9.241.685	-410.716
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	280.664	-1.271.487	-990.823	-1.800.474	809.651
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	8.000	8.000	0	8.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.015.034	-7.213	1.007.821	956.374	51.447
Totaal lasten		33.381.003	3.198.675	36.579.677	34.118.752	2.460.925

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	113.349	2.065.275	2.178.624	4.805.280	2.626.656
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	74.876	74.876	82.716	7.840
6.3	Inkomensregelingen	7.981.000	0	7.981.000	6.608.580	-1.372.420
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9.828	0	9.828	9.580	-248
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	160.000	30.000	190.000	229.114	39.114
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	-303	-303
Totaal baten		8.264.177	2.170.151	10.434.328	11.734.967	1.300.639
Saldo Hoofdstuk		-25.116.826	-1.028.523	-26.145.349	-22.383.785	3.761.564

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 3.762.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie kent per saldo een voordeel van € 2.328.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 299.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 2.627.000.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- De rijksbijdrage voor opvang Oekraïners is € 2.354.000 is hoger dan geraamd. Hier staan in 2022 geen hogere lasten tegenover.
- De lasten voor 't Punthoes vielen € 435.000 hoger uit dan geraamd, met name door kapitaallasten vanwege de sloop van het gebouw. Omdat voor de dekking van deze kapitaallasten een bestemmingsreserve is gevormd, staat hier een voordeel tegenover vanwege de inzet van deze reserve (voordeel in hoofdstuk bestuur en ondersteuning, taakveld mutatie reserves) van € 391.000. Per saldo is dan sprake van een nadeel op de lasten van € 43.000. Deze overschrijding wordt veroorzaakt, doordat het gebouw later dan begroot is gesloopt en er gedurende het boekjaar nog sprake was van kosten.
- Niet geraamde financiële ondersteuning van verenigingen en stichtingen in coronatijd heeft geleid tot een nadeel van € 343.000. Voor deze uitgaven kan dekking worden gezocht uit de bestemmingsreserve corona.
- De subsidies ten laste van het welzijnsbudget zijn in 2022 € 189.000 lager dan geraamd, derhalve een voordeel ten opzichte van de begroting.
- De financiële verrekeningen in het kader van de NMD-samenwerking zijn € 139.000 voordeliger dan in de begroting. Dit als gevolg van lagere personeelskosten en doordat zorgaanbieders geen beroep hebben gedaan op het innovatiefonds.
- De kosten voor AZC Paterswolde laten een voordeel zien van totaal € 177.000. De lasten voor de taakklas van het AZC Paterswolde vielen € 66.000 hoger uit dan geraamd. Daarnaast een voordeel op de baten, omdat de ontvangen OHBA-middelen van € 111.000 niet geraamd waren.
- De kosten voor inburgering vielen € 91.000 lager uit dan geraamd. Dit voordeel is toegevoegd aan de bestemmingsreserve participatie (compenserend nadeel mutatie reserves in hoofdstuk

bestuur en ondersteuning). Daarnaast is voor inburgering een niet geraamde rijksbijdrage van € 79.000 ontvangen.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Het taakveld Inkomensregelingen kent per saldo een nadeel van € 347.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 1.025.000 en een nadeel op de baten van afgerond € 1.372.000.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- De uitkeringen in het kader van de BUIG zijn € 1.254.000 lager dan begroot.
- De rijksbijdrage ten behoeve van de BUIG is € 1.365.000 lager dan begroot.
- De bijdrage aan de WPDA voor de kosten van de bedrijfsvoering is deels geraamd onder Begeleidende participatie maar hier verantwoord (hier een nadeel van € 390.000).

Taakveld 6.4 WSW en beschut werk

Het taakveld WSW en beschut werk kent per saldo een voordeel van € 710.000.

De belangrijkste afwijking is:

- Een voordeel van € 390.000 doordat hier een deel van de raming voor de kosten van bedrijfsvoering van de WPDA is opgenomen.
- De netto opbrengsten uit detacheringen door het SW-bedrijf vallen € 310.000 hoger uit dan geraamd.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Het taakveld Arbeidsparticipatie kent per saldo een voordeel van € 42.000 door lagere kosten van reïntegratie.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO

Het taakveld Maatwerkvoorzieningen WMO kent per saldo een voordeel van € 81.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door minder kosten voor woningaanpassingen in het kader van de WMO.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ kent per saldo een voordeel van € 476.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 437.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 39.000.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Schuldhulpverlening € 39.000 voordeel.
- Implementatie vroegsignalering € 88.000 voordeel.
- WMO huishoudelijke hulp € 194.000 voordeel.
- WMO interventieniveau 4 € 39.000 nadeel.
- WMO interventieniveau 5 € 21.000 voordeel.
- WMO interventieniveau 6 € 63.000 voordeel.
- WMO interventieniveau 7 € 43.000 voordeel.
- PGB individuele begeleiding € 34.000 voordeel.
- Eigen bijdragen in het kader van de WMO € 39.000 voordeel.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Het taakveld Maatwerkdienstverlening 18- kent per saldo een nadeel van € 411.000.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Decentralisatie jeugdzorg € 172.000 voordeel.
- Jeugdhulp interventieniveau 6 € 129.000 nadeel.
- Jeugdhulp interventieniveau 7 € 67.000 nadeel.
- Jeugdhulp interventieniveau 8 € 355.000 nadeel.
- PGB jeugd € 39.000 voordeel.
- Declaraties Coronakosten € 57.000 nadeel

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ kent een voordeel van € 818.000. Dit voordeel heeft betrekking op de rijksbijdrage Beschermd wonen die centrumgemeente Assen met ons heeft verrekend.

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Het taakveld Geëscaleerde zorg 18- kent een voordeel van € 51.000. Het voordeel wordt vooral veroorzaakt door minder uitgaven voor Jeugdhulp interventieniveau 5 € 44.000.

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

1. Hoogtepunten

AED's

De organisatie van een informatiemarkt 'Hartveilig Tynaarlo' heeft geresulteerd in de training en inschrijving van ruim 20 nieuwe burgerhulpverleners in de gemeente.

Lokaal preventie-akkoord (LPA)

Binnen het LPA wordt met professionals en inwoners samengewerkt op de thema's verantwoord middelengebruik, gezond gewicht en mentaal welbevinden. Enkele activiteiten:

Zero-alcoholfeest in Eelde

Social mediacampagne met en voor jongeren gericht op stoppen met roken

Pop-up-poli 'stoppen met roken' met 9 deelnemers

Campagne Dry januari met inzet van lokale ambassadeurs

Drentse Samenwerking

Provinciale aanpak van de gezondheidsthema's vindt plaats vanuit het integraal meerjarenplan 'Sport, bewegen en preventie', opgesteld binnen VDG-verband. De inzet is gericht op gezond gewicht en verantwoord middelengebruik. In 2022 zijn de thema's 'mentaal welbevinden en het programma #eenlevenlangbewegen (#ellb) toegevoegd. #ellb is gericht op het activeren van inwoners die wel willen bewegen maar hierbij drempels ervaren (35% van alle Drenten).

Gemeentelijk Water en RioleringsPlan

In de december 2022 is het GWRP vastgesteld

Laadvisie

De laadvisie staat geagendeerd voor een raadsvergadering in het eerste kwartaal van 2023

Klimaatadaptatie

De Lokale Adaptatiestrategie (LAS) is in concept klaar en is voorgelegd aan de werkgroep duurzaamheid en de Adviesraad Platteland en Kleine Kernen. Hun input wordt verwerkt. Gestreefd wordt het stuk in het tweede kwartaal van 2023 aan de raad aan te bieden.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	94,00	91,00	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%	42,0%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	AED-beleid			
	1.1	Verbeteren van het lokaal AED-beleid Tynaarlo.	Ja	
2.	Lokaal preventieakkoord			
	2.1	Voortzetten van de samenwerking met netwerkpartners om uitvoering te geven aan de ambities uit het lokaal preventieakkoord.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
3. Drentse samenwerking op sport, bewegen en gezondheid				
	3.1	Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunten 2022 zijn gericht op gezond gewicht en verantwoord middelengebruik.	Ja	
4. Afval				
	4.1	Kijken waar we in 2022 ons scheidingspercentage nog kunnen verbeteren. Waarbij het omslagpunt in zicht komt tussen kosten en opbrengsten.	Ja	
5. Klimaatbestendig Tynaarlo				
	5.1	Afronden GWRP Begin 2021 is gestart met het opstellen van het GWRP. Waterbureau Schepers is hier opdracht voor gegeven. De raad heeft het GWRP in december 2022 vastgesteld.	Ja	
6. Kadernota hernieuwbare energie → Omgevingsprogramma hernieuwbare energie				
	6.1	Beleidskader hernieuwbare energie (zon, wind, etc.) wordt uitgewerkt na vaststelling Omgevingsvisie. Zie paragraaf 15.	In ontwikkeling	
7. Warmtetransitievisie en eerste Wijkuitvoeringsplannen				
	7.1	Visie op aardgasloos wonen. Vastgesteld in 2022. Zie verder paragraaf 15.	Ja	
8. Eigen vastgoed verduurzamen				
	8.1	Aanbrengen LED verlichting gemeentelijke gebouwen.	In ontwikkeling	
9. Het uitbreiden van de mogelijkheid voor elektrische mobiliteit				
	9.1	Plaatsen openbare laadpalen.	Ja	
10. Duurzame openbare verlichting				
	10.1	Sox lampen vervangen door ledverlichting.	Ja	
11. Voortgang ambities in beeld brengen				
	11.1	Inrichting CO2-monitoringinstrument.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Niet van toepassing.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
7.1	Volksgezondheid	1.352.891	53.040	1.405.932	1.457.528	-51.596
7.2	Riolering	2.109.546	9.500	2.119.046	2.092.180	26.866
7.3	Afval	2.387.928	0	2.387.928	2.473.225	-85.297
7.4	Milieubeheer	840.202	209.935	1.050.137	1.058.644	-8.507
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	461.647	48.120	509.767	435.833	73.935
Totaal lasten		7.152.215	320.595	7.472.810	7.517.410	-44.600

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	63.312	63.312
7.2	Riolering	2.810.243	0	2.810.243	2.747.197	-63.046
7.3	Afval	3.159.533	0	3.159.533	3.184.333	24.800
7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	379.629	-7.035	372.594	384.733	12.140
Totaal baten		6.349.405	-7.035	6.342.370	6.379.575	37.205

Saldo Hoofdstuk	-802.810	-327.630	-1.130.440	-1.137.835	-7.395
------------------------	-----------------	-----------------	-------------------	-------------------	---------------

Dit hoofdstuk heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -7.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Het taakveld Volksgezondheid kent per saldo een nadeel van € 12.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van afgerond € 51.000 en een voordeel op de baten van € 63.000.

Kansen voor kinderen

De lasten voor het project Kansen voor kinderen bedroegen € 41.000. Deze kosten zijn volledig vergoed door een provinciale subsidie. Zowel de lasten als de ontvangen provinciale subsidie waren niet opgenomen in de begroting.

Taakveld 7.2 Riolering

Het taakveld Riolering kent per saldo een nadeel van € 36.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 26.000 en een nadeel op de baten van € 63.000.

Lasten riolering

De lasten (excl. mutatie voorziening) vielen € 193.000 lager uit dan geraamd, met name door lagere energiekosten. Hierbij de kanttekening dat op moment van opstellen van de jaarrekening de eindafrekening van de energieleverancier nog niet ontvangen is. In een tijd van stijgende en schommelende energieprijzen kan dit nog leiden tot een materiële aanpassing.

Door met name de lagere rioollasten vanwege de lagere energielasten hoeft er minder te worden onttrokken aan de voorziening riolering. Hierdoor is sprake van een nadeel op van € 166.000. Daar staat tegenover dat er extra middelen in de voorziening beschikbaar blijven ter dekking van de rioleringskosten in de komende jaren.

Per saldo vallen de lasten inclusief mutatie voorziening hierdoor € 26.000 lager uit dan geraamd.

Baten riolering

De inkomsten uit rioolheffing vielen € 48.000 lager uit dan geraamd. Daarnaast was er sprake van een aantal overige kleine nadelen op de inkomstenramingen (onder andere vergoeding voor rioolaansluitingen) waardoor het totale nadeel op de baten in totaal € 63.000 bedraagt.

Taakveld 7.3 Afval

Het taakveld Afval kent per saldo een nadeel van € 60.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 85.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 25.000.

Lasten afval

De lasten (exclusief mutatie voorziening) vielen € 124.000 hoger uit dan geraamd. De grootste budgetoverschrijdingen vonden plaats op de inzameling van restinzameling aan huis (nadeel € 30.000) en de groeninzameling aan huis (€ 35.000). Daarnaast is sprake van een groot aantal kleine budgetoverschrijdingen die gezamenlijk optellen tot een bedrag van € 59.000.

Door met name de hogere afvallasten voor de inzameling aan huis dient er een groter bedrag dan voorzien aan de voorziening reiniging onttrokken te worden. Hierdoor is sprake van een voordeel van € 39.000. Per saldo vallen de lasten inclusief mutatie voorziening hierdoor € 85.000 hoger uit dan geraamd.

Baten afval

De inkomsten uit afvalstoffenheffing vielen € 21.000 hoger uit dan geraamd. Daarnaast was er sprake van een aantal overige kleine voordelen op de inkomstenramingen waardoor het totale voordeel op de baten in totaal € 25.000 bedraagt.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Het taakveld Begraafplaatsen en crematoria kent per saldo een voordeel van € 86.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 73.000 en een voordeel op de baten van € 12.000.

Ruimen graven

De lasten vielen € 33.000 lager uit dan geraamd. Daarnaast was sprake van een aantal kleinere budgetoverschrijdingen die samen optellen tot een totaal voordeel op de lasten van € 73.000.

Opbrengst begraafrechten & mutatie voorziening begraven

De opbrengsten uit begraafrechten vielen hoger uit dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel op de baten van € 102.000. Daar staat tegenover dat de dotatie aan de voorziening begraven hoger is dan geraamd, mede doordat een deel van de meeropbrengsten begraafrechten toegevoegd dient te worden aan deze voorziening ter dekking van toekomstige onderhoudskosten. Hierdoor is sprake van een nadeel van € 89.000. per saldo is derhalve sprake van een voordeel op de baten van € 12.000.

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

1. Hoogtepunten

Omgevingswet

De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld. De inwerkingtreding is gepland op 1 januari 2024. We passen onze digitale systemen voor VTH en RO aan en lijnen de werkprocessen opnieuw uit. Medewerkers worden opgeleid en getraind. Met partners in Drents verband wordt getest en geoefend om de VTH-systemen goed op elkaar aan te sluiten en het samenwerken in de keten goed in te regelen. De gemeenteraad heeft in het vierde kwartaal van 2022 een aantal besluiten genomen die nodig waren om de VTH- en RO-taken voort te kunnen zetten onder de Omgevingswet. We hebben de raads werkgroep Omgevingswet bij de voorbereiding betrokken. Het ruimtelijk beleid op hoofdlijnen komt in de Omgevingsvisie te staan en dit wordt later in het Omgevingsplan uitgewerkt en juridisch verankerd. Het Omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen. Op de datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben we 'automatisch' een Omgevingsplan van rechtswege. Binnen 7 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet moet een omgevingsplan zijn opgesteld voor het gehele gebied van de gemeente.

Omgevingsvisie

Eind 2022 is het voor-ontwerp van de Omgevingsvisie door ons college opgeleverd en naar de betrokken stakeholders en partijen gezonden. Op basis van de reacties hierop leggen wij de definitieve versie ter vaststelling aan uw raad voor.

Project (Woonwijk) Ter Borch

Entreegebied Zuid

Voor de invulling van het zuidelijk deel van het entreegebied waren we in overleg met een ontwikkelaar voor een woningbouwprogramma in de vorm van appartementen. De ontwikkelaar heeft ons laten weten af te willen zien van de ontwikkeling, aangezien het huidige plan voor hun niet haalbaar is in de huidige markt. We zijn met deze ontwikkelaar in overleg over de beëindiging van de samenwerking voor deze locatie.

Entreegebied Noord

De gemeenteraad besloot in december 2021 het bestemmingsplan voor de realisatie van de supermarkt Ter Borch vast te stellen. Tegen dit besluit is beroep bij de Raad van State aangetekend door een aantal partijen. We hebben nog geen uitspraak in de bodemprocedure. Daarnaast is er afgelopen jaar driemaal een voorlopige voorziening aangevraagd. Alle verzoeken om een voorlopige voorziening zijn afgewezen door de Raad van State.

Rietwijk Noord

Het bouwrijp maken is vergevorderd. Ook de bouw van de bruggen, onderdeel van het woonrijp maken, is nagenoeg gereed. Alle projectmatige kavels zijn verkocht aan ontwikkelaars en de laatste kavels worden in 2023 geleverd. De particuliere kavels die in 2022 in verkoop zijn gegaan, zijn allemaal verkocht of in optie. Aan de Glanslibel zijn nog vier particuliere kavels beschikbaar die in verkoop gebracht worden. De verwachting is dat dit in 2023 gebeurt. Hier is momenteel nog de blauwe keet van de gemeente gesitueerd.

Keizerlibel

Geconstateerd is dat de projectmatige woningen op de Keizerlibel te ver naar voren zijn gebouwd. Hierdoor ligt een deel van de kabel- en leidingenstrook in de voortuinen in plaats van in een gemeentelijke groenstrook en is aan de achterzijde niet de twee meter water geleverd. Wij zijn hierover in overleg met de ontwikkelaar en de bewoners van de woningen. Het lijkt erop dat een oplossing is gevonden die recht doet aan het beeld dat voor dit eiland is vastgelegd en waar alle partijen zich in kunnen vinden.

Kavelverkoop

Zowel projectmatig als particulier is belangstelling voor de wijk. Uitgiftes verlopen voorspoedig en in 2023 verwachten we de laatste kavels in de verkoop te kunnen brengen.

Project (Woonwijk) Groote Veen

De laatste kavels zijn uitgegeven en de laatste werkzaamheden van het woonrijpmaken zijn in 2022 uitgevoerd.

Vries Zuid

Vries Zuid wordt een gemêleerde woonwijk met maximaal 75 woningen en ruimte voor specifieke woon-wensen en verschillende doelgroepen. Het bestemmingsplan is in het voorjaar 2022 onherroepelijk geworden, direct daarna zijn de bouwrijpmaak werkzaamheden gestart. Ook heeft, via loting, de eerste kaveluitgifte plaatsgevonden en is Vazet gestart met haar bouwplan voor de seniorenwoningen op twee zgn. witte vlekken in het plangebied.

Laarhove

In Laarhove zijn op basis van uw raadsbesluit over het Stedenbouwkundig Programma van Eisen eind 2021 maximaal 265 woningen voorzien. 40% goedkoop (huur en koop), 40% middelduur en 20% duur. In april 2022 heeft een informatieavond plaatsgevonden ter voorbereiding op het maken van het beeldkwaliteitsplan en het concept-verkavelingsplan. Deze plannen worden eind 2022 opgeleverd en worden door ons in de eerste helft van 2023 gepresenteerd. Daarna wordt uw raad in de eerste helft van 2023 gevraagd de omgevingsplanprocedure te starten. Ook hebben wij de voorbereiding gestart voor het indienen van een WBI aanvraag (Woningbouw Impuls Aanvraag). Over deze aanvraag en de betekenis op de planuitwerking en realisatie informeren wij u in het voorjaar 2023.

Locaties De Kooi en Bladergroenschool in Eelde-Paterswolde

In de prestatieafspraken 2022 hebben wij (onder voorbehoud vaststelling woonvisie) afgesproken te kijken naar de mogelijkheden om de sociale huurwoning-voorraad uit te breiden. Samen met SEW werken wij aan een plan voor grondgebonden sociale huurwoningen op locatie de Kooi in Eelde. Voor de locatie Bladergroenschool heeft SEW een planvoorstel voor 29 sociale huurwoningen, merendeels gericht op ouderenhuisvesting, ingediend. In 2023 leggen wij een ontwikkelvoorstel, inclusief kredietaanvraag, voor beide locaties aan uw raad voor.

Regiovisie Groningen - Assen

In dit samenwerkingsverband is dit jaar hard gewerkt aan de uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie naar een regionale Woondeal. Naar verwachting wordt een dergelijke deal met het Rijk in 2023 gesloten.

Volkshuisvesting/Woonvisie

De ruimtelijke visie op onze gemeente wordt geactualiseerd via het project Omgevingsvisie (zie hiervoor). De actualisatie van de overige, niet-ruimtelijke, uitgangspunten voor woningbouw is gestart via actualisatie van onze Woonvisie. Deze is als concept vrijgegeven voor zienswijzen. Op basis van de reacties en verdere afstemming met o.a. de woningbouwcorporaties wordt in de eerste helft van 2023 een aangepaste versie door ons college opgeleverd en ter bespreking en besluitvorming aan uw raad aangeboden. Vooruitlopend op die verdere uitwerking en vaststelling zijn wij eind 2022 gestart met de verhuur van een vrijkomende woonwagendstandplaats aan de Wam in Zuidlaren. Eind 2022 is door een inschrijver tegen het door ons hiervoor geformuleerde toewijzingsbeleid een procedure gestart.

Prestatieafspraken

Net als voorgaande jaren hebben wij in samenwerking met de huurdersverenigingen en woningcorporaties nieuwe Prestatieafspraken gemaakt. Deze hebt u ter kennisneming van ons ontvangen.

Ruimtelijk Beleid

Ons Ruimtelijk Beleid is gericht op een goede woon-, werk- en leefomgeving te behouden en realiseren.

De Omgevingsvisie en de Woonvisie vormen belangrijke onderleggers voor de uitvoering en toepassing van het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Voor het behouden van een goed woon- en leefklimaat is ook (omgevings)geluid een aandachtspunt. Daarom zijn wij aan het onderzoeken of meer terughoudend dan voorheen moet worden omgegaan met verzoeken om ontheffing van de geluidsnormen voor verkeersgeluid. In 2023 informeren wij uw raad over de uitkomst.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2020	2021	2022
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 285	€ 306	€ 341
Demografische druk	%	89,9%	91,1%	91,5%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	€ 601	€ 621	€ 690
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	€ 647	€ 652	€ 726

Meetdatum 15-03-2023

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

2. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1. Kwantitatief en kwalitatief op peil houden van de sociale volkshuis-vesting/woningvoorraad en het blijven inzetten op huisvesting statushouders door onder andere jaarlijks de prestatieafspraken te herzien				
	1.1	Maken van nieuwe prestatieafspraken.	Ja	
2. Opstellen Omgevingsvisie en implementeren Omgevingswet				
	2.1	Afronden en vaststellen Omgevingsvisie.	In ontwikkeling	
	2.2	Afronden voorbereiding invoering Omgevingswet.	In ontwikkeling	
	2.3	Opstellen plan van aanpak omzetten/opstellen Omgevingsplannen.	In ontwikkeling	
3. Implementeren wet kwaliteitsborging voor het bouwen				
	3.1	Herijken werkprocessen.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

2.1 Afronden en vaststellen omgevingsvisie

Het proces van de Omgevingsvisie heeft, zoals al in de Najaarbrief 2022 aangegeven vanwege de coronapandemie en de noodzaak om fysieke bijeenkomsten te vervangen door digitale participatie vertraging opgelopen.

Inmiddels heeft het voorontwerp van de omgevingsvisie ter inzage gelegen. De verwachting is dat de gemeenteraad de definitieve omgevingsvisie medio 2023 kan behandelen en vaststellen.

2.2 en 2.3 Invoeren Omgevingswet en opstellen Omgevingsplannen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is nogmaals uitgesteld, nu naar 1 januari 2024. De voorbereidingen gaan gewoon door.

Voor het opstellen van een plan van aanpak voor het omzetten van bestemmingsplannen, en ook voor het opstellen van een Omgevingsplan zelf, is het belangrijk dat de datum inwerkingtreding Omgevingswet definitief is.

3.1 Implementeren Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

De Wkb zou, tegelijk met de Omgevingswet, in werking treden op 1 januari 2023. Deze datum is verschoven naar juli 2023 en intussen naar 1 januari 2024. Implementatie is daardoor uitgesteld, maar voorbereidingen op de Wkb gaan door.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
8.1	Ruimte en leefomgeving	733.115	953.449	1.686.563	1.171.082	515.482
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.264.182	-99.812	5.164.370	8.054.612	-2.890.242
8.3	Wonen en bouwen	1.597.158	330.867	1.928.025	1.775.669	152.356
Totaal lasten		7.594.455	1.184.503	8.778.958	11.001.363	-2.222.405

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	302.211	283.204
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.153.428	0	5.153.428	10.264.443	5.111.015
8.3	Wonen en bouwen	933.624	696.015	1.629.639	1.543.089	-86.550
Totaal baten		6.106.059	696.015	6.802.074	12.109.743	5.307.670

Saldo Hoofdstuk	-1.488.396	-488.488	-1.976.884	1.108.381	3.085.265
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 3.085.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving

Het taakveld Ruimte en leefomgeving kent per saldo een voordeel van € 799.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 515.000 en een voordeel op de baten van afgerond € 284.000.

Omgevingswet

De lasten voor het voorbereiden en implementeren van de Omgevingswet en omgevingsvisie vielen € 698.000 lager uit dan geraamd. Dit komt doordat de uitgaven ten laste van het maatschappelijk krediet € 297.000 lager uitvielen dan geraamd. Deze uitgaven schuiven door naar het volgende jaar. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op de bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van het krediet. Daarnaast is sprake van een voordeel op de lasten, doordat het rijk in de loop van 2022 een rijksbijdrage beschikbaar heeft gesteld ter dekking van door de gemeente tot op heden gemaakte kosten in verband met de invoering van de Omgevingswet (kosten zijn reeds gemaakt). Hierdoor is sprake van een voordeel op de lasten van € 401.000.

Bouwplaninitiatieven

Het faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven leidt tot een per saldo nadeel van € 8.000 (nadeel lasten van € 281.000 en voordeel baten van € 289.000). In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe.

Taakveld 8.2 Grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen)

Het taakveld grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) kent per saldo een voordeel van € 2.221.000. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe. Dezen zijn behaald op de grondexploitaties Ter Borch, Vries-Zuid en Groote Veen.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Het taakveld Wonen en bouwen kent per saldo een voordeel van € 66.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 152.000 en een nadeel op de baten van afgerond € 86.000. Onderstaand volgt een toelichting op de belangrijkste afwijkingen.

Wet kwaliteitsborging bouw

In de najaarsbrief zijn de middelen beschikbaar gesteld die van het rijk ontvangen zijn ter dekking van de voorbereidingskosten van de Wet kwaliteitsborging bouw. In 2022 zijn nog geen uitgaven gedaan. Hierdoor is sprake van een voordeel op de lasten van € 65.000.

Vitaal Platteland

De uitgaven voor het project Vitaal Platteland vielen € 44.000 lager uit dan geraamd.

Inkomsten omgevingsvergunningen en kosten bouw- en welstandstoezicht

In de najaarsbrief is de raming voor inkomsten uit omgevingsvergunningen met € 733.000 opgehoogd vanwege de hogere dan verwachte bouwsom en het gestegen aantal grote projecten. Uiteindelijk vielen bij het opstellen van de jaarstukken de inkomsten ten opzichte van deze bijgestelde raming € 90.000 lager uit (voordeel op de baten). Tegelijkertijd vielen ook de lasten voor bouw- en welstandstoezicht lager uit, waardoor hier sprake is van een voordeel op de lasten van € 38.000.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De raad heeft op 28 oktober 2014 de nota weerstandsvermogen en risicomangement vastgesteld. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze jaarrekening is een actualisatie van het inzicht dat in de jaarrekening 2020 is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn.

Conform advies van de accountant richten we ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's na correctie met een omvang groter dan € 250.000. De kleinere risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De bruto risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde "netto risico's". Deze "netto risico's" dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerder genoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

De risico's worden tweemaal per jaar doorgerekend, namelijk bij het opstellen van de begroting en van de jaarstukken. Bij de doorrekening geven we op verzoek van de gemeenteraad aan of het risico hoger of lager is geworden ten opzichte van de voorgaande versie.

Weerstandscapaciteit (jaarrekening 2022)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
  - onvoorzien incidenteel en structureel;
- 2) onbenutte belastingcapaciteit
- 3) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
  - algemene reserve calamiteiten;
  - algemene reserve grote investeringen;
  - reserve inkomensfunctie.

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 31.12.2022)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Hieronder de stand per 31-12-2022

Onvoorzien		
Onvoorzien incidenteel	34	
Onbenutte belastingcapaciteit *1		
OZB tot normtarief (artikel 12)	4.190	
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie		4.224

Weerstandscapaciteit vermogen (31-12-2022)

Algemene Reserve Calamiteiten	7.897	
Algemene Reserve Grote investeringen	17.069	
Totaal weerstandscapaciteit vermogen		24.966
Totale weerstandscapaciteit		29.190

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2022 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.).

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die in het voorjaar van 2023 beschikbaar zijn en al gedane berekeningen bij het opstellen van de begroting 2023. Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, conform het BBV. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 4.850.000
(risico inschatting is gewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2022)

Wij hanteren een methode van risicobeoordeling binnen grondexploitaties. De Commissie BBV heeft enkele jaren geleden ten aanzien van risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties nieuwe richtlijnen opgesteld. Hierbij is het o.m. niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties. Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro-economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandstandsvermogen.

Bovenstaande heeft geleid tot het toepassen van een andere methodiek voor risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties.

Vanaf het jaar 2017 hanteren wij de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's teneinde op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden vanaf dat moment bepaald met behulp van een Monte-Carlosimulatie van de geconsolideerde grondexploitaties.

Bij de oude methodiek van risicoafdekking werd 50% van het totaalbedrag aan berekende risico's (projectgebonden en macro-economisch) afgedekt binnen het weerstandsvermogen. Dit vanwege de veronderstelling dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen gaan voordoen. Daarnaast werden voorziene winsten niet geoormerkt voor andere doeleinden.

Bij de jaarrekening 2021 is een reparatieslag uitgevoerd door vanaf dat moment de macro-economische risico's niet voor 50% maar voor 100% af te gaan dekken binnen het weerstandsvermogen. Het risico is ten opzichte van de stand bij de begroting 2023 afgenomen vanwege een verwacht positief resultaat op het project Vries Zuid.

Aanvullende bijdrage aan GR-en en samenwerkingsverbanden € 630.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2022)

Het is voorstelbaar en waarschijnlijk dat wij aanvullende bijdragen aan GR-en en samenwerkingsverbanden moeten voldoen. Het monitoren van GR-en en samenwerkingsverbanden is een belangrijk instrument om tijdig afwijkingen te signaleren en waar mogelijk bij te sturen. De uitkomsten uit de ontwikkelingen/kaderbrieven van de GR-en zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting. De financiële risico's t.a.v. GR-en en samenwerkingsverbanden beperken zich daarmee uitsluitend tot de financiële consequenties van eventuele incidenten die zich kunnen voordoen.

Decentralisaties sociale domein € 1.042.650
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2022)

Algemeen geldt dat er verschillen kunnen ontstaan als gevolg "open einde regelingen", waardoor een toename van de vraag naar zorg, of de noodzaak voor duurdere zorg leidt tot hogere uitgaven. Daarnaast hebben we door ervaring geleerd dat het voor kan komen dat een inwoner met extreme zorgvraag (3 ton per jaar) plotseling een groot effect heeft op de uitgaven. De omvang van de risico's is daarmee niet direct en volledig te beïnvloeden. Daarnaast geldt dat veel indicaties en verwijzingen (circa 60%) via andere verwijzers gaan. Hier geldt nadrukkelijk niet, wie bepaalt, betaalt. Door de inzet van POH Jeugd hebben we beter zicht op de verwijzingen en afstemming met de huisartsen.

Als na-ijleffect van corona hebben we in 2021 een toename gezien in het aantal aanmeldingen bij de POH Jeugd. De verwachting is dat we dit ook in de cijfers over 2022 terug gaan zien. De overige zorgkosten (voor zowel Jeugd als Wmo) zijn in 2022 niet significant gestegen ten opzichte van 2021.

Gevolgen van een lokale ramp € 250.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2023)

De kans op een lokale ramp is klein, maar kan wel grote gevolgen hebben. Het risico na correctie is niet gewijzigd en blijft € 250.000. Overigens is dit een zo specifiek en vaak uniek risico dat de daadwerkelijke omvang veel groter kan zijn en dat in die situaties bezien moet en kan worden of ook op landelijke fondsen of steun gerekend kan worden.

Accommodatiebeleid € 630.000
(risico inschatting is ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2023)

Bij de Integrale Voortgangsrapportage 2022 is geconstateerd dat de kredieten die voor het accommodatiebeleid Zuidlaren beschikbaar zijn gesteld niet meer toereikend zijn wegens significant gestegen materiaalprijzen. Deze kredieten zijn dan ook opgehoogd. Ook bij andere projecten speelt het risico van stijgende kosten voor materiaal en energiekosten. Ook is er sprake van onzekerheid van het effect van stikstofmaatregelen op de weg-, water-, huizen/overige gebouwen-bouw en rentestijgingen waardoor de huizenmarkt beïnvloed kan worden en opbrengstenramingen en uitgiftepunningen moeten worden bijgesteld.

De lopende projecten van het grondbedrijf (locatieontwikkelingen met bijbehorende grondexploitatie) kennen momenteel, op het project centrumontwikkeling Zuidlaren na, een goede bemensing/bezetting van de voor realisatie van het project benodigde disciplines. Voor diverse verwachte/beoogde

locatieontwikkelingen (bijv. herontwikkeling Bladergroenschoollocatie) en andere, niet tot het grondbedrijf/grondexploitaties horende (fysieke) projecten is de invulling van het projectteam een risico. Zonder andere taken en werkzaamheden te stoppen is het niet/ nauwelijks mogelijk voor de meeste disciplines die bij de projecten betrokken zijn interne capaciteit hiervoor beschikbaar te stellen. De marktomstandigheden zijn momenteel zodanig dat het ook een risico is dat die invulling via detachering plaats kan vinden. Dit kan betekenen dat het langer duurt voordat dit geregeld is, waardoor projectuitvoering vertraagd. Daarnaast gaat dit gepaard met hogere kosten voor inhuur. Bij Grondbedrijf projecten (grondexploitaties) geldt dat in de ramingen (kredietaanvragen / grondexploitaties) ook de benodigde capaciteitsinzet op basis van marktconforme tarieven wordt meegenomen. Voor een aantal fysieke projecten waaronder het Accommodatiebeleid Zuidlaren geldt dat er sprake is van investeringen en dat daarbij ons uitgangspunt is dat er geen uren aan investeringen worden toegerekend. De beperkt aanwezige vacatureruimte binnen de bij dit project betrokken afdelingen biedt onvoldoende dekkingsmogelijkheden voor het dekken van de kosten van inzet. In 2023 e.v. zal bij dergelijke projecten worden bekeken of de post "onvoorzien" hiervoor opgehoogd en ingezet kan worden.

Voor diverse onderdelen van de centrumontwikkeling Zuidlaren (o.a. herinrichting openbaar gebied, instellen verplaatsings- en gevelsubsidiefonds) is een subsidiebeschikking afgegeven door de Provincie Drenthe van in totaal € 1.000.000. Het betreft nagenoeg volledig onderdelen van het project welke niet behoren tot de herontwikkeling van de voorzijde van de PBH-locatie, deze projectkosten kunnen niet worden geactiveerd. Inmiddels is het eerste deel van de subsidie, ter hoogte van € 300.000 uitbetaald, dit bedrag is toegevoegd aan het werkkrediet voor het project. Mochten de onderdelen van het project niet of anders worden gerealiseerd dan zoals opgenomen in de subsidiebeschikking, dan is het risico dat het bedrag geheel of gedeeltelijk zal moeten worden terugbetaald.

*Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2022)*

Datalekken

Een relatief nieuw risico is de aansprakelijkheid die gemeenten hebben als het gaat om het beheer van (persoons) gegevens. De wet Datalekken is per 1 januari 2016 ingegaan. Vanuit de Wet Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG), ingegaan op 1 mei 2018, kunnen door de Autoriteit persoonsgegevens forse boetes worden opgelegd als persoonsgegevens "op straat komen te liggen". Om dat te beheersen worden intern de standaarden van de BIO, de Baseline Informatiebeveiliging Overheden, gehanteerd. Het risico van datalekken kan leiden tot omvangrijke boetes.

Cyber risico's

Het kan gaan om schades door operationele systeemstoringen, maar ook om verlies van data, aansprakelijkheid en cybercrime door hacking, systeemintbraak, gegevensdiefstal en DDoS-aanvallen. Financiële gevolgen daarvan kunnen bijvoorbeeld extra kosten voor herstel, aansprakelijkheid en boetes zijn.

Samen met de functionarissen voor Informatiebeveiliging en Privacy worden de risico's en de beheersmaatregelen telkens tegen elkaar afgewogen.

*Covid-19 virus – Het Coronavirus € P.M.
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2023, najaar 2022)*

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie.

Onderstaand volgt een – niet-limitatieve - opsomming van een aantal mogelijke gevolgen voor onze gemeente:

- Lagere opbrengsten, bijvoorbeeld leges i.v.m. het afgelasten van evenementen.
- Minder inkomsten door uitstel en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Minder aanvragen omgevingsvergunningen en daardoor minder legesopbrengsten.

- Lagere huurinkomsten gemeentelijke gebouwen doordat verenigingen en instellingen de huren niet kunnen blijven betalen doordat hun exploitatie is verslechterd of omdat de eigen inkomsten achter blijven.
- Geen volledige financiële compensatie vanuit het Rijk voor uitvoering van Rijksmaatregelen dan wel risico dat op onderdelen geen (volledige) financiële compensatie zal plaatsvinden vanuit het Rijk en sprake is van cruciale voorzieningen.
- Meerkosten jeugdhulp en Wmo.
- Stijging kosten inkomensvoorzieningen.
- Vertraging van werkzaamheden en overige ontwikkelingen waarmee besparingen zijn beoogd.
- Gewijzigde bedrijfsvoering, thuiswerken lijkt een meer structurele vorm aan te gaan nemen.

We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. We constateren ook dat de meeste extra werkzaamheden en eventuele extra kosten en of minder opbrengsten in de reguliere exploitatie worden opgelost.

Verderop in deze jaarrekening wordt in een separate paragraaf de impact van corona beschreven en zo mogelijk gekwantificeerd. De ontvangen en eventueel nog te ontvangen gelden voor corona compensatie worden in een bestemmingsreserve bewaard.

Het is reëel te veronderstellen dat de huidige situatie van invloed is op een aantal van de geïnventariseerde risico's in deze weerstandsparagraaf. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor de risico's m.b.t. de gemeenschappelijke regelingen (Verbonden Partijen) en de kosten in het sociaal domein. Voor de andere risico's zal de impact naar verwachting beperkter zijn. Gelet op de hoogte van het beschikbare weerstandsvermogen, zijn deze risico's op te vangen binnen het beschikbare weerstandsvermogen.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

			Beschikbare weerstandscapaciteit	29.190.000
Ratio van het weerstandsvermogen	=	ofterwel:		
			Benodigde weerstandscapaciteit	9.744.650

De ratio van het weerstandsvermogen is 300%.

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € 1.000	JR 2021	JR 2022	B 2022	B 2023
Stand Argi op 31-12	7.672	17.069	11.757	17.575
Stand Arca op 31-12	7.897	7.897	7.897	7.897
Onvoorzien incidenteel	11	34	33	34
Onbenutte belastingcapaciteit	3.608	4.190	3.608	4.190
Weerstandscapaciteit	19.188	29.190	23.295	29.696
Benodigde capaciteit	9.785	9.744	6.205	9.744
Ratio	196%	300%	375%	304%
Ratio excl. onb. Belastingcap.	159%	257%	317%	261%

De waarderingstabel uit de nota weerstandsvermogen en risicomanagement bedraagt als volgt:

Ratio	Betekenis
>200%	Uitstekend
140%-200%	Ruim voldoende
100%-140%	Voldoende
80%-100%	Matig
60%-80%	Onvoldoende
<60%	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen in deze jaarrekening heeft een ratio van 300%. Inbegrepen in deze berekeningsmethodiek is het meetellen van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde € 4,2 miljoen, terwijl de totale OZB opbrengsten in de huidige situatie ongeveer € 6,3 miljoen bedraagt. Concreet gaat het dan dus om een verhoging van OZB van 67%. Het effectueren van deze ruimte is bovendien niet op korte termijn te realiseren. De ratio weerstandsvermogen zonder rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt 257%. Hiermee is de conclusie dat Tynaarlo op grond van de hierboven opgenomen waarderingstabel 'uitstekend' scoort op deze ratio.

Nog steeds constateren wij dat er sprake is van gestegen kosten op verschillende terreinen, wereldwijd heerst een tendens van stijgende inkooprijzen, onder meer ingegeven door globale schaarste. De Russische invasie van Oekraïne in februari 2022 werkt hierbij als versterkende factor. Het is de vraag in welke mate dit financiële gevolgen voor ons heeft/zal hebben; wij zullen dit blijven monitoren.

Tot slot zien we ons ook geconfronteerd met risico's die we nog niet gekwantificeerd hebben maar die mogelijk wel financiële gevolgen met zich meebrengen. Juridische procedures die lopen zoals het entree gebied Ter Borch zijn een (groot) risico met (zoals het nu lijkt) structurele gevolgen.

*Naast de grotere risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op € 1,4 miljoen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	JR 2021	JR 2022	B 2022	B 2023
Netto schuldquote	59%	36%	116%	84%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	53%	35%	109%	79%
Solvabiliteitsratio	45%	48%	30%	36%
Structurele exploitatieruimte	3,9%	8%	0,5%	2,72%
Grondexploitaties	12%	10%	8%	12%
Belastingcapaciteit	80%	81%	80%	80%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten; de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in deze jaarrekening in de categorie voldoende. De afwijking ten opzichte van de begroting is voornamelijk het gevolg van investeringen die later plaatsvinden en daarmee effect hebben op de benodigde financiering.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Door het positieve jaarrekeningsaldo 2022, en de toevoeging daarvan aan de ARGI, neemt het eigen vermogen minder snel af dan bij de begroting van 2022 was verwacht.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtname van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt op houdbare financiën.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van NIEGG en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. Wij hebben met name bij Vries en in Zuidlaren relatief grote grondposities. Dat komt terug in dit percentage.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in 2021 uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar voor negatieve waardeontwikkelingen en rentestijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen, nemen we dan ook een bedrag mee van € 4,85 miljoen in de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctiefactor	Risico na correctie (Jaarrekening 2022)	Begroting 2023
Grondexploitaties. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.						Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		4.850.000	5.300.000
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden*	*	Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	500.000	1.050.000	Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij VJB en NJB worden aanpassingen, indien noodzakelijk, opgevoerd.	40%	630.000	630.000
Decentralisaties in het sociale domein met uitsluitend het risico van het niet realiseren van de taakstelling. Anderzijds de plotseling extra last van nieuwe cliënten met zware zorgvraag kunnen snel leiden tot significante onvoorziene kosten.	*	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	70%	1.655.000	3.475.500	We hebben in deze jaarrekening de best mogelijke inschatting gemaakt.	70%	1.042.650	1.042.650
De gevolgen van een lokale ramp.		Ongewoon en komt zelden voor.	10%	2.500.000	250.000		0%	250.000	250.000
Accommodatiebeleid; Toename in bouwkosten door stijgende prijzen.		Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	1.500.000	1.050.000	Keuzes te maken en in contracten uitgaan van aanneemsommen. Risico kan verkleind worden, maar voor Zuidlaren is de fase van bestekken aanbesteden nog niet gerealiseerd. Daar zit nog het risico.	40%	630.000	630.000
Nieuwe doorrekening AB Zuidlaren		Zeker	100%		250.000		0%	250.000	

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2022)	Begroting 2023
Cyber risico's	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	30%	2.500.000	750.000	De systemen worden/zijn ingericht volgens uitgangspunten Baseline Informatieveiligheid Overheid en Tynaarlo is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Daarbij hebben we met (cloud)leveranciers verwerkersovereenkomsten waarin harde afspraken staan opgenomen hoe veilig met onze gegevens om te gaan. Verder monitoren we diverse processen vanuit ICT, is onze Next-Gen firewall up to date en hebben applicatiebeheerders periodiek overleg met de leveranciers (ook omtrent veiligheid).	40%	450.000	450.000
Overige risico's na correctie met een omvang kleiner dan € 250.000							1.442.000	1.442.000
TOTAAL=benodigde weerstandscapaciteit							9.544.650	9.744.650

* De risico's gemerkt met een * hebben een structureel karakter. Hierbij is het uitgangspunt, dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen. De berekende risicosom is daarom vermenigvuldigd met de factor 3 (**Risicokans*Risico-omvang**).

**De herverdeling van het gemeentefonds, daar is gerekend met de trapsgewijze invoering van 25% per jaarschijf voor de eerste 3 jaren.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn vastgelegd en in het treasurystatuut van de gemeente. In de wet FIDO staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitsplanning

In 2022 is geen liquiditeitsplanning opgesteld. Om te komen tot een gedegen liquiditeitsplanning is een hele hoop informatie nodig. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk om een meerjarige investeringsplanning te hebben waarin de investeringen goed zijn weggezet in de tijd. Hetzelfde geldt voor geactualiseerde grondexploitaties. Er wordt aan gewerkt om alle informatie inzichtelijk te krijgen. Op het moment dat alle benodigde informatie voor handen is wordt de liquiditeitsplanning weer geactualiseerd.

Renteverwachtingen

Bij het opstellen van de begroting 2022 is rekening gehouden met een kort-geld rentepercentage van 1% en van 2% als lang-geld rentepercentage. In 2022 zijn geen nieuwe langlopende en kortlopende leningen afgesloten. Gemiddeld lag de rente voor een 5 jaars fixe-lening de laatste 3 maanden van 2022 rond de 3%.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet FIDO is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van maximaal één jaar. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2022 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op € 85 miljoen. De toegestane kasgeldlimiet komt daarmee op € 7.225.000.

Berekening kasgeldlimiet jaarrekening 2022

	Bedragen X 1.000	1e kw 2022	2e kw 2022	3e kw 2022	4e kw 2022
1	Saldo vlottende passiva	5.697	3.398	3.644	7.941
2	Saldo vlottende activa	9.406	12.749	18.853	25.028
3	Verschil (2-1)	3.709	9.351	15.209	17.087
4	Toegestane kasgeldlimiet	7.225	7.225	7.225	7.225
	Ruimte (4+3)	15.182	16.576	22.434	24.312

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ruimte in de kasgeldlimiet gedurende 2022 niet is overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd van minimaal één jaar) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als nieuwe leningen worden aangetrokken, of als een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de Uitvoeringsregeling FIDO vastgesteld rentepercentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico van 2022 weergegeven op basis van de jaarrekening en het renterisico van 2023 t/m 2025 op basis van de begroting van 2023.

Renterisico	2022	2023	2024	2025
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	799.000	5.812.000	12.825.000	863.000
Renterisico	799.000	5.812.000	12.825.000	863.000

Renterisiconorm:	
Begrotingstotaal per 1-1	85.000.000
Door ministerie vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	17.000.000

Onderschrijding	16.201.000
------------------------	-------------------

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente in 2022 de renterisiconorm niet heeft overschreden. In totaal is voor € 799.440 aan leningen afgelost in 2022.

Kredietrisicobeheer

Kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	5.298	84,7
Sportverenigingen	Zonder	702	11,2
Lening Glasvezel	Zonder	252	4,1
Totaal		6.252	100,0

Bij het verstrekken van de leningen is destijds beoordeeld dat het risico dermate laag was dat het niet nodig was een hypothecaire zekerheid te vestigen. Jaarlijks wordt gemonitord hoe het risico zich ontwikkelt. Voor een aantal leningen geldt dat bij faillissement van de tegenpartij de onderpanden aan de gemeente terugvallen. Ten opzichte van 2021 is de schuld omvang met afgerond € 0,5 miljoen is afgenomen als gevolg van aflossingen.

Gemeentefinanciering

Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Geld en vermogen mogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist worden aangehouden. Dagelijks wordt het saldo op de bankrekeningen boven de € 500.000 afgestort naar de schatkist. Daardoor blijft de Gemeente Tynaarlo altijd onder het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is per 1 juli 2021 aangepast. De drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. De drempel is voor Tynaarlo betreft 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt voor 2022 een drempel van € 1.700.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2022	€ - 1.810.285
2 ^e kwartaal 2022	€ - 948.177
3 ^e kwartaal 2022	€ - 815.409
4 ^e kwartaal 2022	€ - 851.858

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de thans geldende renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet. De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Voor de financiering van grondaankopen worden veelal fixe-leningen afgesloten. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt nog plaats bij een tweetal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Het betalingsverkeer tussen het Rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over externe financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

<u>Geen rente over het eigen vermogen</u>	Werkelijk 2022	Begroot 2022
Renteschema (x 1.000)		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 1.030.251	€ 1.715.554
Externe rentebaten	<u>€ -65.616</u>	<u>€ -12.165</u>
Totaal door te rekenen externe rente	€ 964.635	€ 1.703.389
Rente die aan grondexploitaties moet worden doorberekend	€ -151.084	€ -151.794
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	€ -283.056	€ -283.056
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	<u>€ 283.056</u>	<u>€ 283.056</u>
	<u>€ -151.084</u>	<u>€ -151.794</u>
Saldo door te rekenen externe rente	€ 813.551	€ 1.551.595
Rente over eigen vermogen	€ -	€ -
Rente over voorzieningen	€ -	€ -
	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 813.551	€ 1.551.595
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€ 991.565	€ 1.704.380
Rente resultaat op taakveld treasury	<u>€ -178.014</u>	<u>€ -152.785</u>

Bestaande opgenomen geldleningen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de leningen ultimo 2022.

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2022

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 1/1/2022	Opgenomen geldleningen 2022	Rente 2022	Aflossing 2022	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2022
FINANCIERING ALGEMEEN										
794.115	27-07-93	BNG 80897	s	2033	2.620	387.921		9.861	27.929	359.992
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	13.086.916		628.713	167.919	12.918.997
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	1.440.000		54.104	160.000	1.280.000
777.434		BNG 400090747		2029	5.940	575.307	0	34.173	58.252	517.055
20.571.549	Totaal					15.490.145		726.851	414.100	15.076.045
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	5.683.758		283.056	385.340	5.298.419
11.560.187	Totaal					5.683.758	0	283.056	385.340	5.298.419
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
6.000.000		bng 40108818		2024	2.750	6.000.000		165.000	0	6.000.000
6.000.000		bng.40109497		2024	1.290	6.000.000		77.400	0	6.000.000
5.000.000		bng 40112077		2028	990	5.000.000		49.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40112076		2023	290	5.000.000		14.500	0	5.000.000
5.000.000				2026	-150	5.000.000		-7.500	0	5.000.000
5.000.000				2029	90	5.000.000		4.500	0	5.000.000
32.000.000	Totaal					32.000.000	0	303.400	0	32.000.000
64.131.737	ALGHEHEEL TOTAAL					53.173.903	0	1.313.307	799.440	52.374.464

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op de gemeentelijke belastingen, rechten en het kwijtscheldingsbeleid.

Het besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de verslaggeving rond de lokale heffingen. Hetgeen is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen in de begroting 2022 moet worden verantwoord. In het BBV is opgenomen dat moet worden ingegaan op:

- a. De inkomsten uit de lokale heffingen;
- b. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- d. Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie uit deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen in het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Inkomsten 2022	Inkomsten 2021
OZB woningen	4.826.974	4.762.514
OZB niet-woningen (eigenaren en gebruiker)	1.423.655	1.317.845
Afvalstoffenheffing	2.846.688	2.792.940
Rioolheffing	2.736.898	2.725.873
Forensenbelasting	67.579	67.008
Toeristenbelasting	417.784	441.328
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	540.388	444.617
Leges omgevingsvergunningen e.a.	1.976.726	2.084.556

Beleidsuitgangspunten

In het collegeakkoord "Samen, open en duurzaam" zijn de hoofdlijnen van het beleid voor 2018 tot en met 2022 uiteengezet. In het akkoord staat: "Wij zullen terughoudendheid betrachten als het gaat om een stijging van de lokale lastendruk gedurende de bestuursperiode. De onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing bepalen de lokale lastendruk voor de inwoners van de gemeente. Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing moeten we kostendekkende tarieven hanteren. Voor wat de onroerende zaakbelasting betreft, gaan we uit van de gebruikelijke trendmatige aanpassing". Dit heeft zich in de begroting 2022 vertaald in de volgende uitgangspunten:

Omschrijving	Uitgangspunt 2022 en verder:
OZB tarief woningen	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
OZB tarief eigenaar niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
OZB tarief gebruiker niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
Toeristenbelasting	Trendmatige aanpassing van 2%
Forensenbelasting	2022: € 1,20 op basis van advies recreatieschap
Afvalstoffenheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Rioolheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Lijkbezorgingsrechten	Tarieven indexeren conform reguliere prijsindexatie van de gemeentelijke begroting
Leges	Toewerken naar kostendekkend, consistent met voorgaande jaren, niet-gemaximeerde, niet-kostendekkende tarieven verhogen met 5%.

Baten en lasten leges en heffingen

Gemeenten moeten sinds 2017 bij hun kostendekkende heffingen de nieuwe regels van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) toepassen. Van belang is dat het gaat om ramingen van baten en lasten ten tijde van het vaststellen van de belastingverordeningen. Kruissubsidiëring tussen de verschillende belastbare feiten in de belastingverordeningen is mogelijk.

Ons uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening kostendekkend zijn. Hier werken we al een aantal jaren naartoe.

Leges

Totale legesverordening	Totale lasten	Legesopbrengsten 2022	Kostendekking 2022	Kostendekking 2021
totaal	1.853.174	1.976.726	107%	111%

Over het totaal van de legesverordening zijn de tarieven 107% kostendekkend (2022). Dat de kostendekkendheid > 100% komt voornamelijk doordat de kostendekkendheid bij de leges omgevingsvergunning 132%. Een verklaring hiervoor staat hieronder bij titel 2.

Titel 1

	Titel 1 Algemene dienstverlening	Totale lasten	Legesopbrengsten 2022	Kostendekking 2022	Kostendekking 2021
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	84.214	78.392	93%	80%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	262.943	206.413	79%	78%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	174.809	95.384	55%	95%
Hoofdstuk 4	Basisregistratie personen	9.848	7.870	80%	52%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	20.466	16.552	81%	25%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	66	104	157%	81%
Hoofdstuk 14	Muziek- en collectevergunningen	369	-	0%	0%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	565	1.195	211%	15%
Hoofdstuk 17	Telecommunicatie	37.144	12.458	34%	342%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	22.743	9.580	42%	35%
Hoofdstuk 19	Diversen	14.546	11.424	79%	0%
		627.712	439.372	70%	96%

De mate van kostendekkendheid van titel 1 is 70% (2022). Dit is iets lager dan de kostendekkendheid in de begroting 2022 (78%).

Titel 2

	Titel 2 Leefomgeving	Totale lasten	Legesopbrengsten 2022	Kostendekking 2022	Kostendekking 2021
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	1.139.699	1.505.755	132%	124%
Hoofdstuk 8	Wijziging omgevingsvergunning	19.915	3.096	16%	44%
Hoofdstuk 11	Bestemmingswijzigingen	2.883	7.813	271%	294%
		1.162.496	1.516.663	130%	123%

De mate van kostendekkendheid van titel 2 is in totaliteit 130%. Dit is hoger dan de 100% kostendekkendheid in de begroting 2022. Deze overdekking is veroorzaakt doordat de totale bouwsom van de projecten aanzienlijk hoger was dan oorspronkelijk geraamd, terwijl de kosten van de gemeentelijke dienstverlening niet evenredig zijn meegestegen. De hogere bouwsom (en daarmee hogere legesopbrengst) wordt enerzijds verklaard doordat in 2022 vergunningen zijn verleend voor niet geraamde projecten. Anderzijds was sprake van een sterkere dan verwachte stijging van de bouwkosten.

Titel 3

	Titel 3 Dienstenrichtlijn	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2022	Kostendekking 2022	Kostendekking 2021
Hoofdstuk 1	Horeca	14.499	7.565	52%	45%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	13.392	7.377	55%	10%
Hoofdstuk 4	Landelijk Register Kinderopvang	35.074	5.750	16%	42%
		62.965	20.692	33%	28%

De mate van kostendekkendheid van titel 3 is 33% (2022). Dit is iets lager dan de kostendekkendheid in de begroting 2022 (56%)

Afvalstoffenheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2022	Kosten dekking 2021
Afvalstoffenheffing	2.473.225	354.658	356.450	3.184.333	337.645	2.846.688	100%	100%

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend met een onttrekking aan de voorziening reiniging van € 92.503.

Rioolheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2022	Kosten dekking 2021
Rioolheffing	2.092.180	302.751	352.266	2.747.197	10.298	2.736.898	100%	100%

De rioolheffing is 100% kostendekkend met inzet van de voorziening riolering voor een bedrag van € 464.503.

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

	Totale lasten	Overhead	Correctie BTW	Eind totaal lasten	Opbrengsten rechten	Inzet voorziening	Overige opbrengsten	Kosten dekking 2022	Kosten dekking 2021
Begraafrechten	435.833	100.607	-150.203	386.237	540.388	-155.936	281	100%	89%

Het oppervlak van de begraafplaatsen bestaat voor 28% uit graven voor onbepaalde tijd. In de op 11 juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde notitie "Begraven in Tynaarlo" is voorgesteld 28% van de lasten te corrigeren voor graven met rechten voor onbepaalde tijd. Dit percentage wordt iedere 4 jaar herijkt.

Na correctie bedragen de totale lasten € 386.236 en de totale baten € 384.733, waarmee de kostendekkendheid in 2022 nagenoeg op 100% uitkomt.

Lokale lastendruk 2022 van een meerpersoonshuishouden afgezet tegen andere gemeenten in Drenthe o.b.v. een woning met gemiddelde WOZ-waarde

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde 2022 €	OZB tarief	Bedrag OZB €	Afval €	Riool €	Totaal 2022 €	Totaal 2021 €
Borger-Odoorn	289.000	0,1846	533	222	268	1.023	913
Coevorden	295.000	0,1662	490	296	218	1.004	908
Emmen	252.000	0,1656	417	285	216	918	825
Hoogeveen	263.000	0,1709	448	287	150	885	792
Westerveld	359.000	0,1113	399	239	220	858	752
Assen	288.000	0,1576	455	253	137	845	722
Noordenveld	341.000	0,1043	356	227	256	839	742
De Wolden	374.000	0,1016	380	189	233	802	748
Aa en Hunze	341.000	0,1056	361	242	163	766	737
Midden-Drenthe	311.000	0,1020	317	207	239	763	702
Meppel	307.000	0,1190	366	212	174	752	678
Tynaarlo	385.000	0,0965	371	189	166	726	652

Bron: Benchmark woonlasten Drenthe 2022 en 2021: www.coelo.nl

Kwijtschelding van belastingen, heffingen en rechten

Inwoners met een inkomen op bijstandsniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van lokale heffingen. Van rechten (leges) wordt in principe geen kwijtschelding verleend. Burgemeester en wethouders kunnen een hardheidsclausule toepassen voor het bieden van maatwerk.

In 2022 is in totaal voor € 113.541 aan lokale heffingen kwijtgescholden. Dit betrof in 2021 een totale kwijtschelding van € 103.974.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa, Veiligheidsregio Drenthe, Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe, Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, Meerschop Paterswolde, Recreatieschap Drenthe, Publiek Vervoer en Eems-Dollard Regio.

Vennootschappen en coöperaties

Groningen Airport Eelde, NV Holding Enexis, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Bank Nederlandse Gemeenten.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Drentse Gemeenten, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN).

Overige verbonden partijen

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen, Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking.

Gerelateerde partijen

Stichting Zwembaden Tynaarlo, Stichting Trias, Stichting Biblionet en Stichting Baasis.

Verbonden partij	Belang Tynaarlo op totale begroting	Bijdrage/ontvangst 2023	Bijdrage/ontvangst 2022
Gemeenschappelijke regelingen			
Werkplein Drentsche Aa (WPDA)	15 %	-2.752.000	-3.858.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	6 %	-1.640.291	-1.554.945
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD), exclusief Veilig Thuis Drenthe	11,6 %	-948.107	-784.495
Veilig Thuis Drenthe (onderdeel GGD)	5,1%	-350.208	-347.030
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	4 %	-721.708	-665.740
Meerschop Paterswolde	10,4 %	-102.629	-100.162
Recreatieschap Drenthe	6,25 %	-74.316	-72.177
Publiek Vervoer	2,31 %	-20.521	-20.076
Eems Dollard Regio (EDR)	0 %	0	-4.618
Totaal Gemeenschappelijke regelingen		- € 6.609.780	- € 7.407.243
Vennootschappen en coöperaties			
NV Groningen Airport Eelde*	14 %	-120.000	-120.000
NV Holding Enexis	0,19 %	165.000	161.158
NV Waterleiding Maatschappij Drenthe	2,31 %	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten NV	0,08 %	96.314	98.594
Totaal vennootschappen en coöperaties		€ 141.314	€ 139.752
Stichtingen en verenigingen			
Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)	7,5 %	-22.425	-18.137
Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)	0,08 %	-52.250	-53.490
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)	0,19 %	-340	-340
Totaal stichtingen en verenigingen		-€ 75.015	-€ 71.967
Overige verbonden partijen			
Regio Groningen-Assen	7,1 %	-300.003	-300.003
Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)	14 %	- 341.691	- 212.525
Totaal overige verbonden partijen		-€ 641.694	-€ 512.528
Totale bijdrage		-€ 7.185.175	- € 7.851.986

* Naast ons eigen aandeel van 4% houden wij ook 10% aan aandelen in beheer.

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa (WPDA), GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 3.858.000	€ 895.000	€ 590.000	€ 13.891.000	€ 13.111.000	€ 0
Doel	Uitvoeren van taken op het gebied van Werk en Inkomen, waaronder de Wet sociale werkvoorziening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2022 € 3.858.000 bij (dit is Inclusief niet begrote uitgaven voor de uitbetaling van de energietoeslag). Het belang van de gemeente Tynaarlo in de totale begroting van de WPDA is 15%, die van Assen 72% en Aa en Hunze 13%.				
Ontwikkelingen/risico	Per 1 januari 2023 wordt de leeftijd waarop de kostendelersnorm van toepassing is, verhoogt van 21 jaar naar 27 jaar. Dit gaat gevolgen hebben voor de hoogte van de uitkeringen. Compensatie vindt plaats in het macrobudget maar het is onbekend of dit afdoende is voor individuele gemeenten.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de WPDA.				

Veiligheidsregio Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€1.554.945	€ 3.293.000	€ 2.427.000	€ 29.256.000	€ 26.716.000	- € 170.263
Doel	Uitvoeren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de burgemeesters van de twaalf Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt 6% bij aan de begroting van de veiligheidsregio.				
Ontwikkelingen/risico	Om de taken voor de gemeenten goed te kunnen blijven uitvoeren is versterking nodig op het gebied van crisisbeheersing, aantal brandweervrijwilligers en informatievoorziening en -veiligheid.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de VRD.				

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 948.107 -€ 350.208	€ 2.956.000	€ 3.801.000	€ 11.208.000	€ 7.230.000	€ 617.821
Doel	Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Het belang van Tynaarlo in de GGD bedraagt ca. 11%. In 2023 draagt de gemeente € 948.107 bij aan de GGD voor jeugdgezondheidszorg en overige programma's. Dit is exclusief de bijdrage voor Veilig Thuis Drenthe die voor 2023 € 350.208 bedraagt.				
Ontwikkelingen/risico	Vanaf 2023 zal de GGD extra investeren in publieke gezondheid, een gezonde leefomgeving, jeugdgezondheidszorg, het gebruik van data en informatie als cruciale componenten en informatieveiligheid. Dit leidt tot een hogere gemeentelijke bijdrage.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de GGD.				

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 665.740	€ 91.000*	€ 335.000*	€ 4.628.000*	€ 5.214.000*	€ 273.213*
Doel	Provinciale samenwerking (gemeente en provincie) ter behartigen van de belangen op het gebied van milieuvoorschriften.				
Bestuurlijk belang	College- Statenregeling met afvaardiging van wethouders uit de Drentse gemeenten en de gedeputeerde van de provincie Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 3,3% bij aan de begroting via een verwachte jaarlijkse bijdrage voor 2023 ad € 721.708.				
Ontwikkelingen/risico	Meer werkvoorraad en dus langere doorlooptijden, zeker bij specialismes met krapte op de arbeidsmarkt.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2021 van de RUD.				

Meerschop Paterswolde, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 100.162	€ 644.000	€ 602.000	€ 1.964.000	€ 1.781.000	-€ 36.260
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging vanuit de raden en de colleges van de gemeenten Groningen en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 10,4% bij aan de begroting in 2023 met € 100.162.				
Ontwikkelingen/risico	De toename en de bestrijding van invasieve exoten zoals de bereklauw en de Japanse duizendknoop is een aandachtspunt.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van het Meerschop Paterswolde.				

Recreatieschap Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 74.316	€ 1.161.000	€ 1.170.000	€ 1.073.000	€ 1.293.000	€ 11.267
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van recreatie en toerisme.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging van raden en colleges van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2023 voor 6,25% bij aan de begroting met een bedrag van € 56.663 en aan het Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme met een bedrag van € 17.653.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van het Recreatieschap.				

Publiek Vervoer, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 20.076	€ 165.000	€ 430.000	€ 191.000	€ 228.000	€ 264.734
Doel	Vervoer van inwoners met een beperking in Groningen en Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsorganisatie van de gemeenten in de provincies Drenthe en Groningen en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen-Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 2,31 % bij aan de begroting met een bedrag van € 20.076.				
Ontwikkelingen/risico	In 2021 is besloten om de huidige vervoerscontracten tot en met 2024 te verlengen, met nog een verlengoptie van twee jaar. In 2023 zal een keuze worden gemaakt om de contracten met twee jaar te verlengen of opnieuw aan te besteden.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van Publiek Vervoer Groningen – Drenthe.				

Eems Dollard Regio, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 4.618					
Doel	Bevordering van de samenwerking tussen Duitsland en Nederland op economisch gebied.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsverband van gemeenten in Nederland en Duitsland, WGR-regio's en Kamers van Koophandel.				
Financieel belang	De vermogensdelen van de Gemeente Tynaarlo aan de EDR (2022: € 4.618) is in verhouding met de ledenbijdrage van alle EDR-leden (€ 347.463). Het belang van Tynaarlo bedraagt 1,3%.				
Ontwikkelingen/risico	Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato hun deelnemersbijdrage bij liquidatie als extra bijdrage te verstrekken. De bijdrage aan EDR voor 2022 is de laatste keer.				
Veranderingen in het belang	De deelname aan de Eems Dollard Regio is per 2019 opgezegd. Vanwege de opzegtermijn zal de deelname per 31 december 2022 beëindigd zijn.				
Basis van de cijfers	Er zijn geen recente gegevens bekend van de EDR.				

Overzicht vennootschappen en coöperaties

NV Groningen Airport Eelde					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 120.000	€ 10.472.000*	€ 9.494.000*	€ 3.354.000*	€ 3.572.000*	-€ 977.739*
Doel	Uitoefening van een luchtvaartbedrijf.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 14% van het aandelenkapitaal. In april 2021 is het 10% aandelenbelang van de gemeente Assen over gegaan naar de gemeente Tynaarlo.				
Ontwikkelingen/risico	De luchthaven heeft in de hoofdinfrastructuur toegevoegde waarde voor Noord Nederland. Als aandeelhouder volgen wij nauwlettend welke voorstellen en keuzes er omtrent de exploitatie van de luchthaven worden gemaakt. Wij kijken daarbij nadrukkelijk naar veiligheid, maar ook naar de mogelijke gevolgen van keuzes voor onze inwoners en onze economie. Wij vinden het geen kerntaak van de gemeente om aandeelhouder te zijn.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2021 van Groningen Airport Eelde.				

NV Holding Enexis					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 161.158	€ 4.116.000.000*	€ 4.241.000.000*	€ 4.635.000.000*	€ 5.154.000.000*	€ 200.000.000*
Doel	Netbeheerder voor gas- en elektriciteit.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	0,19% van het aandelenkapitaal (285.485 aandelen).				
Ontwikkelingen/risico	De energietransitie heeft gevolgen voor de activiteiten en het investeringsniveau van het bedrijf. Netwerken moeten worden uitgebreid en verzaamd. Enexis heeft door middel van aandeelhoudersleningen haar eigen vermogen versterkt om de uitbreiding van het netwerk voor de energietransitie te kunnen financieren. Onze gemeente heeft daar geen bijdrage aan geleverd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de gepubliceerde resultaten uit het jaarverslag 2021 van Enexis.				

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	€ 42.844.000*	€ 52.768.000*	€ 138.030.000*	€ 145.087.000*	€ 9.924.000
Doel	Drinkwatervoorziening voor de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. 45 stemmen van de 1946 in totaal. Dus 2,31%.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 45 (2,31%) van de in totaal 1946 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van €2.250.				
Ontwikkelingen/risico	Het grondwater, waar WMD drinkwater van maakt, raakt meer en meer vervuild. Omdat deze stoffen moeilijk te verwijderen zijn moet het water aanvullend worden gezuiverd door middel van geavanceerde nieuwe zuiveringstechnieken om er drinkwater van te maken.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2021 van de WMD.				

Bank Nederlandse Gemeenten NV					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 98.594	€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000*	€ 155.262.000.000*	€ 143.775.000.000*	€ 236.000.000*
Doel	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De gemeente Tynaarlo bezit 43.243 aandelen (0,08%). Elk aandeel heeft een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen. Voor 2022 geldt een bedrag aan dividend van € 98.594.				
Ontwikkelingen/risico	In 2021 heeft de BNG met gunstige leningen voorzien in meer dan de helft van de kredietvraag in het publieke domein. Hiermee bestendigen ze de positie als marktleider.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2021 van de BNG.				

Overzicht stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 53.490	€ 62.379.000*	€ 63.912.000*	€ 94.719.000*	€ 115.952.000*	€ 1.124.000*
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten haar inwoners optimaal kunnen bedienen.				
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft stemrecht in de ledenvergaderingen van de VNG.				
Financieel belang	Voor 2023 wordt € 53.490 bijgedragen aan de VNG.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2021 van de VNG.				

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 18.137	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Doel	De Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: kennis en expertise, netwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.				
Bestuurlijk belang	De burgemeesters van de Drentse gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur.				
Financieel belang	Voor 2022 draagt de gemeente € 0.60 per inwoner bij aan de VDG. Daarnaast voert de VDG nog andere projecten uit waarvoor ze apart een factuur versturen (o.a. veteranendag, onderwijsmonitor, procesbegeleiding Drents Zorglandschap).				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Doel	Vertegenwoordigen van de belangen van de (kleine) aandeelhouders van Essent.				
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.				
Financieel belang	Het financiële belang in de vereniging is minimaal. Er wordt contributie aan de VEGANN betaald op basis van € 0,01 per inwoner.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Overzicht overige verbonden partijen

Convenant Regio Groningen-Assen					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 300.003	€ 7.147.000*	€ 4.726.000*	€ 4.050.000*	€ 4.871.000*	0*
Doel	Deelnemers onderschrijven de inzet op integrale ontwikkeling en versterking van de regio via inzet op de pijlers: Economie, Mobiliteit en Wonen.				
Bestuurlijk belang	Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincies en deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4 % bij aan de begroting in 2023 € 300.003.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2021 van Regio Groningen – Assen.				

Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 212.525	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Doel	De vijf gemeenten uit Noord- en Midden Drenthe (NMD) kopen samen ondersteuning in op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet.				
Bestuurlijk belang	De 'regeling zonder meer' is een gemeenschappelijke regeling, een vorm van samenwerking die in de wet geregeld is. De vorm van deze regeling is een set afspraken over publiekrechtelijke samenwerking. De verantwoordelijkheden van de colleges en gemeenteraden veranderen niet en de medewerkers blijven in dienst van de eigen gemeente.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14 % bij aan de begroting in 2023 € 341.691				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Kapitaalgoederen

Tynaarlo is al een aantal jaren de beste woongemeente van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn. Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de vele bomen en monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele zand- en oude gebakken klinkerwegen, die onze gemeente rijk is.

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte, kwaliteitsniveaus vastgelegd.

In 2016, 2017 en 2018 is de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte, wat betreft groen op een basisniveau onderhouden. Onze wegen liggen gemiddeld op een ruim basisniveau. Dit is conform de afspraken met de raad van 2002. Op 8 december 2015 heeft de raad besloten extra budget beschikbaar te stellen. Elk jaar voeren we in het voorjaar een weginspectie uit, de resultaten hiervan brengen dit in het voorjaar voor kennisgeving naar de raad.

Beheerplannen

De provincie heeft als toezichthouder de gemeente gevraagd om e.e.a. anders in beeld te brengen "Laat zien dat je een goede rentmeester bent van de openbare ruimte". Beheerplannen bestaan uit de afspraken die er liggen over onderhoud, de BOR, arealen, (eventuele) jaarlijkse uitbreiding, kosten per beheer onderdeel en het beschikbare en benodigde budget. In de komende periode gaan wij onderzoeken of het instellen van een voorziening t.b.v. het onderhoud (conform de systematiek van de onderhoudsvoorziening gebouwen) een haalbare mogelijkheid is om de onderhoudslasten te egaliseren over de jaren. De laatste hand wordt eraan gelegd en ze worden, onder voorbehoud, in 2023 aan de raad aangeboden.

Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 530 km. Het aantal km fietspad bedraagt 109 km. Aan zandwegen is circa 44 km in onderhoud. De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 183 km. Daarnaast zijn er nog 77 vaste bruggen en een sluis.

	Km	m2	Aantal
Asfaltwegen binnen bebouwde kom	95	505.187	664
Asfaltwegen buiten bebouwde kom	165	671.851	376
Fietspaden	109	237.994	654
Zandwegen	44	162.246	80
Totaal asfalt	317	1.305.719	1.382
Totaal elementen	389	1.260.731	8.517
Totaal beton	50	108.779	500
Lichtmasten			8.377

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002 besloten om voor het wegennet uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De weginspectie wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door eigen personeel, conform de CROW-inspectie standaard.

Wijziging op beleidskader

Binnen het taakveld 2.1 (Hoofdstuk Verkeer en vervoer) horen de volgende taken: verkeersbeleid, verkeersmaatregelen, verkeersveiligheid, aanleg en onderhoud wegen, civieltechnische kunstwerken, verlichting wegen, gladheidbestrijding, schoonhouden openbare ruimte, vergunningen.

Binnen de huidige systematiek van de wijze waarop het wegbeheer wordt uitgevoerd, wordt in het gekozen niveau (Basis) rekening gehouden met verschillende onderdelen. Hierbinnen vallen o.a. wettelijke kaders, verkeersveiligheid, duurzaamheid, milieu, materiaalkeuzes en financiën.

Toekomst

In het voorjaar van 2020 heeft ons college een ambitie document over onze wegen, fietspaden en knelpunten vastgesteld. Jaarlijks maken wij in het kader van de perspectievennota een afweging welke knelpunten wij in het kader van het wegen en fietspadennetwerk aan gaan pakken.

Budgetten wegen

Omschrijving	2022 Werkelijk	2022 Begroting na wijziging	2023 Begroting	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting
Onderhoud wegen	1.735.472	1.716.768	2.041.800	2.074.000	2.115.400	2.155.600
Kapitaallasten wegen	179.291	179.921	230.700	250.600	294.600	292.700
Onderhoud verlichting	130.522	133.417	112.000	114.900	117.800	120.400
Kapitaallasten verlichting	110.248	110.248	133.000	131.800	130.700	129.600
Totaal	240.770	243.665	2.517.500	2.571.300	2.658.500	2.698.300

Lichtmasten

Middels het nieuwe technische beheersplan 'Licht in de openbare ruimte' wordt voor de periode 2020-2025 de nieuwe lijn uitgezet hoe technisch om te gaan met verlichting in de openbare ruimte.

Binnen het huidige onderhoudsbudget (hoofdstuk 2.1) worden ook (gedeeltelijke) vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Voor het terugdringen van het energieverbruik zullen er meer grootschalige vervangingen moeten plaats vinden waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden. Hiervoor is een beheerplan opgesteld voor vijf jaar, voor de eerste drie jaar zijn middelen beschikbaar gesteld, daarna moest er opnieuw middelen worden gevoteerd. Voor 2023 en 2024 zijn opnieuw middelen beschikbaar gesteld om het technisch beheerplan 2020-2025 en daarmee de grootschalige vervangingen te kunnen uitvoeren.

In het kader van 'licht waar het licht moet zijn en donker op plekken waar het kan', worden waar mogelijk lichtmasten verwijderd voor besparingen op energie- en onderhoudskosten. Jaarlijks worden, naast het regulier onderhoud en het oplossen van storingen, lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens verwijderd. Als vervanging wordt voor passende, meestal led armaturen gekozen.

Binnen Drenthe en Groningen werd het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen gezamenlijk uitgevoerd. Deze samenwerking is tot stand gekomen middels een Europese aanbesteding. We hebben overwogen om dit in 2022 dit weer gezamenlijk op te pakken, maar met onze opgedane kennis door de jaren heen e.e.a. hebben we besloten dit weer zelf te gaan organiseren.

Samen met gemeente Midden Drenthe en gemeente Noordenveld is gezamenlijk een beheercontract opgesteld en daarnaast een bestek vervaardigd voor het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen. Deze zijn inmiddels ieder voor zich aanbesteed.

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Beton- en stalen bruggen		59
Houten bruggen		17
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	1900	
Kunststof beschoeiing	500	
Houten beschoeiing	7700	
Betonnen beschoeiing	100	

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002, en dit in 2015 bestendigd, besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud. Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2018, 2019 en 2020 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. Uit deze inspectie blijkt dat de huidige budgetten op de korte en middellange termijn voldoende zijn voor het onderhouden van de bruggen en de beschoeiingen. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen. De planning is in 2023 het beleidsplan kunstwerken aan de gemeenteraad aan te bieden, hierin wordt verder ingegaan op de onderhoudsbehoefte voor de komende jaren.

Door gewijzigde regelgeving was bij een deel van de bruggen onduidelijkheid of deze voldoen aan de huidige eisen met betrekking tot draagkracht. De afgelopen jaren is er aanvullend onderzoek naar gedaan. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleggegevens bekend zijn. Inmiddels zijn de oude betonnen bruggen uit de jaren 50 en 60 doorgerekend. Hieruit bleek de draagkracht niet conform de huidige normen te zijn.

Inmiddels is gestart met het vervangen van de bruggen waarvan de draagkracht onvoldoende is. De brug in de Nieuwe Dijk is inmiddels vervangen, de bruggen in de Oude Dijk en Zwetdijk worden in de 2^e helft van 2023 vervangen. De voorbereiding voor het vervangen van de bruggen De Knijpe, Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg starten in de loop van 2023.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2022 Werkelijk	2022 Begroting na wijziging	2023 Begroting	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting
Onderhoud	297.463	344.522	360.800	369.900	379.200	388.100
Kapitaallasten	14.700	14.767	79.800	88.000	87.400	86.800
Totaal	312.163	359.289	440.600	457.900	466.600	474.900

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt ruim 331 km vrij vervalriolering, 126 km persleiding, 436 drukunits, 83 rioolgemalen, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). In totaal zijn 15.358 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioolstelsel. Net als in eerdere jaren zijn in 2022, een aantal riolen en gemalen vervangen dan wel gerenoveerd.

	Km	Aantal
Rioolaansluitingen		15.035
Rioolgemalen		86
Randvoorzieningen		7
Trottoir- en straatkolken		16.000
Vrij vervalriolering	346	
Drukleiding	126	
Individuele Behandeling Afvalwater		7
Drukunits		439

Beleidskader

Het Gemeentelijk Riolerings Plan is de weerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu en het onderhoud van het rioolstelsel.

Het eerste GRP voor Tynaarlo is vastgesteld op 20 juli 1999. Daarna is het GRP geregeld geactualiseerd. In 2022 is een nieuw GWRP voor de jaren 2023-2027 opgesteld. Deze is door de raad op 20 december 2022 samen met het daarbij behorende kostendekkingsplan vastgesteld. Het nieuwe GWRP is afgestemd op de omgevingswet, stresstesten en klimaatadaptatie. De rioolheffing wordt jaarlijks bepaald en afgestemd op de werkelijke uitgaven.

In het verlengde van het GWRP 2023-2027 heeft de raad op 14 februari 2023 de 'Verordening Afvoer Hemelwater en Grondwater' vastgesteld.

We voldoen in de hele gemeente op rioleringsgebied aan het waterkwaliteitsspoor dan wel de basisinspanning. Net als in eerdere jaren zijn in 2022 een aantal riolen en gemalen vervangen danwel gerenoveerd. Een voorbeeld hiervan is de Domineeskamp. Met betrekking tot de Leenakkersweg en Westlaren zijn de voorbereidingen begonnen en wordt gestart met de werkzaamheden in 2023.

Budgetten riolering

Omschrijving	2022 Werkelijk	2022 Begroting na wijziging	2023 Begroting	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting
Onderhoud	777.817	704.610	636.500	612.900	628.200	642.000
Kapitaallasten	893.900	893.900	1.083.000	1.212.400	1.336.900	1.333.100
Totaal	1.671.717	1.598.510	1.719.500	1.825.300	1.965.100	1.975.100

* excl. nog geplande investeringen GRP

Groenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

Het totaal te beheren areaal groen is ca. 595 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Stuks
Groen in bebouwde kom	280	
Landschappelijk groen	116	
Bermen en singels langs wegen	146	
Begraafplaatsen	20	
Sportvelden	33	
Speelplaatsen		100
Speeltoestellen		437
Sporttoestellen		102
Zandbakken		23

Beleidskader

De verankering van de kwaliteit van het groenbeheer vindt plaats in het zogenaamde beleidsstuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario "Sober en Degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in het groen de kwaliteitsniveaus voor het technische en verzorgende onderhoud vastgesteld.

Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag. Tynaarlo ligt met ca. 180 m² groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m². Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de openbare ruimte uit conform het afgesproken kwaliteitsniveau "Sober en Degelijk". De werkzaamheden worden deels uitgevoerd door onze eigen gemeentelijke dienst ondersteunt door een groot aantal medewerkers van de WPDA. Daarnaast voeren verschillende aannemers, met o.a. een SROI-verplichting en duurzaamheidseisen in het contract, de werkzaamheden uit.

Wijziging op beleidskader

Biodiversiteit: In de afgelopen jaren hebben we conform het plan: "Bevorderen biodiversiteit in de openbare ruimte" een aantal extra stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit in de openbare ruimte. Twintig jaar geleden zijn we al gestopt met chemisch onkruidbestrijding. De laatste jaren zijn er aanpassingen doorgevoerd om het leefgebied voor de aanwezige flora en fauna te verbeteren. Denk hierbij o.a. aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Deze aanpassingen worden de komende jaren verder doorgevoerd.

Invasieve exoten: Met het in 2020 extra beschikbare gestelde middelen worden de invasieve exoten conform het beleidsplan: "Invasieve soorten, wat moeten we ermee" bestreden dan wel beheerst. We bestrijden bijvoorbeeld de Eikenprocessierups door het wegzuigen van nesten binnen de bebouwde kommen.

Speelvoorzieningen: Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Hieruit komt naar voren dat de oppervlakte van de speelplaatsen 357 are beslaat. De eenvoudige

speelvoorzieningen als trapveldjes, basketbalveldjes en skatevoorzieningen beslaan een oppervlakte van 208 are. De voorzieningen worden opnieuw op waarde gezet (speelruimteplan). Daar waar we nieuwe speelplaatsen aanleggen of toestellen vervangen wordt dit op een participatieve wijze gedaan.

Budgetten groen

Omschrijving	2022 Werkelijk	2022 Begroting na wijziging	2023 Begroting	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting
Onderhoud	1.035.219	1.083.852	1.137.800	1.165.300	1.193.700	1.219.900
Kapitaallasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.035.219	1.083.852	1.137.800	1.165.300	1.193.700	1.219.900

Gebouwenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De totale vastgoedlijst kende in 2022: 105 registraties in 14 taakvelden. Van deze 105 registraties worden:

- 64 gebouwen niet door de gemeente onderhouden omdat: of de gemeente hier geen eigenaar van is, of de gebouwen en grond is verpacht en daarmee tijdelijk vervreemd, of de gebruiker heeft recht van opstal waarmee de gebruiker de eigenaar van de opstal is, of volgens de overeenkomst tussen de gebruiker en gemeente komt al het onderhoud voor kosten en uitvoering van de gebruiker. Hieronder vallen ook 15 schoolgebouwen waarvoor de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud;
- 35 gebouwen via de voorziening "onderhoud gebouwen" onderhouden;
- 6 gebouwen hebben we in tijdelijk beheer en onderhoud
  - 1 dorps huis
  - 1 bibliotheek.
  - 3 oud schoolgebouwen
  - 1 toiletgebouw

De vastgoedportefeuille van de 41 (35 + 6) te onderhouden gebouwen is als volgt verdeeld over de taakvelden.

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsoort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagens	11
0.4	Overhead	gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties	3
5.2	Sport	Sportaccommodaties	6
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
5.6	Media Bibliotheek	Bibliotheek	1
5.7	Openbaar groen en recreatie	Toiletgebouw	1
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	3
7.3	Afval	Gemeentewerf	1
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	7
Totaal			41

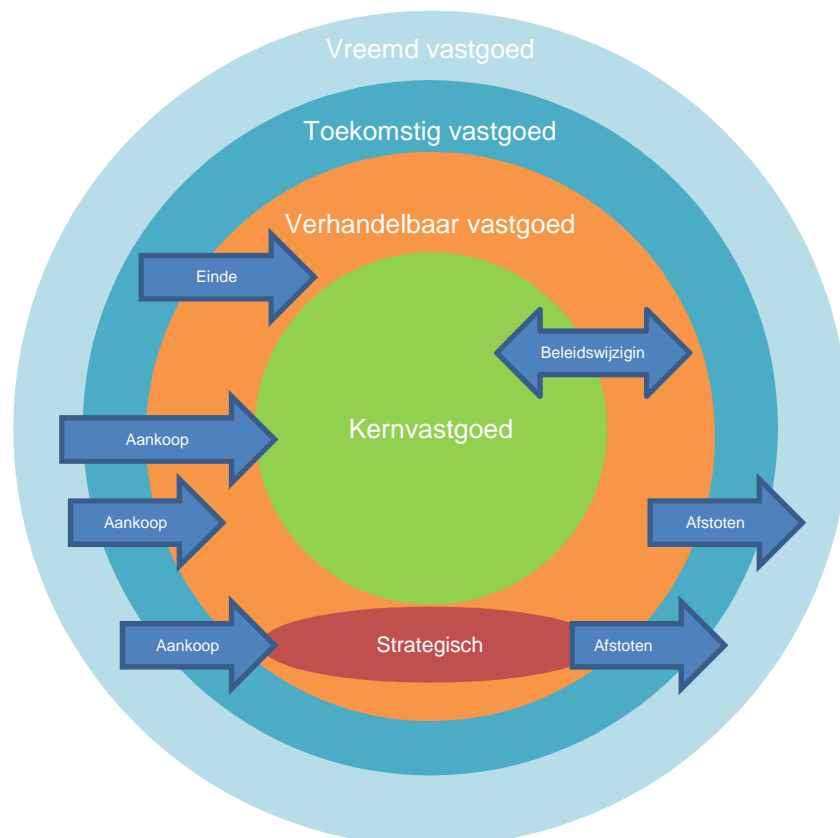
Beleidskader

Binnen onze vastgoedportefeuille van 41 panden onderscheiden we kernvastgoed en verhandelbaar vastgoed.

Kernvastgoed

Onder kernvastgoed wordt verstaan gebouwen die activiteiten huisvesten waarvoor we een wettelijke of beleidsmatige verplichting hebben en huisvesting van het gemeentelijk apparaat. Deze gebouwen (19 stuks) willen we duurzaam (langdurig) in stand houden, hiervoor gebruiken we de voorziening "Onderhoud gebouwen". Vanwege het langdurig in stand houden zullen deze gebouwen verduurzaamd moeten worden volgens wet- en regelgeving, hier voor is het meerjaren duurzaamheidsplan (MJDP) opgesteld. In sommige gevallen is het beter om vervangende nieuwbouw te realiseren dan om te verbouwen en te verduurzamen. Dit geldt voor een aantal sportaccommodaties (via project accommodatiebeleid in planning gezet) en de brandweerposten (is in uitvoering door de VRD).

Momenteel vallen 19 gebouwen onder kernvastgoed: 3 MFA's, 6 binnensportaccommodaties, 1 gemeentehuis, 1 gemeentewerf, 3 brandweerposten en 5 begraafplaatsen. In 2022 is de VRD begonnen met de vervanging van de brandweerposten, met de jaarwisseling was de bouw van brandweerpost Eelde nagenoeg gereed begin 2023 wordt het terrein gereed gemaakt de post in gebruik genomen. De brandweerpost in Vries is gesloopt in 2022 en in 2023 wordt met de nieuwbouw gestart. Voor de post Zuidlaren is de vergunning aangevraagd besluit hierover zal begin 2023 plaatsvinden. De 3 nieuwe brandweerposten worden na gereedkomen overgedragen aan de VRD. De brandweerposten veranderen dan van categorie, van kernvastgoed naar toekomstig vastgoed. Toekomstig vastgoed is vastgoed in eigendom van derden dat bij opheffen of verplaatsen van de activiteit weer ons eigendom wordt. Hiermee gaat het aantal kernvastgoed objecten op termijn naar 16 objecten.

Verhandelbaar vastgoed

Begin 2022 vielen 18 gebouwen onder verhandelbaar vastgoed: 5 woningen, 1 woonwagen, 2 woonwagenstandplaatsen, 2 kerktorens, 2 molens, 2 aula's, 1 bibliotheek en 3 dorpshuizen. Verhandelbaar vastgoed zijn gebouwen die activiteiten huisvesten waar we geen wettelijk of beleidsmatige verplichting voor hebben maar die we wel in stand houden. Deze zouden we dus kunnen afstoten. Dit gebeurt meestal op natuurlijke momenten bijvoorbeeld als de gebruiker vertrekt. Tot die tijd zullen deze gebouwen onderhouden moeten worden dit gebeurt via de voorziening "Onderhoud gebouwen". Ook zullen deze gebouwen, afhankelijk van de instandhoudingstermijn, verduurzaamd moeten worden.

Van bovenstaande lijst is de exploitatie en onderhoud van één dorpswoning en één bibliotheek nog niet apart in de begroting opgenomen. Dit verloopt momenteel via de post gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom. Dit in afwachting van het nieuw en geactualiseerd accommodatie beleid.

In 2022 zouden de 2 aula's afgestoten worden. Dit heeft onder andere vanwege het zogenoemde Didam arrest vertraging opgelopen Het is de bedoeling dat dit nu in 2023 beslag krijgt.

Eén woonwagen (inclusief standplaats) en 1 woonwagenstandplaats zijn in 2022 vrij van huur gekomen. De woonwagen wordt zodra het juridisch mogelijk is opgeruimd. Voor de standplaats loopt een traject om deze opnieuw te verhuren.

Het aantal objecten in verhandelbaar vastgoed blijft 18 stuks met de start van 2023 en zal naar verwachting in 2023 afnemen naar 15 stuks.

Gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom

Met de start van 2022 hebben we 7 gebouwen in tijdelijk beheer. Een aantal hiervan wordt momenteel gebruikt om pieken in huisvestingsvraag van onderwijs op te vangen of wordt gebruikt als tijdelijk huisvesting tijdens nieuwbouw. Dit speelt in Eelde vanwege de onderwijshuisvestingsknelpunten in Groote Veen en in Zuidlaren vanwege de uitvoering van het AB Zuidlaren. Deze gebouwen worden via de aparte post "gebouwen tijdelijk in eigendom en beheer" in de begroting onderhouden.

In 2022 is één gebouw gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw voor onderwijs. Met de start van 2023 hebben we nog 6 gebouwen in tijdelijk beheer.

Onderhoudsniveau

Voor de gebouwen die onderhouden worden via de voorziening is het doel het zo efficiënt mogelijk in stand houden van onze gebouwen zodat een veilige functievervulling in deze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. Het uitgangspunten voor het gebouwenonderhoud is eeuwigdurende instandhouding op het niveau "sober en doelmatig". Onderhoud houdt in dat wat er is in stand wordt gehouden. Verbeteringen en toevoegingen van gebouwonderdelen vallen niet onder "onderhoud", maar betreffen (nieuw beleid) investeringen. Het vastgoed registratieprogramma Ultimo stelt ons in staat het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in een meerjaren onderhoudsplanning te zetten.

Uitvoering gebouwenonderhoud

Al het geplande noodzakelijk onderhoud aan de gebouwen is in 2022 uitgevoerd. Hierbij worden overigens bij gebouwen die op de nominatie staan afgestoten te worden alleen de noodzakelijke onderhoudsactiviteiten uitgevoerd om het functioneren tot het einde van de exploitatie te waarborgen.

Ontwikkelingen

Op het gebied van gemeentelijk vastgoed zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die invloed hebben (gehad) op het vastgoed onderhoud:

1 Het verduurzamen van de vastgoedportefeuille:

Begin 2020 is het "Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen" vastgesteld, in het kort MJDP genoemd. Dit plan voorziet in het energieneutraal (is CO2 neutraal) en aardgasloos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. Het MJDP loopt tot 2037 en werkzaamheden zijn, behalve het voorzien van LED verlichting en PV panelen, gepland op basis van natuurlijke onderhoudsmomenten van de gebouwen om desinvesteringen te voorkomen.

Het aanbrengen van LED armaturen had in 2022 afgerond moeten zijn maar heeft vertraging opgelopen door prijsstijgingen, arbeidskrapte en leveringsproblemen. Deze actie loopt daarom door in 2023.

Volgens planning zijn in 2022 projecten gestart voor het aanbrengen van PV panelen. Van deze slag zijn de voorbereidingen gestart en stond de uitvoering in 2023 gepland. Deze planning zal echter helaas moeten worden bijgesteld vanwege prijsstijgingen, arbeidskrapte, leveringsproblemen en vooral ook vanwege de netcapaciteit problemen.

De PV panelen zijn extra installatieonderdelen aan de gebouwen en worden opgenomen in het MJOP, waardoor een hogere onderhoudsbehoefte en daarmee dotatie ontstaat. Deze verhoging kan na realisatie per gebouw worden berekend.

2 Ontwikkelingen van prijzen in de bouwsector.

De marktwerking in de bouwsector heeft in 2022 geresulteerd tot hogere prijzen, dan waar in de budgetvaststelling rekening mee gehouden is. Ook werden offertes werden slechts enkele dagen gestand gedaan vanwege de wisselende materiaal- en brandstofprijzen. Oorzaken van deze prijsstijgingen waren de oorlog in de Oekraïne (met stijgende energieprijzen), de coronapandemie, krapte op de arbeids- en materiaalmarkt. Hierdoor heeft opdrachtverlening niet kunnen plaats vinden voordat budgetten verhoogd waren. Een voorbeeld hiervan is dat de aanbesteding voor de vervangende nieuwbouw van gymzaal Westlaren uit de markt genomen is en tot nader order uitgesteld.

Jaarlijks wordt, op basis van geactualiseerde ramingen van onderhoudskosten, een doorrekening gemaakt van de voorziening "onderhoud gebouwen". Deze doorrekening vindt plaats zodra de Jaarrekening resultaten bekend zijn. De resultaten van die doorrekening worden conform BBV in deze jaarrekening meegenomen indien het een overschot betreft. Vanwege prijsstijgingen is het de verwachting is dat er een verhoging van de onderhoudsdotaties benodigd is. Indien de verwachting waar wordt zal via de Voorjaarsnota worden toegelicht en aangevraagd.

Grondbeleid

Beleidsuitgangspunten

De Nota Grondbeleid vormt tezamen met de wettelijke voorschriften vooral opgenomen in het BBV en de Wro het kader voor deze paragraaf. In bovenstaande nota en regelgeving zijn o.a. beleidsregels opgenomen met betrekking tot risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen, de wijze van verkopen, de bepaling van verkoopprijzen en de planning en control cyclus. De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid.

Ontwikkelingen Woningmarkt en Bedrijfshuisvesting

De gemiddelde woningprijzen zijn in het vierde kwartaal ten opzichte van het derde kwartaal gedaald. Voor het eerst sinds 9 jaar is er ook een woningprijsdaling op jaarbasis. De gemiddelde prijs van een nieuwbouwwoning is in tegenstelling tot die van bestaande woningen nog licht gestegen. De dalende trend op de woningmarkt lijkt door te zetten.

Deze daling is het gevolg van de hogere hypotheekrente en toenemende inflatie. Er is sprake van grote regionale verschillen. In grootstedelijke regio's zijn de prijzen sterker gedaald dan in andere regio's.

Landelijk bedroeg de gemiddelde transactieprijs van bestaande woningen in het vierde kwartaal € 407.000,- (NVM 2023). Dit betreft het gemiddelde van alle woningtypen.

De gemiddelde verkooptijd van koopwoningen is toegenomen naar 30 dagen in het vierde kwartaal (NVM 2023). Het aantal te koop staande woningen is toegenomen met 14% ten opzichte van een jaar geleden.

De gemiddelde verkoopprijs van nieuwbouwwoningen is in het vierde kwartaal gestegen tot € 498.000,-. Dat is een stijging van 6,9% ten opzichte van een jaar eerder (NVM 2023).

Op kwartaalbasis is de gemiddelde verkoopprijs met nog slechts 0,4% gestegen. Nieuwbouwwoningen zijn nog steeds gewild, echter leiden de relatief hoge prijzen van nieuwbouwwoningen, in combinatie met strengere financieringsnormen, tot een lager aantal verkopen (NVM 2023).

In Noord-Drenthe bedroeg de gemiddelde transactieprijs in het vierde kwartaal € 373.130. Ten opzichte van een jaar eerder een daling van 3,9% (NVM).

De hypotheekrente is gestegen naar 4,35%. De stijging van de hypotheekrente zorgt ervoor dat woningzoekenden minder kunnen lenen en bieden voor een woning wat weer resulteert in een prijsdaling van woningen.

Tynaarlo biedt een kwalitatief goede en gewilde leefomgeving. Binnen Tynaarlo zien wij een grote vraag naar woningbouwkavels. In de bestaande woningmarkt is sprake van een grotere vraag dan dat er aan aanbod is. Nieuwbouw vult dit gat voor een deel. Particuliere kaveluitgifte wordt in vrijwel alle gevallen overschreven en ook de projectmatige woningbouwkavels worden goed verkocht. Dit geldt zowel voor de grotere uitleggebieden aan de rand van de kerndorpen als voor de diverse inbreidingslocaties daarbinnen.

De interne en externe makelaars van de gemeente verwachten dat deze situatie zich voor Tynaarlo ook in 2023 zal voortzetten, maar wel met de kanttekening dat er op steeds minder kavels beschikbaar en in de verkoop zijn.

Op de kantorenmarkt is een sterke afwaardering van de vastgoedwaarden waargenomen. Dit is met name het gevolg van de hoge rentestanden. Ook de bedrijfsruimtemarkt, met name energie-intensieve bedrijven, heeft veel last van de gestegen energieprijzen. Voor alle typen vastgoed geldt dat er een daling is in de opname van vastgoed. Het aanbod is toegenomen en het beleggingsvolume is gedaald naar een niveau dat lager ligt dan aan het einde van de kredietcrisis. Ondernemers zijn nog steeds voorzichtig en stellen activiteiten en investeringen uit. Deze voorzichtigheid heeft met name gevolgen voor de planning van de inkomsten.

De ontwikkeling van bedrijventerreinen is in hoge mate afhankelijk van de economische ontwikkelingen in Nederland en in de regio Groningen in het bijzonder. Naast de hoge energiekosten is er sprake van een dalende koopkracht als gevolg van de inflatie. Dit heeft een negatieve invloed op de afzet en daarmee de winsten.

Met de nog te verwachten uitgiftes in Ter Borch, het bouwrijpmaken en de eerste uitgifte Vries Zuid, de planvoorbereiding van de woonwijk Laarhove en de vrijkomende AB-locaties in Eelde-Paterswolde De Kooi en Bladergroenschool, wordt de komende jaren op de vraag naar woningen ingespeeld.

Op basis van de keuzes in de Omgevingsvisie verwachten wij de komende jaren nog met andere nieuwe locaties voor woningbouwrealisatie aan de slag te gaan. Met dat oogmerk hebben wij begin 2023 een Voorkeusrecht gevestigd op een locatie aan de Hoofdweg in Eelde.

Er bestaat een vraag naar lokale / regionale bedrijvenkavels. Op bedrijventerrein Vriezerbrug is hiervoor nog één (zicht)kavel beschikbaar welke in 2022 in optie is genomen. Daarnaast hebben wij kavels op het (boven)regionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch.

De recente uitspraak van de Hoge Raad in de zaak "Didam" brengt met zich mee dat in principe overheidslichamen de gelegenheid moeten bieden aan alle gegadigden om mee te dingen naar de aankoopmogelijkheden van grondpositie van de gemeente. De Hoge Raad heeft hierop alleen de uitzondering aangegeven indien op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop.

Deze uitspraak brengt met zich mee dat wij aan het bezien zijn of dit consequenties heeft op onderdelen van het gemeentelijk uitgiftebeleid. Deze uitspraak heeft echter geen consequenties op ons grondprijzenbeleid voor de locatieontwikkelingen, aangezien we bij de verschillende toe te passen methodieken altijd al het uitgangspunt van marktconformiteit hanteren.

Samenvatting Grondbedrijf 2022 op hoofdlijnen

Per 1 januari 2023 zijn alle grondexploitaties geactualiseerd op basis van recente inzichten en doorgerekend naar de stand per 1-1-2023. Voor de grondexploitaties Zuidoevers Zuidlaardermeer en Groote Veen geldt dat deze alleen rekenkundig zijn geactualiseerd. Verder is voor de bepaling van de winstnemingen uit de verschillende grondexploitaties de percentage of completion methode (PoC) gevolgd. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (projectgebonden risico's). De te nemen winst mag niet worden gecorrigeerd met risico's ten aanzien van (macro) economische ontwikkelingen. Elk jaar wordt ook de eerder opgestelde risicoanalyse op basis van de RISMAN-methode per project geactualiseerd.

Winstnemingen hebben tot gevolg dat de boekwaarde hoger wordt. Hierdoor worden ook de financieringslasten hoger. Vanzelfsprekend worden hiermee ook de toekomstige winstnemingen lager. Voor de overige niet projectgebonden risico's (macro-economische risico's) vindt een risicoanalyse plaats op de geconsolideerde grondexploitaties. Deze risico's worden binnen het weerstandsvermogen afgedekt.

In de volgende alinea's wordt een samenvatting op hoofdlijnen weergegeven van de belangrijkste onderdelen van het grondbedrijf, de per 1 januari 2023 geactualiseerde grondexploitaties en de initiatieven.

Prognose kaveluitgifte en -verkoop

Onderstaand wordt ingegaan op de prognose weergegeven van de kavelverkoop in de onderscheiden grondexploitaties, aangevuld met de daadwerkelijke realisatie over 2022.

Woningbouwlocaties

Binnen de woningbouw grondexploitaties zijn in 2022 42 verkochte kavels bij de notaris gepasseerd. Dit zijn er 8 meer dan de prognose van vorig jaar. In Vries zijn de eerste projectmatige kavels geleverd.

Daarnaast zijn per 31-12-2022 nog 4 kavels verkocht maar nog niet gepasseerd bij de notaris en nog 4 kavels in optie genomen. We kunnen vaststellen dat de woningbouw ontwikkeling in Ter Borch onverminderd goed in de markt ligt. In 2022 is de laatste kavel in Groote Veen geleverd en nu zijn naast het project Zuidoevers Zuidlaardermeer ook in Groote Veen alle kavels verkocht.

PROJECT	Prog-nose grex	Verkocht			Prognose kavelverkoop					
		Gepas-seerd	Niet Gepas-seerd	Opties Per 31-12-2022	2023	2024	2025	2026	>2027	totaal vanaf 2023
Ter Borch	33	31	4	4	20	28	21	20	19	108
Groote Veen	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Vries Zuid	0	10	0	0	45	13	4	2	1	65
Totaal kavels (excl. bedrijventerreinen)	34	42	4	4	65	41	25	22	20	173

Bedrijventerreinen

We merken dat ondernemers nog steeds terughoudend zijn met het doen van grote investeringen. De laatste kavel op bedrijventerrein Vriezerbrug is in 2022 na loting tussen twee gegadigden in optie genomen. Deze optie liep tot eind 2022. Omdat de optie niet is omgezet in koop is begin 2023 de reserve kandidaat voor de optiemogelijkheid benaderd. Het is daarom nog steeds lastig te voorspellen wanneer deze resterende kavel wordt verkocht. Voorzichtigheidshalve houden we er in de grondexploitatie rekening mee dat verkoop van de laatste kavel tot aan 2025 kan duren. Dit rekenkundig uitgangspunt is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Businesspark ter Borch is volop in ontwikkeling en het plan krijgt langzamerhand zijn definitieve vorm. Ook voor het Businesspark geldt dat ondernemers enigszins terughoudend zijn en over het algemeen grote investeringen zoveel mogelijk uitstellen. Rekenkundig gaan we ervan uit dat de grond in de periode tot aan 2031 geleidelijk wordt verkocht. Dit uitgangspunt is verlengd met een jaar ten opzichte van de grondexploitatie van voorgaand jaar.

Er is wel belangstelling is voor het Businesspark, maar zoals gezegd blijven ondernemers voorzichtig. Er is 21.500 m2 verkocht, maar nog niet gepasseerd. Dit is uitgesteld en er wordt rente betaald over deze gronden. Zie onderstaande tabel.

PROJECT	Prog-nose grex	Verkocht			Prognose kavelverkoop					
		Gepas-seerd	Niet Gepas-seerd	Opties Per 31-12-2022	2023	2024	2025	2026	>2027	totaal vanaf 2023
Bedrijventerr. Vriezerbrug in m ²	3.558	0	0	0	3.558	3.558	3.558	0	0	10.674
Business Park Ter Borch in m ²	3.097	0	21.500	3.970	23.726	6.590	8.799	9.971	50.620	99.706
Totaal aantal m2	6.655	0	21.500	3.970	27.284	10.148	12.357	9.971	50.620	110.380

Boekwaardeverloop

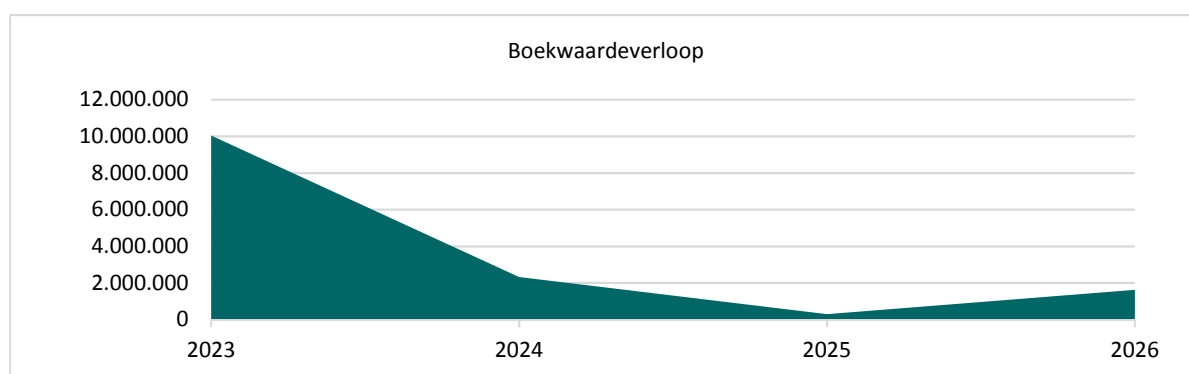
Met betrekking tot de boekwaarde worden twee categorieën onderscheiden. Ten eerste de projecten in exploitatie (de grondexploitaties) en ten tweede de overige materiële vaste activa (voorheen de niet in exploitatie genomen gronden).

Onderstaande tabel laat de boekwaarden per 1-1-2023 zien en geeft het verwachte boekwaardeverloop weer vanaf 2023 voor de eerstkomende jaren.

	Boekwaarde per 1 januari 2023	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026
Projecten in exploitatie	10.051.006	2.325.172	299.044	1.621.282
Overige materiële vaste activa	8.477.909	8.447.171	8.419.507	8.394.609
	18.528.915	10.772.343	8.718.551	10.015.891

Projecten in exploitatie

Het boekwaardeverloop van de projecten in exploitatie" zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2023. In de boekwaarde per 1 januari 2023 is rekening gehouden met winstnemingen tot en met het jaar 2022. Vanaf het jaar 2023 is rekening gehouden met verwachte winstnemingen. Wanneer de komende jaren opnieuw winst wordt genomen wordt de boekwaarde weer hoger. Verderop in deze paragraaf wordt nog een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen in deze categorie. Zie onderstaande grafiek.

De totale boekwaarde van de grondexploitaties is gedaald door de voorspoedige verkopen, met name in Ter Borch, en zal naar verwachting de komende jaren verder dalen. Hierdoor dalen de financieringslasten. Dit voordeel wordt deels weer tenietgedaan door de hogere boekwaarden als gevolg van tussentijdse winstnemingen. De daling in de eerstvolgende jaren zal gunstig verlopen door verwachte verkopen in Vries Zuid en Business Park Ter Borch.

Onderstaande tabel laat het verwachte verloop van de boekwaarden van de grondexploitaties zien.

	Boekwaarde per 1 januari 2023	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026
Projecten in exploitatie				
Ter Borch	2.898.989	337.355	-296.690	406.673
Business Park Ter Borch	4.442.127	1.528.476	1.673.321	2.214.024
Zuidoevers Zuidlaardermeer	-70.397	21.959		
Vriezerbrug bedrijventerrein	887.183	561.447	237.056	-84.059
Groote Veen	-429.735	-60.050		
Vries Zuid	2.322.839	-64.015	-1.314.643	-915.356
Totaal	10.051.006	2.325.172	299.044	1.621.282

Overige gronden

Het boekwaardeverloop voor de komende jaren van de projecten genoemd onder "overige materiële vaste activa" vertoont een stabiel beeld. De gronden in de categorie "overige materiële vaste activa" zijn allemaal afgewaardeerd. Omdat hieraan geen rente en andere kosten meer (mogen) worden toegevoegd, blijven de boekwaarden van de meeste gronden de komende jaren ongewijzigd. Zodra gronden worden verkocht daalt de boekwaarde. De afname van de boekwaarde voor de komende jaren van de verspreide gronden door verkoop van deze gronden is een inschatting.

	Boekwaarde per 1 januari 2023	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026
Overige materiële vaste activa				
Verspreide Gronden	307.380	276.642	248.978	224.080
Vriezerbrug Zuid	1.903.299	1.903.299	1.903.299	1.903.299
Loopstukken fase 2	197.709	197.709	197.709	197.709
Tienelswolde	86.800	86.800	86.800	86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtgronden	375.048	375.048	375.048	375.048
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	26.407	26.407	26.407	26.407
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
Percelen Brongebied	270.066	270.066	270.066	270.066
Gronden De Bronnen	1.322.193	1.322.193	1.322.193	1.322.193
Aankoop gronden Leyten	3.984.671	3.984.671	3.984.671	3.984.671
Totaal	8.477.909	8.447.171	8.419.507	8.394.609

Voor de herontwikkeling naar woningbouw van een aantal locaties in Eelde – Paterswolde (zoals De Kooi, Bladergroenschool) is een projectadministratie ingericht. In 2023 zal voor elke locatie o.b.v een indicatief programma een plankostenscan worden gemaakt, zodat inzicht ontstaat omtrent het te verwachten exploitatieresultaat. De reeds gemaakte kosten worden eerst geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Verderop wordt weergegeven om welke bedragen het gaat.

Resultaten grondbedrijf samengevat

Zoals blijkt uit onderstaande tabel is in het jaar 2022 met de projecten en (eerder) afgesloten projecten per saldo een positief resultaat behaald van € 2.196.936. Dit resultaat komt ten gunste van het exploitatieresultaat 2022.

Project	Winst	Verlies
Ter Borch	1.665.379	
Groote Veen	229.731	
Zuidoevers Zuidlaardermeer	15.292	
Bedrijventerrein Vriezerbrug	-13.875	
Vrijval voorziening Vries Zuid	239.557	
Projecten niet in exploitatie	34.000	14.023
Vries Zuid	40.875	0
Totaal	2.210.959	14.023
positief saldo	2.196.936	

We kunnen tussentijds winst nemen uit de projecten Ter Borch, Groote Veen, Zuidoevers en Vries Zuid. Door het toepassen van de voorgeschreven percentage of completion methode (PoC) voor de bepaling van het nemen van tussentijdse winsten, blijkt dat er voor het project bedrijventerrein Vriezerbrug een correctie moet plaatsvinden op de eerdere genomen tussentijdse winsten. Deze bedragen dienen weer terug te vloeien in het project. Verder sluit de grondexploitatie Vries Zuid met een positief resultaat waardoor de eerder gevormde voorziening weer kan vrijvallen.

De bedragen genoemd bij projecten niet in exploitatie betreffen kosten welke niet (meer) aan het project mogen worden toegevoegd en ontvangen huur voor een zendmast.

Zoals te doen gebruikelijk worden de overige afgewaardeerde gronden elk jaar geherwaardeerd. Dit jaar was er geen aanleiding om de prijs per m2 van de afgewaardeerde gronden aan te passen.

In exploitatie genomen gronden

Gehanteerde parameters

Per 1 januari 2023 is er in alle actieve grondexploitaties gerekend met onderstaande parameters. In een aantal (delen van) projecten is een uitzondering gemaakt op de toepassing van een inflatie over de opbrengsten. Zo is de inflatie op de opbrengsten niet toegepast op de nog te realiseren opbrengsten van o.a. de projecten bedrijventerrein Vriezerbrug en ook niet over gronden welke al zijn uitgegeven of waarover reeds afspraken zijn gemaakt met ontwikkelaars c.q. wordt onderhandeld. De gehanteerde parameters zijn beoordeeld en akkoord bevonden door de accountant.

Parameter	was 2022	wordt 2023
Index kosten:	2,5%	3,0%
Index baten:	2,0%	2,0% (niet algemeen toegepast)
Rente kosten:	1,42%	1,20%
Rente baten:	1,42%	1,20%

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten alle positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2022). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2021, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van circa € 7,9 miljoen op contante waarde en € 8,5 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Contante waarde 1-1-2023 vóór winstneming	Eindwaarde vóór winstneming
Zuidoevers Zuidlaardermeer	21.959	22.223
Bedrijventerr.Vriezerbrug	26.390	27.351
Groote Veen	294.305	297.837
Businesspark Ter Borch	715.350	796.421
Ter Borch	5.523.643	5.933.469
Vries Zuid	1.318.414	1.433.228
Totaal	7.900.061	8.510.529

Prognose van winstnemingen

Onderstaande tabel laat de winstneming over het jaar 2022 zien en een prognose van de winstnemingen voor de komende jaren. Het totaal aan verwachte winstnemingen vanaf 2022 begeeft zich tussen het hierboven genoemde exploitatieresultaat van € 7,9 miljoen uitgedrukt in contante waarde en € 8,5 miljoen op eindwaarde. Dit is inherent aan de verplichting om tussentijds winst te nemen.

Zoals aangegeven betreft het een prognose en kan deze aanzienlijk wijzigen wanneer er sprake is van wijzigende marktomstandigheden.

Bij de nog te starten grondexploitaties Laarhove, PBH-voorzijde en bijvoorbeeld de vrijkomende woningbouwlocaties in Eelde- Paterswolde worden op voorhand op basis van de huidige (markt)inzichten geen significante (tussentijdse) winstnemingen verwacht.

Verwachte en of correctie op winstnemingen per ultimo	Genomen winsten vanaf 2017 t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	>2026
Zuidoevers Zuidlaardermeer	631.910	-15.919	15.292	6.431	0	0	0
Bedrijventerr.Vriezerbrug	565.902	-25.546	-13.875	14.543	13.209	13.134	0
Groote Veen	2.598.070	174.023	229.731	61.201			0
Donderen	217.467	5.801		0			0
Businesspark Ter Borch	0	0	0	0			789.682
Ter Borch	10.195.314	2.930.487	1.665.379	1.619.049	903.753	620.444	896.037
Vries Zuid		0	40.875	329.873	230.857	176.022	578.368
Totaal	14.208.663	3.068.846	1.937.402	2.031.098	1.147.820	809.600	2.264.087

Strategische gronden (MVA) voorheen (NIEGG)

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Eventuele voorbereidingskosten en of aanloopkosten voor nieuwe ontwikkelingen mogen maximaal 5 jaar worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Daarna moet er een grondexploitatie worden vastgesteld. Dit gebeurt voor de gemaakte en nog te maken kosten voor de achterzijde van het PBH-terrein (woonwijk Laarhove), de voorzijde van het PBH-terrein, herontwikkeling van vrijgekomen locaties en de uitwerking van de Centrumontwikkeling Zuidlaren.

De geactiveerde kosten voor de achter- en de voorzijde van het PBH-terrein en mogelijk die van de vrijgekomen herontwikkellocaties worden, indien binnen de maximale termijn, opgenomen in een nog vast te stellen grondexploitatie.

Voor de kosten van uitwerking van de overige onderdelen van de Centrumontwikkeling Zuidlaren is dat niet het geval. Hiervoor is een krediet beschikbaar gesteld van € 500.000, -

Van dit krediet is per 1 januari 2023 € 379.607 uitgegeven en is er in het jaar 2022 een voorschot ontvangen aan subsidie (van de Provincie Drenthe) van € 300.000, -

Per 1 januari 2023 is per saldo € 723.946 aan voorbereidings- en of aanloopkosten uitgegeven voor respectievelijk centrumontwikkeling Zuidlaren, de voor- en achterzijde PBH-terrein en de vrijgekomen herontwikkellocaties.

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Uitgaven	Inkomsten	Boekwaarde per 31 december 2022
Immateriële vaste activa				
PBH-voorzijde	95.716	172.342	80.000	188.058
PBH-achterzijde	226.501	165.935	0	392.436
Centrumontwikkeling Zuidlaren	262.766	116.841	300.000	79.607
Herontwikkellocaties	0	63.845	0	63.845
Totaal	584.983	518.963	380.000	723.946

Waardering gronden

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden per m² weergegeven van de strategische gronden (MVA). Voor de Prins Bernhardhoeve geldt dat de gemaakte kosten zijn/worden geactiveerd onder immateriële vaste activa.

Project	Boekwaarde per m2
Verspreide Gronden	1,73
Vriezerbrug Zuid	4,25
Loopstukken fase 2	3,60
Gronden De Bronnen	4,25
Tienelswolde	3,60
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	22,63
Broekveldt	3,60
Percelen Brongebied	2,30

Initiatieven

Het faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie) betreft een wettelijke taak op basis van de Wro. Een initiatiefnemer heeft een plan of idee voor (en de beschikking over) een locatie waarop hij/zij het voornemen heeft een bouwplan in de zin van de Wro (o.a. één of meer woningen) te realiseren. Via het "intakeloket bouwplaninitiatieven" wordt gezien of de gevraagde afwijking van het bestemmingsplan als kansrijk kan worden gezien. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het plan tegemoet komt aan beleidsdoelen van de gemeente zoals verwoord in het structuurplan van de gemeente of de structuurvisie wonen. Hierbij wordt vanuit een Ja, mits-houding beoordeeld of het idee passend is of te maken is uit oogpunt van een "goede ruimtelijke ordening". Zo kan bijvoorbeeld een transformatie of herontwikkeling van een leegstaand pand in een kern kansrijk zijn voor een woningbouw initiatief als daarmee in een behoefte van een bepaalde doelgroep wordt voorzien. Een idee voor meerdere woningen in een weiland buiten het bestaande stedelijk gebied zal daarentegen al gauw in strijd zijn met meerdere bestaande beleidskaders en als niet kansrijk worden ingeschat.

Is een initiatief kansrijk, dan kan een initiatiefnemer overgaan tot verdere planuitwerking. Omdat je bij het plannen maken altijd oog moet hebben voor je omgeving, gaat de initiatiefnemer zelf in overleg met belanghebbenden voordat het plan kant-en-klant bij de gemeente wordt ingediend. De initiatiefnemer ontvangt van de gemeente een participatierichtlijn die daarbij kan worden toegepast.

Wij zien vervolgens een gemotiveerd verzoek met belangstelling tegemoet. Dit verzoek zal een schetsplan voor het project moeten bevatten (waarbij de initiatiefnemer rekening houdt met de in de eerste reactie gestelde aandachtspunten) en een verslag van de gesprekken die hij met de directe omgeving over het bouwplan heeft gevoerd. In het verzoek moet worden aangegeven op welke wijze eventuele opmerkingen in het schetsplan zijn verwerkt.

Na ontvangst van het verzoek worden globaal de volgende stappen doorlopen:

- Ambtelijke beoordeling intakeloket;
- er wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de werkzaamheden en kosten die ten behoeve van het bouwplaninitiatief worden gemaakt;
- het college van burgemeester en wethouders neemt een besluit nemen over het verzoek;
- de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de positieve grondhouding t.a.v. het verzoek;
- de initiatiefnemer laat alle noodzakelijke onderzoeken uitvoeren (zoals flora- en fauna, archeologie, bodemkwaliteit, geluid, etc.);
- de initiatiefnemer laat een stedenbouwkundig bureau een bestemmingsplan opstellen, deze moet de ruimtelijke onderbouw van het project bevatten;
- de bestemmingsplanprocedure wordt gestart;
- de gemeenteraad stelt het bestemmingsplan vast;
- de initiatiefnemer vraagt een omgevingsvergunning aan voor de bouw van het woningbouwproject;
- start bouw;

Initiatiefnemers moeten er rekening mee houden dat de procedures en de voorbereiding daarvan in de praktijk minimaal 1 jaar in beslag zullen nemen. Ook wordt de initiatiefnemer erop gewezen dat de gemeenteraad een ander standpunt kan innemen met betrekking tot het bouwplan of dat er andere omstandigheden ontstaan die de medewerking aan het bouwplan verhinderen.

Vanaf juni 2008 geldt voor gemeenten de verplichting om bij bouwplannen de daarmee gemoeide gemeentelijke plankosten (volledig) te verhalen. Dit wordt vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Het budget initiatieven (€ 125.000, - per jaar) is in het leven geroepen voor het goed kunnen faciliteren van de intake van nieuwe particuliere bouwplaninitiatieven en het dekken van kosten die niet kunnen worden verhaald, omdat zij ofwel voor rekening van de gemeente komen, ofwel dat de initiatiefnemer zijn of haar initiatief stopzet voordat het kostenverhaal via een overeenkomst verzekerd is.

Het aantal verzoeken voor de bouw van een of meer woningen was door de druk op de woningmarkt ook in 2022 onverminderd hoog. Het gebrek aan kavels of aanbod van geschikte woningen leidt ertoe dat veel mensen de bouw van een (extra) woning op een eigen kavel of willekeurig stuk land als oplossing zien. Helaas is niet elke locatie hiervoor geschikt. Bij de beoordeling van deze verzoeken zijn meerdere vakdisciplines betrokken. De behandeltermijnen van dergelijke verzoeken duurde in 2022 langer dan gewenst. Dit door de grote hoeveelheid nieuwe bouwplaninitiatieven, de inzet van deze disciplines bij veel (langlopende) woningbouwprojecten en de onderbezetting waarvan op dit moment sprake is. Het lukt niet om alle openstaande vacatures in te vullen. De verwachting is dat niet alle "op de plank liggende kansrijke bouwplaninitiatieven" voor verschillende locaties opgepakt kunnen worden.

Op 1 januari 2022 hadden we een boekwaarde van € 103.746. Per saldo hebben we in het jaar 2022 in totaal € 74.778 aan kosten minus eventuele opbrengsten gemaakt. Van de totale boekwaarde is € 128.039 afgeboekt ten laste van het budget initiatieven.

Het saldo geactiveerde kosten initiatieven per 31 december 2022 is - € 145.862. Dit is een negatief bedrag, omdat in het jaar 2022 veel exploitatiebijdragen in rekening zijn gebracht. De gemeente gaat in principe niet voorfinancieren bij particuliere initiatieven. We ontvangen een exploitatiebijdrage alvorens we kosten gaan maken.

Het verloop van de voorziening initiatieven is als volgt:

Saldo per 1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2022
103.746	125.000	128.039	100.707
103.746	125.000	128.039	100.707

Het verschil tussen het saldo van de voorziening en de geactiveerde boekwaarde dient als buffer voor de al aangegane verplichtingen en mogelijke terugbetalingen m.b.t. nabetalingsclausules.

Voorziening afwaardering gronden

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond (zie ook onder gronden niet in exploitatie).

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2022 is met ruim € 239.500 verlaagd naar afgerond € 12,62 miljoen.

Doordat er een positief resultaat wordt voorzien in de grondexploitatie Vries Zuid, kan de eerder gevormde voorziening voor dit project vrijvallen. Zie onderstaand tabel voor het verloop van deze gronden.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2022	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2022
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	0	1.952.459
Broekveldt	766.559	0	0	766.559
Loopstukken 2e fase	275.605	0	0	275.605
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
Gronden De Bronnen	4.716.301	0	0	4.716.301
Vries Zuid	239.557	0	239.557	0
Gronden PBH	2.900.000	0	0	2.900.000
	12.864.947	0	239.557	12.625.390

Risico's en weerstandsvermogen

Beleidskader

De projectgebonden risico's worden jaarlijks op basis van de RISMAN-methode geïnventariseerd. Deze methode behelst kortweg het in kaart brengen van de aanwezige risico's vanuit verschillende invalshoeken (politiek, maatschappelijk, financieel, ruimtelijk, juridisch, organisatorisch, technisch enz.)

Aan de hand van deze inventarisatie worden de belangrijkste risico's vastgesteld en de kans van optreden. Het financiële gevolg van het optreden van een bepaald risico worden apart beoordeeld met getallen.

Projectgebonden risico's

De uitkomst van deze risicoanalyse is een totaalbedrag van ruim € 3,54 miljoen aan projectgebonden risico's. De te nemen winsten in het jaar 2022 zijn gecorrigeerd met dit bedrag. Per 1-1-2022 was dit risico berekend op € 4,17 miljoen. Een afname van ruim € 0,63 miljoen van de projectgebonden risico's.

Dit komt met name door de afname van risico's voor Ter Borch en Ter Borch Businesspark.

In onderstaande tabel worden de geïnterpreteerde projectgebonden risico's per project weergegeven.

Projectgebonden risico's grondexploitaties per 1-1-2023	Berekend risico 2022	Berekend risico 2023
Zuidoevers Zuidlaardermeer	0	0
Bedrijventerr.Vriezerbrug	0	0
Groote Veen	0	0
Businesspark Ter Borch	2.192.840	1.864.263
Ter Borch	1.337.313	1.015.768
Vries Zuid	646.038	663.200
totaal	4.176.191	3.543.231

Macro economische risico's

Daarnaast zijn de macro-economische risico's berekend in verband met de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen. Hiervoor hebben we een risicoanalyse op de geconsolideerde grondexploitaties uitgevoerd. Deze risicoanalyse is uitgevoerd met nagenoeg dezelfde opzet als de risicoanalyse van vorig jaar. Voor de rente binnen zowel de positieve als de negatieve saldi binnen de grondexploitaties is het standaard rentepercentage bepaald op 1,5%. Dit is 0,3% hoger dan het uitgangspunt in de exploitatieopzetten en het gevolg van de herfinanciering van een deel van de leningenportefeuille in de komende jaren.

De risicoanalyse is uitgevoerd in de vorm van een Monte-Carlo simulatie. Alle hierboven genoemde grondexploitaties zijn hierin meegenomen. De analyse bevat uitsluitend macro economische risico's en geen projectgebonden risico's.

Het macro-economisch risico is berekend op € 4,85 miljoen. Vorig jaar was dit nog € 5,30 miljoen. De afname komt met name doordat, in tegenstelling tot vorig jaar, in het project Vries Zuid een positief resultaat wordt voorzien.

Duurzaamheid

Wij streven ernaar Tynaarlo te verduurzamen. Dit brede maatschappelijke thema staat hoog op de maatschappelijke en gemeentelijke agenda. In veel beleidsvelden komt de aandacht voor duurzaamheid aan bod, of het nu gaat om woningbouw en gebouwen, verkeer en vervoer, economie, water en groenbeheer.

Planvorming Programma Duurzaamheid

In het duurzaamheidsprogramma 2020-2030 hebben we de opgaven beschreven en onze ambities bepaald. We zien de gemeente als één van de partijen die bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave. We werken daarom niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en (maatschappelijke) organisaties zijn we aan de slag. De ene keer als aanjager, de andere keer als ondersteuner, dan weer als verbinder. Ieder thema en elk project vraagt om maatwerk. Welke rol we als gemeente oppakken, bekijken we dan ook per onderwerp. Zo spelen we in op dat wat nodig is. Daarbij gaan we uit van onze leidende principes: (1) lokale kracht, (2) gemeente als voorbeeld en (3) kennis delen.

De stip op de horizon

Onze ambitie is kort maar krachtig: In Tynaarlo realiseren we in 2030 een CO₂-reductie van 49% en in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van 1990. Daarmee zetten we een duidelijke stip op de horizon. We willen CO₂ reduceren en bewegen in die richting door in te zetten op vijf pijlers. Bij alle activiteiten die we ondernemen, vragen we ons af welke CO₂-effecten die hebben. We proberen daarbij zo goed mogelijk in beeld te brengen wat die effecten zijn en welke keuzes er te maken zijn.

De vijf pijlers voor de visie zijn:

- Pijler 1: 'Hernieuwbare energie'
- Pijler 2: 'Woningen en gebouwen'
- Pijler 3: 'Mobiliteit'
- Pijler 4: 'Circulaire economie'
- Pijler 5: 'Natuur en Milieu'

Monitoring

Jaarlijkse monitoring we de CO₂-reductie, die wordt betrokken bij de reguliere Planning & Control cyclus. We zijn in de loop van 2021 begonnen met het ontwikkelen van een gemeentelijke CO₂-monitor. De eerste versie is in 2022 gereed gekomen. Jaarlijks wordt de CO₂-monitor van Tynaarlo geactualiseerd. Daarnaast wordt in Drents verband ook een CO₂-monitor ontwikkeld. Tweejaarlijks worden de duurzaamheidsdoelen en ambities in de raad geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. In 2023 wordt het programma duurzaamheid geëvalueerd.

Regionale Energiestrategie

Er ligt een sterke relatie tussen het Programma duurzaamheid en de Regionale Energie Strategie. Drenthe is één van de dertig regio's in Nederland die een Regionale Energie Strategie (RES) heeft ontwikkeld. Hierin wordt beschreven welke bijdrage de regio levert aan het behalen van de doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. In de RES maken we afspraken welke energiemaatregelen we in onze regio nemen op het gebied van hernieuwbare energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur.

De ambities binnen onze pijler hernieuwbare energie en hoe we die willen bereiken, geven ons richting om onze bijdrage aan de RES inhoud te kunnen geven. De Regionale Energie Strategie 1.0 Drenthe is in 2021 vastgesteld. Tweejaarlijks krijgt deze RES een update en hier is het afgelopen jaar mee begonnen. De update is in de eerste helft 2023 gereed en is hoofdzakelijk gericht op de voortgang en de uitvoering van de versie 1.0. De update wordt daarom gepresenteerd en aangeduid als voortgangsdokument RES. Er is geen sprake van bijstelling van ambities of het opnemen van additionele opgaven.

De RES beschikt over een routekaart elektriciteit. Het is een "routekaart" waarin planning en programmering tussen netinvesteringen en realisatie van hernieuwbare elektriciteitsopwekking op elkaar zijn afgestemd om de RES-bijdrage richting 2030 te realiseren.

De routekaart warmtebronnen is in RES-verband ontwikkeld en eind 2022 gereed gekomen. Bij het opstellen ervan zijn de transitievisies warmte van de gemeenten betrokken. Het doel van de regionale routekaart is om de inzet van duurzame warmtebronnen regionaal af te stemmen en de transitie naar aardgasvrij in Drenthe zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De toekomstige elektriciteitsvraag voor warmte wordt in beeld gebracht, zodat netbeheerders ook op deze effecten van de energietransitie kunnen inspelen.

De productie van groen gas biedt kansen voor onze regio. De komende periode maken we daarom regionale afspraken over de productie van groen gas. Op weg naar 2025 stellen we aan de hand van deze afspraken een uitvoeringsprogramma op, dat in samenwerking met alle betrokken RES-partners wordt uitgevoerd.

In de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt op hoofdlijnen beschreven hoe hernieuwbare energie een plek kan krijgen in onze gemeente. Het voorontwerp is in december ter inzage gelegd voor inspraak en kan naar verwachting medio 2023 door de gemeenteraad worden vastgesteld. In de eerste helft van 2023 wordt een aanpak ontwikkeld om het beleid voor hernieuwbare energie verder uit te werken. In Drents verband werken we mee aan de voorbereiding van een uitvoeringsprogramma zon op dak. Daarbij worden de ervaringen betrokken van eerdere Drentse pilots met op zon op dak. Naar verwachting kan het programma in 2023 in uitvoering worden gebracht.

Warmtetransitie

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten een Transitievisie Warmte opstellen. De Transitievisie Warmte is een plan voor de overstap van aardgas naar duurzame warmte. Er is een participatief traject afgerond met stakeholders, inwoners en een klankbordgroep om tot onze Transitievisie Warmte te komen. De raads werkgroep duurzaamheid is ook nauw betrokken geweest en de visie is in juni 2022 door de raad vastgesteld. De aanpak zoals beschreven in de visie zal zich vooral richten op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. In 2023 willen we de samenwerking tussen woningcorporaties, netbeheerder en gemeente verder verstevigen om samenloop en samenwerkingskansen goed in beeld te houden en te verzilveren. Onze inzet is om de Transitievisie warmte minimaal volgens scenario 2 uit te voeren (zie paragraaf 7.3 van de Transitievisie warmte).

Lokale kracht

Inwoners, verenigingen en buurten die samen aan de slag willen of al bezig zijn, wil de gemeente op weg helpen en ondersteunen. Zo worden krachten gebundeld en werken we samen aan de warmtetransitie. Bewonersinitiatieven kunnen daarbij onder andere gebruik maken van de gemeentelijke subsidieregeling ondersteuning duurzame bewonersinitiatieven. Ook ondersteunen wij Buurtteam De Fledders en Energiecoöperatie Drentse Aa bij een wijkenergieplan voor de buurt de Fledders in Vries. De uitvoering van het plan vindt plaats in 2023. Daartoe zijn een aantal werkgroepen gestart. We zien de aanpak ook als een kennis- en leertraject waarvan de lessen ook in andere wijken kunnen worden toegepast.

Energiearmoede

In 2022 heeft gemeente Tynaarlo een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen waarmee kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen ondersteund kunnen worden bij het nemen van energiebesparende maatregelen om op korte termijn de energierekening te verlagen. Met de Energiecoöperatie Drentse Aa is voor deze doelgroep een wijkgerichte aanpak voorbereid, die begin 2023 van start gaat. Ook het Buurtteam energie Zuidlaren betreft deze doelgroep in hun aanpak.

De gemeente werkt samen binnen het Drentse Isolatieprogramma, waarbij o.a. woningeigenaren die een inkomen hebben tot 130% van het sociaal minimum, in aanmerking komen voor subsidie voor het aanbrengen van spouwmuur- en vloerisolatie. Voor de uitvoering van de aanpak van energiearmoede ontvingen wij € 578.563,- die te besteden is tot 31 december 2024.

Voor 2023 en de jaren erna ontvangen wij daar bovenop nog rijksmiddelen voor de uitvoering van het klimaatbeleid.

Drents Energieloket

We helpen inwoners en organisaties om stappen te zetten naar verduurzaming van hun woning. Daarvoor werken we in Drenthe onder meer samen binnen het Drents Energieloket. Daar kunnen inwoners terecht voor onafhankelijk advies over maatregelen en financiering. Tynaarlo zal blijven samenwerken in het Drents Energieloket en de verwachting is dat het loket zich verder zal uitbouwen, gezien de huidige energieontwikkelingen. De samenwerking en activiteiten zullen we zodanig met de andere deelnemers afstemmen zodat die nog beter bijdragen aan de realisatie van onze doelen.

Energieneutrale bedrijventerreinen

Er is aangesloten bij het provinciale project Energieneutrale Bedrijventerreinen. Bedrijventerrein De Punt is één van de pilotprojecten, waarbij in 2022 is onderzocht welke (collectieve) verduurzamingskansen er zijn voor bedrijven op het bedrijventerrein. In 2023 wordt het traject op het bedrijventerrein voortgezet. Door een op te zetten ondernemersvereniging wordt uitgewerkt met welke projecten de ondernemers gezamenlijk als eerste aan de slag gaan om concrete verduurzamingsstappen te zetten.

Duurzame openbare verlichting

Donker waar het kan, voldoende licht waar nodig is. Dat is het uitgangspunt voor de openbare verlichting in onze gemeente. Als lampen vervangen worden, wordt ledverlichting aangebracht. In het buitengebied zoeken we naar alternatieven, zoals werken met reflecterende onderdelen of nachtdier vriendelijke verlichting. Bij ingrijpende werkzaamheden wordt de buurt vooraf altijd geïnformeerd. In Oudemolen wordt een proef met straatverlichting uitgevoerd. Hierbij is gedimde, amberkleurige LED-verlichting toegepast, vriendelijker voor mens én natuur.

Meer Jaren Duurzaamheids Plan (MJDP) gemeentelijke gebouwen 2021-2040

Bij het vervangen van lichtbronnen door LED hebben we vertraging opgelopen door leveringsproblemen. De vervanging zetten we in 2023 voort. Vanaf 2022 is krediet beschikbaar voor het aanbrengen van PV panelen op verschillende gebouwen. Het jaar 2022 is gebruikt om de benodigde onderzoeken uit te voeren, onder meer om de capaciteit te bepalen. Voor de MFA's en het gemeentehuis geldt dat eerst een aantal onderhoudswerkzaamheden gereed moeten zijn alvorens te verduurzamen. Voor alle werkzaamheden, zowel onderhoud als verduurzaming wordt per gebouw een project gemaakt. Zo wordt bijvoorbeeld voor MFA Borchkwartier het aanbrengen van PV panelen gecombineerd met het vervangen van de dakbedekking en het aanbrengen van een groen dak (onder voorbehoud van de draagkracht). De initiatieffase van de deelprojecten zijn gestart vanaf het vaststellen van de voorjaarsnota in juli 2022. Door externe oorzaken zijn de prijzen sterk gestegen waardoor onvoldoende budget beschikbaar is. In de voorjaarsnota willen we het prijspeil van de financiële raming actualiseren naar prijspeil 2023, dit is nu prijspeil 2020. De doorlooptijden van de deelprojecten zijn nog niet bekend vanwege leveringsproblemen van materialen, arbeidskrachte en beperkingen van netcapaciteit. Voor de beperkingen van de netcapaciteit zijn we op zoek naar lokale oplossingen omdat we niet kunnen wachten op netcapaciteit vergroting.

Bevorderen biodiversiteit en klimaatadaptatie

De openbare ruimte beheren we op een duurzame manier. Zo wordt er al 20 jaar geen gebruik meer gemaakt van chemische middelen voor onkruidbestrijding. Daarnaast worden bij herstelwerkzaamheden aan bermen, deze niet meer ingezaaid met de standaard grasmengsels maar met wilde bloemenmengsels. Deze wilde bloemenmengsels bestaan uit diverse soorten die hier van oorsprong voorkomen of voorkwamen.

Om invulling te geven aan het vastgestelde beleidsplan 'bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte' is sinds 2021 structureel € 35.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Ook afgelopen jaar is op meerdere locaties invulling gegeven aan deze opdracht, waarbij locaties worden omgevormd met als doel meer biodiversiteit te realiseren. Meerdere langdurige onderhoudscontracten lopen af en de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit, zoals beschreven in het beleidsplan, worden verwerkt in de nieuwe onderhoudscontracten.

De kansen die zich voordoen om biodiversiteit te bevorderen bij nieuwe ruimtelijke plannen benutten wij volop. Daarnaast werken wij ook mee aan diverse (particuliere) gebiedsprojecten waar biodiversiteit vaak een rol speelt.

Regionale en Lokale Adaptatie Strategie (RAS/LAS)

De Nederlandse overheden hebben in 2018 met het bestuursakkoord Klimaatadaptatie afgesproken dat we ons de komende jaren voorbereiden op klimaatveranderingen. Het hoofddoel daarvan is dat

Nederland 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Met het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA), een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het rijk, geven wij hier uitvoering aan. In de regio willen we leren van elkaars aanpak, samen efficiënter werken aan klimaatadaptatie en vooral zorgen voor goede afstemming tussen organisaties, die werken aan de kwaliteit van de leefomgeving.

De Regionale Adaptatie Strategie (RAS) is in 2022 gereed gekomen. Daarin beschrijven we hoe we samenwerken aan een klimaatadaptieve leefomgeving. Deze strategie wordt uitgewerkt tot Lokale Adaptatie Strategie (LAS) met een Lokale Uitvoeringsagenda (LUA). De voorbereidingen hiertoe zijn in 2022 gestart en het LAS wordt in 2023 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden. Eventueel benodigd budget voor de uitvoering van dit beleidsplan klimaatadaptatie wordt aangevraagd bij de begroting van 2024.

Klimaatstresstesten

De klimaatstresstesten geven ons inzicht waar gebieden kwetsbaar zijn bij hitte, droogte en hevige neerslag, De uitwerking naar oplossingen is maatwerk. In het proces van de stresstesten staan we in stap 2, de interne en externe dialoog. De uitkomsten helpen ons om te bepalen welke maatregelen wij uit moeten voeren.

Klimaatweek

De afgelopen 2 jaar hebben we mee gedaan aan de Nationale Klimaatweek. Daarbij werd aandacht besteed aan een diversiteit aan activiteiten en projecten in de gemeente op het gebied van energie, klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit. Ook in 2023 hebben we de intentie om weer mee te doen aan de Nationale Klimaatweek,

Goed omgaan met invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen die moeilijk te bestrijden zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente.

Mobiliteit

Het Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe (RMP) is een verplichting vanuit het klimaatakkoord en is in 2021 met provincie en gemeenten opgesteld. Het doel ervan is om via beleid en maatregelen CO2 te reduceren in de Drentse mobiliteit. Onderdeel hiervan is een laadvisie met plaatsingsbeleid, die in 2022 is voorbereid en in 2023 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden. Een doorontwikkeling van het Regionaal MobiliteitsPlan Drenthe zal naar verwachting eind 2e kwartaal 2023 onder regie van de provincie als RMP 2.0 worden vastgesteld. Door de krachten te bundelen bij het opstellen en het uitvoeren van het RMP is een hoger rendement te behalen.

Het onderzoek naar de verduurzaming van het eigen wagenpark is uitgevoerd. Dit vormt de onderbouwing om goede keuzes te maken op weg naar een duurzaam wagenpark.

Circulaire economie

De ontwikkeling van gescheiden huisvuilinzameling van luiers wordt gevolgd. Als er goede recyclingmogelijkheden zijn, wordt daarover een definitieve afweging gemaakt. Er vindt in 2023 een doorstart plaats van de voorlichtingscampagne 'Drenthe geeft door'. Deze is gericht op het stimuleren van afvalscheiding en afvalpreventie door Drentse inwoners.

Gebouw 't Punthoes is volgens aanbesteding circulair gesloopt, waarbij minimaal 75.1% hergebruik van vrijkomende materialen is voorgeschreven.

Ambitie/ accent	Actie 2022 / 2023	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Klimaatbestendig Tynaarlo	RAS en GWRP 2022 vastgesteld. LAS en uitvoeringsagenda.	Beleid voor beheer water en riolering Klimaatrobuuste gemeente.	Gemeente	2022 2023	Ja
Regionale Energiestrategie regio Drenthe	Routekaart versterken netwerken. Voortgangsdocument RES	Vergroten aandeel hernieuwbare energie en verminderen CO2-uitstoot.	Gemeente, RES-regio Drenthe	2022 2023	Nee Nee
Kaders hernieuwbare energie	Ontwikkelen Beleidskader hernieuwbare energie (zon, wind etc.).	Kaders die helpen om hernieuwbare energie maatschappelijk en ruimtelijk goed in te passen.	Gemeente	Q1 2024	Ja
Uitvoering Transitievisie Warmte	Aanpak energiearmoede, ondersteunen initiatieven, communicatie en voorlichting, Drents isolatieprogramma.	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen.	Gemeente, stakeholders en inwoners.	Uitvoering doorlopend.	nee
Programma duurzaamheid	Evaluatie programma duurzaamheid.	Voortgang, doelstellingen en ambities evalueren, zo nodig bijstellen.	Gemeente	2023	Ja, als doelen worden bijgesteld.
Eigen vastgoed verduurzamen	Aanbrengen LED-verlichting.	Duurzame gemeentelijke gebouwen.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Plaatsen openbare laadpalen.	Verminderen uitstoot CO2.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Opstellen laadvisie	Kaders voor plaatsen laadpalen.	Gemeente	2023	Ja
Duurzame openbare verlichting	Sox-lampen vervangen door LEDS-lampen.	Minder energieverbruik en CO2-uitstoot.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Circulaire economie	Apart inzamelen luiers.	Minder CO2-uitstoot.	Gemeente en recycler	Als er een goede recycling-mogelijkheid is.	Nee
Circulaire economie	Doorstart voorlichtingscampagne Drenthe geeft door / Geef het door.	Verbeteren broninzameling afval en daarmee recyclingmogelijkheden afvalstromen.	Alle gemeenten in Drenthe	Doorlopend	Nee

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Evenals 2021 was 2022 een bijzonder jaar voor wat betreft de bedrijfsvoering. In 2021 zijn de eerste stappen gezet voor veranderingen in de organisatie, waarbij gebruik is gemaakt van een Medewerkers Advies Groep (MAG) om deze veranderingen handen en voeten te geven. De tweede helft van het jaar kenmerkte zich door het bouwen aan een nieuwe organisatie en het organisatieplan. Dit plan is met instemming van de ondernemingsraad begin 2022 vastgesteld en dient als basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Nadat in 2021 aldus de fundamenten waren gelegd, stond 2022 grotendeels in het teken van het opbouwen van de nieuwe organisatie. Hiertoe is een implementatieplan opgesteld. Hierin staan drie belangrijke pijlers centraal:

1. Zorg voor duidelijkheid en leiding
2. Zorg voor persoonlijke aandacht
3. Zorg voor goed werkgeverschap

Aan deze pijlers zijn concrete acties en projecten verbonden. Voor alle pijlers geldt dat in 2022 de eerste stappen zijn gezet en het jaar 2023 volop in het teken zal staan van de toepassing in het dagelijkse werk.

Organisatiewijzigingen

Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om hen goed te bedienen is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte hier te verruimen. Dit vergroot onze slagvaardigheid. In 2022 is dit nader uitgewerkt en geconcretiseerd. De organisatie is daarom van vijf afdelingen naar drie domeinen en van bijna vijftig kleinere organisatieonderdelen zonder formeel leidinggevende naar twaalf vakgroepen met ieder een eigen vakmanager gegaan. Tevens is een concernmanagementteam (CMT) ingesteld bestaande uit drie concernmanagers, een adjunct-directeur en de gemeentesecretaris/algemeen directeur.

Basis op orde

Als onderdeel van ons traject “de basis op orde” wilden wij in 2022 werken met een vastgesteld Strategisch PersoneelsPlan (SPP). Zowel kwantitatief (budget) als kwalitatief (beschikbaar talent), waarbij het vanuit het strategisch plan het uitgangspunt is dat we bredere inzetbaarheid realiseren. Dit SPP is nog niet ingericht in 2022. Een doel dat we met SPP ook wilden bereiken is dat we het formatiebeheer op orde hebben. Dit is wel gelukt.

Tevens investeren wij in ontwikkeling, zowel organisatorisch als, in het verlengde daarvan, professionele groei van medewerkers. Daarmee zetten we onze beschikbare middelen efficiënt in en dragen we door optimale inzet bij aan het werkplezier van onze medewerkers. Dit is nader uitgewerkt in het organisatie ontwikkelplan

COVID-19

We werkten in 2022 hybride: gedeeltelijk thuis en gedeeltelijk op kantoor, de gemeentewerf en in de samenleving. Dit deden we in ieder geval voor de functies waar het voor kon. We hebben geconcludeerd dat het overgrote deel van de organisatie dit in meer of mindere mate blijft doen. ICT-technisch werkt het goed maar we moeten meer dan ooit aandacht geven aan de verbinding met en tussen alle medewerkers. In 2021 en 2022 hebben we geleerd dat we meningen van inwoners goed digitaal op kunnen halen. Dit blijven we doen waar het mogelijk is, naast de bekende gangbare manieren van contact met inwoners.

HR-21

Ons huidige functieboek is gebaseerd op de FUWA MET methode en dateert van 2011. Inmiddels is veel veranderd in de organisatie(structuur) en in onze manier van werken. Dit vormde de aanleiding om ons functiewaarderingssysteem tegen het licht te houden. De VNG heeft een waarderingssysteem genaamd HR21 ontwikkeld. Dit functiewaarderingssysteem is specifiek bedoeld voor overheidsorganisaties en wordt inmiddels door 185 gemeenten gehanteerd. HR21 beschikt daarnaast over een benchmark waarmee functies met elkaar vergeleken kunnen worden. In 2022 is met instemming van de ondernemingsraad besloten de overstap naar HR21 te maken. Ook is de

organisatie bijgepraat over de overstap en het vervolg. In 2023 zal dit onder externe begeleiding verder vorm gegeven worden.

Arbeidsmarkt

Net als vrijwel alle werkgevers in Nederland heeft ook gemeente Tynaarlo in 2022 te maken gehad met arbeidsmarktkrapte en een hoog personeelsverloop. Het landelijk hoge verloop blijkt onder andere uit cijfers van het UWV en het FD. In 2022 zijn landelijk 1 op de 5 werknemers gewisseld van baan, in totaal waren dat 1,5 miljoen baanwisselingen. Uit analyse blijkt dat de belangrijkste oorzaak van hoog personeelsverloop de krapte op de arbeidsmarkt is; die krapte maakt het makkelijk om te zoeken naar beter salaris, ontwikkelmogelijkheden en gunstiger arbeidsvoorwaarden zoals minder reistijd tussen woon- en werkplaats. In Tynaarlo is dat beeld op basis van exitgesprekken niet anders. Maar om hier nog beter beeld van te krijgen is de nieuwe vakmanager Personeel (HRM en PSA) gestart met een onderzoek naar de achtergronden van vertrek. Een hoog verloop van personeel vraagt extra zorg voor de continuïteit van de bedrijfsvoering door extra werk voor HRM om sollicitatieprocedures te begeleiden, extra werk voor leidinggevenden en medewerkers die nieuwe collega's moeten inwerken en extra aandacht voor behoud van kennis en verbondenheid onder collega's en met de organisatie. Als organisatie hebben we hier oog voor, maar zien we ook kansen in een hoog verloop, met name voor het sneller kunnen doorvoeren van gewenste cultuur- of procesveranderingen, het aanpassen van functies aan de nieuwe tijd, het bieden van ontwikkelmogelijkheden voor eigen personeel en het binnenhalen van nieuwe kennis, ervaring en inzichten in de vorm van nieuw personeel. Dat binnenhalen van nieuw personeel lukt tot op heden overigens op de meeste functies nog goed, met name dankzij onze ligging tussen Assen en Groningen en dankzij de schaal van onze gemeente die veel werknemers aanspreekt. Over het algemeen kunnen we onze vacatures vrij vlot invullen met kwalitatief goede kandidaten. Er zijn echter van tijd tot tijd ook vacatures die moeilijk zijn in te vullen, met name op het gebied van financiën, juridische zaken en ruimtelijke ordening en vacatures voor technische specialisten binnen gemeentewerken. Op sommige functies constateren we zelfs dat personeel er in 2022 niet was, nu niet is, maar ook in de toekomst niet zal zijn omdat voor die functies zich momenteel geen mensen meer laten opleiden. In 2023 zal de vakgroep HRM met adviezen komen over hoe om te gaan met de krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast hebben we in 2022 al een aantal zaken in gang gezet. Zo zijn er op directieniveau contacten gelegd om op dit thema intergemeentelijk samen te werken, wordt er in de organisatie gewerkt aan een professionaliseringsslag waarmee meer grip gekregen wordt op welke taken perse (zelf) moeten worden uitgevoerd en welke niet en worden nieuwe instrumenten verkend om ons werk gedaan te krijgen.

Frauderisicoanalyse

Het college van de gemeente Tynaarlo is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar dienstverlening.

Het college heeft in 2022 een frauderisicoanalyse opgesteld waaruit naar voren kwam dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance. Deze risico's hebben in 2022 extra aandacht gekregen. De impact van de betreffende risico's is dermate laag dat er niet direct ingrijpen vereist is al zullen we naar de nabije toekomst toe wel blijven kijken of we aanvullende beheersmaatregelen kunnen toepassen om de kans op een risico te verminderen.

Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente Tynaarlo en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft de gemeente Tynaarlo een gedragscode opgesteld die iedere medewerker bij indiensttreding ontvangt. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. De gedragscode is beschikbaar via onze website en wordt (daarmee) ook gedeeld met onze externe relaties.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en

externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten er toe bijdragen dat dit wordt gesignaleerd.

Informatieveiligheid

In 2020 is de basis gelegd voor het programma informatieveiligheid (inclusief privacy). Hiervoor is destijds een brede inventarisatie uitgevoerd van wet- en regelgeving aan de ene kant en de stand van zaken met betrekking tot deze onderwerpen aan de andere kant. Deze programmatisch uitgevoerde werkzaamheden hebben duidelijk ook geleid tot verbeterde bevindingen bij de uitvoering van de IT-audits. Deze stijgende lijn heeft ook in 2021 en 2022 voortgezet. Hoewel er op veel plaatsen conform richtlijnen gewerkt wordt is dit in veel gevallen nog niet geformaliseerd. Er ligt een taak voor de organisatie om de werkprocessen conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de wet AVG te optimaliseren en relevante beleidsstukken hiervoor te actualiseren.

Team Informatieveiligheid en Privacy ondersteunt de organisatie bij uitvoering van deze taak, door onder andere per vakgroep te inventariseren, in hoeverre wordt voldaan aan het verplichte normenkader Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Met deze inventarisatie is eind 2022 gestart.

Op basis van de uitkomst van deze inventarisatie zal in 2023 een verbeterplan worden geschreven.

Sinds 2021 werken we meer risicogericht. We hebben hiervoor een risicoregister aangelegd, waarin o.a. staan de op risico geclassificeerde bevindingen vanuit de IT-audit en de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Maar ook door onszelf geprioriteerde risico's of kwetsbaarheden in onze eigen werkprocessen. Dit register was tot op heden vooral nog het aanknopingspunt voor acties binnen de afdeling Informatisering & Automatisering. Vanaf komend jaar wordt dit uitgebreid naar acties voor alle verantwoordelijk vakgroepen organisatie breed.

Er zijn afgelopen jaar 14 datalekken gemeld, waarvan er 1 vanwege het hoge risico is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het aantal meldingen is ten opzichte van voorgaande jaren iets toegenomen. Dit is een positieve ontwikkeling waaruit blijkt dat men zich meer bewust is van wat een datalek is en waar deze gemeld moet worden. Toch zullen we hier in bewustwordingssessies aandacht aan blijven besteden.

We kunnen ons nooit volledig beveiligen tegen digitale aanvallen, we kunnen er wel aan werken de risico's zoveel mogelijk te beperken. Daarom is het afgelopen jaar gemigreerd naar een nieuwe firewall. Hiermee is een eerste stap gezet in verbetering van beveiliging tegen digitale bedreigingen. De komende jaren zullen nog meer acties worden ondernomen om de beveiliging van onze ICT infrastructuur te verbeteren. Met de nieuwe firewall kan segmentatie van netwerken eenvoudiger worden ingericht en wordt netwerkverkeer op een dieper niveau gescand om schade te voorkomen. Daarnaast wordt niet alleen voor externe applicaties, maar ook voor interne applicaties versleutelde communicatie afgedwongen om misbruik door interceptie te voorkomen.

Waar het mogelijk is wordt 2 factor authenticatie afgedwongen. Verouderde systemen zijn uit gefaseerd. Dit is een continu proces, dat ook de komende jaren wordt voortgezet om de informatiebeveiliging op een acceptabel en werkbaar niveau te houden.

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid (Woo)

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht. Dit is de opvolger van de Wob. Actieve openbaarmaking van overheidsinformatie wordt hiermee de norm. Op termijn wordt het voor 11 categorieën gemeentelijke documenten verplicht om deze tijdig actief openbaar te maken. Om actief openbaar mogelijk te maken verplicht de Woo om de informatiehuishouding op orde te brengen en digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Om de implementatie van de Woo bij de gemeente Tynaarlo succesvol te volbrengen pakken we de werkzaamheden projectmatig aan en spreiden deze uit over een langere periode. Het doel is tot een open Tynaarlo te komen (uiterlijk in 2029). Hiervoor moeten concrete oplossingen tot stand komen omtrent drie thema's.

1. Informatiehuishouding op orde
2. Actief openbaar maken
3. Duurzame toegankelijkheid

Deze drie thema's zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden en de uitwerking van de drie thema's moeten ook als zodanig worden opgepakt. Actieve openbaarmaking is namelijk alleen mogelijk als de documenten duurzaam toegankelijk zijn en de informatiehuishouding op orde is.

Nr.	Documenten	Status
1.	Wet- en regelgeving	Beschikbaar op Overheid.nl
2.	Organisatiegegevens	Beschikbaar op de website Tynaarlo
3.	Raadsstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (Gemeenteraad)
4.	Bestuursstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (college B&W)
5.	Stukken van adviescolleges	In ontwikkeling
6.	Convenanten	In ontwikkeling
7.	Jaarplannen en – verslagen	In ontwikkeling
8.	Woo-verzoeken	Beschikbaar op de website Tynaarlo 2 ^e kwartaal 2023
9.	Onderzoeken	In ontwikkeling
10.	Beschikkingen	Beschikbaar op Overheid.nl
11.	Klachten	In ontwikkeling

De wet verplicht documenten in de volgende elf categorieën (in fases) actief openbaar te maken:

De Woo wet schrijft voor dat de openbaarmaking elektronisch moet plaatsvinden: "Op een algemeen toegankelijke wijze door middel van een door Onze Minister in stand gehouden digitale infrastructuur." Ministerie heeft laten weten druk bezig te zijn (geweest) om het systeem PLOOI te bouwen. Het systeem zou in het eerste kwartaal van 2023 operationeel zijn. Om niet zelf het wiel uit te hoeven vinden, mede gezien het feit dat PLOOI op korte termijn beschikbaar zou zijn, is ervoor gekozen om de openbaarmaking van documenten in bepaalde categorieën met PLOOI in te regelen. Inmiddels is bekend gemaakt dat PLOOI voor onbekende periode is uitgesteld en waarschijnlijk een ander systeem zal worden gebouwd. De ontwikkelingen worden in de gaten gehouden maar niet meer afgewacht. Het openbaar maken van documenten uit de categorieën die in ontwikkeling zijn, zullen worden ingeregeld via de website van Tynaarlo.

Als eerste zal de categorie, het openbaar maken van Woo-verzoeken, worden ingeregeld. Dit zal worden ingepast middels bestaande systemen van de gemeente Tynaarlo.

Na een testfase is de verwachting is dat in het tweede kwartaal van 2023 de verzoeken met onderliggende stukken beschikbaar zullen zijn voor een ieder. In navolging zal onderzocht worden of op dezelfde wijze de andere categorieën (stukken adviescolleges – convenanten – jaarplannen- en – verslagen, onderzoeken en klachten) openbaar gemaakt kunnen worden.

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. De bepaling uit de Archiefwet, dat gemeenten documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Hiermee is een aanzienlijke doorlooptijd gemoeid. Het is wenselijk voor alle te publiceren documenten een proces in te richten om documenten geschikt te

maken voor openbaarmaking. Hiervoor zijn in de uitvoering van de werkprocessen aanpassingen nodig in het structureren van informatie en het publiceren van informatie om verplichte openbaarheid mogelijk te maken.

Om deze informatiehuishouding op orde te krijgen wordt er in 2023 begonnen met informatie-beheerplan op te stellen. Dit plan geeft inzicht en overzicht van de informatiestromen in de organisatie.

Contactpersoon / Woo-verzoeken

De Woo schrijft voor dat de gemeente een contactpersoon Woo heeft. Vanaf mei 2022 is in eerste instantie één medewerker aangewezen als contactpersoon op te treden maar deze medewerker heeft de organisatie inmiddels verlaten. Het college heeft daarom besloten de medewerkers van het team Juridische zaken aan te wijzen als Woo-contactpersoon.

Op dezelfde afdeling worden de Woo-verzoeken, ontvangen, gecoördineerd en afgehandeld. Ter indicatie zijn er vanaf 1 december 2022 reeds 18 Woo-verzoeken binnengekomen. De verzoeken worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Anonimiseren van documenten

In de Woo zijn weigeringsgronden opgenomen op basis waarvan het openbaar maken van informatie achterwege blijft (absolute weigeringsgronden) respectievelijk achterwege kan blijven (relatieve weigeringsgronden). Voor het toepassen de weigeringsgronden wordt er binnen de organisatie gebruik gemaakt van verschillende programma's. Namen, woorden, zinnen en/of alinea's worden dan per document handmatig geanonimiseerd. Naast dat het tijdrovend werk is, is het ook foutgevoelig. Momenteel is I&A bezig om het anonimiseren grotendeels te kunnen automatiseren. Verschillende afdelingen worden betrokken bij de ontwikkeling van deze software en is de verwachting dat er voor de zomerreces mee gewerkt kan worden.

Mindset ambtenaren en bestuurders

De Woo wil zorgen voor een cultuurverandering. Transparantie is van belang binnen een democratie, burgers moeten de overheid kunnen controleren. Ook persoonlijke beleidsopvattingen zijn in principe openbaar in niet tot personen herleidbare vorm. Documenten waarop staat vertrouwelijk betekent bijvoorbeeld niet dat het niet openbaar zou mogen worden gemaakt. Het is daarom van belang om de bewustwording van ambtenaren en bestuurders te vergroten over de openbaar making van documenten, maar ook de onderlinge communicatie en de communicatie naar personen buiten de organisatie.

In het kader van de Woo en de Wet elektronische publicatie (Wep) zullen er voor de organisatie (eenduidige) richtlijnen worden opgesteld over hoe om te gaan met persoonsgegevens. De verwachting is dat het zal plaatsvinden halverwege het jaar 2023.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door de gemeenteraad

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. Als gemeente stellen wij verantwoordingsrapportages op die naar provincie of ministeries/rijk worden gestuurd, omdat zij een toezichthoudende rol hebben. Ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het toezicht door andere overheden soberder, selectiever en risicogerichter plaats moet vinden. Daarbij is ook de ontwikkeling dat vertegenwoordigende organen zoals de gemeenteraad het toezicht uitoefenen op de medebewindstaken die door de colleges worden uitgevoerd.

Toezichtcriteria ontwikkeld in Drenthe voor zelfbeoordeling

Samen met gemeenten in Drenthe zijn op basis van de gewijzigde wetgeving toezichtcriteria ontwikkeld, op basis waarvan een zelfbeoordeling plaats kan vinden over de mate waarin de medebewindstaken voldoende zijn uitgevoerd. Ook is in Drenthe afgesproken dat deze zelfbeoordeling een plek heeft in de P&C-cyclus van de gemeente en op die manier deel uit kan maken van het jaarverslag.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord, en ook is aangegeven wat het belang is van het toezicht:

Monumentenwet

Monumenten	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld.		Ja, de gemeente beschikt over een Structuurvisie Archeologie (2013) en een Structuurvisie Cultuurhistorie (2014). Deze zijn kaderstellend voor de bestemmingsplannen en worden daarin als beschermende dubbelbestemmingen verwerkt.
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn.		Ja, de gemeente beschikt over een monumentencommissie. Deze commissie is (ook) in het afgelopen jaar een aantal keer bijeen geweest en heeft geadviseerd over alle ingediende aanvragen, betreffende diverse gebouwde Rijksmonumenten.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten.		Handhaving is organisatorisch geregeld, maar de personele inzet is beperkt ten opzichte van het gemeentelijke grondoppervlak. Er wordt echter adequaat gereageerd op meldingen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De personele capaciteit voor Cultuurhistorie, Monumentenzorg en Archeologie is uiterst beperkt. Specialistische advisering wordt ingehuurd. De uitvoering op deze taakvelden beperkt zich tot de wettelijke taken bij vergunningsverlening en in ruimtelijke plannen / procedures.

Huisvesting statushouders

Huisvesting statushouders	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de taakstelling op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in.		De taakstelling is niet volledig gerealiseerd. Er zijn 51 statushouders gehuisvest. Een optie is om door middel van flex-woningen de volledige taakstelling te gaan realiseren.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, hierover is contact met de provincie.

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
<p>Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten.</p>		<p>Structuurvisies op het gebied van Cultuurhistorie en Archeologie zijn nog voldoende actueel.</p> <p>Het Structuurplan Tynaarlo dateert echter van 2006. Op dit moment is het proces om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie in gang gezet. Dit in verband met de komst van de Omgevingswet.</p> <p>De vaststelling van de Omgevingsvisie is voorzien in 2023. Dat is ruimschoots op tijd voor het toekomstige ruimtelijk beleid, dat daarna vertaald zal worden in een Omgevingsplan (opvolger van bestemmingsplan / beheers-verordening).</p>
<p>Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten.</p>		<p>In verband met de komst van de Omgevingswet (inwerkingtreding is naar verwachting nu ca. 1-1-2024) is het actualiseren van bestemmingsplannen vanuit financieel oogpunt minder urgent geworden. Indien een bestemmingsplan ouder dan 10 jaar is kunnen nog steeds leges geheven worden voor omgevingsvergunningen.</p> <p>Vanuit het Rijk is geadviseerd om meer energie te steken in het voorbereiden op de komst van de Omgevingswet, dan het actualiseren van oudere bestemmingsplannen.</p>
<p>Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i></p>		<p>Nee</p>

Omgevingswet

Omgeving	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse.		Het gemeentelijk beleid is actueel. In 2020 is het handboek VTH nog geactualiseerd t.a.v. toezicht en handhaving omgevingsrecht. Voor vergunningverlening wordt in Drents verband gesproken over het nieuwe werkproces onder de nieuwe Omgevingswet.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen.		Jaarlijks wordt een programma opgesteld, zo ook voor 2021. Deze is gebaseerd op een risicomatrix.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH.		Het jaarverslag van de werkzaamheden die de RUDD heeft uitgevoerd voor de gemeente Tynaarlo is opgesteld en aan het gemeentebestuur aangeboden.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten.		In het jaarverslag is aangegeven welke doelen zijn behaald, zijn knelpunten benoemd en is aangegeven welke maatregelen er zijn/worden getroffen.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH.		De verordening is vastgesteld door de gemeenteraad.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Archief

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.		In Artikel 16 van de Archiefwet 1995 is een kwaliteitssysteem verplicht. Dit systeem is nu ook opgesteld en wordt uitgerold. De prioriteit ligt bij het zaakstelsel Mozard en richt zich daarna op andere bronnen van informatie.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.		De analoge archieven zijn toegankelijk via de applicatie Maisflexis. De digitale documenten tot 2017 zijn te raadplegen via Maisflexis en vanaf 2017 in het zaakstelsel Mozard. Informatiebeheer gaat ook meer aandacht richten op informatie buiten het zaakstelsel, maar dit is nog niet compleet in kaart gebracht en daarom kunnen we niet spreken van een goed geordende en toegankelijk staat van informatie.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.		De vernietiging van analoge en digitale archiefbescheiden (Maisflexis) heeft t/m het jaar 2021 plaatsgevonden. Het overbrengen van archieven dient nog gedeeltelijk te worden uitgevoerd. In het zaakstelsel is de vernietiging en overbrenging nu lokaal ingericht. De uitvoering zal gaan beginnen in 2023.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen.		Voor de analoge archieven is een goed geoutilleerde archiefbewaarplaats, het plaatsingsplan is nog niet compleet. De opslag van digitale bestanden in Tynaarlo en de uitwijk in Assen wordt op adequate wijze beheerd. De digitale informatie in Mozard en Maisflexis staan beide in de cloud opgeslagen in Eindhoven en Groningen. Voor beide omgevingen zijn bewerkersovereenkomsten afgesloten.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten.		Er wordt gewerkt aan een werkwijze voor informatie buiten het archiefsysteem. Dit zal ervoor zorgen dat het duidelijker wordt waar welke informatie zit en of deze ook worden vernietigd of bewaard volgens de selectielijst. Daarnaast is er ook een programma van eisen opgesteld, met als doel aan te geven waar nieuwe systemen aan moeten voldoen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Extra aandacht is noodzakelijk voor het creëren van een compleet overzicht om te bepalen waar de acties in de informatiehuishouding het eerste nodig zijn.

Impactanalyse corona

Inleiding

In februari 2020 kregen we te maken met de uitbraak van het coronavirus. Deze wereldwijde uitbraak heeft zowel maatschappelijke als economische effecten, waardoor van een crisis kan worden gesproken. Naarmate 2020 en 2021 vorderde zijn de gevolgen van deze crisis steeds meer duidelijk geworden, ook in Tynaarlo. Ook in 2022 waren de gevolgen nog zichtbaar. In deze paragraaf gaan wij dieper in op de effecten en tonen wij de financiële impact van deze effecten in 2022.

Frisse Start

Van de provincie hebben wij in 2021 en 2022, totaal, €100.000 ontvangen voor het geven van financiële steun aan maatschappelijke organisaties om activiteiten te organiseren die de onderlinge betrokkenheid stimuleren na de corona periode. Er zijn in deze 2 jaren meer dan 80 activiteiten georganiseerd in alle kernen van de gemeente, voor oud en jong en op het gebied van welzijn, sport en cultuur. Er is sprake van een kleine overschrijding van ca. €5.000 (dit wordt gedekt door het overschot van op de kostenplaats diverse subsidies Wmo).

Corona steun

Het doel van deze Coronasteun was het behouden van de sociale infrastructuur in onze gemeente. Van het schadeherstelfonds hebben 35 organisaties op het gebied van sport, welzijn en cultuur gebruik gemaakt. Van de tijdelijke regeling voor de culturele sector hebben 11 ondernemers gebruik gemaakt. 8 huisartsenpraktijken hebben een bijdrage ontvangen voor het verminderen van de wachtlijst voor de praktijkondersteuner GGZ. Als gevolg van corona waren de wachtlijsten (te) lang geworden.

Corona gelden

Van het Rijk zijn algemene uitkeringen in het gemeentefonds ontvangen ter compensatie van Coronaschade. Een deel van deze gelden is ingezet voor het behoud van onze sociale basis. Via het schadeherstelfonds en de tijdelijke uitvoeringsregeling culturele sector hebben maatschappelijke organisaties op het gebied van Sport, Cultuur en Welzijn een financiële bijdrage voor extra kosten en gedeelde inkomsten kunnen aanvragen. Daarnaast hebben huisartsen extra middelen kunnen aanvragen om de wachtlijsten voor de praktijkondersteuner GGZ te verkorten. Het budget voor 2020 en 2021 bedroeg € 435.000. Voor het schadeherstelfonds en ondersteuning culturele sector 2020 en 2021 is € 343.278 uitgegeven in 2022. Voorgesteld wordt om dit bedrag middels resultaatbestemming ten laste te brengen van de bestemmingsreserve Corona.

Bestemmingsreserve Corona

Hieronder is het verloop van de bestemmingsreserve Corona in beeld gebracht. Het gaat om de mutaties vanaf het begin tot de corona periode tot en met eind 2022.

Verloopoverzicht bestemmingsreserve Corona	
Toevoegingen:	
Totaal toevoegingen vanuit Corona steunpakketten	3.058.497
Totaal toevoegingen	3.058.497
Onttrekkingen:	
Dekking opschalingskorting	250.000
Frisse start	69.098
Interne organisatie	819.746
Extra inzet POH	66.000
Verkiezingen 2022	40.000
Geweld hoort nergens thuis	27.950
Aanvullend maatsch. krediet Omgevingswet/-visie	150.000
Beheerder MFA Borchkwartier	6.000
Voorgestelde resultaatbestemming jaarrekening 2022 Schadeherstelfonds	343.278
Totaal onttrekkingen	1.772.072
Saldo bestemmingsreserve Corona	1.286.425

Steunpakketten Rijk

Tot dusver heeft het rijk middels een zestal steunpakketten iets meer dan € 3,1 miljoen aan ons overgeheveld. De uitkeringen van deze steunpakketten zijn verdeeld over 2020 t/m 2022. De steunpakketten zijn middels de zogenaamde algemene uitkering en enkele decentralisatie-uitkeringen ontvangen. De gemeenten hebben de volledige vrijheid over de wijze waarop deze middelen worden ingezet. De volgende bedragen zijn ontvangen.

Pakket	Onderwerp	2020	2021	2022
1	Lokale culturele voorzieningen	94.339		
1	Inhaal Jeugd	56.558		
1	Inhaal Wmo	23.668		
1	Toeristen/parkeerbelasting	102.000		
1	Eigen bijdrage Wmo	33.497		
1	Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep	50.830		
1	Mutatie Voorschoolse voorziening peuters	17.006		
2	Schrappen opschalingskorting 2020	112.785		
2	Lokale culturele voorzieningen	92.476		
2	Buurt- en dorpshuizen	22.672		
2	Vrijwilligers organisaties	15.281		
2	Toezicht en handhaving	85.125		
2	Extra kosten verkiezingen	77.069		
2	Precario belasting en markt- en evenementenleges	76.936		
2	Schrappen opschalingskorting 2021		256.464	
3	Continuïteit van zorg (COVID 19) 2020	40.683		
3	Compensatie quarantainekosten 2020	5.181		
3	Aanvullende pakket re-integratiekosten 2020	41.756		
3	Gemeentelijk schuldenbeleid 2020	15.703		
3	Bijzondere bijstand 2020	5.362		
3	Aanvullende pakket re-integratiekosten 2021		96.153	
3	Gemeentelijk schuldenbeleid 2021		32.330	
3	Bijzondere bijstand 2021		11.039	
3	Impuls re-integratie 2021		51.345	
3	Cultuurmiddelen 2021		79.043	
3	Extra kosten verkiezingen 2021		48.252	
4	Perspectief jeugd en jongeren 2020	27.164		
4	Perspectief jeugd en jongeren 2021		25.131	
4	Jongerenwerk 2021		18.174	

Pakket	Onderwerp	2020	2021	2022
4	Mentale ondersteuning 2021		15.231	
4	Activiteiten en ontmoetingen 2021		10.416	
4	Bijzondere bijstand (TONK) 2021		68.254	
4	Afvalverwerking 2021		54.265	
4	Bestrijden eenzaamheid ouderen 2021		88.478	
4	Extra begeleiding kwetsbare groepen 2021		3.874	
4	Mutaties voorschoolse voorziening peuters 2021		10.449	
5	Lokale cultuur 2021		76.870	
5	Buurt- en dorpshuizen 2021		13.457	
5	TONK 2021		204.401	
5	Gemeentelijk schuldenbeleid 2022			30.837
5	Bijzondere bijstand 2022			15.419
5	Aanvullende pakket re-integratie 2022			14.174
5	Impuls re-integratie 2022			41.769
5	Heroriëntatie zelfstandigen 2021		13.353	
6	Continuïteit van zorg: meerkosten jeugd (covid-19)		42.933	
6	Continuïteit van zorg: meerkosten wmo (covid-19)		41.574	
6	Lokaal cultuuraanbod (covid-19)		64.469	
6	inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19)		417.000	
6	Gemeenteraadsverkiezingen 2022			47.949
6	Handhaving quarantaine (covid-19) 2021			583
	inkomstenderving gemeenten 2021 (covid-19)			153.000
Totaal		996.091	1.812.955	303.731

Jaarrekening 2022

Jaarrekening 2022

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Met de jaarrekening wordt via de hoofdstukrekening en de balans met toelichting, de financiële verantwoording afgelegd over het jaar 2022.

De jaarrekening 2022 bestaat uit:

- Hoofdstukrekening
- Balans
- Toelichting op de balans

Hoofdstukrekening

	Primitieve begroting 2022			Begroting na wijziging 2022			Werkelijk 2022			Verschil
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Saldo
0: Bestuur en ondersteuning	851	3.015	-2.165	839	3.703	-2.864	975	3.291	-2.316	548
1: Veiligheid	29	2.414	-2.385	29	2.595	-2.566	66	2.394	-2.328	238
2: Verkeer en vervoer en waterstaat	96	4.316	-4.220	78	4.266	-4.188	123	4.033	-3.910	278
3: Economie	2.697	3.355	-659	2.697	3.663	-966	807	1.832	-1.025	-59
4: Onderwijs	120	4.260	-4.140	401	3.929	-3.527	573	3.725	-3.152	376
5: Sport, cultuur en recreatie	798	7.690	-6.893	867	8.396	-7.529	1.244	7.792	-6.547	981
6: Sociaal domein	8.264	33.381	-25.117	10.434	36.580	-26.145	11.735	34.119	-22.384	3.762
7: Volksgezondheid en milieu	6.349	7.152	-803	6.342	7.473	-1.130	6.380	7.517	-1.138	-7
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.106	7.594	-1.488	6.802	8.779	-1.977	12.110	11.001	1.108	3.085
Algemene dekkingsmiddelen	58.699	2.249	56.451	63.430	1.311	62.119	64.565	1.313	63.252	1.133
Overhead	1.155	10.804	-9.650	1.094	10.928	-9.834	1.177	10.804	-9.627	207
Heffing VPB	0	63	-63	0	807	-807	0	803	-803	5
Bedrag onvoorzien	0	33	-33	0	33	-33	0	0	0	33
Saldo van baten en lasten	85.164	86.327	-1.163	93.013	92.461	552	99.755	88.623	11.131	10.579
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.404	1.241	1.163	4.453	5.006	-552	4.622	5.493	-871	-319
Resultaat			0			0			10.261	10.261

De toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves betreffen alleen de toevoegingen en onttrekkingen die binnen de hoofdstukrekening hebben plaatsgevonden.

Hier zijn dus niet de mutaties tussen de diverse reserves onderling opgenomen. Een totaaloverzicht van alle mutaties in de reserves is opgenomen in bijlage 2 van deze jaarrekening.

EMU- saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Tynaarlo voor 2022 komt uit op € 13,8 miljoen (overschot). Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten € 13,8 miljoen euro hoger zijn dan de uitgaven. Voor 2022 is de individuele referentiewaarde voor de gemeente Tynaarlo vastgesteld op € 3 miljoen.

			JR 2021	JR 2022	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-309	-481	-480	-479	-480	-480
		Uitzettingen	0	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	2.237	10.783	-2.314	0	0	0
		Liquide middelen	-504	286	-82	0	0	0
Overlopende Activa		90	2.730	-916	0	0	0	
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-788	-800	-800	-5.811	8.175	19.162
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	-2.955	-844	4.690	0	0	0
		Overlopende passiva	3.905	4.086	1.842	24.601	5.725	-13.035
EMU-SALDO			1.352	10.876	-7.440	-19.270	-14.380	-6.606
EMU-SALDO referentiewaarde			-2.800	-2.995	-2.995	-3.515	-3.515	-3.515
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			4.152	13.871	-4.445	-15.755	-10.865	-3.091

Balans

Balans per 31 december 2022

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	31.12.2022		31.12.2021	
<u>Vaste activa</u>				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.439		1.206	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	724		585	
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>		2.163		1.791
<i>Materiële vaste activa</i>				
Investerings met een economisch nut	68.882		69.826	
Investerings met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	29.102		28.986	
Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.738		5.717	
<i>Totaal materiële vaste activa</i>		103.722		104.528
<i>Financiële vaste activa</i>				
Kapitaalverstrekkings aan deelnemings	412		412	
Leningen aan woningbouwcorporaties	5.298		5.684	
Leningen aan deelnemings	123		123	
Overige langlopende lenings	1.554		1.649	
<i>Totaal Financiële vaste activa</i>		7.387		7868
Totaal vaste activa		113.272		114.188
<u>Vlottende activa</u>				
<i>Voorraden</i>				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.051		10.640	
<i>Totaal voorraden</i>		10.051		10.640
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>				
Vorderings op openbare lichamen	3.839		3.040	
Overige vorderings	1.822		1.988	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.936		3.785	
<i>Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>		19.597		8.814
<i>Liquide middelen</i>				
Kassaldi	12		7	
Banksaldi	356		75	
<i>Totaal liquide middelen</i>		368		82
<i>Overlopende activa</i>				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	2.354		10	
Overige overlopende activa	6.546		5.906	
<i>Totaal overlopende activa</i>		8.900		5.916
Totaal vlottende activa		38.916		25.452
TOTAAL ACTIVA		152.188		139.639

PASSIVA	31.12.2022		31.12.2021	
<u>Vaste passiva</u>				
<i>Eigen vermogen</i>				
Algemene reserve	24.966		15.569	
Bestemmingsreserves	38.268		42.465	
Resultaat na bestemming	10.261		4.329	
<i>Totaal eigen vermogen</i>		73.495		62.364
<i>Voorzieningen</i>				
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.876		3949	
Voorziening ter egalisering van de kosten	1.507		613	
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	5.780		6.181	
<i>Totaal voorzieningen</i>		12.163		10.742
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	52.374		53.174	
<i>Totaal vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>		52.374		53.174
Totaal vaste passiva		138.032		126.280
<u>Vlottende passiva</u>				
<i>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.</i>				
Banksaldi	0		1.548	
Overige schulden	4.466		3.761	
<i>Totaal netto-vlottende schulden korter dan één jaar.</i>		4.466		5.310
<i>Overlopende passiva</i>				
Vooruitontvangen bedragen betreffende uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	3.658		2.275	
Overige vooruitontvangen bedragen	6.032		8	
Overige overlopende passiva			5.767	
<i>Totaal overlopende passiva</i>		9.690		8.049
Totaal vlottende passiva		14.156		13.359
TOTAAL PASSIVA		152.188		139.639

Het risicodragend bedrag voor de Gemeente Tynaarlo met betrekking tot gegarandeerde geldleningen bedraagt ultimo 2022 € 31.472.500

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december 2022

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa hebben ultimo 2022 een waarde van ongeveer € 113,3 miljoen en zijn onderverdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa. De netto investeringen in de vaste activa bedroegen in 2022 ongeveer € 2,4 miljoen inclusief verminderingen, voorzieningen en bijdragen van derden. Op de vaste activa werd in 2022 voor een bedrag van ongeveer € 3,3 miljoen afgeschreven en afgelost.

De vaste activa bestaat uit:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
Immateriële vaste activa	2.162.662	1.791.252
Materiële vaste activa	103.722.203	104.528.283
Financiële vaste activa	7.388.233	7.868.129
	<u>113.273.098</u>	<u>114.188.155</u>

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2022:

	<u>Boekwaarde 1-1-2022</u>	<u>Vermeer- deringen</u>	<u>Vermi- deringen</u>	<u>Bijdragen derden</u>	<u>Afschrij- vingen</u>	<u>Boekwaarde 31-12-2022</u>
	€	€	€	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden.	1206.269	288.583	0	0	56.137	1.438.715
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	584.984	322.122	183.159	0	0	723.947
	<u>1.791.252</u>	<u>610.705</u>	<u>183.159</u>	<u>0</u>	<u>56.137</u>	<u>2.162.662</u>

Eventuele voorbereidings- en of aanloopkosten voor nieuwe en of toekomstige ontwikkelingen mogen worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in: investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het onderstaande overzicht geeft dat onderscheid van de materiële vaste activa weer.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
Investerings met economisch nut	68.882.052	69.825.675
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	29.102.124	28.985.823
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	5.738.027	5.716.785
	<u>103.722.203</u>	<u>104.528.283</u>

Er zijn geen materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven.

Investerings met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een economisch nut gedurende 2022.

	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Mutaties voorziening	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2022
	€	€	€	€	€	€
Gronden en terreinen	14.743.193	0	0	0	0	14.743.193
Woonruimten	49.915	0	0	0	0	49.915
Bedrijfsgebouwen	49.545.404	1.730.601	883.030	0	1.431.773	48.961.202
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	3.676.111	25.825	0	0	102.685	3.599.251
Vervoermiddelen	1.462.793	43.865	0	0	237.024	1.269.634
Machines, apparaten en installaties	25.266	6.290	0	0	25.266	6.290
Overige materiële vaste activa	322.993	0	0	0	70.426	252.567
	69.825.675	1.806.581	883.030	0	1.867.174	68.882.052

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Gronden en terreinen

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden aan het begin van het jaar, de mutaties, evenals de totale afwaardering weergegeven strategische gronden (voorheen NIEGG).

	Saldo per 31-12-2021 voor afwaardering	Mutaties 2022	Saldo per 31-12-2022	Afwaardering totaal	Saldo per 31-12-2022 na afwaardering
Gronden zonder kostprijsberekening					
Dagmavo Paterswolde	-34.026		-34.026		-34.026
Verspreide gronden	307.380		307.380		307.380
Vriezerbrug-Zuid (v.h. Onlandweg)	3.855.758		3.855.758	1.952.459	1.903.299
Loopstukken, fase 2	473.314		473.314	275.605	197.709
De Bronnen	6.038.494		6.038.494	4.716.301	1.322.193
Tienelswolde	86.800		86.800		86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048		375.048		375.048
Aankoop gronden Leyten	6.884.671		6.884.671	2.900.000	3.984.671
Goudenregenlaan Zuidlaren	38.363		38.363		38.363
Broekveldt	792.966		792.966	766.559	26.407
Percelen Brongebied	2.284.532		2.284.532	2.014.466	270.066
Totaal	21.103.299	0	21.103.299	12.625.390	8.477.909

In de volgende tabel is het verloop van de voorziening afgewaardeerde gronden weergegeven.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2022	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2022
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	0	1.952.459
Broekveldt	766.559	0	0	766.559
Loopstukken 2e fase	275.605	0	0	275.605
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
HaGronden De Bronnen	4.716.301	0	0	4.716.301
Vries Zuid	239.557	0	239.557	0
Gronden PBH	2.900.000	0	0	2.900.000
	12.864.947	0	239.557	12.625.390

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond.

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2022 is met ruim € 239.000 verlaagd naar circa 12,6 miljoen. Doordat er een positief resultaat wordt voorzien in de grondexploitatie Vries Zuid, kan de eerder gevormde voorziening voor dit project vrijvallen.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen gedurende 2022.

	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
	€	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen	208.526	0	0	0	11.419	197.107
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	28.152.729	741.177	0	0	614.404	28.279.502
Overige materiële vaste activa	624.568	40.648	0	0	39.701	625.515
	28.985.823	781.825	0	0	665.524	29.102.124

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gedurende 2022.

	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2022
	€	€	€	€	€	€
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	3.688.976	168.476	0	0	148.673	3.708.779
Machines, apparaten en installaties	2.027.809	97.939	0	0	96.500	2.029.248
	5.716.785	266.415	0	0	245.173	5.738.027

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Er is geen voorziening voor eventuele oninbaarheid in mindering gebracht. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de mutaties in de financiële vaste activa die zich gedurende 2022 hebben voorgedaan.

	Boekwaarde 1-1-2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2022
	€	€	€	€	€
Kapitaalverstrekkingen aan:					
deelnemingen	412.061	0	0	0	412.061
Leningen aan:					
Woningbouwcorporaties	5.683.757	0	0	385.340	5.298.417
Deelnemingen	123.422	0	0	0	123.422
Overige langlopende leningen	1.648.890	0	0	94.556	1.554.333
	7.868.129	0	0	479.896	7.388.233

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waardecorrectie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt. In de paragraaf Grondbeleid is een nadere toelichting opgenomen met betrekking tot de in exploitatie genomen gronden. De initiatieven zijn vanaf 2018 opgenomen onder de overlopende activa als 'nog te verhalen kosten'

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.051.006	10.639.715
	10.051.006	10.639.715

In exploitatie genomen gronden

De gemaakte kosten voor de in exploitatie genomen gronden mogen worden geactiveerd omdat een grondexploitatie geen eenjarig proces is. Indien de verwachting is dat de geactiveerde kosten niet volledig kunnen worden terugverdiend, dient dit gedeelte onmiddellijk te worden afgewaardeerd en of als verlies te worden genomen.

In de volgende tabel wordt het boekwaardeverloop weergegeven van de projecten in exploitatie.

	Boekwaarde 1-1-2022	Uitgaven	Ontvangsten	Winstneming 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Ter Borch	5.091.704	2.745.294	6.603.388	1.665.379	2.898.989
Zuidoevers Zuidlaardermeer	-201.635	115.946		15.292	-70.397
Vriezerbrug bedrijventerrein	885.606	15.452		-13.875	887.183
Business Park Ter Borch	3.979.738	566.529	104.140	0	4.442.127
Groote Veen	-521.000	14.426	152.893	229.731	-429.735
Vries Zuid	1.405.301	1.544.818	668.155	40.875	2.322.839
Totaal	10.639.715	5.002.465	7.528.576	1.937.402	10.051.006

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten alle positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2022). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2021, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van circa € 7,9 miljoen op contante waarde en € 8,5 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Voorzien resultaat op contante waarde	Voorzien resultaat op eindwaarde
Ter Borch	9.090.726	15.877.040	5.523.643	5.933.469
Business Park Ter Borch	13.505.887	18.697.773	715.350	796.421
Zuidoevers Zuidlaardermeer	63.234	0	21.959	22.223
Vriezerbrug bedrijventerrein	85.321	1.014.030	26.390	27.351
Groote Veen	361.777	0	294.305	297.837
Vries Zuid	2.510.850	6.111.673	1.318.414	1.433.228
Totaal	25.617.795	41.700.516	7.900.061	8.510.529

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Saldo per 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
			per 31-12-2022	per 31-12-2021
	€	€	€	€
Vorderingen op openbare lichamen	3.838.883	0	3.838.883	3.040.584
Overige vorderingen	1.919.887	97.539	1.822.348	1.987.775
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.936.197	0	13.936.197	3.785.458
	19.694.967	97.539	19.597.428	8.813.818

Het saldo van de vorderingen op openbare lichamen heeft voornamelijk betrekking op het BTW compensatiefonds.

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. De drempel betreft 2% van het begrotingstotaal maar minimaal € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt een drempel voor 2022 van € 1.700.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2022	€ - 1.810.285
2 ^e kwartaal 2022	€ - 948.177
3 ^e kwartaal 2022	€ - 815.409
4 ^e kwartaal 2022	€ - 851.858

Liquide middelen

	31-12-2022	31-12-2021
Kassaldi	12.385	6.527
Banksaldi	355.452	75.282
	367.837	81.809

Overlopende activa

De overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	2.353.907	10.200
Overige overlopende activa	6.545.827	5.906.234
	<u>8.899.734</u>	<u>5.916.434</u>

Nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 1-1-2022	Toe- voeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
	€	€	€	€
Rijksbijdrage SPUK Opvang Oekraïne	0	2.353.907	0	2.353.907
Kwaliteitsimpuls recreatief fietsnetwerk Drenthe	10.200	0	10.200	0
	<u>10.200</u>	<u>2.353.907</u>	<u>10.200</u>	<u>2.353.907</u>

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa zijn onder te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Vooruitbetaalde bedragen	1.154.875	1.683.670
Afvalstoffenheffing	1.159.838	1.343.137
Beschermd wonen	1.648.714	1.159.845
Algemene uitkering	688.945	353.686
Afrekening WPDA TOZO	502.864	0
Toeristenbelasting	416.732	443.225
Afrekeningen jeugd en WMO	325.088	
Vergoeding en exploitatiebijdrage	173.834	0
Rente en aflossing verstrekte leningen	101.681	0
Wecycle/Afvalfonds	98.203	82.366
Subsidie	65.000	71.000
OZB	74.273	44.767
Overige overlopende activa	56.513	0
Rente Schatkistbankieren	48.965	0
Afrekening NMD	27.316	0
Nog te verhalen kosten	2.986	34.362
Rioolheffing	0	28.359
Dividendbelasting	0	21.526
PGB begeleiding	0	19.800
Afrekening WPDA	0	560.033
Forensenbelasting	0	70.457
	<u>6.545.827</u>	<u>5.916.234</u>

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is te verdelen in de volgende posten:

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
Algemene reserves	24.966.069	15.569.232
Bestemmingsreserves	38.268.485	42.465.083
Resultaat na bestemming	10.260.574	4.329.429
	<hr/>	<hr/>
	73.495.128	62.363.744

Algemene reserves

Het verloop van de algemene reserves in 2022 wordt in het onderstaande overzicht per reserve weergegeven.

	<u>Saldo per 1-1-2022</u>	<u>Best. Resultaat 2021</u>	<u>Toe- voeging</u>	<u>Ont- trekking</u>	<u>Saldo 31-12-2022</u>
	€	€	€	€	€
Algemene reserve calamiteiten	7.897.395	0	0	0	7.897.395
Algemene reserve grote investeringen	7.671.857	3.343.315	6.549.227	495.725	17.068.674
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	15.569.252	3.343.315	6.549.227	495.725	24.966.069

Een deel van deze Algemene reserves is vrij besteedbaar.

Voor 2023 liggen er al claims op deze reserve voor € 3.322.000. Daar staan ook stortingen tegenover ten bedrage van bijna € 2.153.000.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de totale bestemmingsreserves in 2022 wordt in het onderstaande overzicht weergegeven. De mutaties van de verschillende bestemmingsreserve worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

	<u>Saldo per 1-1-2022</u>	<u>Best. Resultaat 2021</u>	<u>Toe- voeging</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Saldo 31-12-2022</u>
	€	€	€	€	€
Bestemmingsreserves	42.465.083	986.000	2.498.154	7.680.752	38.268.485
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	42.465.083	986.000	2.498.154	7.680.752	38.268.485

Voorzieningen

Voorzieningen zijn in grote lijnen gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen. c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen dubieuze debiteuren € 97.539 (v.j. € 76.649), voorziening egalisatie initiatieven € 100.707 (v.j. € 103.745), voorziening afwaardering gronden € 12.625.390 (v.j. € 12.864.947) zijn verantwoord onder de vlottende activa. De overige voorzieningen zijn als volgt onder te verdelen:

	Saldo per 1-1-2022	Toevoeging	Aanwending	Saldo per 31-12-2022
	€	€	€	€
Voorziening voor verplichtingen en risico's	3.948.603	1.798.663	871.013	4.876.253
Voorziening ter egalisatie van de kosten	612.711	947.641	53.215	1.507.137
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	6.181.177	431.886	832.957	5.780.106
	10.742.491	3.178.190	1.757.185	12.163.496

De mutaties van de verschillende voorzieningen worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2022.

	Saldo 1-1-2022	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
	€	€	€	€
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	53.173.903	0	799.439	52.374.464
	53.173.903	0	799.439	52.374.464

De vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De totale rentelast voor het jaar 2022 met betrekking tot bovenstaande leningen bedraagt € 1.313.307.

In 2023 wordt € 5.812.000 op deze leningen afgelost.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

De waardering van de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde. Deze schulden kunnen als volgt onderverdeeld worden.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Banksaldi	0	1.548.319
Overige schulden	4.465.910	3.761.521
	4.465.910	5.309.840

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Vooruitontvangen bedragen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	3.657.792	2.274.742
Overige overlopende passiva	6.032.075	5.774.592
	9.689.867	8.049.334

Vooruitontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 31-12-2021	Toe- voeging	Vrij- gevallen	Saldo 31-12-2022
	€	€	€	€
Impuls Volkshuisvesting	117.429	0	0	117.429
OAB bijdrage	151.980	64.000	215.980	0
Dorpsinitiatieven	43.748	0	0	43.748
Aanleg rolstoelvriendelijke bushaltes	50.196	0	0	50.196
Gebiedsgericht werken	33.560	0	0	33.560
Culturele impuls	41.767	0	0	41.767
Instandhouding monumenten (BRIM)	29.743	0	0	29.743
Activiteiten 75 jaar Vrijheid	28.000	0	0	28.000
Haltevoorziening A28-N386	17.950	0	0	17.950
Beter benutten Drenthe	11.807	0	11.807	0
SPUK Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	21.009	0	21.009	0
SPUK Sport 2021	990.226	0	0	990.226
Spuk verhuur sportaccomodaties	220.043	0	220.043	0
Vergoeding onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers	129.044	204.375	0	333.419
Spreiding en toegankelijkheid bibliotheek	100.000	0	100.000	0
Nationaal programma onderwijs	45.973	226.062	15.914	256.121
Rijkssubsidie tbv ventilatie en duurzaamheid schoolgebouwen	91.128	0	0	91.128
Sisa Corona toegangsbewijs	69.996	0	48.000	21.996
SPUK Sportakkoord	45.142	0	45.142	0
Preventie 2022, ministerie van VWS	20.000	0	20.000	0
Subsidie voor buurt- en dorpshuizen	16.000	0	16.000	0
Inburgeringstrajecten wet inburgering	0	213.150	79.610	133.540
Onderwijsroute	0	29.165	0	29.165
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	0	25.438	19.800	5.638
Spuk Sport 2022	0	734.089	0	734.089
Energiearmoede	0	578.563	0	578.563
Kansen voor kinderen	0	15.113	0	15.113
HAR-middelen	0	46.400	0	46.400
Schoolpleinrevolutie	0	60.000	0	60.000
	2.274.742	2.196.355	813.305	3.657.792

Het betreft vooruitontvangen bedragen van Nederlandse overheidslichamen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel staan de contracten met de looptijd van 1 jaar of langer met een bedrag van € 40.000 of meer.

Crediteurernaam	Omschrijving
SITA Recycling Services	Huishoudelijk afval
Connexion Taxi Services B.V.	Doelgroepen- en leerlingenvervoer / Publiek vervoer
De Vrije Energie Producent B.V.	Elektriciteit
ATTERO B.V.	GFT, kunststof, restafval
Stichting Icare	JGZ 0-4 jaar, rijksvaccinatieprogramma en homestart
Holstein B.V.	Maaien gazons
Raet B.V.	Personeels- en salarissysteem
PinkRocade Local Government	Civision, Iburgerzaken, Makelaarssuite
Gemeenschappelijke Regeling Gemeente	Schuldhelpverlening
Stichting Neie Naober	Welzijnswerk
Vandervalk+Degroot	Kolken en gemalen
Stichting MEE Drenthe	Onafhankelijke clientondersteuning, deelname in wijkteam, logeerkring
Stetech Service en Onderhoud B.V.	Herstel gemeentelijke gebouwen, Borchkwartier, De Kamp, herstel en onderhoud e-installaties en w-installaties
Aon Nederland Makelaars in Assurant	Verzekeringen kunst, wagenpark, ongevallen
Bouma Sport & Groen B.V.	Onderhoud sportvelden
Achmea Schadeverzekeringen N.V.	Aansprakelijkheidsverzekering
Timmer- en aannemersbedrijf G. Geer	Bouwkundig onderhoud gemeentelijke gebouwen en diverse projecten
BDO Audit & Assurance B.V.	Accountantsdiensten
Bechtle direct B.V.	Microsoft licenties
N.V. Area Reiniging	Bijdrage Markerein 2021
PlasBossinade Advocaten N.V.	Juridische dienstverlening
Aon Nederland C.V.	Brandverzekering, fee makelaar
Enexis B.v.	Netwerk electra
Estheticon	Planeconomie Ter Borch en Groote Veen
ICO Centrum voor Kunst en Cultuur B	Cultuureducatie
SJ-Solutions B.V.	Vervangen en onderhoud ICT Infrastructuur
EG Noord B.V.	Schoonmaak mfa Yde en mfa Borchkwartier, gymzalen en sporthallen
Gom Schoonhouden	Schoonmaak gemeentehuis
Nedasco Financiële Diensten B.V.	WGA verzekering
Oliecentrale Nederland	Brandstoffen
Roxit B.V.	Gebruiksrecht Squit
Gemnet B.V.	Secure internet diensten
CSN Groep B.V.	VMWare, citrix support, software service
Groentotaal A. de Boer Assen	Groenonderhoud Eelderwolde en aantal maaiklussen
Mozard B.V.	Zaaksysteem
Recycling De Mieden B.V.	Inname gras, bladafval, biomassa
Vodafone Libertel B.V.	Telefonie
Renewi Nederland B.V.	Klein gevaarlijk afval (kca)
Doorenbos Feestverlichting	Voorzieningen jaarmarkten
Olie Distributie Noord Beheer B.V.	Brandstoffen

Crediteurennaam	Omschrijving
Bidfood	bevoorrading kantines sporthallen en dorpshuizen
Crowd Safety Company	Beveiliging opvanglocaties Oekraïne
Stichting Yorneo	Jeugd WMO
Accare	Jeugd WMO
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	Jeugd WMO
OCRN	Jeugd WMO
Ambiq	Jeugd WMO
Horizon Begeleiding B.V.	Jeugd WMO
Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen	Jeugd WMO
De Ruimte	Jeugd WMO
Zorg Anders B.V.	Jeugd WMO
Veni Etinam B.V.	Jeugd WMO
Mentaal Beter Cure BV	Jeugd WMO
Stichting Elker	Jeugd WMO
Molendrift BV	Jeugd WMO
Coöperatie Dichtbij U.A.	Jeugd WMO
De Buurderij Balloo	Jeugd WMO
Gezinshuis de Beuk	Jeugd WMO
Mindcare Assen	Jeugd WMO
CBP Het SamenHuis B.V.	Jeugd WMO
Stichting GGZ Drenthe	Jeugd WMO
William Schrikker Gezinsvormen (vh Pleegzorg)	Jeugd WMO
William Schrikker Groep Jeugdbescherming en Reclassering	Jeugd WMO
Lentis BV	Jeugd WMO
Het Maathuis	Jeugd WMO
Stichting Koninklijke Visio	Jeugd WMO
Stichting De Zijlen	Jeugd WMO
Inter-Psy	Jeugd WMO
Timpaan Support (dyslexie)	Jeugd WMO
Helping Hands	Jeugd WMO
Ko-Bus BV	Jeugd WMO
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	Jeugd WMO
CURA XL BV	Jeugd WMO
Regionaal instituut voor dyslexie	Jeugd WMO
MIEP	Jeugd WMO
Zorgaanb. Zorggroep Drenthe	Jeugd WMO
De Zorgzaak	Jeugd WMO
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	Jeugd WMO
De Nieuwe Zorg Thuis	Jeugd WMO
Lentis BV	Jeugd WMO
Stichting Humanitas DMH	Jeugd WMO
Zorgaanbieder BeterThuis Wonen Thuiszorg	Jeugd WMO
Allerzorg (ZORGassist)	Jeugd WMO
Groenzorg Norg	Jeugd WMO

Crediteurenaam	Omschrijving
BiOns BV	Jeugd /WMO
Praktijk atelier Ilona Molenaar	Jeugd /WMO
Scouting Coaching & Detachering B.V.	Jeugd /WMO
Veni Etinam B.V.	Jeugd /WMO
Stichting BEZINN	Jeugd /WMO
Stichting Icare	Jeugd /WMO
St. 's Heeren Loo Zorggroep - regio De Noorderbrug	Jeugd /WMO
Buurdiensten Nederland BV	Jeugd /WMO
Effect Thuisbegeleiding (vh Inter-Psy Begeleidt)	Jeugd /WMO
ZorgClub (Vesdel Zorg B.V.)	Jeugd /WMO

Gegarandeerde geldleningen

	Hoofdsom	Saldo 1-1-2022	Saldo 31-12-2022	Deel van saldo toegekend aan de gemeente	Dekking %	Risico- dragend
	€	€	€	€		€
Gegarandeerde geldleningen als achtervang	181.452.000	86.160.000	176.502.000	38.945.000	50%	19.472.500
Gegarandeerde geldleningen als garant	12.000.000	12.000.000	12.000.000	12.000.000	100%	12.000.000
	193.452.000	98.160.000	188.502.000	50.945.000		31.472.500

WNT

De WNT is van toepassing op Gemeente Tynaarlo. Het voor Gemeente Tynaarlo toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 voor leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2022 bedragen x € 1 Functiegegevens	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	90.152	73.335
Beloningen betaalbaar op termijn	15.410	11.323
<i>Subtotaal</i>	<i>105.562</i>	<i>84.658</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	105.562	84.658
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2021 bedragen x € 1	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 26/09 27/09 - 31/12	27/09 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	74.341	18.346
Beloningen betaalbaar op termijn	12.329	2.817
<i>Subtotaal</i>	<i>86.670</i>	<i>21.163</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	54.970
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	86.670	21.163
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Financiële details

Totaaloverzicht kredieten

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 302023092 Openbare verlichting 2022	535.825,00	316.323,82	97.939,14	414.262,96	121.562,04	Project loopt door, laatste activiteiten zijn voorbereid en worden naar verwachting begin 2023 afgerond.	Nee
* 306010406 Verbouw de Notenkraker	150.000,00	140.000,00	0,00	140.000,00	10.000,00	Het project moet nog opgeleverd worden. Indien uitgevoerd volgens vereisten, dan wordt de laatste termijn overgemaakt. Hiervoor is binnenkort een afsluitend overleg.	Nee
* 306010407 Krediet Cultuurhuis Eelde-Paterswolde	130.251,00	129.987,06	126,80	130.113,86	137,14	Gereed	Ja
* 306010413 Vegetatiedak MFA Borchkwartier	310.000,00	0,00	4.149,00	4.149,00	305.851,00	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee
* 307040600 Duurzaamheidsaanpassingen gem Gebouwen	112.000,00	116.534,83	4.656,76-	111.878,07	121,93	Gereed	Ja
* 307040656 LED en PV gemeentehuis	225.260,00	0,00	71.748,72	71.748,72	153.511,28	In uitvoering	Nee
* 307040657 Led en PV SH De kamp	233.000,00	0,00	0,00	0	233.000,00	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee
* 307040658 Led BG de Duinen	3.000,00	0,00	0,00	0	3.000,00	In uitvoering	Nee
* 307040659 Led en PV Aula Paterswolde	7.500,00	0,00	0,00	0	7.500,00	Aangehouden in verband met mogelijke verkoop.	Nee
* 307040660 Led BG Vries	3.000,00	0,00	937,51	937,51	2.062,49	In uitvoering	Nee
* 307040661 Led en PV Aula Walakkers	64.000,00	0,00	0,00	0	64.000,00	Aangehouden in verband met mogelijke verkoop.	Nee
* 307040662 Generator en Led Molden de Zwaluw	118.000,00	0,00	579,76	579,76	117.420,24	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee
* 307040663 Led Molen de Boezemvriend	3.000,00	0,00	623,03	623,03	2.376,97	In uitvoering	Nee
* 307040664 Led Toren Zuidlaren	12.000,00	0,00	0,00	0	12.000,00	In uitvoering	Nee
* 307040665 Led Toren Vries	12.000,00	0,00	0,00	0	12.000,00	In uitvoering	Nee
* 307040666 Led en PV MFA Borchkwartier	678.000,00	0,00	0,00	0	678.000,00	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee
* 307040667 Led en PV MFA Yders Hoes	253.000,00	0,00	0,00	0	253.000,00	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee
* 307040668 PV MFA Zeijen Hoogte	189.000,00	0,00	0,00	0	189.000,00	Werkzaamheden in voorbereiding.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 301010630 Wijkpost Eelde	150.000,00	0,00	0,00	0	150.000,00	Aangehouden in verband met mogelijke verkoop.	Nee
* 300040603 Optimaliseren klimaatbeheerssysteem	150.000,00	9.408,00	50.602,06	60.010,06	89.989,94	In uitvoering	Nee
* 300040604 Verzwaren el. installatie gemeentehuis	100.000,00	0,00	33.509,72	33.509,72	66.490,28	In uitvoering	Nee
* 300040605 Uitbreiden vegetatiedak gemeentehuis	15.660,00	0,00	0,00	0	15.660,00	In uitvoering	Nee
* 307046000 Sanering loc. Wijk & Boerma	1.000.000,00	0,00	950.000,00	950.000,00	50.000,00	We dragen financieel bij aan de bodemsanering van het terrein Van Wijk en Boerma. De ngrondsanering kan nog enkele jaren duren, waarna het project financieel wordt afgerond. De gemeentelijke bijdrage kan dan definitief worden vastgesteld.	Nee
* 308013600 Maats.Kr Omgevingswet / omgevingsvisie	1.280.000,00	810.509,57	238.135,84	1.048.645,41	231.354,59	In 2023 worden kosten gemaakt voor de invoering van de Omgevingswet. De inwerkingtreding wordt verwacht op 1 januari 2024. In de jaren erna zijn er vooral investeringen nodig om een gemeentebreed Omgevingsplan voor te bereiden.	Nee
* 308016000 Vitaal platteland	552.588,00	529.114,06	0,00	529.114,06	23.473,94	project loopt door in 2023 en zal dan verwachting afgerond worden.	Nee
* 308016500 Transferium de Punt	650.000,00	0,00	0,00	0	650.000,00	Onder dit krediet valt het aanpassen naar de Ronde westkant A28.	Nee
* 308020352 Uitwerking Centrumontwikkeling Zuidlare	500.000,00	262.760,48	183.158,67-	79.601,81	420.398,19	Werkzaamheden lopen door in 2023	Nee
* 308020353 voorber. kr. Woningbouwontw PBH	1.600.000,00	0,00	0,00	0	1.600.000,00		
* 304021404 Sloop 't Punthoes en Bladergoenschool	1.017.000,00	28.346,48	390.863,95	419.210,43	597.789,57	Punthoes is gesloopt. Bladergroenlocatie moet nog.	Nee
* 304023200 Infrakosten OBS de Vijverstee Perm.	83.252,00	31.747,29	0,00	31.747,29	51.504,71	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023222 Tijdelijke uitbreiding OBS de Veenvlind	118.000,00	12.592,81	25.488,34	38.081,15	79.918,85	Het krediet kan afgesloten worden.	Ja

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 304023223 Onderwijshuisvesting Menso Altingschool	392.878,00	392.878,00	0,00	392.878,00	0,00	Budget beschikbaar gesteld aan school, moet nog wel worden uitgevoerd en verantwoord.	Nee
* 304023224 Uitbreiding OBS de Veenvlinder	620.013,00	88.609,13	260,11	88.869,24	531.143,76	Afsluiten, na verrekening tijdelijk-permanent met Stichting Baasis.	Nee
* 304023225 Uitbreiding Oelebred	200.988,00	0,00	158.986,64	158.986,64	42.001,36	Infra gereed	Ja
* 304023226 Uitbreiding RK Mariaschool	279.256,00	1.769,63	3.751,00	5.520,63	273.735,37	Het krediet kan afgesloten worden.	Ja
* 304023327 De Schuthoek Flexibele schil	226.392,00	0,00	0,00	0	226.392,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023289 2efase tijdelijke huisvesting Ter Borch	503.000,00	463.349,92	0,00	463.349,92	39.650,08	Sloopkosten moeten blijven staan.	Nee
* 304023300 BS Jong Laren (ver)nieuwbouw	2.396.053,00	0,00	0,00	0	2.396.053,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023301 BS Jong Laren flexibele schil	317.624,00	0,00	0,00	0	317.624,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023302 BS Jong Laren Sloop, Asbest, Boekwaarde	187.104,00	0,00	0,00	0	187.104,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023303 De lichtkring (Ver)nieuwbouw	1.827.025,00	0,00	186.725,00	186.725,00	1.640.300,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023304 De lichtkring flexibele schil	253.282,00	0,00	0,00	0	253.282,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023305 De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekwaarde	356.815,00	0,00	351.510,63	351.510,63	5.304,37	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023306 De Schuthoek (Ver)nieuwbouw	1.906.877,00	0,00	0,00	0	1.906.877,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023307 De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekwaarde	233.531,00	0,00	0,00	0	233.531,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023308 De Tol (Ver)nieuwbouw	3.818.090,00	0,00	334.972,19	334.972,19	3.483.117,81	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023309 De Tol flexibele schil	608.262,00	0,00	0,00	0	608.262,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023310 De Tol Sloop, Asbest, Boekwaarde	520.287,00	0,00	0,00	0	520.287,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023311 Schuilingsoord (Ver)nieuwbouw	3.428.554,00	307.070,70	0,00	307.070,70	3.121.483,30	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023312 Schuilingsoord flexibele schil	553.912,00	0,00	0,00	0	553.912,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023313 Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekwaard	621.783,00	0,00	368.393,95	368.393,95	253.389,05	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023314 De Zuidwester (Ver)nieuwbouw	2.153.462,00	0,00	0,00	0	2.153.462,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023315 De Zuidwester flexibele schil	311.591,00	0,00	0,00	0	311.591,00	Project loopt door in 2023	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 304023316 De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekwaarde	99.536,00	0,00	0,00	0	99.536,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023317 Het Stroomdal (Ver)nieuwbouw	1.840.340,00	1.999.807,00	155.759,00-	1.844.048,00	3.708,00-	Project is afgerond in 2022 en kan afgesloten worden.	Ja
* 304023318 Het Stroomdal flexibele schil	213.739,00	0,00	213.739,00	213.739,00	0,00	Project is afgerond in 2022 en kan afgesloten worden	Ja
* 304023319 Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekwaarde	96.286,00	33.134,02	0,00	33.134,02	63.151,98	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023321 Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekwaarde	660.651,00	0,00	0,00	0	660.651,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023330 Infra (ver)nieuwbouw Schuilingsoord	200.000,00	0,00	0,00	0	200.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023331 Infra (ver)nieuwbouw De Zuidwester	150.000,00	0,00	0,00	0	150.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023332 Infra (ver)nieuwbouw Het Stroomdal	125.000,00	0,00	0,00	0	125.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023333 Infra (ver)nieuwbouw De lichtkring	100.000,00	0,00	1.149,50	1.149,50	98.850,50	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023334 Infra (ver)nieuwbouw De Tol	200.000,00	0,00	0,00	0	200.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023335 Infra (ver)nieuwbouw Jonglaren	150.000,00	15.167,35	2.922,15	18.089,50	131.910,50	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023336 Infra (ver)nieuwbouw De schuthoek	100.000,00	0,00	0,00	0	100.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 304023340 Onderwijshuisvestingsprogramma	2.300.773,00	0,00	0,00	0	2.300.773,00	Betreft vervangende nieuwbouw Mariaschool, bedrag klopt niet met beschikking is €2.413.970, bouw start in 2023	Nee
* 304025120 Mtsch.kr tijdelijke huisv. tijdens bouw	1.000.000,00	619.940,82	41.530,31	661.471,13	338.528,87	Loopt nog tot circa 2027	Nee
* 305026201 Mtsch.kr. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	253.269,00	0,00	23.058,34	23.058,34	230.210,66	In uitvoering	Nee
* 305026202 Gym de Ludinge Sloop, Asb., BW	99.825,00	0,00	0,00	0	99.825,00	Later in planning	Nee
* 305026203 Goudenregent Sloop, Asbest, BW	99.825,00	2.104,69	0,00	2.104,69	97.720,31	In uitvoering	Nee
* 305026204 Sporthal Wenaker + Metahal	11.223.820,00	6.606,45	50.646,43	57.252,88	11.166.567,12	In uitvoering	Nee
* 305026205 Gymzaal Centrum Zuidlaren	1.812.580,00	0,00	0,00	0	1.812.580,00	Later in planning	Nee
* 305026206 Nieuwbouw Gymzaal Goudenregenlaan	1.812.580,00	21.102,88	0,00	21.102,88	1.791.477,12	In uitvoering	Nee
* 304023217 Nieuwbouw Sporthal Groote Veen	6.345.625,00	6.230.530,41	11.208,23	6.241.738,64	103.886,36	Gereed	Ja

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 305025058 Aanleg onderbouw hockey en korfbal	136.290,00	0,00	0,00	0	136.290,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025059 Nieuwbouw Kantine	434.000,00	0,00	1.210,00	1.210,00	432.790,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025060 Nieuwbouw kleedkamer	388.000,00	0,00	0,00	0	388.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025061 Sloop opstal Hockey en Korfbal	50.000,00	0,00	0,00	0	50.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025062 Aanleg jeu de Boules en verleggen scate	599.750,00	0,00	0,00	0	599.750,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025063 Procedurekosten aanpassing Zuidlaren	40.000,00	0,00	10.793,08	10.793,08	29.206,92	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025064 Infra Sport Zuid Es	590.250,00	1.530,82	37.306,66	38.837,48	551.412,52	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025065 Aanleg bovenbouw en verlichting	276.710,00	0,00	0,00	0	276.710,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 305025066 Renovatie & Overdracht Kleedgebouw + le	350.000,00	65.890,17	19.692,76	85.582,93	264.417,07	De renovatie van de kantine is gedaan, waarvoor 25k beschikbaar was. Er is een overschrijding geweest in kosten van 15k. De renovatie van het kleedgebouw moet nog grotendeels gebeuren. Hiervoor is 320k beschikbaar, waarvan het eerste voorschot van 45k is verstrekt voor de hoogst noodzakelijke renovatiewerkzaamheden. In de zomerperiode wordt het grootste deel van de renovatie uitgevoerd.	Nee
* 305025067 Aanleg en inrichting Sportvelden	400.000,00	334.382,29	0,00	334.382,29	65.617,71	De aanleg van O2-velden en de veldverlichting is afgerond. Er is een overschrijding van 65k.	Ja
* 305025068 Vervanging beregeningsinstallatie Wenak	60.000,00	42.920,21	0,00	42.920,21	17.079,79	De beregeningsinstallatie is aangebracht. Er is hier een overschrijding geweest van 17k.	Ja

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 305025071 kleed- en kantinegebouw Are you Ready	200.000,00	0,00	0,00	0	200.000,00	In de begroting aangeleverd bij de subsidieaanvraag is uitgegaan van een investeringssom van 400k (en 200k subsidie). De bouwkosten zijn de afgelopen twee jaar enorm gestegen waardoor de investeringssom op basis van offerte bijgesteld is naar 556k. De benodigde subsidie is dan 278k. Een overschrijding van 78k.	Nee
* 305025072 kunstgras en veldverlichting v.v. Actie	250.066,00	0,00	250.066,00	250.066,00	0,00	Het project is uitgevoerd en afgesloten.	Ja
* 305025073 Kunstgras sportpark de Zwet	233.500,00	0,00	0,00	0	233.500,00	Het project wordt in 2023 uitgevoerd.	Nee
* 305025074 Renovatie semi-waterveld HC Eelde	181.500,00	0,00	0,00	0	181.500,00	Het project wordt in 2023 uitgevoerd.	Nee
* 305025076 Vervanging baanverlichting voor 5 tenni	32.667,00	0,00	0,00	0	32.667,00	Het project is gestart en wordt in 2023 afgerond.	Nee
* 305025077 Aanleg 2 extra padelbanen TV De Marsch	68.333,00	0,00	0,00	0	68.333,00	Het project kan vooralsnog niet worden uitgevoerd, vanwege geluidsproblematiek. Alternatieve mogelijkheden worden verkend.	Nee
* 305025078 Aanleg 2 padelbanen ZTC Zuidlaren	68.333,00	0,00	0,00	0	68.333,00	Het project kan vooralsnog niet worden uitgevoerd, vanwege geluidsproblematiek. Alternatieve mogelijkheden worden verkend.	Nee
* 307023004 Riolering Borgwallinge Bovendiepen 15 j	46.000,00	14.116,16	0,00	14.116,16	31.883,84	Krediet behouden, er dient nog een pomp geplaatst worden.	Ja
* 307023037 Randvoorziening Eelde Oost	2.527.000,00	1.991.129,60	0,00	1.991.129,60	535.870,40	Project is afgerond	Ja
* 307023053 Riolering Borgwallinge Bovendiepen 50 j	3.449.000,00	2.996.915,33	0,00	2.996.915,33	452.084,67	Project is afgerond	Ja
* 307023054 Riolering Schipborgerweg	728.000,00	712.021,64	0,00	712.021,64	15.978,36	Project is afgerond	Ja
* 307023056 Verv. Riool Westlaren Fase 2	786.500,00	89.651,46	0,00	89.651,46	696.848,54	Project loopt door in 2023	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 307023057 Verv. Riool Oranjelaan	736.644,00	667.326,48	12.800,58	680.127,06	56.516,94	Project is afgerond	Ja
* 307023058 Verv. Gemalen pompgemalen	277.300,00	102.407,94	26.859,13	129.267,07	148.032,93	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023059 Verv. Gemalen hoofdgemalen	81.000,00	82.492,22	0,00	82.492,22	1.492,22-	Project is afgerond	Ja
* 307023060 Verv. Hoofdgemalen Put	217.000,00	89.787,41	126.386,01	216.173,42	826,58	Project is afgerond	Ja
* 307023065 Optimaliseren stelsel spierveen	75.000,00	6.475,00	0,00	6.475,00	68.525,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023066 Domineeskamp-riolering	285.690,00	92.277,26	211.714,69	303.991,95	18.301,95-	Project is afgerond.	Ja
* 307023067 Leenakkersweg-riolering	1.016.500,00	27.894,83	14.460,08	42.354,91	974.145,09	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023068 Westlaren fase 3 riolering	2.942.500,00	139.949,36	14.736,16	154.685,52	2.787.814,48	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023069 Vervanging gemalen Pompgemalen	147.000,00	5.701,00	6.913,43	12.614,43	134.385,57	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023070 Vervanging gemalen Hoofdgemalen	110.000,00	110.000,00	0,00	110.000,00	0,00	Project is afgerond	Ja
* 307023071 Vervanging persleidingen hoofdgemalen	62.200,00	33.393,00	28.807,00	62.200,00	0,00	Project is afgerond	Ja
* 307023073 Verv. Hoofdgemalen Oranjepolder	47.000,00	42.200,74	4.799,26	47.000,00	0,00	Project is afgerond. Na afsluiten project kunnen ook de kredieten voor de bijbehorende pompen afgesloten worden.	Ja
* 307023075 Hoofdweg Eelde-Paterswolde (riolering)	2.910.000,00	92.483,68	37.090,82	129.574,50	2.780.425,50	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023077 Stuwen Zwetdijk Zuidlaren	30.000,00	0,00	21.901,12	21.901,12	8.098,88	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023078 Wateroverlast Hogeweg	42.000,00	5.388,00	4.275,00	9.663,00	32.337,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023079 Vervanging riolering en verharding West	949.408,00	0,00	65.410,08	65.410,08	883.997,92	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023080 Vervanging riolering Schoolhof	60.000,00	31.518,25	0,00	31.518,25	28.481,75	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023081 Vervanging besturingskasten rioalgemalen	60.000,00	0,00	60.375,00	60.375,00	375,00-	Project is afgerond	Ja
* 307023082 Klimaatbestedig maken Domineeskampen	90.000,00	0,00	81.413,01	81.413,01	8.586,99	Project is afgerond. Het project wordt in samenhang met Leenakkersweg uitgevoerd (overlap werkzaamheden). Restantbedrag kan naar krediet leenakkersweg overgeheveld worden.	Ja
* 307023083 Aankoop overstorten	250.000,00	0,00	1.549,00	1.549,00	248.451,00	Project loopt door in 2023	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 307023084 Vervanging vrachtwagen riool	150.000,00	0,00	0,00	0	150.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023085 Repareren putten en hoofdriool Oude bad	25.000,00	0,00	0,00	0	25.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023086 Verv wervelventielenrioolstelsel Zuidla	170.000,00	0,00	950,00	950,00	169.050,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 307023087 Rioolgemaal bij De Sluiswachter Eelderw	40.000,00	0,00	6.036,00	6.036,00	33.964,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 370200001 Waterb. Brouwersteeg riolering	923.000,00	921.468,92	1.725,28	923.194,20	194,20-	Project afgerond in 2022	Ja
* 370200002 RWA Kazerneterrein Zuidl. riolering	142.000,00	3.935,90	0,00	3.935,90	138.064,10	Project loopt door in 2023	Nee
* 370200003 Aanleg RWA overstort Veenplasweg zuidl.	98.000,00	70,00	0,00	70,00	97.930,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 370200005 Vervanging hoofdgemalen mechanisatie el	90.000,00	85.229,42	3.502,50	88.731,92	1.268,08	Project loopt door in 2023	Nee
* 370200006 Vervanging hoofdgemalen put	30.000,00	6.908,00	9.472,42	16.380,42	13.619,58	Project loopt door in 2023	Nee
* 300045023 ICT Maatregelen uitfaseren oude servers	100.000,00	0,00	0,00	0	100.000,00	Offertes nieuwe hardware beoordeeld en via onderhandse aanbesteding gegund in 02/2023. Overige hard- en software medio 2023.	Nee
* 300045024 ICT maatregelen vervanging Firewall	25.000,00	0,00	0,00	0	25.000,00	Project afgerond in 2022	Ja
* 300045025 ICT Veiligheidsmaatregelen gebouwen	210.000,00	0,00	6.289,73	6.289,73	203.710,27	In uitvoering	Nee
* 307034513 Ondergrondse verzamelcontainers	300.000,00	243.118,52	26.648,10	269.766,62	30.233,38	Project is afgerond.	Ja
* 307034514 Ondergrondse verzamelcontainers	350.000,00	0,00	0,00	0	350.000,00	Project start in 2023/2024.	Nee
* 307034516 Vervanging aanhanger Vrachtwagen	15.000,00	0,00	14.000,00	14.000,00	1.000,00	Project is afgerond.	Ja
* 302010550 Opslag pekelwater	40.000,00	0,00	0,00	0	40.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302013009 Openbare ruimte Borgwallinge/Bovendiepe	736.000,00	638.441,73	0,00	638.441,73	97.558,27	Project is afgerond.	Ja
* 302023056 Verv. Riool Westlaren Fase 2 wegen	261.579,00	15.806,67	0,00	15.806,67	245.772,33	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023057 Verv. Riool Oranjelaan wegen	456.204,00	362.045,66	0,00	362.045,66	94.158,34	Project is afgerond.	Ja
* 302023066 Domineeskamp-wegen	158.574,00	0,00	157.806,21	157.806,21	767,79	Project is afgerond.	Ja
* 302023067 Leenakkersweg-wegen	176.841,00	0,00	0,00	0	176.841,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023068 Westlaren fase 3 wegen	863.959,00	14.541,75	0,00	14.541,75	849.417,25	Project loopt door in 2023	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 302023075 Hoofdweg Eelde-Paterswolde (wegen)	1.500.000,00	87.546,79	10.670,00	98.216,79	1.401.783,21	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023083 Fietssnelweg	100.000,00	182.949,11	0,00	182.949,11	82.949,11-	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023087 Hunebedstraat Tynaarlo-Zeegse (fietspad)	250.000,00	221.111,67	0,00	221.111,67	28.888,33	Project is afgerond.	Ja
* 302023088 Hoofdweg Eelde-Paterswolde (fietspad)	631.500,00	0,00	0,00	0	631.500,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023089 Doorfietsroute Vriezerbrug	47.683,00	0,00	0,00	0	47.683,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023093 Herinrichting Esweg Eelde	1.020.000,00	0,00	0,00	0	1.020.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023094 Aansluiting Esweg Legroweg	663.000,00	0,00	0,00	0	663.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023095 Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	153.000,00	0,00	0,00	0	153.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023096 Herstel bruggen Waterwijk	1.250.000,00	0,00	0,00	0	1.250.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 302023097 verv. burg Nieuwe Dijk/Start brug Knijp	1.200.000,00	0,00	21.691,34	21.691,34	1.178.308,66	Project loopt door in 2023	Nee
* 320100005 Vervanging VRI station Zuidlaren	94.000,00	54.386,29	0,00	54.386,29	39.613,71	Project loopt door in 2023	Nee
* 320200001 Waterb. Brouwersteeg wegen	373.800,00	373.721,09	62,39	373.783,48	16,52	Project is afgerond.	Ja
* 320200002 RWA Kazerneterrein Zuidl. wegen	10.000,00	0,00	0,00	0	10.000,00	Project loopt door in 2023	Nee
* 366010027 Aanschaf mobiele kraan en mini rupskraan	190.000,00	179.350,00	0,00	179.350,00	10.650,00	Investering loopt door in 2023.	Nee
* 366010031 Vervanging zoutstrooier	60.000,00	28.250,00	33.970,00	62.220,00	2.220,00-	Investering is afgerond.	Ja
* 366010032 Vervanging tractor	60.000,00	0,00	0,00	0	60.000,00	Deze vervanging is mislukt doordat het bedrag niet toereikend is in verband met de prijsstijgingen het afgelopen jaar.	Nee
* 366010033 Vervanging bus wijkploeg	50.000,00	0,00	0,00	0	50.000,00	Investering loopt door in 2023. In verband met de lange levertijden is het voertuig niet geleverd in 2022.	Nee
* 366010034 Warmwater schoonmaakunit	12.000,00	0,00	9.895,00	9.895,00	2.105,00	Investering is afgerond	Ja
* 366010035 Vervangingsinv. groot (grijs)	637.000,00	0,00	0,00	0	637.000,00	De investering dient nog plaats te vinden.	Nee
* 366010036 Vervangingsinv. fossiel 2024	128.482,00	0,00	0,00	0	128.482,00	De investering dient nog plaats te vinden.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2021	Werkelijk 2022	Cumulatief t/m 2022	Restant	Toelichting jaarrekening 2022	Afsluiten?
* 366010037 Vervangingsinv. fossiel 2025	259.440,00	0,00	0,00	0	259.440,00	De investering dient nog plaats te vinden.	Nee
* 366010038 Vervangingsinv. fossiel 2026	111.770,00	0,00	0,00	0	111.770,00	De investering dient nog plaats te vinden.	Nee
* 305070800 Kr. Herinr. gebied Surfstrand Meerzicht	530.000,00	14.075,00	0,00	14.075,00	515.925,00	Project loopt nog.	Nee
* 305070801 Opstalvergoeding waterscouts Midlaren	31.500,00	0,00	0,00	0	31.500,00	Project loopt nog.	Nee
* 305070850 Leefbaarheidskrediet Westlaren	188.000,00	0,00	0,00	0	188.000,00	Project loopt nog.	Nee

Totaaloverzicht reserves en voorzieningen

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Algemene reserves						
Algemene reserve calamiteiten (Arca)	Deze reserve is ingesteld om tegenvallers als gevolg van calamiteiten te kunnen opvangen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	7.897.395	0	0	7.897.395	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Algemene reserve grote investeringen (Argi)	Deze reserve is ingesteld om algemene middelen beschikbaar te hebben voor nieuw beleid, waarbij het accent kwam te liggen op grote investeringen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	7.671.857	9.892.542	495.725	17.068.674	<p>In 2022 zijn de volgende bedragen aan de Argi toegevoegd:</p> <p>€ 3.404.158 Toevoeging vrijval diverse bestemmingsreserves</p> <p>€ 3.343.315 Resultaatbestemming jaarrekening 2021</p> <p>€ 1.015.735 Resultaat najaarsbrief</p> <p>€ 640.296 Resultaat voorjaarsbrief</p> <p>€ 600.000 Vrijval AB budget</p> <p>€ 481.352 vrijval kapitaallasten</p> <p>€ 342.511 vrijval BOR budget wegen</p> <p>€ 65.174 vrijval BOR budget bruggen en tunnels</p> <p>€ 9.892.542</p> <p>In 2022 zijn de volgende bedragen aan de Argi onttrokken:</p> <p>€ 349.759 Incidenteel nieuw beleid 2022</p> <p>€ 58.391 Dekking kapitaallasten</p> <p>€ 57.883 Motie Cultuurhistorischewaardstelling</p> <p>€ 19.693 Dekking maatschappelijk krediet jaarschijf 2022</p> <p>€ 10.000 Resultaat voorjaarsbrief 2020</p> <p>€ 495.725</p>
Totaal algemene reserves		15.569.252	9.892.542	495.725	24.966.069	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	7.963.253		362.013	7.601.240	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor het gemeentehuis in 2022 ad € 362.013
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	559.087		149.005	410.082	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 149.005.
Reserve gebouwenbeheer elektraveiligheid	Deze reserve is ingesteld om de kapitaallasten als gevolg van investeringen in elektraveiligheid in de gemeentelijke gebouwen af te dekken.	13.164		13.164	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
Reserve vitaal platteland	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het maatschappelijke krediet vitaal platteland.	23.474		0	23.474	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	365.681		11.220	354.461	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 11.220
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	2.527.882		80.243	2.447.639	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 80.243
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	3.005.812		97.809	2.908.003	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 87.809.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	1.495.759	250.000	65.434	1.680.326	Het bedrag van € 250.000 is toegevoegd aan de Reserve bedrijfsvoering volgend uit het positieve resultaat van de bedrijfsvoeringsmiddelen. Aan de reserve is een bedrag van € 65.434 onttrokken als gevolg van Corona gerelateerde uitgaven.
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	547.508		4.634	542.875	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 4.634
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	108.334			108.334	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	235.054			235.054	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	155.002			155.002	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	448.249			448.249	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek	133.401			133.401	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingfunctie						
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	293.373			293.373	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	351.734			351.734	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	653.611			653.611	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	337.318			337.318	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	781.115			781.115	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	195.799			195.799	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	125.042			125.042	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	220.418			220.418	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	120.960		331	120.629	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 331
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingfunctie						
BR. Flexibele Schil OBS de Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil OBS De Vijverstee	18.696		18.696	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.636.859		46.298	1.590.561	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 46.298
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	424.030		37.673	386.357	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 37.673
BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	344.401		39.257	305.144	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 39.257.
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	137.175		126	137.049	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 126
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	60.996		15.381	45.615	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 15.381
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	124.969		15.972	108.997	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 15.972.
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	96.616		12.349	84.267	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 12.349.
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	318.169			318.169	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	99.825			99.825	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
BR. Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	123.046			123.046	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Sloop, Asbest, Boekw. gymlokaal. Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Oelebred	40.974		40.974	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR. Sloop, Asbest, Boekw. Sporthal de Marsch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Sporthal de Marsch	272.157	0	272.157	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR. Sloop, Asbest, Boekw. Gymlokaal. de Kooi	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Kooi	39.108		39.108	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR. Sloop, Asbest, Boekw. de Kooi	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van school de Kooi	49.788		49.788	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	419.883		10.946	408.936	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 10.946.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	312.276		9.343	302.933	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 9.344.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	383.888		7.791	376.098	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 7.791.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	487.852		11.578	476.275	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 11.578

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingfunctie						
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	1.042.948		25.020	1.017.927	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 25.020.
BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	988.654		390.864	597.790	De onttrekking betreft de dekking van het maatschappelijk krediet Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool voor 2022 ad € 390.864.
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	113.169			113.169	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal	684.405			684.405	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal	266.011			266.011	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal	50.000			50.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.	40.000		13.083	26.917	De onttrekking betreft de uitgaven op het maatschappelijke krediet in 2022.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	857.188	0		857.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school	190.275	0	19.584	170.691	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad €19.584.
Reserve tijdelijke huisvesting Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter afdekking van het maatschappelijke krediet de tijdelijke huisvesting de Mariaschool.	47.142		47.141	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
Totaal reserves met dekkingsfunctie		31.071.368	250.000	1.906.983	29.414.385	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
Reserve mee te nemen gelden	Jaarlijks wordt aan de raad in de najaarsbrief een voorstel gedaan middelen van het lopende jaar mee te nemen naar het aankomende jaar. Vaak gaat het dan om incidentele middelen die niet (volledig) meer worden uitgegeven worden in het lopende jaar, maar wel noodzakelijk zijn om uitvoering te geven aan de opdracht van de raad.	1.121.366	840.407	1.121.366	840.407	In 2022 zijn de volgende bedragen aan deze reserve toegevoegd: € 840.407 Mee te nemen gelden naar 2023. Onttrokken aan deze reserve zijn de meegenomen gelden vanuit 2021 naar 2022.
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	173.186		36.562	136.624	De onttrekking betreft de dekking van de kosten voor de combinatiefunctionarissen over 2022.
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	1.112.728	242.108	98.450	1.256.386	Er is een onttrekking gedaan van € 45.500 ter dekking van de salariskosten van de pilot inburgering. Voor incidenteel nieuw beleid burgerforum is een onttrekking gedaan van €25.000. Voor het continueren van het project Taalhuis is een bedrag van € 27.950 onttrokken. Het saldo van het budget voor participatie over 2022 is toegevoegd aan deze reserve. Dat is een bedrag van € 242.108.
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	380.059	0	41.530	338.529	De onttrekking betreft kosten voor tijdelijke huisvesting tijdens de bouw in 2022
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen	54.590	54.500	7.500	101.590	Aan deze reserve zijn toegevoegd een vergoeding voor de centrale stemopneming voor 2022 en 2023 ad € 15.000 en het overschot van het budget verkiezingen van 2022 ad € 39.500. De onttrekking betreft de uitgaven voor centrale stemopneming 2022.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	977.922	869.731	217.950	1.629.703	Vanuit het jaarrekeningresultaat 2021 is € 566.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Corona Steunpakket. Ook de financiële middelen die de gemeente ontvangt van het Rijk vanuit het Steunpakket COVID-19 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Dit zorgt voor een toevoeging van € 153.000 voor gedeerde inkomsten 2021 en € 150.731 voor het 5 ^e en 6 ^e steunpakket Corona. Een bedrag van € 217.950 is aan deze reserve onttrokken voor de dekking van incidenteel nieuw beleid 2022 te weten: Geweld hoort nergens thuis € 27.950, Omgevingswet/omgevingsvisie € 150.000 en € 40.000 verkiezingen 2022.
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500	geen mutaties in 2021.
BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	Deze reserve is gevormd ten behoeve van het bekostigen van het gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600	0	38.600	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	25.000			25.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	977.314	0	319.763	657.551	De onttrekking van € 319.763 bestaat uit een subsidie voor de brandweerkazerne van € 20.000, een overbruggingsfinanciering van € 46.965 en NEDAB-kosten en bijdrage aan het routefonds ad € 252.798.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	319.490	570.000	238.136	651.354	De toevoeging van € 570.000 bestaat voor € 420.000 uit een resultaatbestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 en uit nieuw beleid ad € 150.000 om de organisatie gereed te maken voor de invoering van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie af te ronden. De onttrekking betreft de uitgaven die hiervoor gemaakt zijn in 2022 ad € 238.136.
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	13.200			13.200	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	296.862		1.165	295.697	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 1.165.
BR digitalisering Milieuvergunningen	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet digitalisering milieudossiers RUD.	492		492	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren	522.500			522.500	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
BR grondexploitaties	Deze reserve is gevormd naar aanleiding van gewijzigde BBV voorschriften. In de jaarrekening zijn aanvullende winsten genomen naar aanleiding van de PoC-methode. Op de winstberekening heeft geen correctie plaatsgevonden voor risico's. Derhalve is bij de resultaatbestemming van 2017 het volledige bedrag eerst in deze bestemmingsreserve gestort.	36	0	36	0	Het restant van deze reserve is toegevoegd aan de Argi
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000	0		1.600.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Reserve gebouwenonderhoud	Uit de voorziening gebouwenonderhoud zijn gelden vrijgevallen welke via deze nieuw gevormde reserve beschikbaar gehouden worden voor het onderhoud van gemeentelijke gebouwen.	2.884.000	0	2.884.000	0	Het bedrag van deze reserve is toegevoegd aan de Argi

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.	132.617	0		132.617	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2022
Totaal reserves met bestedingsfunctie		11.189.761	2.576.746	5.005.550	8.760.956	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie						
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	657.409	657.409	0	Overeenkomstig besluitvorming wordt de jaarlijkse toevoeging t.l.v. reiniging en riolering toegevoegd aan de exploitatie.
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	203.950		110.811	93.139	De onttrekking van € 110.811 is ter dekking van de implementatie van ICT maatregelen.
Totaal reserves met egalisatiefunctie		203.950	657.409	768.219	93.139	
Totaal reserves		58.034.331	13.376.696	8.176.478	63.234.549	

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Voorziening wachtgelden	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders van de gemeente.	0	921.663	239.041	682.623	In 2022 is deze voorziening gevormd voor wachtgeld voormalig wethouders ten bedrag van € 921.663. Er is in 2022 voor € 199.103 uit deze voorziening gedekt aan wachtgeld en er heeft een vrijval plaatsgevonden van € 39.937 i.v.m. inkomsten van een van de oud wethouders.
Voorziening pensioenen wethouders.	De gemeente is verantwoordelijk voor de pensioenen van de wethouders. Dit is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Tot en met 2019 heeft de gemeente de jaarlijkse pensioenlast gedekt vanuit een structureel budget in de reguliere begroting. Omdat in de komende jaren de jaarlijks terugkerende last stijgt doordat oud-wethouders met pensioen gaan is een voorziening gevormd voor de pensioenen van oud wethouders.	3.948.603	107.000	631.972	3.423.631	Aan deze voorziening is de jaarlijkse dotatie toegevoegd van € 107.000. De onttrekkingen bestaan uit twee bedragen. Ten eerste de dekking van de pensioenen van 2022 ad € 138.464 en ten tweede een vrijval van € 493.508 als gevolg van een hogere rekenrente.
Voorziening afwaardering gronden *	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige verliezen van grondexploitaties.	9.964.947	0	239.557	9.725.390	In 2022 heeft voor het projecten Vries Zuid een vrijval plaatsgevonden van de gevormde voorziening ad € 239.557
Voorziening BW gronden PBH terrein *	Deze voorziening is gevormd ter afwaardering van de boekwaarde van de aangekochte gronden PBH-terrein naar reële marktwaarde.	2.900.000			2.900.000	Geen mutaties in 2022
Voorziening gebouwenonderhoud	Deze voorziening is gevormd om fluctuaties in het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over meerdere jaren te kunnen opvangen.	612.711	947.641	53.215	1.507.137	In 2022 is op basis van het onderhoudsplan € 947.641 toegevoegd aan de voorziening. De onderhoudskosten 2022 bedroegen € 53.215 en zijn onttrokken aan deze voorziening.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Voorziening egalisatie initiatieven *	Deze voorziening is gevormd om niet door te belasten kosten inzake initiatieven, betreffende medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen, op te vangen.	103.745	125.000	128.039	100.707	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Voorziening riolering	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma riolering. Het doel van de voorziening is: van derden verkregen middelen (rioolheffingen) behouden voor het doel waarvoor ze zijn ontvangen. De voorziening wordt ingezet om de groei naar een kostendekkend tarief mogelijk te maken (conform GRP).	2.933.863		464.503	2.469.360	Het resultaat op taakveld Riolering, wordt conform de afspraken gemuteerd op deze voorziening. In 2022 betekent dit een onttrekking aan de voorziening riolering.
Voorziening reiniging	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma reiniging.	700.689		92.503	608.186	Het saldo van taakveld Afval is onttrokken aan de voorziening.
Voorziening begraven	Deze voorziening is in het leven geroepen om het legaat van mevrouw Weites-Kammer voor het langdurig onderhouden van de in het legaat genoemde graven van de familie Weites en Kammer.	51.586			51.586	In 2022 zijn geen onderhoudskosten ten laste van de voorziening gebracht.
Voorziening dubieuze debiteuren *	Het voorkomen dat de gemeente in enig jaar wordt geconfronteerd met forse tegenvallers omdat te ontvangen bedragen niet worden geïnd. Deze voorziening bestaat ter afdekking van dat risico.	76.649	55.000	34.110	97.539	Er vindt een jaarlijkse dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren plaats ten laste van de exploitatie. De afboeking van oninbare debiteuren vindt plaats ten laste van deze voorziening.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2022	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022	Toelichting mutaties
Voorziening Begraven	Deze voorziening is gevormd ten behoeve van het toekomstige onderhoud van de begraafplaatsen. De voorziening wordt gevoed met de ontvangen grafrechten/onderhoudsrechten die zijn voor het toekomstige beheer en onderhoud van de graven en de begraafplaatsen. De jaarlijkse kosten voor dit beheer en onderhoud worden dan gedekt uit deze voorziening.	2.495.039	431.886	275.951	2.650.974	Op basis van de legesinkomsten is voor 2022 € 431.886 toegevoegd aan de voorziening. Voor het beheer en onderhoud in 2022 is een bedrag onttrokken ad € 275.951.
Voorziening verlofsparen	Overeenkomstig het BBV dient afzonderlijke aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In principe zijn alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de exploitatiebegroting verwerkt. Een uitzondering wordt gevormd door de voorziening Spaarverlof. Een personeelslid kan op basis van in de CAO gemaakte afspraken alle niet wettelijke uren sparen. Hiervoor is een voorziening gevormd.	0	770.000	0	770.000	De toevoeging betreft het vormen van de voorziening verlofsparen
Totaal voorzieningen		23.787.833	3.358.190	2.158.890	24.987.132	

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	1.613.843	1.001.599	2.615.442	2.070.426	545.016
0.2	Burgerzaken	1.503.745	17.330	1.521.075	1.486.557	34.519
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	329.626	47.125	376.752	535.117	-158.365
0.4	Overhead	10.804.299	123.377	10.927.676	10.804.315	123.361
0.5	Treasury	-3.513	21.768	18.255	13.554	4.701
0.61	OZB woningen	280.923	0	280.923	263.334	17.589
0.62	OZB niet-woningen	17.500	0	17.500	17.500	0
0.64	Belastingen overig	5.500	0	5.500	5.500	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	250.000	-250.000	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	276.029	0	276.029	212.188	63.841
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	62.707	744.715	807.422	802.580	4.842
0.10	Mutaties reserves	1.240.960	3.764.697	5.005.656	5.493.222	-487.566
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.023.051	-1.088.232	-65.181	0	-65.181
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.811.674	17.687	1.829.361	1.653.590	175.772
1.2	Openbare orde en veiligheid	602.684	162.886	765.570	739.943	25.627
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	4.306.302	-50.125	4.256.178	4.022.930	233.248
2.5	Openbaar vervoer	9.662	362	10.024	10.024	0
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	378.598	273.623	652.221	696.606	-44.385
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.454.867	-1.283	2.453.584	608.209	1.845.374
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	261.030	34.379	295.409	284.237	11.172
3.4	Economische promotie	260.864	712	261.576	242.582	18.994
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	111.714	708	112.422	114.294	-1.873
4.2	Onderwijshuisvesting	3.518.440	-460.379	3.058.061	2.709.093	348.968
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	629.614	128.596	758.210	901.572	-143.362
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	568.227	67.114	635.340	518.122	117.218
5.2	Sportaccommodaties	2.610.522	355.799	2.966.321	2.646.336	319.985
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	409.878	107.375	517.253	427.086	90.167
5.4	Musea	11.573	50.000	61.573	56.100	5.473
5.5	Cultureel erfgoed	137.029	28.276	165.305	176.006	-10.701
5.6	Media	588.002	459	588.461	585.030	3.431
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.365.123	96.281	3.461.404	3.382.920	78.485
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.577.696	2.747.926	5.325.622	5.624.346	-298.724
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.728.770	190.771	1.919.540	1.911.903	7.637
6.3	Inkomensregelingen	10.705.824	1.609.454	12.315.279	11.290.513	1.024.765
6.4	WSW en beschermt werk	441.000	0	441.000	-268.508	709.508
6.5	Arbeidsparticipatie	541.280	7.866	549.146	507.455	41.691
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	714.610	-72.213	642.397	561.381	81.017
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.384.057	146.670	6.530.727	6.094.078	436.649
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.992.068	-161.100	8.830.968	9.241.685	-410.716
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	0	0	0	0	0
6.73b	Gezinsgericht	0	0	0	0	0
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	280.664	-1.271.487	-990.823	-1.800.474	809.651
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	8.000	8.000	0	8.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.015.034	-7.213	1.007.821	956.374	51.447

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
6.82b	Jeugdreclassering	0	0	0	0	0
6.82a	Jeugdbescherming	0	0	0	0	0
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	1.352.891	53.040	1.405.932	1.457.528	-51.596
7.2	Riolering	2.109.546	9.500	2.119.046	2.092.180	26.866
7.3	Afval	2.387.928	0	2.387.928	2.473.225	-85.297
7.4	Milieubeheer	840.202	209.935	1.050.137	1.058.644	-8.507
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	461.647	48.120	509.767	435.833	73.935
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	733.115	953.449	1.686.563	1.171.503	515.061
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.264.182	-99.812	5.164.370	8.054.612	-2.890.242
8.3	Wonen en bouwen	1.597.158	330.867	1.928.025	1.775.669	152.356
Totale lasten taakvelden		87.568.147	9.898.622	97.466.768	94.116.917	3.349.851

Baten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2022	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	2.955	0	2.955	1.072	-1.883
0.2	Burgerzaken	398.626	-4.877	393.749	416.174	22.425
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	239.140	-6.911	232.230	421.346	189.117
0.4	Overhead	1.154.783	-61.053	1.093.730	1.177.220	83.491
0.5	Treasury	686.174	12.915	699.089	731.485	32.396
0.61	OZB woningen	4.647.954	148.423	4.796.377	4.867.768	71.391
0.62	OZB niet-woningen	1.435.604	46.577	1.482.181	1.423.655	-58.527
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	51.624.900	4.522.368	56.147.268	57.191.939	1.044.671
0.8	Overige baten en lasten	29.597	0	29.597	1.233	-28.364
0.10	Mutaties reserves	2.404.163	2.049.315	4.453.479	4.622.322	168.843
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	159	0	159	1.868	1.709
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.825	0	28.825	64.142	35.317
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	96.342	-18.246	78.096	122.998	44.901
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	12	12
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.452.078	0	2.452.078	592.591	-1.859.487
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	244.522	0	244.522	213.950	-30.572
3.4	Economische promotie	485.237	0	485.237	485.363	126
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.406	0	4.406	0	-4.406
4.2	Onderwijshuisvesting	-521	215.451	214.930	268.026	53.096
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	115.787	66.304	182.091	305.385	123.294
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	10.000	85.000	95.000	200.034	105.034
5.2	Sportaccommodaties	632.219	-15.748	616.471	848.185	231.714
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	18.125	18.125
5.5	Cultureel erfgoed	16.332	-28	16.304	45.622	29.318
5.6	Media	126.132	0	126.132	100.000	-26.132
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.086	0	13.086	32.271	19.185
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	113.349	2.065.275	2.178.624	4.805.280	2.626.656
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	74.876	74.876	82.716	7.840
6.3	Inkomensregelingen	7.981.000	0	7.981.000	6.608.580	-1.372.420
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9.828	0	9.828	9.580	-248
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	160.000	30.000	190.000	229.114	39.114
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	-303	-303
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	63.312	63.312
7.2	Riolering	2.810.243	0	2.810.243	2.747.197	-63.046
7.3	Afval	3.159.533	0	3.159.533	3.184.333	24.800
7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	379.629	-7.035	372.594	384.733	12.140
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	302.632	283.625
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.153.428	0	5.153.428	10.264.443	5.111.015
8.3	Wonen en bouwen	933.624	696.015	1.629.639	1.543.089	-86.550
Totale baten taakvelden		87.568.140	9.898.622	97.466.761	104.377.491	6.910.729

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2022	
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur		
Lasten		
Reintegratiebudget vertrekkende wethouders	76.000	
Vormen voorziening wachtgeld gem. Bestuur	1.029.000	
Vrijval voorziening pensioenen als gevolg van aangepaste rekenrente	-494.000	
Vrijval voorziening wachtgeld	-40.000	
		571.000
0.2 Burgerzaken		
Lasten		
Uitgaven verkiezingen	101.000	
		101.000
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
Lasten		
Kosten tijdelijk beheer gebouwen	139.000	
		139.000
Baten		
Opbrengst verkoop gronden	-29.000	
Opbrengst gebouwen tijdelijk in eigendom	-84.000	
		-113.000
0.4 Overhead		
Lasten		
Corona gerelateerde uitgaven bedrijfsvoering	65.000	
Uitgaven informatiebeleidsplan	111.000	
		176.000
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Baten		
Corona Steunpakket	-304.000	
Pilot opvang Assielzoekers	-127.000	
Leerlingenvervoer Oekraïne	-48.000	
Energietoeslag	-1.973.000	
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	-243.000	
Wet kwaliteitsborging bouw	-66.000	
Invoeringskosten omgevingswet	-401.000	
Faciliteitenbesluit opvangcentra	-120.000	
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	-56.000	
DU) Maatschappelijke begeleiding statushouders	-45.000	
		-3.383.000
0.9 Vennootschapsbelasting		
Lasten		
Vennootschapsbelasting voorgaande jaren	71.000	
		71.000
0.10 Mutaties in reserves		
Lasten		
Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen	408.000	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	481.000	

Toevoeging Argi i.v.m. vrijval niet ingezette middelen Accommodatiebeleid	600.000	
Toevoeging Argi incidenteel resultaat voorjaarsbrief inclusief nieuw beleid	564.000	
Toevoeging Argi incidenteel resultaat najaarsbrief incl nieuw beleid	784.000	
Toevoeging BR. Corona Steunpakket	870.000	
Dotatie reserve mee te nemen gelden	840.000	
Dotatie reserve bedrijfsvoering	250.000	
Dotatie reserve participatiebudget	242.000	
		5.039.000
Baten		
Onttrekking incidenteel nieuw beleid	-350.000	
Onttrekking Argi motie cultuurhistorische waardestelling	-58.000	
Onttrekking reserve Participatie	-98.000	
Onttrekking BR Coronamiddelen	-218.000	
Onttrekking reserve mee te nemen gelden	-1.121.000	
Onttrekking BR. Informatiebeleidsplan	-111.000	
Onttrekking BR. Omgevingswet / omgevingsvisie	-238.000	
Onttrekking BR. Tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	-42.000	
onttrekking BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool	-391.000	
Bladergroenschool.	-37.000	
Onttrekking BR. Bedrijfsvoering	-65.000	
Onttrekking BR. Investeringsbijdrage GAE 2022	-320.000	
		-3.049.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0		-448.000
Hoofdstuk 1: Veiligheid		
1.2. Openbare orde en veiligheid		
Lasten		
Coronatoegangsbewijs	48.000	
		48.000
Baten		
Rijksbijdrage Coronatoegangsbewijs	-48.000	
		-48.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1		0
Hoofdstuk 3: Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Lasten		
Investeringsbijdrage GAE 2022	327.000	
		327.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3		327.000
Hoofdstuk 4: Onderwijs		
4.2 Onderwijshuisvesting		
Lasten		
Kosten tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	42.000	
		42.000
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		
Lasten		
Taalhuis 2022	28.000	
Onderwijsachterstandenbeleid	216.000	
		244.000

Baten		
Onderwijsachterstandenbeleid	-216.000	
		-216.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4		70.000
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie		
5.1 Sportbeleid en activering		
Lasten		
Sportakkoord	63.000	
		63.000
Baten		
Sportakkoord	-63.000	
		-63.000
5.2 Sportaccommodaties		
Baten		
Corona Spuk verhuur sportaccommodaties	-165.000	
		-165.000
5.5. Cultuur erfgoed		
Lasten		
Motie cultuurhistorische waardestelling	58.000	
		58.000
5.6 Media		
Lasten		
Toegankelijkheid bibliotheken	100.000	
		100.000
Baten		
Subsidie toegankelijkheid bibliotheken	-100.000	
		-100.000
5.7 Openbaar groen en openlucht recreatie		
Lasten		
Implementatie wandelnetwerk	50.000	
Ver. Pontje Zuidl. Meer en verpl. Tracé	150.000	
		200.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5		93.000
Hoofdstuk 6: Sociaal domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
Lasten		
Sloop 't Punthoes	391.000	
Opvang Oekraïne	1.941.000	
Bijdrage buurt- en dorpshuizen	32.000	
Ondersteuning mensen in Coronatijd	343.000	
		2.707.000
Baten		
Rijksbijdrage opvang Oekraïne	-4.428.000	
Bijdrage buurt- en dorpshuizen	-32.000	
		-4.460.000

6.3 Inkomensregelingen		
Lasten		
Uitgaven Energietoeslag	1.530.000	
Voorlopige afrekening TOZO 2021	503.000	
		2.033.000
Baten		
Voorlopige afrekening TOZO 2021	-503.000	
		-503.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6		-223.000
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu		
7.4 Milieubeheer		
Lasten		
Bijdrage RUD	195.000	
Duurzame leefomgeving	50.000	
		245.000
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 7		245.000
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimtelijke ordening		
Lasten		
Omgevingswet/omgevingsvisie	238.000	
Subsidie Glasvezel	31.000	
		269.000
8.2 Grondexploitaties		
Baten		
Vrijval voorziening Vries Zuid	-240.000	
Winstneming Vries Zuid	-40.000	
Winstneming Groote Veen	-230.000	
Winstneming Ter Borch	-1.665.000	
		-2.175.000
8.3 Wonen en bouwen		
Lasten		
Vitaal platteland	30.000	
		30.000
Baten		
Bouwleges	-475.000	
		-475.000
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 8		-2.351.000
Totale incidentele lasten	12.463.000	
Totale incidentele baten	-14.750.000	
Totaal incidentele baten en lasten		-2.287.000

Onvoorzien

Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Overige baten en lasten.

In 2022 zijn er geen uitgaven gedaan ten laste van het budget onvoorzien.

Onvoorzien incidenteel algemeen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2022
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>			
Beschikbaar geraamd 2022	32.630	32.630	0

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen (x € 1000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2022
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	6.496	6.691	6.736
Algemene uitkeringen	51.375	56.147	57.192
Dividend	275	288	288
Saldo van de financieringsfunctie*	-1.695	-1.007	-965
Totaal	56.451	62.119	63.252

- * Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

Het werkelijke saldo van de algemene dekkingsmiddelen is € 63,3 miljoen, terwijl de actuele ramingen uitgaan van € 62,1 miljoen. Dit voordelige verschil van € 1,2 miljoen wordt als volgt verklaard:

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

Het voordeel van € 45.000 bestaat voornamelijk uit hogere OZB-inkomsten als gevolg van bijbouw en positieve waardeontwikkeling.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering kent een voordeel van per saldo € 1.045.000. Dit voordeel ontstaat door wijzigingen in de algemene uitkering welke niet in de begroting zijn opgenomen. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Met het aflopen van 2022 worden steeds meer maatstaven definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een voordeel aan de batenkant van € 147.000.

Energietoeslag

Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor hebben wij in de decembercirculaire al € 525.000 ontvangen, zodat de gemeente de mogelijkheid heeft om hiervan al € 500 uit te keren.

Diverse taakmutaties

In de decembercirculaire hebben nog diverse taakmutaties plaatsgevonden voor 2022. Dit zorgt voor een voordeel van € 111.000. De belangrijkste taakmutaties zijn:

Bijzondere bijstand

Naar aanleiding van de Kamerbrief Aanvullende maatregelen energierekening van 20 september jl. ontvangen gemeenten in 2022 € 35 miljoen om zowel via vroegsignalering als via de bijzondere bijstand gerichte hulp aan te bieden. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om € 37.000.

Compensatieregeling voogdij 18+

De inventarisatie van de compensatieregeling voor 2022 kon niet tijdig worden afgerond. Daarom valt het gehele budget van 30 miljoen voor 2022 vrij ten gunste van de algemene uitkering. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 49.000

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

In de decembercirculaire zijn nog een aantal uitkeringen verstrekt voor 2022. Dit zorgt voor een voordeel van € 253.000. De belangrijkste mutaties zijn:

Faciliteitenbesluit opvangcentra

In de decembercirculaire is € 120.377 beschikbaar gesteld voor het faciliteitenbesluit opvangcentra. Dit bedrag is gestort in de reserve participatie. In het faciliteitenbesluit is geregeld dat de gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben, uitkeringen krijgen vanuit een decentralisatie-uitkering. Op basis van dit besluit wordt aan een gemeente waarin een opvangcentrum is gevestigd, jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Op het saldo van de financieringsfunctie is een voordeel ontstaan van € 42.000. Dit is voornamelijk het gevolg van rente die is ontvangen op het saldo wat wordt aangehouden in de schatkist.

SiSa 2022

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking ssa - d.d. 7-2-2023							
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	
JenV	A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Gemeenten	Naam veiligheidsregio	Besteding (jaar T)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitzonderd uitvoeringskosten	Eindeverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A12B/05
				050616 Veiligheidsregio Drenthe	€ 48.000 Ja	€ 48.000 Ja	€ 48.000 Ja
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Gemeenten	Vul in totaal cumulatieve ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatieve ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitzonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) Besteding (jaar T) uitgeoefende verstrekkingen (POO)
				Aard controle n.v.t. Indicator: A16/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/04	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/05
				€ 2.970.200	€ 1.113.528	€ 0	€ 776.099
				Totaal bedrag wordende uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindeverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: A16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11
				€ 0	€ 4.353.907	€ 4.353.907	Ja
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)\vanaf 2021
				Aard controle n.v.t. Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Normbedragen voor e (ja/nee)
				0	37	1	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
				0	0	1	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05
				0	0	1	Ja

			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09				
			Nee						
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15	
			€ 0	€ 641				€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	
			€ 0	€ 14.060	€ 0	€ 3.468	€ 0	€ 2.244	
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26		
			€ 0	€ 12.000		€ 0	€ 0	€ 0	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06	
		1	SUVIS21-01253872	€ 0	€ 0	Nee	Bouwactiviteiten zullen niet meer uitgevoerd worden	Ja	
		2	SUVIS21-01252280	€ 0	€ 0	Nee	Bouwactiviteiten zullen niet meer uitgevoerd worden	Ja	

			Kopie Beschikkingnummer/Naam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) <i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1 SUVIS21-01253872	Nee	Bouwactiviteiten zullen niet meer uitgevoerd worden			
			2 SUVIS21-01252280	Nee	Bouwactiviteiten zullen niet meer uitgevoerd worden			
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten <i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten <i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten <i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>
			0	0	0	0	0	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R Indicator: C62/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04</i>				
			€ 0	Nee				

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	
			€ 215.980	€ 0	€ 0	€ 0	€ 151.980	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>	
		1						
		2						
		100						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	
			€ 15.914	€ 0	€ 0	€ 0	€ 45.973	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>		
		1						
		2						
		10						

OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01 € 19.800	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02 € 19.800	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03 Nee			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
		€ 0	Nee					
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2021 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/02	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/03	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/04	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/05	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/06
			1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 5.122.775	-€ 49.972	€ 480.744	€ 0	€ 73.253

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2A/08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2A/11</i>	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/12</i>
		1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 0	€ 274.510	€ 116.035	€ 0	€ 283.514
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13</i>	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/14</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/15</i>	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2A/16</i>			
		1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>		
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/02</i>	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/03</i>	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/04</i>	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3A/05</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/06</i>
			1 061730 Gemeente Tynaarlo Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07</i>	€ 12.000 Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/08</i>	€ 14.554 BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/09</i>	€ 19.261 BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/10</i>	€ 0 BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/11</i>	€ 0 BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/12</i>
			1 061730 Gemeente Tynaarlo € 3.318 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
			6 Totaal € 0 € 0 € 0 € 0 € 0					
Kopie regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>					

1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee	
6	Totaal	0	0		
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	0	0	0	

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2021	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/05</i>
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 2.383	€ 14.239
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 949	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 539.278	€ 61.233	€ 10.571	€ 10.000
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 356.463	€ 0	€ 5.085	€ 0
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 226.521	€ 30.157	€ 1.536	€ 0
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/09</i>	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	53	11	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	95	1	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	59	2	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/11</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4A/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4A/13</i>	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Baten (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
			€ 79.610	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04</i>		
			€ 0	€ 0	Nee		
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G12A/02</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G12A/03</i>	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1. <i>Aard controle R Indicator: G12A/04</i>	
			1061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 0	15	
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_ deel gemeente Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 872.775	€ 138.644				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
1	4402600 MFA Borchkwartier	€ 2.536	€ 2.536	€ 0	€ 0			
2	4402610 MFA Yders Hoes gebruiker	€ 3.764	€ 416	€ 3.348	€ 0			
3	4402611 MFA Yders Hoes eigenaar	€ 16	€ 16	€ 0	€ 0			
4	4402650 MFA Zeijen eigenaarsdeel	€ 305	€ 305	€ 0	€ 0			
5	4402651 MFA Zeijen gebruikersdeel	€ 2.771	€ 0	€ 2.771	€ 0			
6	4501300 Sportbeleidsplan	€ 2.579	€ 0	€ 2.579	€ 0			
7	4502350 Inventaris over sportaccommodaties	€ 7.764	€ 0	€ 7.764	€ 0			
8	4502400 Gymlokaal Goudenregenlaan	€ 2.688	€ 187	€ 2.501	€ 0			
9	4502401 Sporthal de Zwet	€ 10.557	€ 841	€ 9.716	€ 0			
10	4502403 Sporthallen de Kamp	€ 14.332	€ 3.088	€ 11.244	€ 0			
11	4502404 Gymnastieklokaal Tynaarlo	€ 1.974	€ 420	€ 1.554	€ 0			
12	4502408 Sporthallen de Marsch	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
13	4502409 Gymnastieklokaal de Kooi	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
14	4502412 Gymnastieklokaal de Ludinge	€ 1.870	€ 97	€ 1.773	€ 0			
15	4502451 Sporthal Groote Veen	€ 12.197	€ 3.428	€ 8.769	€ 0			
16	4502500 Velden algemeen	€ 11.864	€ 11.864	€ 0	€ 0			
17	4502501 Sportvelden Vries	€ 1.741	€ 1.741	€ 0	€ 0			
18	4502502 Sportvelden Tynaarlo	€ 828	€ 828	€ 0	€ 0			
19	4502503 Sportvelden Yde	€ 788	€ 788	€ 0	€ 0			
20	4502504 Sportvelden Zeijen	€ 1.004	€ 1.004	€ 0	€ 0			
21	4502505 Tennis Bovendiepen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
22	4502506 Sportveldencomplex Zuid-Es	€ 3.960	€ 3.960	€ 0	€ 0			
23	4502507 Sportveldencomplex Wenackers	€ 4.540	€ 4.540	€ 0	€ 0			
24	4502508 Sportveldencomplex Zuidlaarderveen	€ 1.143	€ 1.143	€ 0	€ 0			

			25	4402100 Onderwijs huisvesting, onderdeel inzet projectleider AB Zuidlaren, onderdeel sportinvesteringen	€ 9.346	€ 9.346	€ 0	€ 0	
			26	diverse kostenplaatsen, Mengpercentages	€ 22.183	€ 0	€ 0	€ 22.183	
			27	Investeringen nieuwbouw en duurzaamheidsaanpassingen sport	€ 17.894	€ 17.894	€ 0	€ 0	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022		Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1	SPUKSA200254	€ 35.000	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 20.000
			2	SPUK 1033987 - 2005221	€ 85.142	€ 0	€ 45.142	€ 0	€ 85.142
			3	SPUK 1042329 - 2005221	€ 37.716	€ 0	€ 37.716	€ 0	€ 37.716
				Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>				
			1	SPUKSA200254	Ja				
			2	SPUK 1033987 - 2005221	Nee				
			3	SPUK 1042329 - 2005221	Nee				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken		Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>			
				€ 22.542	Ja	Nee			
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)		Beschikingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) <i>Automatisch berekend</i>	Totale definitieve exploitatietekort <i>Automatisch berekend</i>	Totale cumulatieve besteding <i>Automatisch berekend</i>	Eindverantwoording <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05</i>	
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04</i>		
			1	SPUKIJZ21-22054	-€ 85.190	€ 85.190	€ 85.190	Nee	
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H25/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11</i>
			1	Aqualaren	Nov + dec 2021	€ 59.607	€ 59.607	€ 59.607	€ 59.607
			2	Aqualaren	jan-22	€ 20.695	€ 20.695	€ 20.695	€ 20.695
			3	De Leemdobben	Nov + dec 2021	€ 428	€ 428	€ 428	€ 428
			4	De Leemdobben	jan-22	€ 4.460	€ 4.460	€ 4.460	€ 4.460

DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding (in jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen		Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/06</i>
			1 201503143-00607653	Fietsroute plus de Punt-Eelde datum 16-12-2015	€ 0		€ 0	
			2 201702462-00833937	Herinrichting Hoofdweg tussen Eelde en Paterswolde	€ 0		€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: DRE2C/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/11</i>	
			1 201503143-00607653		€ 0		€ 0 Nee	
			2 201702462-00833937		€ 0		€ 0 Nee	

Grondslagen

Grondslagen voor waardering resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), welke op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9. Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Waarderingsgrondslagen

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de Gemeente Tynaarlo zijn in lijn met het BBV en de financiële verordening. Voor waardering wordt uitgegaan van de historische kostprijs tenzij anders vermeld. Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor de opstelling van de jaarcijfers.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen waarden we tegen verkrijgingprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingprijs.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet een verliesvoorziening worden getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of dient te worden afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waarde correctie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt.

Winstneming uit complexen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen winstneming en liquidatie. In principe wordt de winst uit een complex gehaald als deze is gerealiseerd. Bij liquidatie later, zal dan nog een klein resultaat overblijven.

Winst is gerealiseerd als in een (deel-)plan de winst met voldoende zekerheid vaststaat. Hierbij dient de percentage of completion methode (PoC) worden gevolgd waarbij tevens rekening moet worden gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (project gerelateerde risico's).

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die zich hebben voorgedaan per balansdatum en waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden geschat. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor vooruit ontvangen bedragen van derden met een specifiek bestedingsdoel (bijv. Riool, Reiniging en Begraven). En de laatste categorie voorzieningen, betreft voorzieningen die zijn gevormd ter egalisatie van de kosten. Het gebouwenbeheer is bij de gemeente Tynaarlo belegd in een voorziening ter egalisatie van de kosten. De voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale of contante waarde.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepalingsgrondslagen resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van de exploitatie voorzieningen getroffen voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- Risico's ter zake van verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, respectievelijk schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moet wel een verplichting worden gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Borg en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Tynaarlo

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 (op pagina 131 tot en met 232) van de gemeente Tynaarlo te Vries gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Tynaarlo op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid', in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 6 december 2022.

De jaarrekening bestaat onder andere uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 het overzicht van baten en lasten ('hoofdstukrekening') over 2022;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- 5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid

De volgende aangelegenheden hebben geleid tot ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid:

- In de jaarrekening zijn lasten opgenomen die samenhangen met de uitvoering van de Europese aanbestedingsregels. Voor een bedrag van € 1.095.000 hebben wij vastgesteld dat deze lasten niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Daarmee is voor dit deel van de lasten niet voldaan aan de eisen van financiële rechtmatigheid.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 6 december 2022 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Tynaarlo zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 941.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 75.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het college van burgemeester en wethouders uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid en de Regeling Melding Vermoeden Misstand Tynaarlo, waarin de klokkenluidersregeling en incidentenregistratie is opgenomen. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders een frauderisicoanalyse opgesteld. Deze frauderisicoanalyse is wel gedeeld met de gemeenteraad. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i>	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.
Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en het college van burgemeester en wethouders.	Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd.
Het management en het college van burgemeester en wethouders bevinden zich in de positie om verslaggevingsfraude te plegen, omdat zij in staat zijn de administratieve vastleggingen te	Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders waaronder: <ul style="list-style-type: none"> - De waardering van vaste activa;

<p>manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.</p> <p>Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders met name in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; - De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; - Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. 	<ul style="list-style-type: none"> - De waardering van onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie; - Het toereikend zijn van voorzieningen. <p>Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij deze posten.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.</p>
<p><i>Niet voldoen aan de EU-aanbestedingswetgeving</i></p> <p>De gemeente Tynaarlo dient te voldoen aan de EU-aanbestedingswetgeving. Deze wetgeving heeft als doel om alle leveranciers dezelfde kans te bieden om leverancier te worden van een overheidsinstelling.</p> <p>Het risico bestaat dat de gemeente Tynaarlo buiten de EU-aanbestedingswetgeving opdrachten gunt aan leveranciers. Hierbij kan sprake zijn van fraude en corruptie (misbruik maken van de ambtelijke functie om zelf een wederrechtelijk voordeel te behalen).</p>	<p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het aangaan van contracten met leveranciers.</p> <p>Onze werkzaamheden zijn gericht alle crediteurbestedingen 2022 groter dan € 50.000 alsook een besteding groter dan € 200.000 in de periode 2019 - 2022. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten en aanbestedingsinformatie.</p> <p>Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van het misbruik maken van de ambtelijke functie en corruptie.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude en corruptie ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.</p>

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college, het management en de gemeenteraad.

Uit de uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van het onderkende frauderisico op het niet voldoen aan de EU-aanbestedingswetgeving volgen enkele onrechtmatige bestedingen in 2022. Hierbij is per onrechtmatige besteding geëvalueerd in hoeverre sprake is van fraude dan wel corruptie. Uit onze werkzaamheden en deze evaluatie volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.

- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ Algemeen
- ▶ Hoofdstukverantwoording
- ▶ Paragrafen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader d.d. 6 december 2022.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichhouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 6 december 2022, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
  - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- ▶ het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstelling aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 20 juni 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'AmT', written over a light blue rectangular background.

E.J. Jongsma RA
